

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 12 Σεπτεμβρίου 2021 • Έτος 13^ο • Αρ. φύλλου 679

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΕΣ

Ο κορωνοϊός ως προεκλογικό όπλο για τον θρόνο

Τα κυοφορούμενα σενάρια διαδοχής στον αρχιεπισκοπικό θρόνο φαίνεται ότι εξυπηρετούνται από το υγειονομικό αντάρτικο στην Εκκλησία. Η καταληκτική φράση του μητροπολίτη Μόρφου με σαφέστατη ειρωνική διάθεση στην ανακοίνωση απάντησης στον μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής «Είς πολλά έτη, Μακαριώτατε!» μπορεί να ερμηνευθεί ως η κορυφή του παρασκηνίου στο εσωτερικό της Ιεραρχίας. **Σελ. 10**

REMEDOL FC

Παρακεταμόλη

Άμεση
Αναλγητική &
Αντιπυρετική Δράση
Ανακουφίζει από
τον Πόνο & τον Πυρετό!

- Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας.
- Δεν είναι απαραίτητη η συνταγή γιατρού.
- Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλώ ανατρέξτε στο φύλλο Οδηγιών Χρήσης του προϊόντος.

www.remedica.eu

Remedica Ltd.
Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Κ. 51706, 3508 Λεμεσός, Κύπρος
Τηλ.: +357 25553000, Φαξ: +357 25390192,
Email: druginfo@remedica.com.cy LF/0149/02.02.21

ΓΕΣΥ

Φουρτούνες από μια γνωμάτευση

Σοβαρό ζήτημα έχει προκύψει με τη γνωμάτευση του γενικού εισαγγελέα που αφορά το μνημόνιο που υπέγραψαν ο ΟΑΥ και ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Ιδιωτικών Νοσηλευτριών. Σε αδιέξοδο οδηγείται το μεταξύ τους μνημόνιο συνεργασίας. **Σελ. 8**

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Με ενδιαφέρει το μέλλον της Λευκωσίας

Με ενδιαφέρει το μέλλον της Λευκωσίας και εάν το ενδιαφέρον μου συγκεντρώνει ευρύτερη υποστήριξη, θα είμαι παρών στη διεκδίκηση της Δημαρχίας της πρωτεύουσας, αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Γιάννης Παναγιώτου. **Σελ. 9**

Αυτή είναι η βρετανική προσέγγιση

Ο Στίβεν Λίλι αποκαλύπτει στην «Κ» ότι συζητούν αποκεντρωμένη ομοσπονδία και όχι συνομοσπονδία

Μετά από μία μακρά περίοδο φημολογίας, ο Βρετανός υπάτος αρμοστής Στίβεν Λίλι αποκαλύπτει στην «Κ» τι είναι τελικά οι περιβόητες βρετανικές πρωτοβουλίες. «Συζητούμε για μια σε μεγάλο

βαθμό αποκεντρωμένη ομοσπονδία, η οποία δεν νομίζω να είναι αμφιλεγόμενη, αφού πρόκειται για ιδέα που κατέθεσε ο ίδιος ο πρόεδρος Αναστασάδης» εξηγεί ο Στίβεν Λίλι. Απορρίπτει

ότι η Βρετανία προωθεί στην ουσία τη συνομοσπονδία και ξεκαθαρίζει πως δεν είναι αρκετό να επαναλαμβάνουμε τον όρο ΔΔΟ, ως σλόγκαν, αλλά να επικεντρωθούμε στη λεπτομέρεια της

εφαρμογής. Εκφράζει τη θέση πως η απόπειρα επανεκκίνησης από το σημείο που κατέληξε το Κραν Μοντάνα αποτελεί συνταγή για μακρές και άκαρπες συζητήσεις. **Σελ. 4**

Η σιδηρά καγκελάρια που φεύγει...

Στα 16 χρόνια ως επικεφαλής της γερμανικής Καγκελαρίας η Άγκελα Μέρκελ διαχειρίστηκε πολλά και κρίσιμα ζητήματα, όπως η κρίση χρέους, η προσφυγική κρίση και τα τελευταία δύο σχεδόν χρόνια την πανδημία. Μετά λοιπόν από τέσσερις θητείες η καγκελάρια Μέρκελ αφήνει πίσω της πολλές χαμένες ευκαιρίες και μία ακμάζουσα γερμανική οικονομία με χαμηλή ανεργία. Όπως όμως η ίδια παραδέχθηκε αυτήν την εβδομάδα η δυσκολότερη στιγμή της σταδιοδρομίας της ήταν όταν απαίτησε «υπερβολικά πολλά» από τους Έλληνες κατά τη διάρκεια της ευρωκρίσης. **Σελ. 22**

Το διπλωματικό ανοίγμα Δένδια

Ευκαιρίες συνεργασιών

Τις προηγούμενες ημέρες ο Έλληνας υπέξ Ν. Δένδιας ολοκλήρωσε ένα μαρράζ επαφών που περιλαμβάνει δύο βασικούς άξονες άμεσου ενδιαφέροντος για την ελληνική εξωτερική πολιτική: τα Βαλκάνια και την περιοχή Μέσης Ανατολής - Βόρειας Αφρικής. **Σελ. 18**

Τα κίνητρα για high tech εταιρείες

Φορολογικές ευκολίες, ταχεία αδειοδότηση προνοεί το προσχέδιο

Σε τρεις πυλώνες εστιάζουν τα περισσότερα κίνητρα για προσέλκυση εταιρειών υψηλής τεχνολογίας, στο προσχέδιο που επεξεργάζεται η κυβέρνηση: τις φορολογικές ελαφρύνσεις, την ταχεία διαδικασία αδειοδότησης εταιρειών και την παροχή άδειας εργασίας στους εργαζομένους από τρίτες χώρες. Για τα φορολογικά προτείνεται,

μεταξύ άλλων, η μείωση του ορίου απαλλαγής από φόρους. Για την άδεια εργασίας γίνεται λόγος για εισαγωγή ψηφιακής Vomad Visa για να επιτρέπεται η εργασία, ελεύθερων επαγγελματιών από τρίτες χώρες. Προβλέπονται επίσης fast track διαδικασίες για σύσταση και λειτουργία επιχειρήσεων. **Οικονομική, σελ. 3**

ΤΟΥΡΚΙΑ

Θερμό φθινόπωρο για Αθήνα και Λευκωσία

Θερμό φθινόπωρο επιφυλάσσει ο Ερντογάν για Λευκωσία και Αθήνα, ανεβάζοντας τους τόνους και δρομολογώντας ένα κοκτέιλ διεκδικήσεων στο Κυπριακό, το Αιγαίο και τη Θράκη, ενώ προετοιμάζει και νέες γεωτρήσεις, στην κυπριακή ΑΟΖ. Την ίδια στιγμή η Ε.Ε. συζητεί τεχνικά ζητήματα που καλύπτουν γενικά τις σχέσεις με την Τουρκία. **Σελ. 4, 6**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Δύσκολη εξίσωση οι συνομιλίες

Κάθε Σεπτέμβριο στο Κυπριακό σημειώνεται, λόγω Νέας Υόρκης, διπλωματική κινητικότητα, αυτή τη φορά όμως παρουσιάζεται μακρά φάση στασιμότητας, που δεν είναι ξένη στην ιστορία των διαπραγματεύσεων. **Σελ. 5**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Απόφαση 36 καρτιών

Ο Πρόδρομος Προδρόμου το 2016 είχε πει ότι αφού και οι Βρετανοί ήταν αποικιοκράτες, τότε δεν θα έπρεπε να διδάσκουμε και αγγλικά, όταν μπτέρα μαθήτριάς της Β' Λυκείου είχε ζητήσει η κόρη της να απέχει από το μάθημα των Νέων Ελληνικών, όταν θα διδάσκονταν Τ/κ συγγραφείς. Και ενώ τότε είχε αντιδράσει τοιουτοτρόπως σήμερα αποφασίζει να σκίσει μία σελίδα από ένα βιβλίο. Κατ' αρχήν ακόμα και αν διαφωνείς με το περιεχόμενο ενός εκπαιδευτικού εγχειριδίου δεν σκίζεις απλώς μία σελίδα, διότι τέτοιες κινήσεις παραπέμπουν σε άλλα καθεστώτα. Είτε λοιπόν προσπαθείς να αξιοποιήσεις με παιδαγωγικό τρόπο το περιεχόμενο με το οποίο διαφωνείς, είτε δεν το επιλέγεις εξ αρχής, διότι pleni omnes sunt libri!

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

bankofcyprus.com.cy Τράπεζα Κύπρου

Η ευρωπαϊκή εμπειρία «όπλο» του

Μείζον επίτευγμα του Χρήστου Στυλιανίδη ήταν η δημιουργία του RescEU

Η επιλογή του Χρήστου Στυλιανίδη για το νεοσύστατο υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας από τον Κυριάκο Μητσοτάκη έχει τη δική της αυταξία. Όπως και να 'χει όμως το νέο του πόστο συνεπάγεται διαφορετικές προκλήσεις, όπως ο συνδυασμός των αγκυλώσεων της ελληνικής δημόσιας διοίκησης με την εκθροική στάση που θα αντιμετωπίσει από μερίδα του κυβερνώντος κόμματος. **Σελ. 7**

✓ Ο Αχιλλέας Δημητριάδης ανοίγει τα χαρτιά του για το 2023. **Σελ. 3**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

«Τρεις σκάλες ιστορίας» με τον Στ. Χριστοδούλου

Ο συγγραφέας και δημοσιογράφος Σταύρος Χριστοδούλου μιλάει στην «Κ» για το τρίτο του βιβλίο, το «Τρεις σκάλες ιστορίας», ένα μυθιστόρημα με ήρωες οικείους. **Ζωή, σελ. 8**

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η 11η Σεπτεμβρίου και οι προεκτάσεις της

Αφιέρωμα της «Κ» στην 11η Σεπτεμβρίου 2001 και στο καταστροφικό τρομοκρατικό κτύπημα στους Δίδυμους Πύργους στη Νέα Υόρκη. Πώς επηρέασε τη ζωή και την τέχνη.

ZENITH
THE FUTURE SINCE 1865

DEFY
INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κυριακάτικο ξύπνημα

«**Του μέλλοντος** η μέρες στέκοντ’ εμπροστά μας, σα μια σειρά κεράκια αναμένα» ψιθύρισε δύσθυμα η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, καθώς η Ρωσίδα απόθετε τον δίσκο μπροστά της. Το μόνο που απόμεινε πια για να ξεχωρίζουν τα κυριακάτικα πρωινά από την καθημερινή της ρουτίνα είναι αυτό το μικρό τελετουργικό: Πρόγευμα και ανάγνωση των εφημερίδων στο κρεβάτι. Το γραπτό μήνυμα στο κινητό της, από έγκυρο κονέ, της θύμιζε ότι υπάρχει κάτι ακόμα που μπορεί να ζωηρέψει ένα κυριακάτικο ξύπνημα: το πολιτικό κάρμα του Αναστασιάδη.

«**Επίκειται** εκ-καλαμαροποίηση του Χρήστου Στυλιανίδη» ανέγραφε το μήνυμα. Η χήρα χρειάστηκε μερικά λεπτά περισυλλογής και δύο - τρία τηλεφωνήματα στους σωστούς ανθρώπους για να επιβεβαιώσει ότι συνέβαινε στ’ αλήθεια: Ο Μπισσάκης πρότεινε στον Στυλιανίδη το νέο υπουργείο Κλιματικής Αλλαγής και Πολιτικής Προστασίας, με παράλληλη παραχώρηση της ελληνικής ιθαγένειας! «Ποιο είναι το κλίμα;» ρώτησε η Ιουλία την πηγή της στον Λόφο και η απάντησπου έλαβε άντλησε τον ποιητικό της ρεαλισμό από τα άπαντα του Καρβέλα: «Η ατμόσφαιρα ηλεκτρισμένη, λέξη από τα χείλη μας δεν βγαίνει, η σιωπή τα λέει απόψε όλα, τι να πεις και τι να πω. Αμηνχάνια...».

Η ατμόσφαιρα στο καρέ, πάντως, μάλλον μουδιασμένη ήταν με τα εξ Αθηνών νέα. Η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού αρκέστηκε σε μια politically correct δήλωση του τύπου «αναμφίβολα είναι καλός γνώστης του αντικειμένου λόγω πρότερης ευρωπαϊκής εμπειρίας», ενώ η έρμη η Καλαμαρού έψαχνε απεγνωσμένα από κάπου να πιαστεί για να μην παραδειχτεί το πικρό χαστούκι που δέχτηκε ο Νίκωρος. Κι ως συνήθως, σε κάτι τέτοιες περιπτώσεις, ο πνιμέ-

Πολύ σπάνια μπορεί πλέον, στιδήποτε, να διαταράξει τα ράθυμα πρωινά της χήρας Ουίλσον. Μια τέτοια σπάνια περίπτωση έσκασε σαν βόμβα την περασμένη Κυριακή.

νος από τα μαλλιά του πιάνεται...

«**Ο Χρήστος** Στυλιανίδης είναι Έλ-λνας της Κύπρου με πλήρη συναισθηση της έννοιας του Έθνους και εξαιρετη γνώση του αντικειμένου και της ελλαδικής πραγματικότητας. Σου εύχομαι κάθε επιτυχία Χρήστο μου, βέβαιος ότι θα είσαι χρήσιμος στη Μητέρα και θα τιμήσεις ξανά την ιδιαίτερη πατρίδα σου» αγάνωσε η Καλαμαρού το tweet του Μιχάλη Σοφοκλέους. Ακολούθησαν μερικά λεπτά σιωπής. Κι έπειτα η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον απευθύνθηκε ψύχραιμα στη φιλενάδα της: «Ας συμφωνήσουμε τουλάχιστο σε αυτό: οι δεκάρικοι των εθνικοφρόνων σωματείων δεν συνά-

δουν με την πολιτική κουλτούρα της αστικής δεξιάς. Σε αυτό είμαι βεβαία πως θα συμφωνούσε και ο φίλτατος Χρήστος».

Το Twitter ευτυχώς λειτούργησε ως από μηχανής Θεός ελαφρύνοντας κάπως την ατμόσφαιρα. «Τώρα είναι κυπριακό όνομα το Στυλιανίδης; Που είναι τα Τάσος Τάσου, Πανίκος Πανικού, έστω Προστασιάς Προστασίου, παντού ψέμα» διάβασε η Ιουλία και οι κυρίες χαμογέλασαν επιτέλους. «Και για να το κλείσουμε... Όπως μου είπε εκλεκτός γόνος της αστικής Λευκωσίας, η περίπτωση Στυλιανίδη με ποδοσφαιρικούς όρους έχει ως εξής: Είναι σαν να παίζει δανεικός σε ευρω-

παϊκή διοργάνωση και ενώ τα πηγαίνεις εξαιρετικά καλά, ο προπονητής σου σε στέλνει στα αποδυτήρια. Λογικό δεν είναι να αποδειχτείς, όταν σου προτείνουν να παίζεις στην Πρέμιερ Λιγκ;». Δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει τη φράση της και ακούστηκε η Ελλού, εν τη θυμωσοφία της, από το μέσα δωμάτιο: «Τζι ύστερα ο προπονητής δακκάνει το ένα, τζιαιπνώνει τα ούλλα».

Με την Ευγενία αληθινά συντρεμμένη και την Κουλλίτσα να απολαμβάνει τον ανέλπιστο θρίαμβο, ήταν φανερό πως η Ιουλία έπρεπε να επιστρέψει μια εξτραβογκάντζα για να αναστρέψει το κλίμα. Τι καλύτερο λοιπόν από τα διαφημιστικά

σποτ του ΠΙΚ, για τη νέα τηλεοπτική σεζόν, όπου το ευαγές ίδρυμα σκορπά απλόχερα εγκεφαλικά στο ανυπεράσπιστο κοινό του.

«**Ποιος** τα σκέφτεται όλα αυτά;» μουρμούρισε εντυπωσιασμένη η Καλαμαρού βλέποντας την Άντρη Καραντώνη, ντυμένη αεροσυνοδό, να ρωτά «καφέ όξα τσάι;» και μετά να τραγουδά ανέμελη κυπριακά άσματα, καθώς ο Μιχάλης Χατζημιχαήλ, ντυμένος πιλότος, οδηγούσε το τηλεοπτικό μας μέλλον πίσω στη δεκαετία του ’80! «Δεν υπάρχει ελπίδα, μάνα μου» ψιθύρισε η Κουλλίτσα Κυριακού, για να λάβει αμέσως μια απάντηση που την αποτεινίωσε: «Υπάρχει και μάλιστα με ονοματε-

πώνυμο: Ελπίδα Ιακωβίδου!».

Αν νομίζει η Καραντώνη ότι θα κάνει σουξέ με το μουσικοχορευτικό υπερθέαμα προφανώς υπολογίζει χωρίς την ταμπεραμεντόζα Ελπίδα του «Όμορφη μέρα, κάθε μέρα». Η οποία πρωταγωνιστεί σε παρωδία της «Μαλένα», υπό τη μορφή κυπριώτικου σκετς, περιορισμένη από αυθεντικές χωριατοπούλες. «Κοπέλες μου, καλημέρα!» ακούζει στο τέλος αποδεικνύοντας έμπρακτα ότι η κακογουστιά δεν αποτελεί προνόμιο μονάχα της trashty. Σε κάποιες περιπτώσεις, κακή ώρα, τα καταφέρνει θαμνάσια και η κρατική.

Οι κακές κόπιες των βιντεοταινιών της δεκαετίας του ’80 μοιραία οδήγησαν τη συζήτηση στις κακές κόπιες γενικώς. Όπως τον ανεκδιήγητο Ανδρέα Θεμιστοκλέους για παράδειγμα, ο οποίος ξεπατικώνει τα φερόσιμα του Κασσιόδωρ ελπίζοντας να αλιεύσει ψήφους από τα απονέρα της ακροδεξιάς. «Δαμαί είσαι ένα τίποτε» είπε στην Έφη Ξάνθου ο ογκόλιθος του κοινοβουλευτισμού, σε ένα ακόμα ρεσιτάλ πολιτικής χυδαιότητας. «Ευτυχώς εμείς γλυτώσαμε απ’ αυτόν» είπε η Καλαμαρού, φανερά ανακουφισμένη, αφού ως γνωστόν ο όψιμος ΕΛΑΜίτης έγραψε τη μικρή του θλιβερή ιστορία στα έδρανα του ΔΗΣΥ. «Ο τόπος πώς θα γλυτώσει μ’ αυτούς που μπλέξαμε;» αναρωτήθηκε η Κουλλίτσα Κυριακού, δίκως να περιμένει φυσικά απάντηση. Το ερώτημα, έτσι κι αλλιώς, ήταν ρητορικό.

Ρητορικό ήταν επίσης ένα ακόμα ερώτημα, ενώ παρακολουθούσαν από την ΕΡΤ την τελετή αποχαιρετισμού του Μίκη Θεοδωράκη. «Ο Πρόεδρός μας γιατί δεν πήγε στην κηδεία;» ρώτησε η Ιουλία, αλλά τα λόγια της βυθίστηκαν σε μια πηχτή σιωπή.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
12.9.1931

ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ: Ο τηλεγράφος έχει ήδη μεταδώσει εις όλον τον κόσμο αρκετά λεπτομερείας περί των καταστροφών τας οποίας προκάλεσαν εις την Κίναν η πλημμύρα του ποταμού Γιαγκ Τσε. Αι καταστροφαι είνε πράγματι ανυπολόγιστοι, και ούτε φαίνεται πιθανόν ότι εις το μέλλον θα καθορισθούν επακριβώς. Εγράφη ήδη περί 100.000 πνιγμένων, 600.000 αστέγων μόνον εις την περιφέρειαν Χανκέου. Οι αριθμοί ούτοι φαίνονται κατά προσέγγισιν. Και χωρίς να είνε κανείς μάντις κακών, ημπορεί να προφτεύση ότι ο μούρος πίναξ θα επιμκυνθῇ. Διότι υπό την ορμήν των υδάτων καταρρέουν καθημερινώς οικίαι και θύματα σημειούνται αθρόα. Ο επισιτισμός των πλημυροπαθών είνε δυσκολώτατος. Εις την καταστροφήν προστίθενται η πείνα και οι παντοειδείς επιδημίαι. Ο τυφοειδής κάνει θραύσιν.

ΕΛΛΗΝΟΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ: Παρίσιοι - Επειδή το κείμενον της εισηγήσεως του κ. Μπριάν επί του Ελληνοβουλγαρικού δεν διευτιπώθη εισέτι οριστικώς, ο κ. Βενιζέλος, επειγόμενος να επιστρέψῃ εις την Ελλάδα, ανεχώρησεν απόψε μέσω Μασσαλίας, όπου επιβαίνει του ατμοπλοίου «Ανδρος» φθάνει εις Πειραιά την εσπέραν της Τρίτης. Την πρωίαν συνεκροτήθη μακρά σύσκεψις μεταξύ των κ.κ. Βενιζέλου και Μιχαλακοπούλου καθ’ ην, παρόντος και του ενταύθα πρεσβευτού, καθωρίσθη η στάσις της ελληνικής αποστολής εφ’ όλων των ζητημάτων μετά την αναχώρησιν του κ. Βενιζέλου. Ειδικώς διά το Ελληνοβουλγαρικόν παραμένει αμετάβλητος η άποψις της Ελλάδος, καθ’ ην, εφ’ όσον η Βουλγαρία δεν κανονίζει το ζήτημα των επανορθώσεων, η Ελλάς αδυνατεί να κανονίσῃ το ζήτημα της συμφωνίας Καφαντάρη - Μολώφ.

ΑΡΧΕΙΟΜΑΡΞΙΣΤΕΣ: Υπό αστυνομικών οργάνων ανευρέθη επί της οδού Αghνσιλάου 23 κέντρον των αρχαιομαρξιστών και κατεσχέθησαν διάφορα έγγραφα και σημειώσεις, μία ερυθρά σημαία και ερυθρά περιβραχιόνια με τας λέξεις «η προλεταριακή επανάστασις», «Ζήτω η σοβιετική Ρωσσία». Επίσης κατεσχέθησαν και διπλότυπα δι’ ων διενεργείται έρρανος υπέρ των φυλακισμένων κομμουνιστών.

Index Librorum Prohibitorum

Τι λέγανε οι παλιοί; Πονάει κεφάλι, κόβει κεφάλι. Έτσι σκέφτηκαν και στο υπουργείο Παιδείας και ο κ. υπουργός διάταξε! Να σκιστεί η σελίδα! Τραγικό και πώς να το θέσω σεμνά, ανεπίτρεπτο, αλλά και αντιπαραγωγικό. Φαντάζεστε πόσες υπερωρίες θα επιπλώνοντο αν λειτούργοι του υπουργείου άρχιζαν να σκίζουν από κάθε βιβλίο τη σελίδα 36; Δεν τον θες τον Ατατούρκ, μην επιλέξεις ευθὺς εξ αρχῆς το βιβλίο. Το επέλεξες και μετά το είδες; Κρύψε και σίγουρα θα περνούσες. Αλλά εντολή να σκιστεί η σελίδα; Έλεος. Αλλά και αυτή η εξίσωση με τον ναζισμό και το κάψιμο βιβλίων προσωπικά με ενοχλεί. Διαφέρουν παρασάγγας όσα συνέβησαν στη ναζιστική Γερμανία με τα δικά μας. Μην χάνουμε το μέτρο. Η δική μας κίνηση να αφαιρεθεί διά του σκισματος μία σελίδα είναι σοβαρή, σοβαρότατη, αλλά ουδεμία σύγκριση, διότι εμείς αν θέλουμε μπορούμε να έχουμε μια παιδεία εκκοσμηκευμένη. Θέλουμε; Που είναι οι χιλιάδες εκπαιδευτικών να βγουν στον δρόμο για το συμβάν; Που ήταν για τον Γαβριήλ; Που είναι η κοινωνία ολάκερη να βγει και να πει φτάνει πια σκοταδισμός; Πουθενά δεν είναι και ξέρετε γιατί; Διότι είμαστε όλοι βολεψάκνδες και αμετανόητοι θιασώτες του δεν θα σώσω εγώ τον κόσμο. Ας τα λουστούμε.

Περί Κεμάλ Ατατούρκ

Η απαίσια διαταγή για σκίσιμο της σελίδας 36 του βιβλίου των Αγγλικών της Β΄ Λυκείου με τη δικαιολογία ότι ο Κεμάλ Ατατούρκ εξυμνείται ως μεταρρυθμιστής,

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Κύπρος 2021: Κοσμική και Εκκλησιαστική Εξουσία. Το απαύγασμα του Καισαροπατισμού. Πάντως, στους δύο θρόνους, τρίτος δεν χωρεί.

ενώ τα χέρια του είναι αιματοβαμένα –είναι υπέρ το δέον–(Έλληνες Μικράς Ασίας και Πόντου, Αρμένιοι, Ασσύριοι) είναι είπαμε καταδικαστέα. Το να καταδικάσεις ένα ιστορικό πρόσωπο διότι το θεωρείς ανήθικο, μοχθηρό, επιπόλαιο, αλαζόνα κ.ά. ή να το υπερθεματίσεις γιατί πιστεύεις ότι ήταν ενάρετο, τολμηρό, δίκαιο κ.ά. είναι βαθιά αντιιστορική πράξη και άνευ ουσίας, εκτός και αν θες ιστορικό κουτσισμό. Άσε που είναι χρήσιμο μόνο αν θες να δώσεις άλλοθι σε κοινωνίες ολόκληρες ή να τις εξυμνήσεις, όπως πολύ σωστά λέει ο ιστορικός Ε.Χ.Καρ. Το να σκίσουμε τη σελίδα 36 είναι πράξη αγνόησις ενός προσώπου που ήταν αποτέλεσμα μιας κοινωνίας. Το να καταφέρει να μιλήσεις στα παιδιά της Β΄ Λυκείου για το αποτρόπαιο της σφαγής, του εκτοπισμού και πώς αυτά δεν πρέπει να συμβούν ξανά, να δουν την προσωπικότητα, το cv του, και όλα

αυτά σε αγγλικά αυτού του επιπέδου, δεν θα είχε ενδιαφέρον; Νομίζω περισσότερο από το να σκίσεις τη σελίδα και να δώσεις τροφή για σκόλια. Και μην ξεχνάμε πόσο καταδικάσαμε όλοι την απόκρυψη των πινακίδων στα εμβληματικά κτήρια της Αμμοχώστου, Λύκειον Ελληνίδων και Γυμνάσιον Αμμοχώστου.

Κουκιά έφαγε κουκιά μαρτυρά

Μία ηχοποιητική παροιμία με έναν γάιδαρο την ξέρετε; Αν όχι σας συμβουλεύω να την αναζητήσετε, διότι θα καταλάβετε τι ακριβώς συμβαίνει με την απαράδεκτη συμπεριφορά του κ. Θεμιστοκλέους, ο οποίος επιτέθηκε στην κα Ξάνθου, ως ταύρος μαινόμενος εν τη αιθούσῃ. Αλλά αν τρως κουκιά, κουκιά θα μαρτυράς. Ότι τον ψήφισαν κάποιοι/ες και μπήκε στη Βουλή, ως βουλευτής του ΕΛΑΜ, το οποίο επίσης είναι στη Βουλή, θα πρέπει να

μας προβληματίσει. Να μην απορούμε γιατί σκίζουμε σελίδες, και γιατί δεν μπορούμε να κάνουμε συζητήσεις ως σώφρονες και ενήλικες. Και να ένα πεδίο δόξης λαμπρό για την κα Δημητρίου, να βάλει στη θέση του τον πολύ κ. Θεμιστοκλέους, να ενεργοποιήσει τον Κανονισμό. Να σκεφτεί ότι στο αξίωμα της προέδρου της κυπριακής Βουλῆς εξελέγη και με την ψήφο του Θεμιστοκλέους και φυσικά του ΕΛΑΜ –κακώς, κάκιστα– αλλά αυτό δεν θα την εμποδίσει από το να τον επιπλήξει και τιμωρήσει, όπως προβλέπει ο Κανονισμός. Όσο ανεχόμαστε ως κοινωνία, η Βουλή μας να είναι παχνί, να μην απορούμε γιατί αυτός ο τόπος δεν πρόκειται να πάει μπροστά και θα είναι φυσικόν επακόλουθο να σκίζουμε σελίδες, αντί να διαρρηγνύουμε τα ιμάτιά μας από ντροπή.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελεί: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Θερμό φθινόπωρο Ερντογάν για Λευκωσία-Αθήνα

Ασφυκτική πίεση σε Κυπριακό, Αιγαίο, Θράκη και προετοιμασία νέων έκνομων ενεργειών στην ΑΟΖ

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Θερμό φθινόπωρο επιφυλάσσει ο Ταγίπ Ερντογάν για Λευκωσία και Αθήνα, σκληραϊνώντας τις θέσεις του και ανεβάζοντας τους τόνους σε όλα τα επίπεδα και δρομολογώντας ένα εκρηκτικό κοκτέιλ διεκδικήσεων στο Κυπριακό, στο Αιγαίο και τη Θράκη, ενώ παράλληλα προετοιμάζει και νέες γεωτρήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο, με έμφαση στην κυπριακή ΑΟΖ. Το παζλ των τουρκικών διεκδικήσεων συμπληρώνει ένα απροκάλυπτο ανατολίτικο παζάρι που στήνει η Άγκυρα έναντι της Ε.Ε., εκμεταλλευόμενη τις ροές προσφύγων που φέρονται να εγκαταλείπουν ήδη το Αφγανιστάν, προκειμένου να εξασφαλίσει την άμεση δρομολόγηση της ευρωπαϊκής θετικής ατζέντας, με επίκεντρο την αναβάθμιση της Τελωνειακής της Ένωσης.

Κοινοτικές πηγές με άριστη γνώση της κατάστασης, ανέφεραν στη «Κ» ότι «η εικόνα που έχουμε αποκομίσει από την Άγκυρα, αντανακλά ήδη μια τάση εξαγωγής έντασης σε διάφορα ζητήματα που αφορούν το Κυπριακό, τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, αλλά και την ευρωτουρκική ατζέντα», κάτι που «εκ των πραγμάτων δημιουργεί πονοκέφαλο, ενώ περιπλέκει και το προσφυγικό», το οποίο αποτελεί το θέμα για το οποίο εκδηλώνεται σοβαρότερο ενδιαφέρον και ανησυχία από τους εταίρους της Κύπρου και της Ελλάδας στην Ε.Ε.

Στη διάρκεια των πρόσφατων επαφών του Επιτρόπου Διεύθυνσης Όλιβερ Βάρελι στην Τουρκία, ο σύμβουλος του Ερντογάν, Ιμπραχίμ Καλίν, ζήτησε από την Ε.Ε. «να κατανοήσει» ότι η λύση «χωριστών κρατών» είναι η μόνη ενδεδειγμένη στην Κύπρο. Παράλληλα, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η Άγκυρα κάλεσε την Ε.Ε. «να ασκήσει την επιρροή της προς την ‘ελληνοκυπριακή διοίκηση’ προκειμένου να τοποθετηθεί θετικά σε μια τέτοια προοπτική. Οι Τούρκοι αξιωματούχοι πάντως που συναντήθηκαν με τον ευρωπαίο Επίτροπο δεν διευκρίνισαν εάν εμμένουν σε λύση δύο κρατών, ή εάν θα μπορούσαν να «χρυσώσουν» τη βρετανική υποτιθέμενα «συμβιβαστική» φόρμουλα, δύο «κοινοτικών κυρίαρχων κρατιδίων», η οποία προσφέρει στο πιάτο της τουρκικής πλευράς, λύση

συνομοσπονδίας. Η Τουρκία επέλεξε να ανεβάσει τους τόνους έναντι στη Λευκωσία και την Αθήνα, σε συνέδριο στη Σμύρνη, με την ονομασία, «Η θάλασσα των νήσων», αντί Αιγαίο, δίνοντας σαφές στίγμα προθέσεων. Ο υπουργός Άμυνας Χούλουσι Ακάρ κατηγόρησε τη Λευκωσία για παράνομες ενέργειες, οι οποίες, όπως ισχυρίστηκε, παρακάμπτουν τα δικαιώματα της τουρκοκυπριακής πλευράς». Επεσήμανε ότι η Τουρκία επιμένει στην προστασία «ίσων κυριαρχικών δικαιωμάτων και τη δίκαιη κατανομή των πόρων στις θαλάσσιες περιοχές δικαιοδοσίας στην Ανατολική Μεσόγειο και την Κύπρο», διαμνύνοντας ότι «οι δραστηριότητές μας στις περιοχές εντός των περιοχών θαλάσσιας δικαιοδοσίας μας θα συνεχιστούν».

Σύμφωνα με πληροφορίες, η Τουρκία φέρεται να προετοιμάζει

Επιμένει και σε άμεση δρομολόγηση της θετικής ατζέντας της Ε.Ε., με μοχλό πίεσης τους Αφγανούς πρόσφυγες.

νέες έκνομες ενέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ, ως απάντηση στη δρομολόγηση της επανέναρξης του γεωτρητικού προγράμματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, που αναμένεται προς τα τέλη του έτους (Νοέμβριο - Δεκέμβριο, γεώτρηση ExxonMobil στο τεμάχιο 10). Σημειώνεται ότι στο ίδιο ακριβώς συνέδριο, στη Σμύρνη, ο εγκάθετος της Τουρκίας στα Κατεχόμενα, Ερσίν Τατάρ, ακολουθώντας κατά γράμμα την προσταγή της Άγκυρας για κορύφωση των τόνων και της δρομολόγησης εξαγωγής έντασης, υποστήριξε ότι η Κύπρος θα πρέπει να μεταβιβαστεί στο οθωμανικό κράτος ή τον διάδοχό του, Τουρκία, διατυπώνοντας τον ισχυρισμό ότι η Κύπρος ανήκει στην Τουρκία και ότι οι Ε/κ δεν ήταν ποτέ ιδιοκτήτες του νησιού.

Σε ό,τι αφορά στο Αιγαίο, οι γραπτές τουρκικές θέσεις που ανέγνωσε ο Χούλουσι Ακάρ, στο συνέδριο της Σμύρνης, αμφισβητούν ευθέως την κυριαρχία της Ελλάδας «σε νησιά και βραχονησίδες» των οποίων, όπως είπε, «η κυριαρχία δεν έχει

μεταβιβαστεί προς την Ελλάδα», ενώ ξεπερνώντας κάθε προηγούμενο, κατηγόρησε την Αθήνα ότι «τα βάζει προς πώληση και εκμεταλλεύεται διενθείς πρωτοβουλίες, όπως περιβαλλοντικά και ενεργειακά προγράμματα της Ε.Ε., αρχαιολογικές και κτηματολογικές μελέτες». Ισχυρίστηκε ακόμη ότι «η Ελλάδα παραβιάζει το καθεστώς, 16 εκ των 23 νησιών με αποστρατιωτικοποιημένο καθεστώς, διατηρώντας εκεί στρατιωτικές μονάδες και όπλα και σε κάθε ευκαιρία επιδιώκει να ακυρώσει τις διενθείς συμφωνίες, ειδικά τη Συνθήκη της Λοζάνης».

Συγκλίνουσες πληροφορίες αναφέρουν ότι η κορύφωση των τόνων και η δρομολόγηση εξαγωγής έντασης από την Άγκυρα, αποτελούν στοχευμένες κινήσεις, κάτι άλλωστε που προκύπτει και από το γεγονός ότι ο Ερντογάν, σε μαγνητοσκοπημένο του μήνυμα στο συνέδριο της Σμύρνης, επέκρινε εντονότατα την Ελλάδα, καθορίζοντας τη γραμμή και τον τόνο των επικρίσεων. Δεν είναι επίσης τυχαίο το τουρκικό αφήγημα περί δημιουργίας «ελληνικής λίμνης» στο Αιγαίο, το οποίο, όπως μας έλεγε κοινοτική πηγή, χρησιμοποιείται ήδη σε συναντήσεις Τούρκων επισήμων με αξιωματούχους κρατών-μελών της Ε.Ε. αλλά και των ευρωπαϊκών θεσμών, επιδιώκοντας να δημιουργήσει την εντύπωση ότι η Ελλάδα επιχειρεί να μπλοκάρει την Τουρκία. Επί αυτού προκειμένου, ο υπουργός Άμυνας της Τουρκίας υποστήριξε ότι εάν η Ελλάδα επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα στα 12 μίλια, τότε το πολεμικό ναυτικό της χώρας του δεν θα μπορεί «να φτάσει στη Μεσόγειο μέσω διεθνών υδάτων. Η Τουρκία», σύμφωνα με τον Ακάρ, «θα υποστεί σημαντικές απώλειες όσον αφορά τη ναυτιλία, την ασφάλεια και τους πόρους στο Αιγαίο», ενώ «ακόμη και οι τρίτες χώρες θα πρέπει να παίρνουν άδεια από την Ελλάδα για να περάσουν από το Αιγαίο». Η Άγκυρα δεν πρόκειται ποτέ να δεχθεί κάτι τέτοιο, προειδοποίησε ο Τούρκος υπουργός Άμυνας.

Στο πλαίσιο της γενικευμένης επίθεσης που εξαπέλυσε η Άγκυρα έναντι της Αθήνας και της Λευκωσίας, απέδωσε στην Ελλάδα «ποικιλτικές δραστηριότητες και πρακτικές που περιορίζουν τα δικαιώματα των Τούρκων της Δυτικής Θράκης, καθώς και υποστήριξη σε

Η πολιτική εξαγωγής έντασης από την Άγκυρα προκύπτει και από το γεγονός ότι ο Ερντογάν, σε μαγνητοσκοπημένο του μήνυμα στο συνέδριο της Σμύρνης, επέκρινε εντονότατα την Ελλάδα, καθορίζοντας τη γραμμή και τον τόνο των επικρίσεων.

τρομοκρατικές οργανώσεις».

Το προσφυγικό

Οι διαρροές στα ελληνικά ΜΜΕ, μετά το τηλεφώνημα Μπτσοτάκη-Ερντογάν, πριν από τρεις σχεδόν εβδομάδες, έκαναν λόγο για καλό κλίμα συναίνεσης μεταξύ των δύο

πλευρών, αναφορικά με το προσφυγικό/μεταναστευτικό και τα νέα κύματα που αναμένονται, λόγω Αφγανικού, αφήνοντας σε γενικές γραμμές μια θετική εντύπωση. Ωστόσο, ο ίδιος ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν, ανέτρεψε αυτή την εικόνα. Ο κ. Ερντογάν επέλεξε

να αναφέρει ότι «η προσφυγική κρίση θα μπορούσε να συμβάλει στη συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών, αλλά αυτή η ιστορική ευκαιρία χάθηκε λόγω της αδιάλλακτης στάσης της Ελλάδας», τοποθέτηση που αν μη τι άλλο, δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά.

Τα θέλει όλα τώρα η Άγκυρα

Η Τουρκία, με μοχλό πίεσης το προσφυγικό/μεταναστευτικό και τον ρόλο που διαφημίζει ότι θα διαδραματίσει στο Αφγανιστάν, έχει φροντίσει να επαναφέρει στο τραπέζι της Ε.Ε. όλες τις διεκδικήσεις της. Μετά το τηλεφώνημα Ερντογάν στον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ, ο Επίτροπος Διεύθυνσης της Ε.Ε. Όλιβερ Βάρελι έγινε επίσης δέκτης ενός ασφυκτικού πρέσινγκ, με το οποίο η Άγκυρα θεωρεί ότι θα εξασφαλίσει προώθηση όλων των τουρκικών ντοσιέ και υλοποίηση των διεκδικήσεων που περιλαμβάνουν. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν μάλιστα ότι το νέο ανατολίτικο παζάρι της Τουρκίας με την Ε.Ε. στήνεται εντελώς απροκάλυπτα και χωρίς καν να τηρούνται τα προσχήματα. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, στην επίσκεψη Βάρελι στην Τουρκία, διαφώνησε ότι η Άγκυρα έδειξε να αδιαφορεί πλήρως για τις ευρωπαϊκές αποφάσεις και προϋποθέσεις που τίθενται, περιλαμβανομένων της διατήρησης του τερματισμού των έκνομων της ενεργειών στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και αναφορικά με την εκπλήρωση των κυπρογενών της υποχρεώσεων. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι η Τουρκία θεωρεί ότι η Ε.Ε. θα πρέπει να ικανοποιήσει τάχιστα τα αιτήματά της, χωρίς καν να λαμβάνει υπόψη ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αδυνατεί

εκ των πραγμάτων να λάβει καθοριστικές αποφάσεις, πριν από τις εκλογές στη Γερμανία και τον σχηματισμό νέας κυβέρνησης στη χώρα. Στο πλαίσιο αυτής της τακτικής, η Άγκυρα ζήτησε την ικανοποίηση των εξής αιτημάτων της, θεωρώντας ότι η Ε.Ε. οφείλει να τα ικανοποιήσει με βάση την ευρωτουρκική Δήλωση του Μαρτίου 2016:

Άμεση δρομολόγηση του εκσυγχρονισμού της Τελωνειακής Ένωσης, παρά το γεγονός ότι η Τουρκία δεν εφαρμόζει την εν λόγω συμφωνία στη βασική της μορφή έναντι της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η Άγκυρα θεωρεί ότι και το ζήτημα αυτό θα ρυθμιστεί αυτόματα με τη λύση του Κυπριακού, αποφεύγοντας ουσιαστικά να εκπληρώσει την εν λόγω υποχρέωση που έχει αναλάβει έναντι της Ε.Ε. Όπως επανειλημμένα έχουμε δημοσιεύσει, ο εκσυγχρονισμός της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, εκτιμάται ότι θα αποτελέσει ένεση για την τουρκική οικονομία μεσοπρόθεσμα, εκτινάσσοντας τον ετήσιο όγκο ευρωτουρκικών εμπορικών συναλλαγών, από 140 δισεκατομμύρια ευρώ, σε 320 δισεκατομμύρια ευρώ.

Ελευθέρωση των ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων για όλους τους Τούρκους πολίτες, παρά το γεγονός ότι η Άγκυρα αρνείται να εκπληρώσει 6 από τις 72 προϋποθέσεις (οροδείκτες-bench marks).

Επί του προκειμένου,η κυβέρνηση Ερντογάν καλεί ουσιαστικά την Ε.Ε. «να επιδείξει καλή θέληση», δηλαδή να προβεί σε εκπτώσεις από τον οδικό χάρτη και να αποδεχθεί την ελευθέρωση των θεωρήσεων διαβατηρίων χωρίς η Τουρκία να εκπληρώσει τους οροδείκτες που έχουν τεθεί.

Περισσότερα ευρωπαϊκά κονδύλια για τη «φιλοξενία» προσφύγων σε τουρκικό έδαφος, για όσα χρόνια αυτή η «φιλοξενία» συνεχίζεται. Με άλλα λόγια, η Άγκυρα ζητάει οικονομική στήριξη «ανοικτού τέλους» από την Ε.Ε., ενώ ήδη έχουν παραχωρηθεί δύο πακέτα συνολικού ύψους 6 δισεκατομμυρίων ευρώ, έχουν παρασχεθεί επιπλέον 500 περίπου εκατομμύρια ευρώ και αναμένεται η δρομολόγηση της παραχώρησης τριών ακόμη δισεκατομμυρίων ευρώ από τον νέο ευρωπαϊκό προϋπολογισμό.

Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι κοινοτικοί κύκλοι έχουν αναφέρει προς Τούρκους αξιωματούχους ότι μετά τις εκλογές στη Γαλλία, τον Απρίλιο 2022, τα κράτη-μέλη αναμένεται ναβάλουν το χέρι στην τσέπη παρέχοντας επιπλέον κονδύλια μέσω των εθνικών τους προϋπολογισμών (η Κύπρος σε μια τέτοια περίπτωση θα αυτοεξαιρεθεί και αναμένεται να δρομολογήσει την δική της αναλογική συμμετοχή στους πρόσφυγες του Ισράελ και της Ιορδανίας).

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ**

Διαβούλευση με τους πολίτες και μετά απόφαση

Οι πολίτες στην Κύπρο ζουν μέσα στην αβεβαιότητα. Είναι μάρτυρες μιας αποτυχημένης διακυβέρνησης, η οποία διαπρέπει στην προχειρότητα, τα σκάνδαλα και την ασυνεννοησία. Η κατάσταση έχει φτάσει σε απαράδεκτα επίπεδα:

- Το κράτος δικαίου υποχωρεί συστηματικά.
- Οι διορισμοί των «αρίστων» τραγικοί.
- Το μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης μη βιώσιμο.
- Η μετάβαση στην πράσινη και ψηφιακή εποχή αργεί.
- Η παιδεία δεν έχει πυξίδα.
- Η διακορύφωση βρίσκεται πλέον προ των πυλών.

Οι πολίτες βαρέθηκαν τις «δεσμεύσεις» που δεν τηρούνται. Κουράστηκαν από τις συνεχείς διαψεύσεις των ελπίδων τους. Θέλουν απαντήσεις και επιθυμούν σταθερά βήματα προόδου. Αναζητούν μια διαφορετική προσέγγιση που πρώτα θα αποκαταστήσει την αξιοπιστία της χώρας μας. Προϋπόθεση είναι η καταπολέμηση της διαφθοράς,

η αναβάθμιση της εικόνας της Κύπρου ως σοβαρού επενδυτικού προορισμού και η σωστή αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού του τόπου.

Το Τίμιο Κράτος είναι η αφετηρία για να αναστρέψουμε τη σημερινή παρακμή.

- Τίμιο κράτος,σημαίνει:
- Να θέσουμε τέρμα στην απουσία διαφάνειας και στην έλλειψη λογοδοσίας. Η σημερινή εικόνα κακοδιοίκησης και διαφθοράς να δώσει τη θέση της στην πρόοδο και στην ανάπτυξη για όλους.
 - Να θωρακίσουμε τη δημόσια ζωή με κανόνες που θα τηρούνται. Οι ηγέτες πρέπει να ηγούνται με το παράδειγμά τους και να υπακούουν τον λαό. Με διαφάνεια που θα βασίζεται στη διεθνή βέλτιστη πρακτική όπως η GRECO, με κανονισμούς που θα αποτρέπουν τη σύγκρουση συμφερόντων στην άσκηση εξουσίας, με χρηστή διοίκηση και εκλεξιμότητα.
 - Να εφαρμόσουμε την ηλεκτρονική διακυβέρνηση από το κράτος και τις δημόσιες υπηρεσίες

για να μειωθεί η γραφειοκρατία και να κτυπηθεί η αδιαφάνεια.

Στο Κυπριακό συνηθίσαμε τη στασιμότητα. Συχνά πιστεύουμε στις εύκολες λύσεις όπως είναι η οργή και η καταγγελία. Η σωστή απάντηση όμως είναι να εργαστούμε με μεθοδικότητα και αποφασιστικότητα για να λύσουμε το πρόβλημα. «Μαγκιά» δεν είναι οι καταγγελίες, αλλά η καλή προετοιμασία για να επιτύχουμε.

Η πολιτική έχει πραγματική σημασία, όταν επιλύει προβλήματα και καλυτερεύει τη ζωή των ανθρώπων. Όλοι έχουμε μια επιπρόσθετη ευθύνη ώστε με τις επιλογές μας να παραδίδουμε στις επόμενες γενιές μια Κύπρο ελεύθερη, ακέραιη, χωρίς στρατεύματα κατοχής και προπαντός ευρωπαϊκή. Η Κύπρος να γίνει φυσιολογικό κράτος, χωρίς βαρίδια από το παρελθόν. Επίλυση σημαίνει να ανακτήσουμε το διαπραγματευτικό κεκτημένο που με κόπους διαμορφώσαμε και να εφαρμόσουμε τα Ευρωπαϊκά Ανθρώπινα Δικαιώματα, όπως τα ερμηνεύει το Ευρωπαϊκό Δικαστή

ριο στο Στρασβούργο. Η ευρωτουρκική σχέση διασυνδέεται παλλαπλώς με την Κύπρο. Η αναζωογόνησή της και η πρόοδος στο Κυπριακό πάνε μαζί. Για να πετύχουμε μια βιώσιμη λύση πρέπει να συμπλέουμε με τα ευρωπαϊκά συμφέροντα. Οφείλουμε να αξιοποιήσουμε την ευρωπαϊκή μας ιδιότητα πλήρως και δημιουργικά, παρά καταγγελτικά και συγκρουσιακά. Μόνο έτσι αποκτούμε μοχλούς προς αξιοποίηση στην προσπάθεια για τη συνολική επίλυση του Κυπριακού. Οφείλουμε να προωθήσουμε πολιτικές όπως τη συμμετοχή της Ε.Ε. στις συνομιλίες και τον μηχανισμό ασφαλείας που θα αντικαταστήσει το σύστημα του 1960 και τα επεμβατικά δικαιώματα.

Πολλοί συμπολίτες μας, πρόσφυγες, μικρομεσαίοι επιχειρηματίες, νέοι, συνταξιούχοι, επωμίζονται το μεγαλύτερο κόστος των αληπάλληλων κρίσεων που έχει βιώσει ο τόπος. Η διαμόρφωση ενός καλύτερου μοντέλου οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης είναι εφικτή. Το κράτος έχει σημαντικό

ρόλο να παίξει στη διαμόρφωσή του για να πετύχουμε βιώσιμη ανάπτυξη και περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη. Το κράτος χρειάζεται να θέτει τους κανόνες, διευκολύνοντας τη σταθερή ανάπτυξη και διασφαλίζοντας ένα υγιές επιχειρηματικό περιβάλλον. Η βελτίωση του επενδυτικού κλίματος και η ενίσχυση της παραγωγικότητας, συνδέονται με τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας. Το κράτος να έχει επιτελικό ρόλο, να εποπτεύει τη δικαιότερη κατανομή του πλούτου και να ακολουθεί πολιτικές που να μειώνουν τις κοινωνικές ανισότητες.

Εκτιμώ ότι ένα πολύ σημαντικό ρεύμα πολιτών αναζητεί σύγχρονες λύσεις στα προβλήματα. Παρακολουθεί τις προκλήσεις που αναδεικνύει ο 21ος αιώνας και ψάχνει μια διαφορετική πορεία. Με πλοηγό ένα τίμιο κράτος. Με ανάπτυξη και κοινωνικά δικαιώματα. Με πράσινη ενέργεια και πράσινες πολιτικές. Με εφαρμογές της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης. Με επίλυση του

Κυπριακού για να έχουμε μια, ενωμένη, πράσινη Κύπρο.

Όλα τα πάνω πιστεύω συνιστούν τις πιο σημαντικές προκλήσεις για την κοινωνία μας. Σε αυτή την πρόκληση είμαι έτοιμος να δηλώσω την παρουσία μου και να καταθέσω τον προγραμματικό μου λόγο που μπορεί να οδηγήσει στην προοδευτική αλλαγή. Μέχρι το τέλος του μήνα, θα κάνω ένα βήμα προς αυτή την κατεύθυνση. Θα ανακοινώσω την έναρξη διαβούλευσης με τους πολίτες, τους εκπροσώπους του πολιτικού κόσμου και της κοινωνίας μας, τους κοινωνικούς εταίρους και τις διάφορες επαγγελματικές ενώσεις, τα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα, την τοπική αυτοδιοίκηση και βέβαια οποιοδήποτε άλλο θέλει να μοιραστεί τις απόψεις του. Θέλω πρώτα να τους ακούσω και μετά –υπό το φως της διαβούλευσης– να προχωρήσω με εξαγγελία για τις προεδρικές εκλογές του 2023.

Ο κ. Αχιλλέας Δημητριάδης είναι νομικός.

Ο ΒΡΕΤΑΝΟΣ ΥΠΑΤΟΣ ΑΡΜΟΣΤΗΣ ΣΤΙΒΕΝ ΛΙΛΙ ΣΤΗΝ «Κ»

Συζητούμε για μια αποκεντρωμένη ομοσπονδία

Δεν είναι αρκετό να επαναλαμβάνουμε ως σλόγκαν την ΔΔΟ, αλλά να επικεντρωθούμε στη λεπτομέρεια εφαρμογής μιας λύσης

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Μετά από σωρεία συζητήσεων και αναλύσεων για το τι αποτελεί τελικά την περιβόητη βρετανική πρωτοβουλία, ο Βρετανός ύπατος αρμοστής Στίβεν Λίλι ανοίγει στην «Κ» τα χαρτιά του απορρίπτοντας πως το Ηνωμένο Βασίλειο συζητεί συνομοσπονδία και λύση δύο κρατών. «Μιλάμε για άτυπες ιδέες, όχι ένα συμπαγές σχέδιο, και δεν πρόκειται γι' αυτό που προσπάθησαν διάφοροι κύκλοι να περιγράψουν. Οι ιδέες αυτές εμπίπτουν στην ολόκλητά τους στο συμφωνημένο υπό τα Η.Ε. πλαίσιο για μια διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, η οποία ειλικρινά αποτελεί τη μόνη βιώσιμη διέξοδο», εξηγεί ο Στίβεν Λίλι. Σημειώνει πως «δεν είναι αρκετό να επαναλαμβάνουμε τον όρο ΔΔΟ ως ένα μάντρα ή ένα σλόγκαν. Πρέπει να επικεντρωθούμε στη λεπτομέρεια εφαρμογής μιας τέτοιας λύσης» και ξεκαθαρίζει πως το Ηνωμένο Βασίλειο συζητάει σε μεγάλο βαθμό την αποκεντρωμένη ομοσπονδία. Όπως λέει με νόημα, μία τέτοια πρόταση δεν είναι αμφιλεγόμενη δεδομένου ότι είναι μία ιδέα που κατέθεσε ο ίδιος ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

—Πολλά λέγονται και γράφονται τους τελευταίους μήνες γύρω από τη βρετανική πρωτοβουλία στο Κυπριακό από όλους εκτός από την πλευρά σας. Δεν είναι ώρα να διευκρινίσετε τι περιέχει τελικά η πρότασή σας;

—Θέλω να είμαι απόλυτα ξεκάθαρος πως δεν υπάρχει βρετανική πρόταση ή σχέδιο ή πρότυπο ή όπως αλλιώς θέλει κανείς να το πει στο τραπέζι. Είναι αλήθεια ότι υπήρξαμε πολύ ενεργοί διπλωματικά, κάτι που δεν πρέπει να εκπλήσσει, διότι είμαστε εγγυητρία δύναμη, pen-holder στο Συμβούλιο Ασφαλείας και διατηρούμε φιλικές σχέσεις και με τις δύο κοινότητες της Κύπρου. Όλοι αναγνωρίζουμε πως μετά τις τουρκοκυπριακές εκλογές πέρσι, βρισκόμαστε σε μια νέα φάση διεθνούς δραστηριότητας στο Κυπριακό. Είχαμε αρκετές επισκέψεις στο νησί και την περιοχή από Βρετανούς υπουργούς και ανώτερους αξιωματούχους. Χρησιμοποιήσαμε αυτές τις συναντήσεις για να μοιραστούμε ιδέες, σε μια προσπάθεια να ενθαρρύνουμε την επανένωση των διαπραγματεύσεων. Μιλάμε για άτυπες ιδέες, όχι ένα συμπαγές σχέδιο, και δεν πρόκειται για αυτό που προσπάθησαν διά-

“

[ο.σ. Η αποκεντρωμένη ομοσπονδία] ισορροπεί κατάλληλα μεταξύ της ελληνοκυπριακής ανάγκης για τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας που ιδρύθηκε το 1960, και της επιθυμίας των Τουρκοκυπρίων να έχουν έλεγχο στα πλείστα εσωτερικά τους θέματα.

φοροι κύκλοι να περιγράψουν. Οι ιδέες αυτές εμπίπτουν στην ολόκλητά τους στο συμφωνημένο υπό τα Η.Ε. πλαίσιο για μια διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, η οποία ειλικρινά αποτελεί τη μόνη βιώσιμη διέξοδο. Την ίδια ώρα δεν είναι αρκετό να επαναλαμβάνουμε τον όρο ΔΔΟ ως ένα μάντρα ή ένα σλόγκαν. Πρέπει να επικεντρωθούμε στη λεπτομέρεια εφαρμογής μιας τέτοιας λύσης.

—Υπάρχει μεγάλη ανησυχία στην ελληνοκυπριακή πλευρά πως αυτές οι βρετανικές ιδέες μπορεί να οδηγήσουν σε κυριαρχική ισότητα. Θεωρείτε ότι αυτού του είδους η λύση είναι ο μόνος τρόπος για να βγούμε από την παρούσα κατάσταση/το αδιέξοδο στο Κυπριακό;

—Δεν υποστηρίζουμε μια λύση δύο κρατών, αν αυτό εννοείτε. Δεν υπάρχει υποστήριξη προς αυτό το μοντέλο ούτε από τους Ελληνοκύπριους ούτε από τη διεθνή κοινότητα. Συζητούμε για μια σε μεγάλο βαθμό αποκεντρωμένη ομοσπονδία, η οποία δεν νομίζω να είναι αμφιλεγόμενη, αφού πρόκειται για ιδέα που κατέθεσε ο ίδιος ο πρόεδρος Αναστασιάδης. Αξίζει περαιτέρω συζήτηση, διότι θα επέτρεπε στις δύο κοινότητες έναν υψηλό βαθμό αυτονομίας σε σχέση με την καθημερινότητά τους, και θα διατηρούσε την Κύπρο ως ένα διεθνώς αναγνωρισμένο, κυρίαρχο κράτος. Στο μυαλό μου, αυτό ισορροπεί κατάλληλα μεταξύ της ελληνοκυπριακής ανάγκης για τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας που ιδρύθηκε το 1960, και της επιθυμίας των Τουρκοκυπρίων να έχουν έλεγ-

Ουδέποτε υποστηρίξαμε να μοιραστεί η απόσταση μεταξύ ΔΔΟ και λύσης δύο κρατών, είναι αδύνατον. Η ΔΔΟ με πολιτική ισότητα αποτελεί ήδη ένα συμβιβασμό μεταξύ ενιαίου κράτους και δύο κρατών.

χο στα πλείστα εσωτερικά τους θέματα.

—Πίσω από αυτές τις ανησυχίες βρίσκεται δήλωσή σας ότι οι δύο πλευρές πρέπει να καλύψουν ίση απόσταση από τις θέσεις τους. Ερμηνεύτηκε ως ένα νέο μοντέλο μεταξύ ΔΔΟ και λύσης δύο κρατών...

—Όταν είπα να γεφυρώσουμε το χάσμα, αναφερόμουν στη δυσπιστία και την έλλειψη επικοινωνίας που επικρατούν μετά την αποτυχία στο Κραν Μοντάνα, και που επιδεινώθηκαν μετά τις τουρκοκυπριακές εκλογές. Παρά τις διαφορές στις θέσεις τους, οι πλευρές οφείλουν να συζητούν, αλλιώς δεν θα έχουμε ποτέ διαπραγματεύσεις. Ουδέποτε υποστηρίξαμε να μοιραστεί η απόσταση μεταξύ ΔΔΟ και λύσης δύο κρατών, είναι αδύνατον. Η ΔΔΟ με πολιτική ισότητα αποτελεί ήδη έναν συμβιβασμό μεταξύ ενιαίου κράτους και δύο κρατών. Περιγράφεται σε πολυάριθμα Ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Η.Ε., τα οποία παρεμπιπτόντως εμείς συντάσσουμε, και τα οποία παρέχουν εξαιρετικά θε-

μέλια για την οικοδόμηση μιας λεπτομερούς και συμπαγούς τελικής συμφωνίας.

—Οι ιδέες σας παρουσιάστηκαν στο Εθνικό Συμβούλιο και, σύμφωνα με τον Ε/κ διαπραγματευτή, τα προβληματικά στοιχεία ήταν τα ακόλουθα: ίσα εγγενή δικαιώματα, συνιδρυτές και συνιδιοκτήτες, η αναφορά ότι καμιά οντότητα δεν θα μπορεί να εξασκήσει κυριαρχία επί της άλλης και ότι θα υπάρξουν δύο κράτη εσωτερικά και ένα εξωτερικά. Μπορείτε να εξηγήσετε τι εννοείτε με αυτή την ορολογία;

—Δεν ήμουν παρών στο Εθνικό Συμβούλιο, συνεπώς δεν ξέρω τι ειπώθηκε εκεί. Το παρουσιάζετε ως αν αυτή η λίστα φράσεων να αποτελεί ένα βρετανικό πλαίσιο και οφείλω να τονίσω πως δεν είναι. Δεν πρόκειται να αναλύσω τη λίστα σημεία προς σημείο, εξάλλου το έκανε ήδη αυτό ο κ. Κασουλίδης στη συνέντευξή του στην εφημερίδα σας, κατά την οποία τόνισε ότι μερικά από αυτά τα σημεία δεν είναι καινούργια ή αμφιλεγόμενα.

Ούτε η φράση «δύο κράτη εσωτερικά, ένα εξωτερικά» είναι κάτι νέο για μένα. Θα έχουμε στο ένα χέρι ένα διεθνώς αναγνωρισμένο ομοσπονδιακό κράτος να χειρίζεται διεθνείς σχέσεις όπως διπλωματία και άμυνα και κάποιες άλλες αναγκαίες εξουσίες για να διασφαλίζονται η ακεραιότητα και η λειτουργικότητα της Κύπρου ως κυρίαρχου κράτους. Και στο άλλο χέρι θα έχουμε δύο συνιστώσες πολιτείες να χειρίζονται τα περισσότερα θέματα που επηρεάζουν την καθημερινότητα των ανθρώπων, π.χ. οι τομείς της υγείας, των μεταφορών κ.λπ. Αυτό είναι η ΔΔΟ. Σε ό,τι αφορά τη φράση «καμιά οντότητα δεν θα μπορεί να ασκεί κυριαρχία επί της άλλης», ποια είναι η εναλλακτική; Ότι μια κοινότητα θα μπορεί να ασκεί κυριαρχία επί της άλλης; Είχε συμφωνηθεί ήδη στην Κοινή Διακήρυξη του 2014 ότι η κυριαρχία πηγάζει εξ ίσου από Ε/κ και Τ/κ. Δεν ανήκει στη μία κοινότητα ή στην άλλη.

Χρειάζεται ευελιξία

—Η Ε/κ πλευρά τονίζει ότι πρέπει να επαναρχίσουμε από εκεί που

“

Είναι ατυχές ότι κάποιοι άνθρωποι επιμένουν να ισχυρίζονται πως προωθούμε μια συνομοσπονδία, γιατί δεν κάνουμε κάτι τέτοιο. Μια συνομοσπονδία αποτελεί ένωση μεταξύ δύο κυρίαρχων κρατών, μια λύση δύο κρατών και συνεπώς εκτός πλαισίου για την Κύπρο.

μείναμε στο Κραν Μοντάνα. Είναι ρεαλιστική η προσέγγιση αυτή ή όχι;

—Η απόπειρα επανεκκίνησης από το σημείο που κατέληξε το Κραν Μοντάνα αποτελεί συνταγή για μακρές και άκαρπες συζητήσεις. Υπάρχει όμως ένας κορμός δουλειάς που έγινε για να φτάσουμε στο Κραν Μοντάνα, όπως και το πλαίσιο έξι σημείων του γ.γ. των Η.Ε., και μπορούμε ακόμα να χτίσουμε και να αναπτύξουμε σε αυτά. Χρειαζόμαστε ευελιξία και δημιουργικότητα και πρέπει να επικεντρωθούμε στα δύσκολα σημεία που συνέβησαν στην αποτυχία του Κραν Μοντάνα, συγκεκριμένα την ασφάλεια και τις εγγυήσεις, καθώς και το λεπτομερές μοντέλο διαμοιρασμού της εξουσίας. Δεν μπορούμε να αποκλείουμε οποιεσδήποτε ιδέες βρίσκονται εντός των παραμέτρων των Η.Ε.

—Πώς εξηγείτε το γεγονός πως όλα τα πολιτικά κόμματα —ίσως εκτός του κυβερνώντος— έχουν ισχυρές ενστάσεις προς τις βρετανικές ιδέες;

—Είναι ατυχές ότι κάποιοι άνθρωποι επιμένουν να ισχυρίζονται πως προωθούμε μια συνομοσπονδία, γιατί δεν κάνουμε κάτι τέτοιο. Μια συνομοσπονδία αποτελεί ένωση μεταξύ δύο κυρίαρχων κρατών, μια λύση δύο κρατών και συνεπώς εκτός πλαισίου για την Κύπρο. Η αποκεντρωμένη ομοσπονδία παραμένει ομοσπονδία, που σημαίνει μια διεθνώς αναγνωρισμένη προσωπικότητα. Φυσικά, υπάρχουν άνθρωποι στην Κύπρο που θα επικρίνουν ό,τι πούμε, ακόμα κι αν δεν το είπαμε.

Δεν μπορεί να συγκριθεί η Σκωτία και η Κύπρος

—Ο Νίκος Αναστασιάδης συνέκρινε τις ιδέες σας με το αίτημα της Σκωτίας για απόσχιση. Είναι ακριβής αυτή η δήλωσή;

—Η Σκωτία και η Κύπρος δεν μπορούν να συγκριθούν. Στο Η.Β. δεν λειτουργεί ομοσπονδία, αλλά ένα μοναδικό σύστημα μεταβίβασης εξουσιών (devolution), το οποίο αντανάκλα στη δική μας ιστορία και τις αντίστοιχες πολιτικές συγκυρίες. Ουδέποτε εισινηθήκαμε αντιγραφά αυτού του μοντέλου. Υπάρχουν, ωστόσο, εν μέρει πιτυχές της μεταβίβασης εξουσιών που αξίζει να μελετηθούν, όπως ο διαμοιρασμός εξουσιών μεταξύ των κοινοτήτων στη Βόρεια Ιρλανδία. Σχετικά με την απόσχιση, το μεγάλο ερώτημα είναι τι γίνεται αν η νέα ομοσπονδιακή Κύπρος καταρρεύσει. Δεν το θεωρώ πιθανόν, αλλά υπάρχουν άνθρωποι που ανησυχούν για αυτό. Θα μείνουν οι Τ/κ ξεκρέμαστοι; Θα εκδιωχθεί η Κύπρος από τα Η.Ε. όπως η πρώην Γιουγκοσλαβία; Είναι αναγκαία η

συζήτηση επί του θέματος ώστε να βρεθούν ικανοποιητικές ρυθμίσεις που να δίνουν σε κάθε κοινότητα τις κατάλληλες διασφαλίσεις.

—Δέχεστε κριτική από την Ε/κ πλευρά ότι τα κείμενα που ετοιμάσατε, ως pen-holder του Σ.Α. στο Κυπριακό, ήταν πολύ ήπια προς τις αποφάσεις της Τουρκίας που παραβιάζουν το στάτους και Ψηφίσματα για το Βαρώσι...

—Η θέση μας για το Βαρώσι είναι ξεκάθαρη. Εκφράζεται στη δήλωση που εκδώσαμε μετά την επίσκεψη του προέδρου Ερντογάν τον Ιούλιο και αντανάκλαται στην Προεδρική Δήλωση του Σ.Α. των Η.Ε. και στο Ψήφισμα του Σ.Α., που εμείς συγγράψαμε και υποστηρίζουμε πλήρως. Δεν είναι το Η.Β. το πρόβλημα στο Βαρώσι, παρόλο που είναι βολικό για κάποιους να λένε το αντίθετο. Χρειαζόμαστε συμμόρφωση της Τουρκίας με τα σχετικά Ψηφίσματα, ώστε η πόλη να γίνει γέφυρα

“

Είχε συμφωνηθεί ήδη στην Κοινή Διακήρυξη του 2014 ότι η κυριαρχία πηγάζει εξ ίσου από Ε/κ και Τ/κ. Δεν ανήκει στη μία κοινότητα ή στην άλλη.

για τη λύση του Κυπριακού, αντί να αποτελεί εμπόδιο.

—Κατηγορείται το Η.Β. ότι κατά τη διάρκεια της συζήτησης για την ανανέωση της θητείας της UNFICYP προσπάθησε να συμπεριλάβει στο ψήφισμα θέσεις που να ικανοποιούν τις απαιτήσεις της τουρκικής πλευράς...

—Επαναλαμβάνω, πρέπει να πάμε πέρα από τα σκεπτικά και τα συνθήματα γύρω από τη ΔΔΟ και να μπορούμε στη λεπτομέρεια της εφαρμογής. Το ομοσπονδιακό μοντέλο είναι πολύ ευέλικτο και υπάρχουν επιλογές για την εφαρμογή του στην Κύπρο. Χρειάζεται να χρησιμοποιήσουμε λίγη φαντασία και δημιουργικότητα, ώστε να εξυπηρετήσουμε τα συμφέροντα των δύο κοινοτήτων, περιλαμβανομένης της ανάγκης για ασφάλεια. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί εντός των υφιστάμενων παραμέτρων, δεν χρειάζεται να τις επεκτείνουμε και ουδέποτε προσπαθήσαμε να πράξουμε κάτι τέτοιο. Δεν κατανοώ γιατί κάποιοι άνθρωποι δυσκολεύονται να το αντιληφθούν. Μήπως δεν θέλουν να πείσουν τους Τ/κ ότι αξίζει ακόμα να συζητάμε για λύση ΔΔΟ;

—Ποια είναι η γενική σας εκτίμηση για την παρούσα κατάσταση; Είμαστε σε αδιέξοδο ή

Εξακολουθώ να πιστεύω ότι με ενέργεια, δημιουργικότητα, ευελιξία και πολιτική θέληση είναι εφικτή η λύση του Κυπριακού. Το Η.Β. θα υποστηρίξει κάθε προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση.

υπάρχει αισιόδοξη εναλλακτική για την επανένωση των διαπραγματεύσεων;

—Οφείλω να είμαι ειλικρινής. Η παρούσα κατάσταση είναι ανησυχητική. Ο χρόνος δεν εργάζεται υπέρ αυτών που επιθυμούν λύση στο Κυπριακό, αλλά υποστηρίζει όσους ικανοποιούνται με τη δικτομοση. Ταυτόχρονα, ως διπλωμάτες έχουμε μια τάση να αισιοδοξούμε, ακόμα κι σε δυσχερείς συν-

θήκες. Εξακολουθώ να πιστεύω ότι με ενέργεια, δημιουργικότητα, ευελιξία και πολιτική θέληση είναι εφικτή η λύση του Κυπριακού. Το Η.Β. θα υποστηρίξει κάθε προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση. Έχω πει επανειλημμένα πως μόνο επανωμένη θα μπορέσει η Κύπρος να αναπτύξει την πλήρη προοπτική της. Ο τελευταίος λόγος όμως, ανήκει στους Κύπριους για το τι μέλλει γενέσθαι.

Παρά τις συγκλίσεις Ταλάτ-Χριστόφια, που ακολούθησαν ουσιαστικά τη νεκρή περίοδο μετά το 2004, η διαπραγμάτευση Χριστόφια-Έρογλου οδήγησε, εκ νέου, το Κυπριακό σε σημαντικό αδιέξοδο.

Το Κυπριακό έφτασε στο παρά πέντε μιας στρατηγικής συμφωνίας που θα οδηγούσε στην επίλυσή του επί ηγεσίας Ακιντζί στους κόλπους της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Μετά το ναυάγιο του Κραν Μοντάνα, ο Τ/κ μετριοπαθής ηγέτης αποδομήθηκε έντονα από την ελληνοκυπριακή πλευρά.

Η δυσκολία του να καθίσουμε στο τραπέζι

Το κυπριακό πρόβλημα μπαίνει ξανά στις ιστορικές ράγες της γνώριμης πια διπλωματικής του στασιμότητας

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η μη κάθοδος της Τζέιν Χολ Λουτ και το «μπρος-πίσω» μεταξύ του προέδρου της Δημοκρατίας και του υπουργού Εξωτερικών για την ιδέα επιστροφής στο Σύνταγμα του '60, συνηθιστόν ένα μίγμα που προμηνύει στασιμότητα. Παρά το γεγονός πως κάθε Σεπτέμβριο στο Κυπριακό σπμειώνεται, λόγω Νέας Υόρκης, διπλωματική κινητικότητα, αυτή τη φορά τα πράγματα δείχνουν να ει-σέρχονται σε μια μακρά φάση στασιμότητας («diplomatic hibernation»), η οποία δεν είναι ξένη στην ιστορία των διαπραγματεύσεων του Κυπριακού. Από μια τέτοια διαδικασία συνήθως προκύπτουν τρεις ενδιαφέρουσες δυναμικές:

Η επανέναρξη των συνομιλιών σε μια νέα δυναμική βάση - φάση που το Κυπριακό πέρασε σε δύο συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους με κορύφωση την ανακήρυξη της παράνομης «ΤΔΒΚ», το 1983, και

Ο Ερσίν Τατάρ αντιπροσωπεύει τη σκληρή γραμμή των Τουρκοκύπριων εθνικιστών για κυριαρχική ισότητα και αναγνώριση της λεγόμενης «ΤΔΒΚ», τη στιγμή που ο ΠτΔ, εν μέσω αντιδράσεων, ρίχνει στο τραπέζι πρόταση για επιστροφή στο Σύνταγμα του '60.

Αν «τετραγωνιστεί ο κύκλος» Γκουτέρες, η συμφωνία που θα κληθεί να διαπραγματευτεί η ελληνοκυπριακή πλευρά θα είναι δυσβάστακτη.

την περίοδο αμέσως μετά την απόρριψη του σχεδίου Ανάν, το 2004. Σε αυτή την περίπτωση, στην εξίσωση του Κυπριακού, υπεισέρχονται αποτελέσματα τετελεσμένων και στην παρούσα φάση τα όσα συνέβησαν στο Βαρώσι, το υπενθυμίζουν.

Η δυσκολία επιστροφής στο τραπέζι «από εκεί που βρισκόμασταν», όπως αναφέρει η ελληνοκυπριακή θέση, υπενθυμίζοντας μια βασική αρχή των διαπραγματεύσεων, η οποία υπαγορεύει πως συνήθως επανέρχεται στο τραπέζι των συνομιλιών από λιγότερο ισχυρή θέση. Η δυσκολία εξάλλου της επανέναρξης των συνομιλιών υπογραμμίστηκε από τον ίδιο τον γ.γ. του ΟΗΕ, ο οποίος έκανε λόγο για «τετραγωνισμό του κύκλου» στην προσπάθειά του να συγκεράσει δύο εκ διαμέτρου αντίθετες αφητηρίες (ΔΔΟ VS Δύο Κράτη).

Μία διαπραγμάτευση που ιστορικά θυμίζει τη συζήτηση για τη Δέσμη Ιδεών Γκάλι, τις συνομιλίες Παπαδόπουλου-Ταλάτ, μετά το 2004, τις συνομιλίες Χριστόφια-Έρογλου την περίοδο 2010-2011 και τις συζητήσεις Αναστασιάδη-Έρογλου το 2013. Συζητήσεις επί μέρους θεμάτων χάριν των διαπραγματεύσεων χωρίς πιθανότητες κορύφωσης της διαδικασίας.

Δέσμη Ιδεών Γκάλι

Περιοδολογικά, η πρώτη σοβαρή περίοδος στασιμότητας στο Κυπριακό σημειώθηκε την επόμενη της ανακήρυξης της λεγόμενης «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βορείου Κύπρου», στις 15 Νοεμβρίου

Η Δέσμη Ιδεών Γκάλι αποτέλεσε το επιστέγασμα μιας σειράς διπλωματικών διεργασιών που ακολούθησαν τη στασιμότητα στο Κυπριακό αμέσως μετά την ανακήρυξη της λεγόμενης «ΤΔΒΚ» από τον Ραούφ Ντενκτάς.

του 1983. Παρά τη μη αναγνώριση της κρατικής οντότητας που προέκυψε σε διεθνές επίπεδο και την ισχυρή καταδίκη της σε επίπεδο Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ψηφίσματα 541 και 550), μέσα σε μία δεκαετία το προηγούμενο της λεγόμενης «ΤΔΒΚ» αποτέλεσε στοιχείο των διαπραγματεύσεων του Κυπριακού, που αναμόχλευσε τη διαδικασία, οδηγώντας τις εξελίξεις στη Δέσμη Ιδεών Γκάλι, η οποία μετά από το 1992 έθεσε συγκεκριμένες αρχές στο τραπέζι των συνομιλιών όπως π.χ. σε σχέση με την ομοσπονδιακή εκτελεστική εξουσία (διάβαζε εκ περιτροπής VS άμεση εκλογή ως προς τις θέσεις των δύο κοινοτήτων για την προεδρία). Η Δέσμη Ιδεών Γκάλι εμπεριέχει πολλά στοιχεία που μετέπειτα συναντάμε, με μικρότερες ή μεγαλύτερες διαφοροποιήσεις, στα επιμέρους κεφάλαια των διαπραγματεύσεων του Κυπριακού. Κι αποτελεί ένα καλό εργαλείο ανάλυσης της επόμενης ημέρας στο Κυπριακό στη φάση που διανύουμε, δεδομέ-

νης τόσο της σπουδής του τότε Τ/κ ηγέτη Ραούφ Ντενκτάς περί ισότητας κυριαρχίας όσο και του προεκλογικού χαρακτήρα που έλαβαν, ως «ενταφιασμός», στις προεδρικές εκλογές που ανέδειξαν τον Γλαύκο Κληρίδη στην εξουσία, έναντι μιας δεύτερης θητείας του Γιώργου Βασιλείου.

Σχέδιο Ανάν

Η τελική μορφή του, σωστά ή λανθασμένα, απορριφθέντος, σχεδίου Ανάν ολοκλήρωσε έναν δεύτερο μεγάλο κύκλο στο Κυπριακό, το οποίο εισήλθε αμέσως μετά το 2004 σε μια περίοδο στασιμότητας που κράτησε σχεδόν όσο και το διάστημα από το ναυάγιο στο Κραν Μοντάνα (2017) μέχρι σήμερα, μία τετραετία. Ωστόσο, η περίοδος μετά το 2008 και οι συνομιλίες Χριστόφια-Ταλάτ και Χριστόφια-Έρογλου δημιούργησαν τις απαραίτητες συγκλίσεις που έδωσαν νέα πνοή στη διαπραγματευτική διαδικασία του Κυπριακού. Η περίοδος 2008-2012 είναι μια περίοδος που παρά

τη μη εποικοδομητική στάση του Τ/κ ηγέτη, Ντερβίς Έρογλου, παρήγαγε ενδιαφέρουσες δυναμικές ως προς τη συμφωνία ή σχεδόν σύγκλιση σε ουσιαστικά κεφάλαια του Κυπριακού, όπως π.χ. η πολιτική ισότητα στη βάση της εκ περιτροπής προεδρίας. Κεφάλαιο που ωστόσο μετά την ανάδειξη Αναστασιάδη στην προεδρία έπρεπε να ξεκινήσει εκ νέου με τον Έρογλου και να καταλήξει, ουσιαστικά, λόγω της στάσης Ακιντζί στο Πλαίσιο Γκουτέρες. Διαφαίνεται και σε αυτό το ιστορικό ορόσημο ότι η περίοδος αμέσως μετά την απόρριψη του σχεδίου Ανάν δημιούργησε πρώτα μια χρονοκαθυστερήση ως προς την επίτευξη προόδου στο Κυπριακό και, ακολούθως, τις συνθήκες που οδήγησαν στην κορύφωση των διεργασιών επίλυσης με αποκορύφωμα το καλοκαίρι του 2017 και το Κραν Μοντάνα, με αρκετούς έμπειρους παρατηρητές σε Κύπρο και εξωτερικό να συμφωνούν πως τα δύο μέρη έφτασαν πολύ κοντά στην επίτευξη λύσης. Στο Σχέδιο Ανάν,

Από το «σωστό» Πλαίσιο Γκουτέρες στα Δύο Κράτη

Μπορεί η κυβέρνηση να χάνει αξιοπιστία με τον πρόεδρο Αναστασιάδη να προτείνει επιστροφή στο Σύνταγμα του '60, πρόταση που ο υπουργός Εξωτερικών απέδωσε σε «σχήμα λόγου» μετά την καθολογική αντίδραση της αντιπολίτευσης με τον ίδιο τον ΠτΔ να επανέρχεται ωστόσο σε αυτή. Εντούτοις, η χαρτογράφηση της περιόδου μεταξύ του Πλαισίου Γκουτέρες δεν αποτυπώνει μόνο την έντονη διαπραγμάτευση της περιόδου 2015-2017, αλλά και την εντατική περίοδο συνομιλιών, στο ίδιο το Κραν Μοντάνα, μεταξύ 30ής και 7ης Ιουλίου. Το Πλαίσιο Γκουτέρες έτυχε ιδιαίτερης αντιμετώπισης από την κάθε πλευρά πέραν της εκδοχής του ίδιου του γ.γ. που παρουσίασε στις δύο πλευρές. Ο ΠτΔ παρουσίασε δική του εκδοχή που αναπαρήγαγαν σειρά ΜΜΕ σε συνέντευξη Τύπου στις 10 Ιουλίου, ενώ και ο τότε Τ/κ ηγέτης, Μουσταφά Ακιντζί, τον Μάιο του 2018 είχε παραθέσει τα σχόλιά του. Η Ασφάλεια, οι Εγγυήσεις και η παραμονή στρατευμάτων μπορεί να χρίζουν ιδιαίτερης ερμηνείας από την κάθε πλευρά, ωστόσο το Πλαίσιο Γκουτέρες παραμένει στο τραπέζι ως «ό,τι μένει για να συμφωνηθεί» στα πλαίσια μιας στρατηγικής συμφωνίας -εντός του ΟΗΕ. Οι παρεκκλίσεις από το Πλαίσιο Γκουτέρες όπως και η φημολογία, την επόμενη ημέρα του ναυαγίου, για ρίξιμο στο τραπέζι της ιδέας για αποκεντρωμένη ομοσπονδία ή η φερόμενη σπουδή Αναστασιάδη για δύο κράτη απλά έρχονται να επιστημονοποιήσουν τις δυσκολίες που υπάρχουν προκειμένου να υπάρξει σοβαρή επάνοδος στο τραπέζι των συνομιλιών. Καταδεικνύουν, ωστόσο, και τη δυσκολία στη χρυσή τομή μεταξύ των δύο βασικών ζητημάτων για την κάθε πλευρά: της πολιτικής ισότητας για τους Τ/κ και των στρατευμάτων/επεμβατικών δικαιωμάτων της Τουρκίας, για τη δική μας. Το πώς πάντως φτάσαμε από το Πλαίσιο Γκουτέρες στην εμμονική θέση των δύο κρατών, όπως την προβάλλει η Άγκυρα και ο Τ/κ ηγέτης Ερσίν Τατάρ, αποτελεί κάτι που χρήζει ανάλυσης στο επόμενο διάστημα δεδομένου ότι αν «τετραγωνιστεί ο κύκλος» η συμφωνία που θα κληθεί να διαπραγματευτεί η ελληνοκυπριακή πλευρά θα είναι δυσβάστακτη.

ωστόσο, υπάρχουν πολλά από τα στοιχεία των ιδεών Γκάλι, πράγμα που επισημαίνει και το πώς η ιστορία του Κυπριακού συχνά συνδέεται με concepts, η βασική αντίληψη των οποίων παραμένει η ίδια και που απλά αναδιατυπώνονται σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Πού βρισκόμαστε σήμερα

Στην παρούσα συγκυρία τα πράγματα δείχνουν να μη βρίσκονται κοντά στη λογική της ακολουθίας «στασιμότητα-νέα δυναμική συνομιλιών-προοπτική συμφωνίας». Για μια σειρά λόγων που συνδέονται και με την ξεκάθαρη αντίληψη της Τουρκίας -εκδηλωθείσα ξεκάθαρα κατά τη διάρκεια της προσέλευσής της στο Κραν Μοντάνα «για τελευταία φορά», για τη μορφή λύσης στο Κυπριακό αλλά και από το χάσιμο χρόνου -χωρίς στρατηγική για Plan B' -της δικής μας πλευράς την επομένη του ναυαγίου στην Ελβετία. Στον αντίποδα μάλιστα η

Η δυσκολία επιστροφής στο τραπέζι «από εκεί που βρισκόμασταν», όπως αναφέρει η ελληνοκυπριακή θέση, υπενθυμίζει μια βασική αρχή των διαπραγματεύσεων η οποία υπαγορεύει πως, συνήθως, επανέρχεται στο τραπέζι των συνομιλιών από λιγότερο ισχυρή θέση.

σπουδή για «τετραγωνισμό του κύκλου», η βρετανική φόρμουλα σύγκλισης μεταξύ ΔΔΟ και Δύο Κρατών και το αποτύπωμα των νέων τουρκικών δεδομένων επί του εδάφους (έκνομες γεωτρήσεις στην ΑΟΖ, άνοιγμα 5% των Βαρωσίων) ελλοχεύουν το κακό σενάριο ως προς τι θα είναι το Κυπριακό, στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, αν επαναρχίσει ο διάλογος.

Δυσκολίες που προέκυψαν λόγω της ατομίας, της μη ύπαρξης στρατηγικού εναλλακτικού πλάνου και των παραδοσιακών, εσωτερικών, διαστάσεων που προσλαμβάνει το Κυπριακό στα ελληνοκυπριακά politics. Με ή χωρίς διάλογο, με το «χωρίς» να δείχνει το επικρατέστερο σενάριο μέχρι το 2023, η θέση στην οποία δείχνει να υπεισέρχεται η πλευρά μας προειδεάζει για περαιτέρω εμπέδωση της διχοτόμησης ή, ακόμη χειρότερα, και ενός πιο εφιαλτικού σεναρίου καθώς η Τουρκία του Ερντογάν προχωρεί προς το χρονικό ορόσημο των 100 χρόνων από τη σύγχρονη γέννησή της. Το ενδεχόμενο της προσάρτησης έχει τεθεί στον σχεδιασμό της τουρκικής πλευράς και προκύπτει ως κομμάτι μιας ευρύτερης στρατηγικής μετά την «κατάλυση» του στάτους κβο με τις κινήσεις στο Βαρώσι.

Ευρωτουρκικά χωρίς την Κύπρο στο κάδρο

Σε χειμερία νάρκη παραμένει το Κυπριακό, με τις τεχνικές συζητήσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης - Τουρκίας να συνεχίζονται

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Χαμηλά στην ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραμένει αυτή την περίοδο το Κυπριακό, τη στιγμή που συνεχίζονται οι προπαρασκευαστικές εργασίες για μια πιθανή επανοποθέτηση των σχέσεων μεταξύ Ε.Ε. και Τουρκίας σε νέα βάση, και τη στιγμή που εκκρεμεί η πιθανότητα λήψης μέτρων από την πλευρά της Ε.Ε. σε σχέση με τις ενέργειες της Τουρκίας και της τ/κ ηγεσίας

Οι προγραμματισμένες συναντήσεις των ΥΠΕΞ και των ηγετών τον Οκτώβριο βρίσκονται ακόμα μακριά, δίνοντας πολύ χρόνο για τυχόν διπλωματικές προσπάθειες να αποδώσουν – παρά το γεγονός πως αυτή τη στιγμή στο Κυπριακό τίποτα απολύτως δεν κινείται.

στα Βαρώσια. Στις Βρυξέλλες οι σχέσεις με την Τουρκία βρίσκονται εδώ και καιρό στη ζυγαριά μεταξύ των επιλογών της «θετικής ατζέντας» και της αντίδρασης σε προκλητικές ενέργειες κατά κρατών μελών, όπως για παράδειγμα τις εντάσεις με την Ελλάδα κοντά στο Καστελόριζο ή σε σχέση με το μεταναστευτικό στον Έβρο, και τις εντάσεις στην κυπριακή ΑΟΖ και τις μονομερείς ενέργειες στην περιχλείστη πόλη των Βαρωσίων.

Οι επαφές την περασμένη εβδομάδα του Επιτρόπου Διεύθυνσης και Γειτονίας Όλιβερ Βαρχέλι στην Άγκυρα επικεντρώθηκαν στην πλευρά της ζυγαριάς, όπου η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να συζητήσει τεχνικά ζητήματα που κα-

Οι επαφές την περασμένη εβδομάδα του Επιτρόπου Διεύθυνσης και Γειτονίας Όλιβερ Βαρχέλι στην Άγκυρα επικεντρώθηκαν στην πλευρά της ζυγαριάς, όπου η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να συζητήσει τεχνικά ζητήματα που καλύπτουν γενικά τις σχέσεις με την Τουρκία ως –τουλάχιστον στα χαρτιά– υποψήφιας για ένταξη χώρας.

λύπτουν γενικά τις σχέσεις με την Τουρκία ως –τουλάχιστον στα χαρτιά– υποψήφιας για ένταξη χώρας.

Ως εκ τούτου οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στα ζητήματα της Τελωνειακής Ένωσης και των γενικότερων επαφών μεταξύ της κοινότητας των πολιτών, και άγγιξε το μεταναστευτικό χωρίς όμως να μπαίνει εις βάθος. Τα γνωστά μηνύματα για την Τελωνειακή Ένωση που αφορούν την εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη (και την Κύπρο), καθώς και για τις θέσεις της Ε.Ε. για το Κυπριακό μεταφέρθηκαν. Ωστόσο, εκ των πραγμάτων, δεν βρέθηκαν ψηλά στην ατζέντα. Με άλλα λόγια, η διαδικασία προετοιμασίας για την εφαρμογή «θετικής ατζέντας», με τα χαρακτηριστικά που

ορίζονται στη κοινή δήλωση των ηγετών στις 25 Μαρτίου 2021, δηλαδή την ανάπτυξη των σχέσεων με την Τουρκία κατά «σταδιακό, αναλογικό και αναστρέψιμο τρόπο», προχωρά σε τεχνικό επίπεδο και αφορά κυρίως την Κομισιόν και τις Γενικές Διευθύνσεις της, αν και αιτήματα της Τουρκίας όπως η ελευθεροποίηση των θεωρήσεων εισόδου παραμένουν στην αναμονή. Ενδεικτική του πώς λειτουργούν οι διαδικασίες σε τεχνικό επίπεδο ήταν και η έγκριση την περασμένη εβδομάδα της προενταξιακής χρηματοδοτικής βοήθειας 14,2 δισ. ευρώ για τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και για την Τουρκία. Στην ουσία τα ποσά που αφορούν την κάθε χώρα δεν είναι δεδομένα, και

εξαρτώνται από το κάθε πρόγραμμα που θα αφορούν και τη γενικότερη συμπεριφορά της κάθε χώρας σε σχέση με αρχές που διέπουν την ενταξιακή της πορεία.

Οι κυρώσεις

Η άλλη πλευρά της ζυγαριάς, αυτή της απάντησης στις αρνητικές ενέργειες της Τουρκίας στην περιοχή μας, αφορά το Συμβούλιο και ως εκ τούτου τα κράτη μέλη, τα οποία είναι και αυτά που δίνουν την κατεύθυνση της πολιτικής της Ε.Ε. σε όλα τα πεδία, από τις εμπορικές σχέσεις μέχρι τις εξωτερικές σχέσεις. Σε αντίθεση όμως με τα θέματα εμπορίου, Τελωνειακής Ένωσης και στήριξης της μετανάστευσης, τα οποία έχουν τεχνική

Αφγανιστάν και μεταναστευτικό

Ενώ όμως η Κύπρος αναζητεί τρόπους να ενεργοποιήσει κατά πειστικό τρόπο την προοπτική των κυρώσεων κατά της Τουρκίας, η Άγκυρα τηρεί στασιμότητα στο θέμα των Βαρωσίων μετά τις πρώτες ανακοινώσεις, ενώ ταυτόχρονα εκμεταλλεύεται τις ευκαιρίες που της δίνει η κατάσταση στο Αφγανιστάν να αυτοπροωθηθεί ως γέφυρα επικοινωνίας και ως περιφερειακός παίκτης. Η σημασία της κατάστασης στο Αφγανιστάν για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι προφανής μετά και τις ενδελεχείς και έκτακτες συζητήσεις που προκάλεσε αναφορικά με τον στρατιωτικό ρόλο της Ε.Ε. και το ενδεχόμενο δημιουργίας μιας στρατιωτικής ομάδας άμεσης δράσης – έκτακτες συζητήσεις τις οποίες βεβαίως δεν προκαλεί πλέον η Κύπρος. Σε αυτό το πλαίσιο έρχεται εκ νέου το μεταναστευτικό, καθώς σύμφωνα με τα όσα ακούγονται στις Βρυξέλλες, δεν αποκλείεται το πρόβλημα του πού θα έβρισκε η Ε.Ε. τα κονδύλια για να διασφαλίσει επιπρόσθετη στήριξη στους πρόσφυγες στην Τουρκία να λυθεί εν μέρει και μέσω των σχεδιασμών που γίνονται για στήριξη των γειτόνων του Αφγανιστάν για τη διαχείριση νέων μεταναστευτικών ροών.

διάσταση στην οποία η Κομισιόν και οι υπηρεσίες της έχουν τον κύριο λόγο, τα ζητήματα που αγγίζουν τη διεθνή διάσταση του Κυπριακού αναπόφευκτα εξαρτώνται από το ποια είναι η στάση της Ε.Ε. σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, στάση στην οποία ως γνωστό τα 27 κράτη μέλη δύσκολα συμφωνούν. Σε αυτό το πλαίσιο, τα κράτη μέλη έχουν, βάσει της κοινής δήλωσης της 25ης Μαρτίου, αναλάβει την ευθύνη ώστε, σε περίπτωση νέων αρνητικών κινήσεων από την πλευρά της Τουρκίας, να αξιοποιήσει «τα μέσα και τις επιλογές που έχει στη διάθεσή της» για να υπερασπιστούν τα συμφέροντα της Ε.Ε. και των κρατών μελών, παραπέμποντας έτσι σε πιθανές κυρώσεις.

Η κατάσταση στην Κύπρο έχει επιδεινωθεί λόγω των τουρκικών θέσεων στη Γενεύη και των εξελίξεων στα Βαρώσια. Ωστόσο, οι μεγάλες χώρες παραμένουν διστακτικές στο να επιδεινώσουν την κατάσταση, λόγω και της μειωμένης αξιοπιστίας της ε/κ πλευράς τα τελευταία χρόνια αλλά και λόγω διμερών συμφερόντων, επιλέγοντας να διατηρούν την κατάσταση στην Κύπρο σε χειμερία νάρκη. Ο στόχος αυτή τη στιγμή είναι περισσότερο να αποφευχθεί νέα κλιμάκωση παρά να ωθηθεί βελτίωση της κατάστασης. Για αυτό και παρά τις αρνητικές εξελίξεις στα Βαρώσια, η Γερμανία και μαζί της η πλειοψηφία των κρατών μελών θεώρησαν πως δεν δικαιολογείτο η σύγκληση ενός έκτακτου Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων, και προτιμήθηκε η αποστολή μηνυμάτων στην Τουρκία μέσω δηλώσεων του Υπουργού Εξωτερικών και της προέδρου της Κομισιόν. Οι προγραμματισμένες συναντήσεις των ΥΠΕΞ και των ηγετών τον Οκτώβριο βρίσκονται ακόμα μακριά, δίνοντας πολύ χρόνο για τυχόν διπλωματικές προσπάθειες να αποδώσουν – παρά το γεγονός πως αυτή τη στιγμή στο Κυπριακό τίποτα απολύτως δεν κινείται.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Κ. ΔΑΜΙΑΝΟΥ**

Η δημοκρατία στην Κύπρο είναι μια σαλάτα άνευ ελαίου και χωρίς έλεος (II)

Είναι απαράδεκτο, στην ομαλή λειτουργία της Δημοκρατίας, στην πρώτη εκλογική διαμάχη των κομμάτων με διαφορετικές ιδεολογίες, να γίνονται συμπράξεις. Είναι όμως απαραίτητο να σημειωθεί, ότι, εάν μετά το πέρας των εκλογών, δεν κατορθώσει κανένα κόμμα να εξασφαλίσει πλειοψηφία, τότε, προκειμένου το κράτος να μη μείνει ακυβέρνητο, πρέπει αναπόφευκτα να εφαρμόζεται η σοφή αρχή στη λειτουργία της Δημοκρατίας «το μη χείρον βέλτιστον». Δηλαδή, «το μη χείρον» είναι η σύμπραξη κομμάτων, με διαφορετικές ιδεολογίες, όχι πολύ απομακρυσμένες μεταξύ των, για την εξασφάλιση στις επόμενες εκλογές πλειοψηφίας, ώστε να κυβερνηθεί η χώρα.

Σύμφωνα με τα πιο πάνω, αποδεικνύεται πέραν πάσης αμφιβολίας ότι ο ψηφοφόρος, σε εκλογές πολιτικών ρίχνει την ψήφο του στην κάλπη με άλλα κριτήρια, και όχι με κριτήριο τις διαφορετικές ιδεολογίες των κομμάτων. Π.χ. Ψηφίζει το κόμμα το οποίο ψήφιζαν οι γονείς και οι παππούδες του, ή με κριτήριο τη φιλική σχέση με υποψηφίους, ώστε, αν εκλεγούν, να τους χρησιμοποιούν ως μεσάζοντες για τα δικά

τους συμφέροντα κτλ. Πέραν των πιο πάνω, «άκουσον, άκουσον», κάτι το οποίο δεν έχει έλεος, αν είναι δυνατόν, να υπάρχουν ο' αυτόν τον τόπο πολιτικοί, να εισηγούνται την οριζόντια ψηφοφορία. Δηλαδή, μια δημοκρατική τελετή, ένα ανήθοκο πάντρεμα διαφορετικών ιδεολογιών. Αυτό κι αν είναι γκρέμισμα της Δημοκρατίας, λαμβάνοντας υπόψη μόνο την ομοιότητα των λέξεων κόμμα - κόμμα και όχι το περιεχόμενο, δηλαδή τις ιδεολογίες τους. Η οριζόντια ψηφοφορία είναι ανεκτή στη λειτουργία της Δημοκρατίας, όταν ένα κόμμα, για λόγους προσωπικών αντιπαλοτήτων και διαφορών, έχει διασπαστεί σε δύο κόμματα, αλλά η ιδεολογία των δύο κομμάτων παραμένει η ίδια.

Αυτό μπορεί να είχε συμβεί π.χ. στην περίπτωση του κεντρώου κόμματος ΔΗΚΟ και του νέου κόμματος ΔΗΠΙΑ το οποίο δημιουργήθηκε με απόσπαση στελεχών από το πρώτο. Για να επιτραπεί, όμως, οριζόντια ψηφοφορία στα δύο αυτά κόμματα πρέπει και τα δύο αυτά κόμματα να διακηρύξουν δημόσια, την ίδια, με κάθε λεπτομέρεια, ιδεολογία τους. Όταν δύο ή περισσότερα κόμματα έχουν ταυτόσημη ιδεολογία

Η Κυπριακή Δημοκρατία, ευρίσκεται σε επιθανάτιο κλίνη, γιατί ούτε άριστο των πολιτών διαθέτει, αλλά ούτε και τα κόμματα έχουν κοινή γραμμή και κοινό στόχο, για την αντιμετώπιση της τουρκικής αρπακτικότητας.

σε αυτά και μόνο θα πρέπει να επιτρέπεται, για την ομαλή λειτουργία της εκλογικής διαδικασίας, στη λειτουργία της δημοκρατίας, κι αν γι' αυτό απαιτείται σχετική νομοθεσία, επιβάλλεται άμεσα η ψήφιση τέτοιας νομοθεσίας.

Εν κατακλείδι, η απαράδεκτη και παράλογη εισήγηση πολιτικών για οριζόντια ψηφοφορία, θα μπορούσε να μετατραπεί σε λογική, μόνο αν όλα τα κόμματα εγκατέλειπαν τη δική τους διαφορετική ιδεολογία και κατέληγαν όλα μαζί, ανεξαιρέτως, σε μια κοινή ιδεολογία, έστω, και εάν διατηρήσουν τα διαφορετικά τους ονόματα. Είναι όμως αυτό δυνατό, στη λειτουργία της Δημοκρατίας; Θέλω να πιστεύω, όχι. Άλλη, τρομερά απαράδεκτη συμπεριφορά των κομμάτων, η οποία είναι τρισεχιρότερη στη λειτουργία της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως ανέφερα πιο πάνω, και η οποία αφορά την επιβίωση ή τον θάνατο της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι η ανυπαρξία συμφωνημένης, από όλα τα κόμματα, κοινής γραμμής και κοινού αγώνα στο εθνικό μας θέμα, για την αντιμετώπιση της τουρκικής επεκτατικής πολιτικής. Η μη ύπαρξη κοινού εθνικού

προγράμματος, με ανελέητες αντιπαραθέσεις των κομμάτων στο πιο πάνω θέμα, της επιβίωσης στη γη των προγόνων μας, μών των Ελληνοκυπρίων, των συμπατριωτών μας Τουρκοκυπρίων, Μαρωνιτών, Αρμενίων και Λατίνων, αποδεικνύει την αμαλασμένη μας, για να μην πω την τρέλα μας. Οι διαφορές και οι αντιπαραθέσεις των κομμάτων, όσον αφορά τις ιδεολογίες τους, είναι ουσία στη λειτουργία της Δημοκρατίας, η ενότητα όμως, όταν υπάρχουν εθνικοί κίνδυνοι, είναι αδήριτα επιβεβλημένη.

Στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία το θέμα της κοινής γραμμής και ενότητας για την αντιμετώπιση εσωτερικών κινδύνων και εξωτερικών κινδύνων π.χ. πολέμων, αντιμετώπιζόταν ως εξής. Οι διοικούντες άρχοντες, εθελούσια, παρέδιδαν την εξουσία στον άριστον των πολιτών, για να αποφευχθεί το θυμολόφημα του λαού «όπου έχει πολλά κοκόρια αργεί να ξημερώσει». Ο άριστος των πολιτών, αντιμετώπιζοντας, πολύ γρήγορα, με δικές του αποφάσεις, τους εσωτερικούς κινδύνους, παρέδιδε την εξουσία, πάλι, στους άρχοντες εντός έξι μηνών. Σε περίπτωση όμως πολέμου, η εξουσία

του παρατεινόταν ακόμη έξι μήνες. Η χρονική περίοδος, κατά την οποία, ο άριστος των πολιτών ασκούσε όλες τις εξουσίες, λεγόταν dictatura και ο ίδιος dictator. Σύμφωνα με κάποια ιστορική άποψη, αν ο πόλεμος εξακολούθουσε μετά τους έξι μήνες η dictatura δινόταν σε άλλο άριστο πολίτη, για να μην προλάβει ο πρώτος dictator να αποκτήσει ρίζες και έτσι να μην μπορούν να τον παύσουν. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο, αποφεύγονταν διαφωνίες και συγκρούσεις για ταχεία και ορθή αντιμετώπιση των σοβαρών εσωτερικών και εξωτερικών κινδύνων της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Δυστυχώς, όμως, η Κυπριακή Δημοκρατία ευρίσκεται σε επιθανάτιο κλίνη, γιατί ούτε άριστο των πολιτών διαθέτει, αλλά ούτε και τα κόμματα έχουν κοινή γραμμή και κοινό στόχο, για την αντιμετώπιση της τουρκικής αρπακτικότητας. Επιτέλους, τα κόμματα, ας σωφρονιστούν, ώστε η Κυπριακή Δημοκρατία να κατέβει από την επιθανάτιο της κλίνη υγιής.

Ο κ. Ανδρέας Κ. Δαμιανού είναι δικηγόρος στον Άρειο Πάγο και στο Συμβούλιο της Επικρατείας της Ελλάδας.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠC

MEDOCHEMIE

Ένας Ευρωπαίος ειδικών αποστολών

Η εμπειρία από τη θητεία στην Κομισιόν και τους χειρισμούς δύσκολων ζητημάτων, «όπλο» του Χρήστου Στυλιανίδη

Τον ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Τι σηματοδοτεί η επιλογή του Χρήστου Στυλιανίδη για το νεοσύστατο υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας; Πρόκειται για πεδία όπου η φιλοδοξία της Ευρωπαϊκής Ενωσης για συλλογική δράση έχει αναβαθμιστεί θεαματικά τα τελευταία χρόνια – και ακόμα περισσότερο στον απόηχο της πανδημίας.

Η σχέση του Στυλιανίδη με την Ευρώπη ξεκινάει πολύ πριν από τον διορισμό του ως επιτρόπου υπό τον Ζαν - Κλοντ Γιούνκερ το 2014. Ήδη από τη δεκαετία του '80, ως οργανωμένος φοιτητής, είχε ταχθεί ανοικτά υπέρ της προσχώρησης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην τότε ΕΟΚ, σε μια εποχή όπου ήταν μειοψηφική άποψη. Το 1995, η σημαντικής απόχρωσης Κίνηση Πολιτικού Εκσυγχρονισμού που ίδρυσε, έθετε ως βασικό στόχο την ένταξη

Επίτευγμά του ήταν η δημιουργία του RescEU, που αναβάθμισε την ικανότητα της Ευρώπης να στηρίζει τα κράτη - μέλη σε περιπτώσεις μεγάλων καταστροφών.

της Κύπρου στην Ε.Ε. Ήταν κυβερνητικός εκπρόσωπος επί Γλαύκου Κληρίδη (1998-99) και συνεργάστηκε στενά με τον Κύπριο πρόεδρο, αλλά και με τον παλιό του συνοδοιπόρο Γιάννη Κρανιδιώτη στην προετοιμασία του εδάφους για την ιστορική απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Ελσίνκι (Δεκέμβριος 1999), η οποία άνοιξε τον δρόμο της ένταξης για την Κυπριακή Δημοκρατία, ακόμα και χωρίς την επίλυση του Κυπριακού.

Επειτα από μια επταετία ως βουλευτής του κεντροδεξιού Δημοκρατικού Συναγερμού, διετέλεσε εκ νέου κυβερνητικός εκπρόσωπος (2013-14) της κυβέρνησης του Νίκου Αναστασιάδη, σε μια περίοδο που δοκίμασε το φιλοευρωπαϊκό του

Τον Οκτώβριο του 2014, ως Επίτροπος τότε, ο Χρήστος Στυλιανίδης διορίστηκε ομοφώνως συντονιστής της Ε.Ε. κατά του Εμπολα. Τον επόμενο μήνα, ήταν ήδη επί του πεδίου στη Δυτ. Αφρική, ταξιδεύοντας σε Λιβερία, Σιέρα Λεόνε και Γουινέα. Στη φωτ., από επίσκεψή του στην Αντίς Αμπέμπα της Αιθιοπίας το 2018.

φρόνημα. Ήταν παρών στο Ευροτορπ όπου ο Γερούν Ντάισελμπλουμ και ο Ολι Ρεν παρουσίασαν στην κυπριακή πλευρά την επώδυνη λύση του «κουρέματος» των καταθέσεων για να αποτραπεί η άτακτη χρεοκοπία της χώρας.

Το «κούρεμα» των καταθέσεων που επιβλήθηκε τότε αποτελούσε την πρώτη εφαρμογή του νέου δόγματος της Ε.Ε. για την εξυγίανση προβληματικών τραπεζών, με σκοπό να αποφεύγεται η επιβάρυνση των φορολογουμένων. Ο τρόπος με τον οποίο έγινε, ωστόσο, και η διαφορά στην προσέγγιση έναντι υπερχρεωμένων τραπεζών σε άλλες χώρες, προκάλεσε έντονες αντιδράσεις στην κοινή γνώμη. Ο Στυλιανίδης, παρ' όλα αυτά, ήταν κά-

θετος ότι η λύση χρηματοδότησης έπρεπε να βρεθεί εντός του ευρωπαϊκού πλαισίου (αντί να αναζητηθεί βοήθεια από τη Ρωσία) και ότι η Κύπρος έπρεπε πάση θυσία να παραμείνει στο ευρώ. Το 2014, έπειτα από ένα σύντομο πέραςμα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προτάθηκε από τον Νίκο Αναστασιάδη ως εκπρόσωπος της Κύπρου στην Επιτροπή Γιούνκερ.

Πριν αναλάβει επίσημα τα καθήκοντά του εκλήθη να αντιμετωπίσει μια υγειονομική κρίση η οποία, παρότι γεωγραφικά περιορισμένη σε τρεις χώρες της Δυτικής Αφρικής, προκαλούσε τρόπον (λόγω της υψηλής θνητότητας του ιού) στην Ευρώπη.

«Αν θέλουμε να αποφύγουμε

πανδημία πρέπει να αντιμετωπίσουμε τον ιό από εκεί που ξεκίνησε και όχι από τα γραφεία μας στις Βρυξέλλες», έλεγε τότε (τον Σεπτέμβριο του 2014) ο Στυλιανίδης, κατά την ακρόαση του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη θέση του επιτρόπου. Τον επόμενο μήνα διορίστηκε ομοφώνως συντονιστής της Ε.Ε. κατά του Εμπολα. Τη δεύτερη εβδομάδα του Νοεμβρίου, όπως είχε δεσμευτεί ενώπιον των ευρωβουλευτών, ήταν ήδη επί του πεδίου στη Δυτική Αφρική.

Ταξίδεψε και στις τρεις χώρες που πλήττονταν από την επιδημία – τη Λιβερία, τη Σιέρα Λεόνε και τη Γουινέα. «Δεν πήγαιναν ούτε αεροσυνδοί ούτε γιατροί, κανένας δεν τολμούσε να ταξιδέψει εκεί. Η

απομόνωση ήταν κάτι απίστευτο. Οι πτήσεις είχαν σχεδόν όλες απαγορευθεί», είχε πει σε συνέντευξή του στην «Κ» τον Απρίλιο του 2020. Επαιξε τότε καταλυτικό ρόλο ώστε οι τρεις δυτικοαφρικανικές χώρες, που ενώ είχαν ανοικτά σύνορα μεταξύ τους δεν συνεργάζονταν στην αντιμετώπιση της κρίσης, να συντονίσουν τις προσπάθειές τους για τον έλεγχο της διασποράς του ιού.

Το μεγάλο του επίτευγμα ως Επίτροπος ήταν η δημιουργία του RescEU, που αναβάθμισε τη συλλογική ικανότητα της Ευρώπης να στηρίζει τα κράτη - μέλη σε περιπτώσεις φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών. Η πανδημία, μια καταστροφή που πλήττει ταυτόχρονα όλα τα κράτη - μέλη και συνεπώς

δυσχεραίνει την επίδειξη αλληλεγγύης από το ένα στο άλλο, ανέδειξε ακόμα περισσότερο τη σημασία των κοινών εφεδρειών.

«Κομίσιοιενε Χρήστος»

Ως Επίτροπος έχαιρε ιδιαίτερως της εκτίμησης των συναδέλφων του για την προθυμία του να συνδράμει όποτε μπορούσε στις πρωτοβουλίες τους. Ήταν ιδιαίτερα αγαπητός και στον πρόεδρο της Κομισιόν, ο οποίος όμως τον αποκαλούσε πάντα «Κομίσιοιενε Χρήστος», έχοντας εγκαταλείψει πρόωρα την προσπάθεια να προσφέρει σωστά το επίθετό του. Πέρα από τις επίσημες αρμοδιότητές του, ο Στυλιανίδης, διεθνώς δικτυωμένος μετά και την εμπειρία του συντονιστή για τον Εμπολα (ο Αμερικανός ομόλογός του τότε είναι τώρα προσωπάρχης του Λευκού Οίκου), ήταν πάντα ενεργός στο παρασκήνιο σε θέματα εθνικής σημασίας. Σχετικά με το Κυπριακό συμμετείχε σε επαφές με την Ουάσινγκτον και το Βερολίνο στον δρόμο προς το Κραν Μοντανά – και συμεριζόταν την απογοήτευση του Γιούνκερ για την αποτυχία των κρίσιμων αυτών συνομιλιών. Ανησυχούσε επίσης έντονα για τις συνέπειες που θα είχε στην εικόνα της Κυπριακής Δημοκρατίας η πολιτική παροχής «χρυσών διαβατηρίων» σε αμφιλεγόμενες προσωπικότητες ανά τον κόσμο. Οι προειδοποιήσεις του αγνοήθηκαν από την κυπριακή κυβέρνηση – και θεωρείται ότι συνέβαλαν στο να μην προταθεί για δεύτερη θητεία ως Επίτροπος.

Το νέο του πόστο συνεπάγεται διαφορετικές προκλήσεις. Ο συνδυασμός των αγκυλώσεων της ελληνικής δημόσιας διοίκησης με την εκθρική στάση που θα αντιμετωπίσει από μερίδα του κυβερνώντος κόμματος καθιστούν ένα ήδη δύσκολο έργο ακόμα πιο σύνθετο. Σε μια περίοδο όμως που η κλιματική κρίση και η πανδημία έχουν αναδείξει όσο ποτέ άλλοτε τα στενά όρια των δυνατοτήτων διαχείρισης των εθνών - κρατών, οι ευρωπαϊκές του περγαμινές είναι ένα κρίσιμο πλεονέκτημα, που μπορεί να συμβάλει ζωτικά στη θωράκιση της Ελλάδας απέναντι στους κινδύνους που έρχονται.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ**

Η παιδεία στο γύψο

«ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝ

Προς συντονιστές / συντονίστριες Αγγλικών
Αγαπητοί συνάδελφοι, σας παρακαλώ όπως από το βιβλίο OXFORD DISCOVER FUTURES 3 WORKBOOK, αφαιρεθεί η σελίδα 36 (να σιστεί πριν δοθεί στους μαθητές).
Σας ευχαριστούμε.»

Θα μπορούσαν, λοιπόν, όταν έφταναν στη σελίδα 36 να αδράξουν την ευκαιρία για μια συζήτηση. Και μάλιστα στα αγγλικά. Θα μπορούσαν επίσης να δώσουν οδηγίες στους εκπαιδευτικούς να αναγνώσουν το κείμενο, να ζητήσουν από τους μαθητές να προβληματιστούν. Να είναι η αφορμή για μια διαλογική συζήτηση. Στα αγγλικά βεβαίως-βεβαίως. Να ανατρέξουν σε πηγές, να αναπτύξουν κριτική σκέψη και τις παρουσάσουν στην τάξη. Κι όμως από όλες τις πιο πάνω επιλογές, το Υπουργείο της Παιδείας μας, με ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝ μήνυμα, ζήτησε την εβδομάδα που μας πέρασε από τους καθηγητές των Αγγλικών να σκίσουν τη σελίδα 36 του Workbook των Αγγλικών της Β' Λυκείου, μια έκδοση του Oxford University Press, επειδή παρουσιάζει τον Κεμάλ Ατατούρκ ως τον σπουδαιότερο ήρωα της Τουρκίας. Με σαφείς οδηγίες να σκιστεί η σελίδα πριν δοθεί στους μαθητές.

Το 2021, στην Ευρωπαϊκή κατά τα άλλα Κύπρο, σκίζουμε βιβλία. Κι επειδή τα σκίζουμε, εξαφανίζουμε έτσι και την ιστορία και ό, τι αυτή κουβαλά. Μια πρακτική που ομολογουμένως θα ζήλευαν και τα πιο ανελεύθερα αντιδημοκρατικά κα-

Στο κάτω-κάτω, αφού πήραμε φόρα και εξαγουμε υπουργούς, ίσως έχουν ανάγκες και στην Καμπούλ.

θεστώτα. Μαζί και οι στρουθοκάμηλοι. Και στην εξήγηση, τα έχαναν χειρότερα: με μια ανακοίνωση μνημείο αντιφάσεων, το Υπουργείο Παιδείας βάφτισε το βιβλίο ενός παγκόσμιου εκδοτικού οίκου που εκδίδει βιβλία από το 1480 (!) «εντελώς ακατάλληλο» και ανακοίνωσε την απόσυρσή του. Όταν το καλύτερο που είχαν να κάνουν ήταν να αποσύρουν τον ίδιο τον υπουργό της Παιδείας. Στο κάτω-κάτω, αφού πήραμε φόρα και εξαγουμε υπουργούς, ίσως έχουν ανάγκες και στην Καμπούλ.

Από την άλλη προς τι η έκπληξη; Πρόκειται για το ίδιο Υπουργείο, με τον ίδιο υπουργό και την ίδια Διεύθυνση, που εξακολουθούν να τρέχουν πειθαρχική διαδικασία κατά του καθηγητή τέχνης και εικαστικού Γιώργου Γαβριήλ, αρχικά για τους πίνακές του, επειδή σκανδάλισαν μια χούφτα ακροδεξιούς που δεν μπορούν να γράψουν ορθά, θρογραφημένα το «Δόλα, να ένα μύλο» και μετά για το εθνικό του φρόνιμα. Πρόκειται για το ίδιο Υπουργείο που έδωσε πλήρη κάλυψη σε λυκείαρχη όταν αυτός τα έβαλε με τη μαθήτριά με την μαντίλα.

Πρόκειται για το ίδιο Υπουργείο, που έστειλε τις προάλλες εγκύκλιο με σαφείς οδηγίες, στα διαλείμματα

να παίζουν μόνο δυο τραγούδια του Θεοδωράκη: το Χρυσοπράσινο Φύλλο και τη Ρωμιούσυνη. Από ένα μουσικό έργο 80 και βάλε ετών, επέλεξαν δυο τραγούδια. Μπας και σκανδαλίσουμε τους μαθητές με κανένα στίχο. Πάλι καλά να λέμε, που δεν ζήτησαν να παίζουν μόνο ορχηστρικά.

Από τον Κερεβέζο στον Χαμπι-αούρη, και από εκεί στον Προδρόμου, η παιδεία μας από το 2013 και εντεύθεν βρίσκεται στον γύψο. Κατά άλλα, την εβδομάδα που μας πέρασε στείλαμε τα παιδιά μας στα σχολεία για να βγουν αύριο στην κοινωνία σωστοί, δημοκρατικοί, ανοιχτομυαλοί άνθρωποι με κριτική σκέψη. Καλό νέο σχολικό έτος είπαμε; Να πούμε. Καλό νέο σχολικό έτος 1250. Γιατί και ο μεσαίωνας, πολὺς μας πέφτει.

Υστερόγραφο: «Όπου καίνε βιβλία, στο τέλος θα κάψουν και ανθρώπους» είχε πει ο σπουδαίος Γερμανός ποιητής Χάινριχ Χάινε κάπου εκεί στις αρχές του 19ου αιώνα. Εκατό χρόνια μετά, το βράδυ της 10ης Μαΐου του 1933, μια βραδιά που ονομάστηκε το «Ολοκαύτωμα των βιβλίων», το ναζιστικό καθεστώς έκαψε στην πλατεία της Όπερας του Βερολίνου χιλιάδες βιβλία επιφανών Γερμανών συγγραφέων, ποιητών και φιλοσόφων. Ανάμεσα σε αυτά και βιβλία δικά του. Το τι ακολούθησε, το είχε προβλέψει ήδη ο Χάινε: ό, τι πιο σκοτεινό γέννησε ποτέ η ανθρωπότητα.

Ο κ. Λεόντιος Φιλοθέου είναι μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ.

ΑΡΘΡΟ / Της **ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΤΣΙΡΙΔΟΥ**

Η 11η Σεπτεμβρίου που άλλαξε τη ζωή μας

Πέρασαν ακριβώς 20 χρόνια από τη στιγμή που ολόκληρος ο πλανήτης παρακολουθούσε στις τηλεοπτικές του οθόνες σκηνές που παρέπεμπαν περισσότερο σε σκηνές ταινίας τρόμου παρά σε έκτακτα δελτία ειδήσεων. Η 11η Σεπτεμβρίου άλλαξε τη σύγχρονη ιστορία του κόσμου και μαζί τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τη σχέση ιδιωτικότητας-ασφάλειας.

Από το 2001 έχουμε εκκωρήσει σημαντικό μέρος της ιδιωτικότητας και των δεδομένων μας σε κρατικούς, υπερεθνικούς και εταιρικούς οργανισμούς με σκοπό την εξασφάλιση υψηλότερου επιπέδου ασφάλειας. Πράγματα που σήμερα θεωρούνται αυτονόητα όσον αφορά τον τρόπο που λειτουργεί η καθημερινότητά μας, πριν από το 2001 ήταν ζητήματα ταμπού. Ιστορικά, οι μεγάλες αλλαγές πραγματοποιούνται μετά από μεγάλα γεγονότα. Η 11η Σεπτεμβρίου δεν είναι η εξαίρεση, αλλά ο κανόνας.

Σήμερα, αυτό που χρειαζόμαστε, είναι να χτίσουμε πάνω στις αλλαγές που έφερε η 11η Σεπτεμβρίου και να δουλέψουμε πάνω σε ένα ακόμη πιο διαφανές πλαίσιο λειτουργίας της κοινωνίας μας. Τα πρώτα βήματα έχουν γίνει προς αυτή την κατεύθυνση. Είναι απαραίτητη όμως η ορθή εξισορρόπηση μεταξύ προστασίας προσωπικών δεδομένων και ασφάλειας. Έχουμε παραδείγματα όπου η εξισορρόπηση αυτή δεν έχει λειτουργήσει σωστά, κάποτε υπέρ της υπερβολικής προστασίας σε

Η υπερβολική προστασία στον βωμό της ασφάλειας αποβαίνει σε βάρος της οικονομίας του τόπου και του επιχειρείν. Η εξισορρόπηση είναι πλέον επιτακτική.

βάρος της ασφάλειας και κάποτε υπέρ της ασφάλειας σε βάρος της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, του υπέρτατου αυτού αγαθού. Έχουμε επίσης γίνει μάρτυρες περιπτώσεων που η υπερβολική προστασία στον βωμό της ασφάλειας αποβαίνει σε βάρος της οικονομίας του τόπου και του επιχειρείν. Η εξισορρόπηση είναι πλέον επιτακτική. Η προστασία των προσωπικών μας δεδομένων έχει αυξηθεί μέσα από το πλαίσιο

του GDPR. Υπάρχουν, όμως, σημαντικά βήματα που πρέπει να γίνουν και αφορούν το πώς οι πολύπλοκες νομικές και γραφειοκρατικές διαδικασίες αποποιούνται και γίνονται καταπονήτες στον κόσμο.

Οι εταιρείες με τις οποίες ερχόμαστε καθημερινά σε επαφή, είτε πρόκειται για μια δημόσια υπηρεσία που επισκεπτόμαστε, είτε για μια ιδιωτική εταιρεία, για παράδειγμα, στον τομέα των μεταφορών, δεν αρκεί μόνο να μας παρέχει ένα άρτιο προϊόν/υπηρεσία. Πρέπει να μετadίδει και το αίσθημα ασφάλειας και διαφάνειας. Αυτά είναι τα σύγχρονα αιτήματα του κόσμου. Το πολιτικό σύστημα δεν μπορεί να μένει έξω από μια τέτοια συζήτηση – αντίθετα πρέπει να πρωταγωνιστεί. Η σύγχρονη πολιτική δεν είναι κατ' ανάγκη να εδράζεται στα μεγάλα οράματα, αλλά στη διαχείριση και ρύθμιση της καθημερινότητας των πολιτών. Αυτό ήταν το μήνυμα του κυπριακού λαού στις πρόσφατες εκλογές και σε αυτό πρέπει να ανταποκριθούμε.

Χρειαζόμαστε, λοιπόν, μια νέα πανστροφή παρόμοια με αυτή που έγινε –σε παγκόσμιο επίπεδο– μετά την 11η Σεπτεμβρίου. Ο «εχθρός» μας δεν είναι η τρομοκρατία όπως ήταν 20 χρόνια πριν, αλλά η ποιότητα ζωής μας που πρέπει να βελτιώσουμε. Και θα το κάνουμε πάνω στο δίπολο ασφάλεια και διαφάνεια.

Η κα Φωτεινή Τσιρίδου είναι δικηγόρος-βουλευτής ΔΗΣΥ.

Τεστ για πανδημία το άνοιγμα Δημοτικών

Το κλείσιμο σχολικών μονάδων, η αντίδραση σε πιθανή έξαρση της πανδημίας στην εκπαίδευση – Αργούν οι υγειονομικές χαλαρώσεις

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Το **άνοιγμα** δημοτικών σχολείων και νηπιαγωγείων τη Δευτέρα 13 Σεπτεμβρίου θα αποτελέσει ενδεχομένως το δυνατότερο τεστ αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των προστατευτικών μέτρων για ομαλή επάνοδο χιλιάδων μαθητών στις σχολικές αίθουσες. Για τις επόμενες 15 ημέρες η ομάδα διαχείρισης της πανδημίας θα βρίσκεται σε κατάσταση συναγερμού προκειμένου να προλάβει τυχόν έξαρση της πανδημίας στις σχολικές μονάδες, ένα ενδεχόμενο που προ-

Από επίσημα στοιχεία προκύπτει πως τα ποσοστά των εμβολιασμένων από 18 ετών και άνω ξεπερνούν το 79,3%, από 16 έως 17 ετών το 38,3% και στις ηλικίες από 12 έως 15 ετών το ποσοστό εμβολιασμού είναι πάνω από 22%.

καλεί προβληματισμό σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Στην Κύπρο οι αρμόδιες υπηρεσίες ανησυχούν για τυχόν επανάληψη καταστάσεων του παρελθόντος, μιας και οι σχολικές μονάδες αποδείχθηκαν σοβαρή εστία διασποράς του ιού στην κοινότητα. Μια πρώτη εικόνα για το επιδημιολογικό αποτύπωμα ανοίγματος της εκπαίδευσης θα υπάρχει ένα δεκαήμερο μετά. Υπό τις περιστάσεις το καλύτερο σενάριο φαντάζει η σταθεροποίηση της υφιστάμενης κατάστασης. Οι επιδημιολόγοι επικεντρώνουν την προσοχή τους στην απουσία εμβολιαστικής κάλυψης στους μικρούς μαθητές, η σημασία της οποίας θα παρακολουθείται επισταμένως.

Οι σχεδιασμοί

Οι κατευθυντήριες γραμμές που έχουν καθοριστεί, προνοούν τη

Με μάσκες και μέτρα προστασίας σε σχολικούς χώρους επιστρέφουν στα θρανία οι μαθητές των δημοτικών σχολείων με τους επιδημιολόγους να παρακολουθούν στενά τα ημερήσια δεδομένα της εκπαίδευσης.

λήψη άμεσων και δραστικών μέτρων εκεί που θα παρουσιαστούν στοιχεία επιδείνωσης των επιδημιολογικών δεικτών. Η πολιτική του υπουργείου Υγείας είναι να προχωρήσει στη λήψη στοχευμένων μέτρων σε σχολικές μονάδες. Συγκεκριμένα αντί της πρακτικής του παρελθόντος με τη λήψη γενικευμένων μέτρων σε περιοχές, η πολιτική επιλογή είναι το κλείσιμο σχολικών μονάδων όπου παρατηρείται πρόβλημα επιδείνωσης των επιδημιολογικών δεικτών. Ειδικότερα, όπως πληροφορείται η «Κ», το βάρος θα δοθεί σε όσους παραμένουν ανεμβολίαστοι, οι οποίοι θα αναγκασθούν να επιστρέψουν σε καθεστώς εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, εν αντιθέσει με όσους έχουν εμβολιασθεί που θα συνεχίσουν την σχολική τους καθημερινότητα με φυσική παρουσία. Η κα-

τεύθυνση των ιδιότυπων Lockdown σε σχολεία αφορά όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και ενδείκνυται ως ένα μέτρο αποφυγής γενίκευσης των μέτρων σε γεωγραφικές περιοχές.

Οι εμβολιασμοί

Και αν στη δημοτική εκπαίδευση η απουσία προστατευτικού τείχους από τα εμβόλια προκαλεί εγρήγορση, στις υπόλοιπες βαθμίδες η κατάσταση φαίνεται να είναι καλύτερη λόγω των ποσοστών εμβολιασμού μαθητών. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία από ετών 18 και άνω το ποσοστό των εμβολιασμένων ξεπερνά το 79,3%, από 16 έως 17 ετών το ποσοστό είναι 38,3% και στις ηλικίες από 12 έως 15 ετών το ποσοστό εμβολιασμού είναι πάνω από 22%. Στα πανεπιστημιακά ιδρύματα η επαναλειτουργία τους θα

γίνει με φυσική παρουσία σε πληρότητα 2/3 της χωρητικότητας των αιθουσών διδασκαλίας, με απαραίτητη επίδειξη Safe Pass από τους φοιτητές, τους ακαδημαϊκούς και το άλλο προσωπικό.

Τα διατάγματα

Οι μαθητές και μαθήτριες των ιδιωτικών και δημόσιων σχολείων δημοτικών εκπαίδευσης, που έχουν συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας τους, δεν οφείλουν να προσκομίζουν αρνητική εργαστηριακή εξέταση, η εξέταση ταχείας ανίχνευσης αντιγόνου για την ασθένεια του COVID-19, ή πιστοποιητικό ανάρρωσης από την Δημοκρατία για την ασθένεια του COVID-19, ή πιστοποιητικό ανάρρωσης από την ασθένεια του COVID-19. Στα δημοτικά σχολεία όσον αφορά τους μαθητές τα μέτρα περιορίζονται στις

μάσκες και σε άλλες διευθετήσεις που έχουν γίνει σε σχολικές αίθουσες και σε άλλους χώρους, όπου υπάρχει μαθητική δραστηριότητα. Οι μαθητές των δημόσιων γυμνασίων και των αντίστοιχων τάξεων των ιδιωτικών Σχολών Μέσης Εκπαίδευσης, που δεν έχουν συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας, θα έχουν πρόσβαση στα σχολεία τους με φυσική παρουσία στις τάξεις, εφόσον προσκομίζουν είτε αρνητική μοριακή εξέταση (PCR) ή αρνητικό τεστ ταχείας ανίχνευσης αντιγόνου (rapid) με τη δειγματοληψία να έχει πραγματοποιηθεί εντός 72 ωρών. Επίσης γίνονται δεκτοί, εάν κατέχουν πιστοποιητικό ανάρρωσης από την ασθένεια του COVID-19 και δεν έχει παρέλθει διάστημα μεγαλύτερο από έξι μήνες από την ημερομηνία της αρχικής θετικής τους διάγνωσης.

Χαλαρώσεις υπό προϋποθέσεις και από Οκτώβριο

Τα τελευταία υγειονομικά πρωτόκολλα που αποφασίσθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο έχουν ισχύ μέχρι τις 22 Σεπτεμβρίου. Εάν δεν υπάρξουν έκτακτα μέτρα σε σχολικές μονάδες και εφόσον δεν καταγραφεί άλλη επιδείνωση της πανδημίας, αναμένεται πως το υφιστάμενο πακέτο μέτρων θα παραταθεί μέχρι τέλος του μήνα αρχές Οκτωβρίου. Υπουργείο Υγείας και επιδημιολόγοι εμφανίζονται ιδιαίτερα προσεκτικοί στις κινήσεις τους και στο τι μέλει γενέσθαι για μελλοντικές χαλαρώσεις. Επί του παρόντος αποφεύγεται ο χρονικός προσδιορισμός αποκλιμάκωσης των μέτρων λόγω της ρευστότητας που παρουσιάζει η πανδημία και η μετάλλαξη Δέλτα. Μια ένδειξη δίνουν μόνο υποθετικά σενάρια. Η καθοριστική αξιολόγηση της πανδημίας όπως όλα δείχνουν, θα πραγματοποιηθεί προς το τέλος του Σεπτεμβρίου, όταν θα έχει παρέλθει ένα δεκαπενθήμερο από το άνοιγμα της εκπαίδευσης. Στην περίπτωση που γίνει πράξη το καλύτερο σενάριο, δηλαδή η διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης, γίνονται σκέψεις να υπάρξει και άλλη μια παράταση των μέτρων προτού ξεκινήσει η σταδιακή αποκλιμάκωση, η οποία θα περιλαμβάνει τομείς πέρα από την εκπαίδευση. Οι ειδικοί φαίνεται να έχουν μελετήσει την άρση των μέτρων, ξεκινώντας από τους εξωτερικούς χώρους. Πολιτική επιλογή της κυβέρνησης είναι η προσεκτική επαναφορά στην κανονικότητα προκειμένου να αποφευχθούν τα φαινόμενα υπερβολικής χαλάρωσης της περασμένης άνοιξης, που τελικά οδήγησαν σε νέα αύξηση των επιδημιολογικών δεικτών. Η ίδια τακτική θα ακολουθηθεί και στα πανεπιστημιακά ιδρύματα με τα μοριακά τεστ να επιστρέφουν, εάν τα δεδομένα το επιβάλλουν.

Η γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα φέρνει φουρτούνες

Σε αδιέξοδο το μνημόνιο συνεργασίας με τις ιδιωτικές κλινικές – Κρίσιμη σύσκεψη την ερχόμενη εβδομάδα

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Αδιέξοδο με απρόβλεπτες διαστάσεις έχει προκύψει με το θέμα που ανέδειξε η γνωμάτευση του γενικού εισαγγελέα της Δημοκρατίας και αφορά το μνημόνιο συνεργασίας που υπέγραψαν ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ) και ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Ιδιωτικών Νοσηλευτριών στις 3 Φεβρουαρίου 2020. Η σύσκεψη, που πραγματοποιήθηκε την περασμένη Πέμπτη μεταξύ Υπουργού Υγείας και ΟΑΥ, δεν έδωσε αποτέλεσμα και οι πληροφορίες που διέρρευσαν θέλουν το φορέα διαχείρισης του ΓεΣΥ να απορρίπτει πρόταση για τροποποίηση του σχετικού νόμου, ενώ κάποιες άλλες να αμφισβητεί τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα. Όπως έγινε γνωστό, εντός της σύσκεψης ο ΟΑΥ υποστήριξε πως ο Γενικός Εισαγγελέας δεν είχε ενώπιον του κάποια στοιχεία του μνημονίου συνεργασίας όταν ετοίμαζε τη γνωμάτευση. Το πρόβλημα που έχει προκύψει, χαρακτηρίζεται ως πολύ σοβαρό και ενδεχομένως, εάν δεν αντιμετωπισθεί άμεσα, να προκαλέσει τριγμός στο ίδιο το ΓεΣΥ, ανησυχία που απορρίπτεται από το υπουργείο Υγείας.

Νέα σύσκεψη

Μια ένδειξη για το τι μέλει γενέσθαι, θα υπάρξει σε νέα σύσκεψη που θα πραγματοποιηθεί την ερχόμενη εβδομάδα, στην οποία υπουργός Υγείας, ΟΑΥ αλλά και ιδιωτικές κλινικές θα αναζητήσουν διέξοδο στο αδιέξοδο που έχει εμφανισθεί. Για την ώρα οι δυο πλευρές βρίσκονται απέναντι, με τον ΟΑΥ να απορ-

ρίπτει τροποποίηση του νόμου, κάτι που υποστηρίζει το όργανο των ιδιωτικών κλινικών, ο ΠΙΑΣΙΝ. Το υπουργείο Υγείας σε μια προσπάθεια γεφύρωσης του χάσματος τηρεί αποστάσεις, δίνοντας χρόνο για ζυμώσεις και συγχρόνως περιμένοντας να ακούσει και τις δυο πλευρές. Παρά τα όσα υποστηρίζει ο ΟΑΥ για τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, στο υπουργείο Υγείας θεωρούν πως

Ο ΟΑΥ προτίθεται να δώσει στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας τις συμβάσεις που υπέγραψε με τις ιδιωτικές κλινικές προκειμένου να υπάρχει πληρέστερη εικόνα.

υπάρχει πρόβλημα με το μνημόνιο συνεργασίας. Αυτό ακριβώς θα πρέπει να επιλυθεί είτε με αλλαγή του νόμου, είτε στη λογική της γνωμάτευσης του Γενικού Εισαγγελέα ότι κάποιοι ιατροί εκτός ΓεΣΥ στεγάζονται σε νοσοκομεία που είναι ενταγμένα στο ΓεΣΥ. Το υπουργείο Υγείας έχει διαμνυνήσει πως πρέπει να βρεθεί μια λύση προκειμένου να υπάρχει ίση μεταχείριση όλων των νοσοκομείων που είναι ενταγμένα στο Γενικό Σχέδιο Υγείας.

Νέα γνωμάτευση

Από πλευράς ΟΑΥ διαφεύδονται τα περί αμφισβήτησης της γνωμά-

τευσης του γενικού εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Ο φορέας διαχείρισης του ΓεΣΥ υποστηρίζει πως με βάση την άποψη του νομικού τους συμβούλου, το μνημόνιο συνεργασίας με τον ΠΙΑΣΙΝ είναι νομότυπο. Παρά ταύτα ο ΟΑΥ είναι έτοιμος να δώσει στον Γενικό Εισαγγελέα όλη την πληροφόρηση, προκειμένου αυτός να έχει πληρέστερη εικόνα. Στο πλαίσιο αυτό, το επόμενο διάστημα θα παραδοθούν τα συμβόλαια που υπέγραψε ο ΟΑΥ με τις ιδιωτικές κλινικές. Ο ΟΑΥ απορρίπτει τους ισχυρισμούς που τον θέλουν να μη δέχεται την τροποποίηση του σχετικού νόμου. Θέση του οργανισμού είναι όπως η επίλυση του ζητήματος που έχει προκύψει πρέπει να γίνει βήμα-βήμα. Ο ΟΑΥ θα αναμένει νέα γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα, προκειμένου να διατυπώσει τελική θέση επί του θέματος. Αν και στη νέα γνωμάτευση εντοπίζονται παρατυπίες παρόμοιες με αυτές της πρώτης γνωμάτευσης, ο ΟΑΥ ή θα συμμορφωθεί, ή θα συμφωνήσει στην τροποποίηση του νόμου. Στην περίπτωση αποδοχής της θέσης του Γενικού Εισαγγελέα, αυτό σημαίνει πως ο ΟΑΥ θα ζητήσει από τις ιδιωτικές κλινικές που στεγάζουν ιατρούς εκτός ΓεΣΥ, να τερματίσουν τη συνεργασία τους. Συνάμα ο ΟΑΥ εμφανίζεται ενοχλημένος με τη στάση του γενικού ελεγκτή της Δημοκρατίας, τον οποίο επικρίνει για αλά καρτ συμπεριφορά στο κατά πόσο οι γνωματεύσεις του Γενικού Εισαγγελέα είναι δεσμευτικές ή όχι, κάνοντας επίκληση σε παλαιότερες απόψεις του Οδυσσέα Μιχαηλίδη.

Παρανομίες εντοπίζει η γνωμάτευση

Η γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, ημερομηνίας 8 Αυγούστου, εντοπίζει σοβαρά ζητήματα που κάτω από προϋποθέσεις δύνανται να προκαλέσουν προβλήματα στους έναν από τους δυο πυλώνες του ΓεΣΥ. Αποδέχτης της γνωμάτευσης ο Επίτροπος Εποπτείας ΓεΣΥ. Στο βασικό ερώτημα της γνωμάτευσης, εάν «είναι νόμιμη η δυνατότητα που έχει δοθεί σε νοσηλευτήρια συμβεβλημένα με τον ΟΑΥ να προσφέρουν υπηρεσίες εντός ΓεΣΥ και ταυτόχρονα τις ίδιες υπηρεσίες εκτός ΓεΣΥ και να αμείβονται ιδιωτικά» η άποψη του Γενικού Εισαγγελέα είναι αρνητική. Κάνοντας επίκληση της «αρχής του δικαίου

των συμβάσεων», είτε ιδιωτικού, είτε δημόσιου δικαίου, ή ενός μνημονίου συναντίληψης που δημιουργεί δεσμευτικές υποχρεώσεις, τόνισε πως «δεν είναι δυνατόν να περιέχουν πρόνοιες αντίθετες με τον νόμο». Μια τέτοια περίπτωση θεωρείται παράνομη και οδηγεί σε ακύρωση ολόκληρης της σύμβασης ή μέρους αυτής. Στο σημείο αυτό στη γνωμάτευση αναφέρεται πως δεν θα γίνει ξεκάθαρη τοποθέτηση για τον λόγο ότι η Νομική Υπηρεσία δεν έχει το περιεχόμενο των συμβάσεων. Στο ερώτημα εάν είναι νόμιμη η δυνατότητα που παρέχεται σε γιατρούς που δεν συμμετέχουν στο ΓεΣΥ, να συνεχίζουν

την επαγγελματική τους δραστηριότητα εντός συμβεβλημένου με τον ΟΑΥ νοσηλευτηρίου, η γνωμάτευση δίνει ξεκάθαρη απάντηση παραπέμποντας στον σχετικό νόμο. «Τα νοσηλευτήρια δεν επιτρέπεται να αμείβονται για υπηρεσίες φροντίδας υγείας που καλύπτονται από τον Οργανισμό στο πλαίσιο του συστήματος». Η γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας στο καταληκτικό της σημείο σημειώνει την πρόνοια του νόμου για «ισότιμη μεταχείριση των νοσηλευτριών ως παρόχων υπηρεσιών φροντίδας υγείας», τονίζοντας πως η ισότιμη μεταχείριση «σαφώς αποτελεί νομική υποχρέωση του ΟΑΥ».

Με ενδιαφέρει το μέλλον της Λευκωσίας

Αν το ενδιαφέρον μου συγκεντρώνει ευρύτερη στήριξη θα είμαι παρών στη διεκδίκηση της δημαρχίας, λέει ο Γιάννης Παναγιώτου

Συνέντευξη στη
MARINA ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Το ενδιαφέρον του να διεκδικήσει τη δημαρχία Λευκωσίας εκδηλώνει σε συνέντευξή του στην «Κ» το διευθυντικό στέλεχος διεθνούς συμβουλευτικού οίκου Γιάννης Παναγιώτου, επιβεβαιώνοντας τα ρεπορτάζ που βάζουν την υποψηφιότητά του στο κάδρο. «Για να γίνει η Λευκωσία καλύτερη, πρέπει πρωτίστως να αγαπά τους ανθρώπους της. Η Λευκωσία μπορεί να γίνει ελκυστική για περισσότερους δημότες, για περισσότερους επαγγελματίες, για περισσότερους φοιτητές, για περισσότερους καλλιτέχνες, για περισσότερους επισκέπτες, για περισσότερους επενδυτές», σημειώνει ο κ. Παναγιώτου. Εκφράζει την άποψη πως ο Δήμος Λευκωσίας μπορεί να πρωτοστατήσει στη λειτουργία της ενωμένης Λευκωσίας και απαντά στο κατά πόσο το μεταναστευτικό είναι ένα θέμα που πρέπει να απασχολήσει την πρωτεύουσα. —**Αληθεύουν οι πληροφορίες που σας θέλουν να διεκδικείτε τη δημαρχία Λευκωσίας;**

Για να γίνει η Λευκωσία καλύτερη, πρέπει πρωτίστως να αγαπά τους ανθρώπους της.

—Αγαπώ την πόλη μου και θέλω να τη δω να γίνεται καλύτερη. Εδώ και αρκετό καιρό βρίσκομαι σε διάλογο με την τοπική κοινωνία, με ανθρώπους και με οργανώσεις, διαπιστώνοντας ότι μοιραζόμαστε το ίδιο όραμα για μια καλύτερη Λευκωσία. Με ενδιαφέρει το μέλλον της Λευκωσίας και εάν το ενδιαφέρον μου συγκεντρώνει ευρύτερη υποστήριξη, θα είμαι παρών στη διεκδίκηση της Δημαρχίας Λευκωσίας. Ωστόσο, βασική προϋπόθεση για να διεκδικήσει κάποιος οποιαδήποτε εκλογή, είναι η διενέργεια εκλογών. Έτσι, εφόσον εξακολουθεί να βρίσκεται σε εξέλιξη η συζήτηση αναφορικά με την ενδεχόμενη αναβολή των δημοτικών εκλογών, τα πράγματα παραμένουν ρευστά. —**Για χάρη της μεταρρύθμισης αξίζει να αναβληθούν οι δημοτικές εκλογές;**

—Αναμφίβολα, η χώρα μας χρειάζεται μεγάλες αλλαγές και μεταρρυθμίσεις για να μπορέσει να ευθυγραμμιστεί με τον σύγχρονο κόσμο και να οδεύσει προς το μέλλον με επιτυχία. Σε αυτό το πλαίσιο, η τοπική αυτοδιοίκηση χρειάζεται να μεταρρυθμιστεί για να εκσυγχρονιστεί και να ενδυναμωθεί. Όμως, είναι απαραίτητος ο έγκαιρος προγραμματισμός και η αποτελεσματική διαχείριση προώθησης των μεταρρυθμίσεων, τόσο από την εκτελεστική όσο και από την νομοθετική εξουσία, ώστε να μην καταλήγουν σε αμφιλεγόμενες προεκλογικές αναπαράθεσεις. Παράλληλα, είναι αυτονόητο ότι στη δημοκρατία οι εκλογές είναι σημαντικές και οι συζητήσεις για την όποια αναβολή τους είναι προτιμότερο να αποφεύγονται παρά να επιδιώκονται.

—**Από διευθυντικό στέλεχος σε διεθνή συμβουλευτικό οίκο, στα τοπικά αυτοδιοίκησης. Μπορεί να υπάρξει γέφυρα μεταξύ των δύο;**

—Μέσα από την επαγγελματική μου πορεία, θεωρώ ότι είχα την ευκαιρία να διαμορφώσω ολοκληρωμένη αντίληψη και κατανόηση του συστήματος διακυβέρνησης, της δημόσιας διοίκησης και του ιδιωτικού τομέα. Ταυτόχρονα, αποκόμισα σημαντικές επαγγελματικές εμπειρίες και χρήσιμες προσλαμβάνουσες παραστάσεις, που μου επιτρέπουν να κατανοώ τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του συστήματος. Γνωρίζω τις πραγματικότητες της αγοράς και κατανοώ τις ανάγκες της κοινωνίας. Πιστεύω ενθέρμα στον ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης, η οποία πρέπει να καταφέρει να ανταποκριθεί στις μεγάλες προκλήσεις και στις υψηλές απαιτήσεις του σύγχρονου κόσμου. Όποιος θεωρεί ότι μπορεί να συνδράμει για να γίνει καλύτερη η χώρα του, η

Η διαχείριση του Κυπριακού αποτελεί αρμοδιότητα της κυβέρνησης. Όμως παράλληλα, ο Δήμος Λευκωσίας μπορεί να πρωτοστατήσει στην προετοιμασία για τη λειτουργία της ενωμένης Λευκωσίας.

πόλη του, η γειτονιά του, οφείλει να βρίσκεται στην διάθεση της κοινωνίας και της δημοκρατίας. —**Έχετε διαμορφωμένη μια ολοκληρωμένη πρόταση για τη Λευκωσία; Ποies είναι οι προτεραιότητές σας;**

—Για να γίνει η Λευκωσία καλύτερη, πρέπει πρωτίστως να αγαπά τους ανθρώπους της. Η Λευκωσία μπορεί να γίνει ελκυστική για περισσότερους δημότες, για περισσότερους επαγγελματίες, για περισσότερους φοιτητές, για περισσότερους καλλιτέχνες, για περισσότερους επισκέπτες, για περισσότερους επενδυτές. Η Λευκωσία μπορεί να προσελκύσει σημαντικές επενδύσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας και μεγάλης κοινωνικής ωφέλειας. Μπορεί να λύσει το κυκλοφοριακό της πρόβλημα, μπορεί να μετασχηματιστεί ψηφιακά, μπορεί να γίνει μια έξυπνη πόλη, μπορεί να γίνει μια πράσινη ενεργειακή πόλη. Η Λευκωσία μπορεί να προσφέρει περισσότερες κοινωνικές υπηρεσίες και περισσότερες πολιτιστικές επιλογές. Η Λευκωσία μπορεί να γίνει πραγματική πρωτεύουσα, πρωτεύοντας σε όλα και προσφέροντας στους δημότες της υψηλή ποιότητα ζωής. Κινητήριος μοχλός αυτής της προσπάθειας είναι ασφαλώς η δημοτική αρχή. Εφόσον προγραμματιστούν οι δημοτικές εκλογές, και εφόσον συγκεντρώσω την ευρύτητα της υποστήριξης που θα μου επιτρέψει να είμαι υποψήφιος για τη Δημαρχία Λευκωσίας, μαζί με τους συνεργάτες μου θα παρουσιάσουμε μια ολοκληρωμένη πρόταση και μια σειρά από κεντρικές πρωτοβουλίες, για τις οποίες θα συζητήσουμε με τους δημότες της Λευκωσίας.

—**Πώς αξιολογείτε όσα έγιναν στη Λευκωσία κατά τα τελευταία χρόνια; Το πρόσημο είναι αρνητικό ή θετικό;**

—Ξέρετε, δυστυχώς έχει κυριαχήσει γενικότερα μία τάση οπαδικής ανάγνωσης των πραγμάτων, είτε προς την κατεύθυνση του μηδενισμού, είτε προς την κατεύθυνση της εξιδανίκευσης, αναλόγως της προέλευσης του κριτή και του κρινόμενου. Αποφεύγοντας αυτές τις προσεγγίσεις, η δική μου αξιολόγηση είναι ότι κατά τα τελευταία χρόνια στη Λευκωσία έγιναν πολλά, με περιθώρια βελτίωσης, και στα επόμενα χρόνια χρειάζεται να γίνουν ακόμη περισσότερα. Η Λευκωσία εξελίσσεται, όμως χρειάζεται να επιταχύνει περαιτέρω την εξέλιξή της, επειδή οι ταχύτητες του σύγχρονου κόσμου γίνονται ακόμα πιο γρήγορες. Και για να κάνουμε τη Λευκωσία καλύτερη, πρέπει να είμαστε ενωμένοι, να έχουμε όραμα, να έχουμε πρόγραμμα και να μπορούμε να το εφαρμόσουμε.

Το Κέντρο, η ανεξάρτητη υποψηφιότητα και ο ρόλος του δημάρχου

—**Παρόλο που δεν έχετε κάποιο κομματικό αξίωμα ή κομματικό ρόλο εδώ και χρόνια, είναι γνωστό ότι προέρχεστε από το ΔΗΚΟ. Θα είστε ανεξάρτητος ή κομματικός υποψήφιος;**

—Ο δήμαρχος Λευκωσίας πρέπει να είναι ανεξάρτητος. Ο ρόλος του δημάρχου Λευκωσίας είναι πολιτικός, και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί και δεν πρέπει να γίνεται κομματικός. Η τοπική αυτοδιοίκηση χρειάζεται ανθρώπους με ανεξάρτητη προσωπικότητα και ανεξάρτητη σκέψη, που να μπορούν να σέβονται τα κόμματα που εκπροσωπούνται στο Δημοτικό Συμβούλιο και να συνεργάζονται με την εκάστοτε κεντρική κυβέρνηση, από όποιο πολιτικό χώρο και αν αυτή προέρχεται. Ωστόσο, όποιος διεκδικεί πολιτικό ρόλο είναι σημαντικό να διαθέτει πολιτική συγκρότηση. Και πιστεύω ότι ως κεντρικός άνθρωπος και ως ανεξάρτητος υποψήφιος μπορώ να ανταποκριθώ εύθουσε άλλων χωρών, είναι πολύ σημαντική για την συμβολή μας στην ειρήνη και στην ασφάλεια, στην περιοχή μας και στον κόσμο.

—**Ενα Διπλωματικό Γραφείο —Ο Δήμος Λευκωσίας είναι ένας κατ’ εξοχήν πολιτικός δήμος. Τι σημαίνει για εσάς το γεγονός ότι είναι η μόνη μοιραζόμενη πρωτεύουσα και τι θα πράξετε σχετικά με αυτό;**

—Εμείς που ζούμε και εργαζόμαστε στη Λευκωσία, βρισκόμαστε δυστυχώς καθημερινά σε επαφή με τη δικοτόμηση. Δεν πρέπει ωστόσο να την αποδεχτούμε σαν μια μορφή κανονικότητας. Η διαχείριση του Κυπριακού δεν αποτελεί αρμοδιότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης, όμως ο Δήμος Λευκωσίας, ως δήμος πληγωμένος και δικοτομημένος, μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη διεθνή προβολή των θέσεων μας για την επανένωση της πόλης και της χώρας μας, μέσα από την ουσιαστική αξιοποίηση της διπλωματίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Προς αυτή την κατεύθυνση, στον Δήμο Λευκωσίας χρειάζεται να λειτουργήσει ένα Διπλωματικό Γραφείο, σε συνεννόηση με το υπουργείο Εξωτερικών, στελεχωμένο με

Αποτελεί παραδοξότητα να συζητάμε για τη συνένωση του Δήμου Λευκωσίας με τον Δήμο Αγίου Δομετίου και τον Δήμο Έγκωμης, και να μη σχεδιάζουμε την επανένωση του Δήμου Λευκωσίας με το κατεχόμενο μέρος του.

εξειδικευμένο διπλωματικό προσωπικό. Η ενεργός παρουσία του Δήμου Λευκωσίας σε διεθνή φόρα, η φιλοξενία διεθνών δραστηριοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης, και η ανάπτυξη διμερών διπλωματικών σχέσεων με πρωτεύουσες άλλων χωρών, είναι πολύ σημαντική για την συμβολή μας στην ειρήνη και στην ασφάλεια, στην περιοχή μας και στον κόσμο.

—**Στο παρελθόν υπήρχε έντονη συνεργασία με τον Τ/κ δήμαρχο ούτως ώστε να αναπτύσσεται η Λευκωσία ως ενιαία πόλη. Έχετε κάποιο πλάνο προς αυτή την κατεύθυνση;**

—Η λύση του Κυπριακού περνά μέσα από την επανένωση της Λευκωσίας. Και για να επανενωθεί η Λευκωσία πρέπει να επανενωθούν τα εδάφη της, οι άνθρωποί της, οι υπηρεσίες της και ο Δήμος της. Επαναλαμβάνω ότι η διαχείριση του Κυπριακού αποτελεί αρμοδιότητα της κυβέρνησης. Όμως παράλληλα, ο Δήμος Λευκωσίας μπορεί να πρωτοστατήσει στην προετοιμασία για την λειτουργία της ενωμένης Λευκωσίας, μέσα από στοχευμένες προπαρασκευαστικές ενέργειες σε υπηρεσιακό επίπεδο. Ιδιαίτερα μάλιστα εφόσον δεν τίθενται ζητήματα σχετικά με τη λεγόμενη έμμεση αναγνώριση.

Μπορούν να εναρμονιστούν και να αναβαθμιστούν οι εκατέρωθεν διαδικασίες και οι πρακτικές για τη συντήρηση και την αναπαλαίωση κτιρίων και μνη-

μείων, για τον πολεοδομικό σχεδιασμό και για τα θέματα ασφάλειας και υγείας. Ιδιαίτερα όμως, μπορεί να προωθηθεί ένας κοινός σχεδιασμός για την πράσινη ανάπτυξη της Λευκωσίας. Εξάλλου, αποτελεί παραδοξότητα να συζητάμε για την συνένωση του Δήμου Λευκωσίας με τον Δήμο Αγίου Δομετίου και τον Δήμο Έγκωμης, και να μη σχεδιάζουμε την επανένωση του Δήμου Λευκωσίας με το κατεχόμενο μέρος του.

—**Πέραν όμως της πολιτικής πτυχής, η τοπική αυτοδιοίκηση αφορά στην ουσία την καθημερινότητα των δημοτών. Τι θα κάνετε για να έρθει ο δήμος πιο κοντά στους δημότες;** —Ο Δήμος οφείλει να είναι κοντά στους πολίτες όλες τις ημέρες της εβδομάδας, όλες τις ώρες του εικοσιτετράωρου, ιδιαίτερα για τα απλά θέματα της καθημερινότητας που κανένας δεν πρέπει να τα υποτιμά. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της Λευκωσίας και η μετατροπή της σε μια έξυπνη πόλη με τη χρήση νέων τεχνολογιών, θα συνδράμουν σημαντικά στην άμεση ανταπόκριση στα αιτήματα και στα προβλήματα των δημοτών. Παράλληλα, ο Δήμος Λευκωσίας χρειάζεται περισσότερα Γραφεία Εξυπηρέτησης και Πληροφόρησης του Δημότη, στα πρότυπα των Κέντρων Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

Ο Δήμος οφείλει να διαβουλεύεται με τους δημότες ουσιαστικά και όχι διεκπεραιωτικά, έτσι ώστε να αξιοποιεί τη σοφία των πολλών και να αφουγκράζεται τους άμεσα επηρεαζόμενους για κάθε νέο έργο ή υπηρεσία. Ιδιαίτερα ο δήμαρχος πρέπει να βρίσκεται κοντά στους δημότες, να μην εγκλωβίζεται στα γραφειακά ζητήματα και την «υψηλή πολιτική», αλλά να είναι προσπτός και ανοικτός σε όλους, αφού για να είναι σε θέση να λύσει προβλήματα πρέπει προηγουμένως να ακούει προσεκτικά.

—**Η πλατεία Ελευθερίας είναι το πιο πολυσυζητημένο έργο στην πρωτεύουσα. Εσείς θεωρείτε πως εκφράζει τον χαρακτήρα και την ιστορία της πόλης;**

Ποιος είναι

Ο Γιάννης Παναγιώτου έχει διατελέσει πρόεδρος της ΕΦΕΚ Αθήνας, γραμματέας Διεθνών Σχέσεων της ΠΟΦΕΝ, πρόεδρος του Μεσογειακού Δικτύου Φοιτητών, γενικός γραμματέας του Συμβουλίου Νεολαίας Κύπρου, Μέλος του Δ.Σ. του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου και πρόεδρος της ΝΕΔΗΚ. Έχει σπουδάσει Φιλοσοφία, Παιδαγωγική και Ψυχολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, και κατέχει δύο μεταπτυχιακούς τίτλους από το King’s College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, στην Εκπαιδευτική Πολιτική και στην Εκπαιδευτική Έρευνα. Έχει εργαστεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων ως επισημονικός συνεργάτης και στην Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Οικονομικών ως λειτουργός Επιμόρφωσης, ενώ σήμερα εργάζεται σε διεθνή συμβουλευτικό όικο ως ανώτερος διευθυντής Συμβουλευτικών Υπηρεσιών.

—Ίσως επειδή το γραφείο μου βρίσκεται ακριβώς απέναντι από την πλατεία Ελευθερίας, η οποία βρίσκεται καθημερινά στο οπτικό μου πεδίο κατά τα τελευταία χρόνια, στη δική μου αντίληψη έχει εμπνεσθεί ως σημαντικό μέρος της πόλης μας. Αλλά η αισθητική είναι υποκειμενική. Και η πλατεία σε κάποιους αρέσει, ενώ σε κάποιους άλλους δεν αρέσει. Επίσης, η καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της πλατείας και η σχετική ταλαιπωρία πλήγωσε τον κόσμο πολύ. Όμως αυτά έχουν περιορισμένη σημασία, επειδή η ουσία είναι ότι η πλατεία χρησιμοποιείται πλέον από τον κόσμο της Λευκωσίας. Στο πάνω και ιδιαίτερα στο κάτω μέρος της πλατείας κυκλοφορούν καθημερινά άνθρωποι όλων των ηλικιών, οι οποίοι τη ζουν και την απολαμβάνουν στην πράξη. Η επιτυχία ενός έργου κρίνεται από τον κόσμο και από τον χρόνο. Η πλατεία Ελευθερίας πρέπει να ολοκληρωθεί πλήρως σύντομα, ώστε να λειτουργήσει κανονικά και να την αξιοποιήσουμε με όλους τους δυνατούς τρόπους, ως την κεντρική πλατεία της Λευκωσίας. —**Το τελευταίο διάστημα υπάρχουν κάποιοι που εκφράζουν φόβο να περπατήσουν στην παλιά πόλη, λόγω της έντονης παρουσίας μεταναστών. Εσείς προσωπικά θεωρείτε τις αντιδράσεις υπερβολικές;**

—Δεν αισθάνθηκα ποτέ φόβο σε κανένα σημείο της πόλης μου. Και κανένας πολίτης δεν πρέπει να αισθάνεται φόβο πουθενά στη Λευκωσία. Ασφαλώς, όπου υπάρχει παραβατικότητα ή εγκληματικότητα πρέπει να εφαρμόζεται ο νόμος όπως ισχύει για όλους τους πολίτες. Το μεταναστευτικό ζήτημα αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση για τον δυτικό κόσμο και ιδιαίτερα για την νοτιοανατολική Ευρώπη.

Στην χώρα μας χρειάζεται η διαμόρφωση μιας ολιστικής μεταναστευτικής πολιτικής με τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων, ώστε να βρεθούν λύσεις συλλογικά. Και ο Δήμος Λευκωσίας, ως άμεσα επηρεαζόμενος, πρέπει να βρίσκεται ενεργά στην πρώτη γραμμή αυτής της προσπάθειας.

Ο κορωνοϊούλης και στο βάθος ο Θρόνος

Οι ιεράρχες αρνητές της πανδημίας και των εμβολίων, οι συσχετισμοί εντός της Ιεράς Συνόδου και οι προεκλογικές ετοιμασίες

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Τα όσα συμβαίνουν στην Ιεραρχία της Εκκλησίας της Κύπρου από εμφανίσεις της πανδημίας, φαινομενικά, μπορούν να αποδοθούν στις διαφορετικές απόψεις που εκφράζουν κάποιοι ιεράρχες, όπως ο μητροπολίτης Μόρφου, για την υγειονομική κρίση. Ωστόσο, αν κάποιος παρατηρήσει προσεκτικά μια σειρά γεγονότων πολύ πριν από την εμφάνιση της πανδημίας, θα διαπιστώσει πως πίσω από το υγειονομικό αντάρτικο, φανερό ή κρυφό, κρύβονται οι διαχρονικές παθολογίες που ταλάνισαν το πλήρωμα της Εκκλησίας και απορρέουν από τις υφέρπουσες φιλοδοξίες κάποιων ιεραρχών. Όπως ευκρινώς φαίνεται, η περίοδος πρεμίας που ακολούθησε την ταραγμένη περίοδο εκλογής του νυν αρχιεπισκόπου, οδεύει προς το τέλος της. Ο θόρυβος που επικρατεί γύρω από την Εκκλησία, ένα κομμάτι της οποίας τροφοδοτεί τα σενάρια συνωμοσίας για την εμφάνιση της πανδημίας, εντείνεται παράλληλα με το υπό διαμόρφωση σκηνικό στους κόλπους της Ιεραρχίας και τα κυοφορούμενα σενάρια διαδοχής του αρχιεπισκοπικού θρόνου. Χρονικά, η εκδήλωση συγκρουσιακών φαινομένων δεν μπορεί να θεωρηθεί αποκομμένη από την υγεία του αρχιεπισκόπου, ασχέτως αν αυτή παρουσιάζει σημάδια ύφεσης. Κάτι ανάλογο είχε συμβεί και με την περίπτωση του μακαριστού Χρυσόστομου Α΄, πολύ πριν η Σύνοδος του Σαμπέζι στη Γενεύη υπό τον Οικουμενικό Πατριάρχη, ανοίξει τότε και τυπικά τη διαδοχή στον Θρόνο του Αποστόλου Βαρνάβα. Η καταληκτική φράση του μητροπολίτη Μόρφου με σαφέστατη ειρωνική διάθεση στην ανακοίνωση-απάντηση στον μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής «Είς πολλά έτη, Μακαριώτατε!» μπορεί να ερμηνευθεί ως η κορυφή του παρασκηνίου στο εσωτερικό της Ιεραρχίας.

Ο Μόρφου

Για να δοθούν πειστικές απαντήσεις ως προς τη στάση και τις απόψεις που εκφράζει τα τελευταία χρόνια ο μητροπολίτης Μόρφου, οι πλείστες των οποίων προκαλούν θύελλα αντιδράσεων, θα πρέπει να εξεταστεί η πορεία του Ιεράρχη από την εκκλησιαστική κρίση του 2000 μέχρι τις μέρες μας. Από τα νεότερα μέλη της Ιεραρχίας ο Μόρφου Νεόφυτος τόσο στο εκκλησιαστικό ζήτημα, αρχές της νέας χιλιετίας, όσο και στη συνέχεια φάνταζε στους εκκλησιαστικούς κύκλους ως μια ελπιδοφόρα επιλογή που θα μπορούσε να δώσει μια νέα

νότα στην Εκκλησία της Κύπρου, μακριά από ακραίες εκφάνσεις και απόψεις. Αυτό που τον έκανε να ξεχωρίζει ήταν πως ως ιεράρχης μπορούσε να ισορροπεί ανάμεσα στο σχήμα που έφερε και το κοσμικό στοιχείο, την πραγματικότητα. Μια προοπτική που παρουσίασε φθίνουσα πορεία μετά την οικονομική κρίση.

Μια παραίτηση

Η πλήρης νηνεμία που επέφερε στους κόλπους της Ιεραρχίας η εκλογή αρχιεπισκόπου το 2008 σταδιακά άρχισε να τερματίζεται

Οι δημόσιες εμφανίσεις του μητροπολίτη Μόρφου, όχι μόνο για τα περι κορωνοϊού, αποδίδονται στην τακτική του ιεράρχη να προσεγγίζει τον σκληρό πυρήνα πιστών προκειμένου να τους κεφαλαιοποιήσει, όταν θα ανοίξει το αρχιεπισκοπικό ζήτημα.

από το 2014 και μετά. Πέρα από μεμονωμένα περιστατικά που φούντωναν τα σενάρια διαδοχής, ένεκα και της υγείας του αρχιεπισκόπου, ο μητροπολίτης Μόρφου κατά διαστήματα αποτελούσε πόλο έλξης του δημόσιου ενδιαφέροντος εντός και εκτός Κύπρου. Μια εξέλιξη πρωτόγνωρη και ξένη για όσους γνωρίζουν καλά τον μητροπολίτη Μόρφου. Τα πρώτα σημάδια ότι κάτι συνέβαινε στην Ευρύχου διαφάνηκαν μετά το 2014, όταν ο Μόρφου Νεόφυτος εκμυστηρεύονταν στο κοντινό του περιβάλλον πως είχε αποφασίσει να παραιτηθεί και να αποσυρθεί στο Μοναστήρι του Αγίου Σεραφείμ του Σαρώφ στη Σκουριώτισσα. Παραίτηση που τελικά δεν πραγματοποιήθηκε. Τουναντίον, μετά την περίοδο εκείνη παρατηρείται μια στροφή 180 μοιρών, με τον μητροπολίτη να υιοθετεί έναν λόγο ασυνήθιστο για τον ίδιο σε σημαντικά κοινωνικά ζητήματα, σε σημείο τέτοιου που να φέρνει σε δύσκολη θέση ένα μεγάλο μέρος της Ιεράς Συνόδου. Όχι τόσο για την ουσία του λόγου του ως κληρικού, αλλά περισσότερο για το πώς τον εκφράζει.

Η πανδημία

Το αποκορύφωμα της αλλαγής πορείας συντελέστηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ο ιεράρχης, με έντονους κοινωνικούς προ-

Η πρόσφατη όξυνση του κλίματος στην Ιερά Σύνοδο με αφορμή τις απόψεις Μόρφου για την πανδημία, φούντωσε και πάλι τα σενάρια για προεκλογικές σκοπιμότητες με φόντο τη διαδοχή του Αρχιεπισκόπου Χρυσόστομου Β΄.

βληματισμούς και δράσεις που σε αρκετές περιπτώσεις κινούνταν στα θεολογικά όρια, μετατράπηκε σε κορωνίδα ενός χώρου που αναμφίβολα πρεσβεύει ό,τι πιο ακραίο έχει να επιδείξει μια μερίδα βαθιά θρησκοεχόμενων, συμπεριφορά που ο ίδιος πολέμησε στο παρελθόν ως ξένο στοιχείο στην παράδοση της Εκκλησίας της Κύπρου. Μάλιστα, σε μια περίπτωση, η δράση

του απείλησε να διαταράξει τις σχέσεις της Εκκλησίας της Κύπρου με την Ελλαδική Εκκλησία, η Σύνοδος της οποίας με τον πλέον επίσημο τρόπο εξέφρασε την ενόχλησή της για τη δράση του Νεόφυτου. Στο βασανιστικό ερώτημα όσων τον γνωρίζουν καλά «τι συμβαίνει τελικά με τον Άγιο Μόρφου», ουδείς είναι σε θέση να δώσει μια πειστική απάντηση. Ιεράρχης, με τον οποίο

μίλησε η «Κ», χαρακτήρισε τον μητροπολίτη Μόρφου ως την ακραία μορφή της Συνόδου.

Απειλές

Η δημόσια δέσμευσή του ότι θα «σιωπήσει» για τα της πανδημίας και των εμβολίων, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι κλείνει ένα δύσκολο κεφάλαιο για την Εκκλησία. Το πιο ανησυχητικό που αφήνει πίσω της

η συμπεριφορά Μόρφου είναι η ενδυνάμωση ακραίων συμπεριφορών, οι οποίες δεν περιορίζονται σε φραστικό επίπεδο μόνο. Μέλος της Ιεράς Συνόδου που δεν συγκαταλέγεται στους αντιεμβολιαστές εμφανίζεται να δέχθηκε απειλές από πρόσωπα που κινούνται στη λογική του Μητροπολίτη Μόρφου, επειδή οι απόψεις του για την πανδημία κινούνται στο πνεύμα της απόφασης της Ιεράς Συνόδου.

Ο Θρόνος

Οι αναφορές του μητροπολίτη Μόρφου στην επιστολή του προς τον μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής για κίνητρα που σχετίζονται με τα σενάρια διαδοχής, ουδόλως μπορούν να θεωρηθούν τυχαίες ή σχήμα λόγου. Παρά την άρνηση του Μόρφου Νεοφύτου στα περί προεκλογικών σκοπιμοτήτων από τον ίδιο, κύκλοι εντός της Εκκλησίας υποστηρίζουν σθεναρά πως πίσω από την αλλαγή πορείας του ιεράρχη βρίσκεται η διαδοχή του αρχιεπισκόπου και το ισχυρό ενδεχόμενο ο μητροπολίτης Μόρφου να είναι ένας εκ των τριπρωσώπων που θα διεκδικήσει τον Θρόνο του Αποστόλου Βαρνάβα. Οι ίδιοι κύκλοι αποδίδουν στον Μόρφου προσπάθεια να κεφαλαιοποιήσει, όταν θα έλθει η ώρα, τις ανησυχίες που εκφράζει μια μερίδα πιστών πέρα από τη μητροπολιτική του περιφέρεια, στα θέματα πανδημίας και εμβολιασμών. Αν οι απόψεις που εκφράζονται έχουν βάση, σε αυτή την περίπτωση η τακτική Μόρφου στόχο έχει τη δεξαμενή των βαθιά θρησκοεχόμενων πιστών που παραδοσιακά ήταν κοντά στον μητροπολίτη Λεμεσού.

Ο αρχιεπίσκοπος κυρίαρχος των εξελίξεων

Τα προεκλογικά σενάρια στην Εκκλησία με εφελκτήριο την πανδημία δεν είναι τα μοναδικά τα τελευταία πέντε χρόνια.

Παρόμοιο κλίμα επικρατούσε και μετά τις διαφορετικές απόψεις στους κόλπους της Ιεραρχίας για τους χειρισμούς του αρχιεπισκόπου στο Ουκρανικό ζήτημα.

Η θέση μερίδας μητροπολιτών υπέρ του Πατριαρχείου Μόσχας στην κόντρα με το Οικουμενικό, είχε φέρει στην επιφάνεια την άποψη περί προσπάθειας διείσδυσης της Μόσχας στην Εκκλησία της Κύπρου, θέση την οποία όμως είχε απορρίψει εκ των φερόμενων υποστηρικτών ο μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής.

Όποιες κινήσεις και αν συν-

τελούνται στο παρασκηνίο, το σίγουρο είναι πως ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β΄ εξακολουθεί να είναι κυρίαρχος του παιχνιδιού και εν ολίγοις την επόμενη μέρα θα τη διαμορφώσει ο ίδιος.

Με βάση τις εκτιμήσεις που υπάρχουν, οι συσχετισμοί εντός της Ιεράς Συνόδου ευνοούν τον αρχιεπίσκοπο στην περίπτωση που ο ίδιος θα θελήσει να ανοίξει διαδοχικό ζήτημα και να επηρεάσει τη διαδοχή κατάσταση στην Εκκλησία, σενάριο που υπό τις περιστάσεις φαντάζει να είναι και το επικρατέστερο.

Οι Αρχιεπισκοπικοί

- Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος
- Μητροπολίτης Πάφου Γεώργιος
- Μητροπολίτης Κτιίου Νεκτάριος

- Μητροπολίτης Κωνσταντίας – Αμμοχώστου Βασίλειος
- Επίσκοπος Καρπασίας Χριστόφορος
- Επίσκοπος Αρσινόης Παγκράτιος
- Επίσκοπος Μεσσαρίας Γρηγόριος
- Επίσκοπος Χύτρων Λεόντιος
- Μητροπολίτης Τριμυθούντος και Λευκάρων Βαρνάβας

Μαζί με τον ίδιο, η ομάδα των αρχιεπισκοπικών έχει την πλειοψηφία. Απέναντι από τους αρχιεπισκοπικούς βρίσκεται ο μητροπολίτης Λεμεσού, ο οποίος όταν θα ανοίξει ζήτημα διαδοχής, θεωρείται ένας εκ των διεκδικητών. Οι πληροφορίες που υπάρχουν στην παρούσα φάση λένε πως τον μητροπολίτη Λεμεσού μπορεί να υποστηρίξουν οι Κυκλάδες της Συνόδου.

Οι Λεμεσιανοί

- Μητροπολίτης Λεμεσού
- Επίσκοπος Αμαθούντος Νικόλαος
- Επίσκοπος Λήδρας Επιφάνιος
- Επίσκοπος Νεαπόλεως Πορφύριος
- Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλυφύρας Νικηφόρος;
- Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής Ησαΐας;

Φαινομενικά, ο μητροπολίτης Μόρφου παρουσιάζεται να μην έχει ομαδοποιηθεί εντός της Συνόδου, κάτι που ενδεχομένως να τον εξωθήσει σε συνεργασίες με την ομάδα των Λεμεσιανών. Χαμηλούς τόνους τηρεί το νεότερο μέλος της Συνόδου, ο μητροπολίτης Κυρηνείας Χρυσόστομος, ο οποίος αν και προέρχεται από τους Κυκλάδες, εμφανίζεται να μην έχει ανοίξει τα χαρτιά του.

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλή,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Όταν οι ρόλοι αλλάζουν στο Προεδρικό

Οι ρόλοι

Στην πολιτική οι ρόλοι και τα πρόσωπα αλλάζουν. Ενίοτε και οι στενοί συνεργάτες του κάθε προέδρου. Στον Λόφο πολλοί είναι εκείνοι που διεκδικούν την καρδιά αλλά και την εμπιστοσύνη του Νίκου Αναστασιάδη. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει μπει στον πάγο μετά τη διαφοροποίησή του, καθώς κάποιοι δουλεύουν εργολαβικά για την απομόνωσή του. Και βρήκαν την ευκαιρία μετά το περιβόητο σχήμα λόγου. Κύριο ρόλο στο οικοδόμημα παίζει, όπως έχουμε επανειλημμένα πει, ο Πέτρος Δημητρίου. Όπως μαθαίνουμε, ο ίδιος χειρίζεται ακόμη και τις ανακοινώσεις που θα βγουν, πού θα μιλήσει ο πρόεδρος αλλά κυρίως με ποιον. Αυτή ακριβώς η κατάσταση, θα αποτελεί τον καθρέφτη του προέδρου, μέχρι και το τέλος της πολιτικής του πορείας.

Σε νέες φουρτούνες

Η Αθήνα αποτελούσε ανέκαθεν έναν από τους αγαπημένους επαγγελματικούς προορισμούς της κυπριακής ελίτ. Το τελευταίο ταξίδι στο κλεινόν άστυ ωστόσο, δεν άφησε και την καλύτερη γεύση στον Πρόδρομο Προδρόμου. Όσο ο ίδιος ταξίδευε, βγήκε στο προσκήνιο η περιβόητη οδηγία που έδωσε να σκίσουν τη σελίδα του βιβλίου που χαρακτήριζε τον Ατατούρκ ήρωα τον Τούρκων παίρνοντας τεράστιες προεκτάσεις. Περισσότερες από όσες ανέμενε προφανώς ο υπουργός. Είχε αντιδράσεις ακόμα και από κύκλους της δεξιάς διανοήσης. Ενδεικτικό της κατάστασης είναι ότι ακόμα και η σκιώδης υπουργός Μαίρη Κουτσελίνη μίλησε για διασυρμό χωρίς όρια. Ο αναπληρωτής καθηγητής σύγχρονης ελληνικής ιστορίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, Πέτρος Παπαπολυβίου, το χαρακτήρισε εξαιρετικά άκομψο. «Είναι ακατανόητο», είπε, «να αποσύρεται ένα διδακτικό εγχειρίδιο, την ώρα που βρίσκεται ήδη στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το χειρότερο από την όλη ιστορία είναι ότι έτσι ουσιαστικά εξισωνόμαστε με το κατοκικό καθεστώς, το οποίο αυτή ακριβώς την πρακτική την εφαρμόζει εδώ και πολλά χρόνια σε σχέση με τα βιβλία που στέλνει η Κυπριακή Δημοκρατία, το Υπουργείο Παιδείας, στα εγκλωβισμένα παιδιά στο Ριζοκάρπασο», ανέφερε χαρακτηριστικά καταδεικνύοντας ότι ο Πρόδρομος δεν έχει πλέον πού την κεφαλή κλίνει.

«Υπάρχει ένα πράγμα, όταν είσαι πρόεδρος: κανείς δεν μπορεί να σου πει να κάτσεις κάτω» Ντουάιτ Αϊζενχάουερ.

Η σενarioλογία

Το κερασάκι βεβαίως μπήκε στην τούρτα, όταν ο πρόεδρος κλήθηκε να σχολιάσει το σκίσιμο Ατατούρκ από τον Πρόδρομο και είπε με νόημα ότι τον 21ο αιώνα τυχάνουν διαφορετικές διαχείρισης αυτά τα πράγματα, δηλώνοντας πως το όλο ζήτημα θα το συζητήσουν στο Υπουργικό την επόμενη μέρα. Το γεγονός ότι ο υπουργός Παιδείας δεν παρευρέθηκε στη συνάντηση ενέτεινε τη σενarioλογία πως ετοιμάζεται κάτι στο παρασκήνιο. Η αλήθεια είναι πως ο πρόεδρος δεν γνώριζε το ακριβές πρόγραμμα του Προδρόμου. Ότι δηλαδή θα επέστρεφε το βράδυ της Παρασκευής, προτού κάνει τη δήλωση. Η συνάντηση μεταφέρεται για την Τρίτη, ωστόσο εντόν του Υπουργικού θεωρείται απομακρυσμένο σενάριο η απομάκρυνση Προδρόμου.

Προσεχώς αναβολή;

Η απόφαση της γραμματείας του ΔΗΚΟ να προχωρήσει με τη διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών θεωρήθηκε ως κίνηση που κλείνει μια και καλή τη συζήτηση περί αναβολής. Είναι όμως έτσι; Υπάρχουν πολλά ΔΗΚΟϊκά στελέχη που θεωρούν παράβια. Κάποιοι έμμηθοι ΔΗΚΟϊκοί, που προφανώς

βαραίνονται να δουλέψουν για την εκλογική μάχη, φαίνεται να στήνουν πόδι και όπως όλα δείχνουν θα το θέσουν στο εκτελεστικό γραφείο την προσεχή Δευτέρα. Αξίζει πάντως να καταγραφεί πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος, έστω κι αν ανησυχεί πολύ για το αποτέλεσμα της εν λόγω εκλογικής μάχης, τάχθηκε υπέρ της διεξαγωγής καθώς στιδήποτε άλλο θα θεωρείτο παρέμβαση στη λαϊκή εντολή. Το αν θα αλλάξει γνώμη στη συνέχεια θα φανεί. Αυτός που ανησυχεί περισσότερο από όλους, είναι ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου του οποίου άλλες είναι οι προτεραιότητές του και όχι οι δημοτικές εκλογές. Ο Στέφανος έχει βάλει συγκεκριμένο πλάνο κάτω για να μπορέσει να φέρει πίσω στο κόμμα όλες εκείνες τις ομάδες που έχουν απομακρυνθεί και απογοητευτεί. Γι' αυτό ακριβώς ετοιμάζει μία πορεία στη βάση και συγκεκριμένες πολιτικές θέσεις. Στην Εζεκία Παπαϊωάννου πάντως εκφράζουν ανησυχίες για το πώς μπορεί το κόμμα να πάρει μία τέτοια απόφαση περί αναβολής. Ήδη δεν μπορούν να ταχθούν ενάντια στη μεταρρύθμιση, καθώς το 99% αποτελεί θέσεις και προτάσεις του κόμματος. Ίσως να περιμένουν άλλους να πάρουν τη γενναία απόφαση αναβολής και να συμπορευθούν.

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Χρήστος Στυλιανίδης

Ο Χρήστος Στυλιανίδης αναλαμβάνει ένα κρίσιμο πόστο σε μία δύσκολη στιγμή για την ελληνική κυβέρνηση. Ο πρότερος πολιτικός του βίος αποτελεί εχέγγυο επιτυχίας. Όπως ο ίδιος είπε, αναλαμβάνει με πλήρη συναίσθηση του καθήκοντος και της ευθύνης. Εμείς δεν έχουμε παρά να του ευχηθούμε καλή επιτυχία στα νέα του καθήκοντα.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

Κλωθώ

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Το bleach, η χελώνα, μια νέα μετάλλαξη και το Game of Thrones

Την Τρίτη αποφασίζει η επιτροπή δεοντολογίας της Βουλής πώς θα χειριστεί το θέμα του οξέθυμου βουλευτή Θεμιστοκλέους από το ΕΛΑΜ. Ο πρώην βουλευτής του ΔΗΣΥ τρέχει με χίλια να κερδίσει τον τίτλο του πιο καβατζή στη νέα Βουλή, αλλά και του πρώτου που θα αντιμετωπίσει ποινές από τον αχρησιμοποίητο μέχρι στιγμής κώδικα δεοντολογίας της Βουλής. Η επιτροπή για χάρη του Θεμιστοκλέους θα συγκαλέσει την Τρίτη από την πρόεδρο Ξανθιά - Παναγιά, για πρώτη φορά αυτεπάγγελα για να εξετάσει τη συμπεριφορά του Θεμιστοκλέους προς την Ξάνθου για λεκτική επίθεση. Όπως μαθαίνω στην πρώτη συνεδρία της η επιτροπή θα ενημερωθεί για το θέμα και θα αποφασίσει τον τρόπο διαχείρισής του. Μεταξύ των μέτρων που προνοούνται από τον κώδικα δεοντολογίας είναι να κληθεί ο βουλευτής που θεωρηθεί ένοχος παράβασης να ζητήσει δημόσια συγγνώμη στην ολομέλεια της Βουλής. Σιγά μη σκιστεί το καλσόν, Αννίτα.

Ενώπιον της Βουλής υπάρχει άλλη μία καταγγελία κατά βουλευτή του ΕΛΑΜ και αφού τον πρόεδρο του κόμματος Χρίστο Χρίστου. Ο Μαρίνος Σιζόπουλος τον έχει καταγγείλει για «συμμετοχή» σε «εγκληματική οργάνωση» και αρνείται να συγκαλέσει συνεδρία της κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας με τη συμμετοχή του Χρίστου, επικαλούμενος λόγους εθνικής ασφαλείας. Ο Σιζό έχει λόγους να τραβήξει το θέμα μέχρι τέλους και παρά τα σοβαρά θέματα που εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής Άμυνας, αυτή δεν πρόκειται να συνέλθει εάν δεν προηγηθεί η απάντηση της επιτροπής επιλογής. Τώρα το ζητούμενο είναι πόσο θα αντέξει αυτή τη κατάσταση η ίδια η Άμυνα, η οποία αδμονεί για εγκρίσεις 250 και πλέον εκατομμυρίων για εξοπλισμούς παντός είδους, από ελικόπτερα μέχρι και συστήματα anti-drone.

Καθόλου εύκολος ο ρόλος της Αννίτας, όχι μόνο επειδή η εκλογή της έγινε και με τις

Μουσταφά, οφείλουμε να δώσουμε άλλη μια ευκαιρία στο Κυπριακό. Και βεβαίως στους εαυτούς μας.

ψήφους του ΕΛΑΜ, αλλά επειδή πρέπει να διαχειριστεί πρωτόγνωρες καταστάσεις και να δείξει μέχρι πού φτάνουν οι διοικητικές της δυνατότητες. Κάτι πολύ χρήσιμο για το πολιτικό της μέλλον και στη Βουλή, στην Πινδάρου ή στον Λόφο.

Ασταμάτητος ο πρόεδρος - διασώστης χελώνων Φούλης, δεν περιορίζεται πια στις ελεύθερες περιοχές. Αφού έχει επισκεφτεί κάθε δήμο, κοινότητα και μικρό χωριό στα ελεύθερα εδάφη τους τελευταίους μήνες, πετάχτηκε τις προάλλες και στα Κατεχόμενα, για να δει και τον Ακιντζί. Όπως σημείωσε, με τον Μουσταφά αντάλλαξαν απόψεις για το μέλλον του τόπου και επανέλα-

βε τη θέση του ότι ο μόνος δρόμος για επίλυση του Κυπριακού είναι τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και το συμφωνημένο πλαίσιο της ΔΔΟ. Το πουλλίν επέτασε όμως. Το tweet του με τον αγαπημένο πολλών στις ελεύθερες περιοχές Μουσταφά, δεν έτυχε ιδιαίτερα θετικής υποδοχής. Στα πρώτα τριάντα πέντε σχόλια κάτω από τις φωτογραφίες των δύο, μέτρησα μόνο ένα θετικό, αν αυτό σημαίνει κάτι, σε ένα μέσο άκρως «προοδευτικό» όπως το Twitter. Ενώ πρόεδρε τα «κοινωνικά» «women's-friendly» stories σου στο ίνστα είδες πόσα likes; Έστω κι αν κάποια είναι αγορασμένα απ' ό,τι μου σφύριζαν κάποιες «influencers». Αν' όσα ακούω ο πρόεδρος - διασώστης χελώνων

Φούλης ετοιμάζεται και για άλλες, πολλές συναντήσεις και στα Κατεχόμενα και στις ελεύθερες περιοχές αλλά και στην Ευρώπη. Για Αμερική δεν έχω ακούσει κάτι. Φωτιά στο instagram!

Σε λίγο αρχίζει και το μάζεμα των ελιών και στοιχηματίζω πως όλο και κάπου θα τον δούμε στην ύπαιθρο να μαζεύει τη σοδειά στον Λυθροδόνα, ακολούθως θα ανέβει στο τρακτέρ να σπείρει κριθάρι στον Αστρομερίτη. Τον Δεκέμβριο θα έχει να συλλέξει κάστανα στον Κάμπο και να κλαδέψει τα αμπέλια στον Κάθηκα. Όχι στην ορεινή Λεμεσό δεν θα εμφανιστεί, φοβάται τους κεραυνούς του Διός από το Πέρα Πεδί.

Η μύγα στον τοίχο

Κρυμμένη στο αναλόγιο, στη σκηνή πάνω από τη ρηκή πλευρά της πισίνας του αρχοντικού της Στράκκας, αναζητούσα την απάντηση στο διττό ερώτημα που ταλανίζει από την περασμένη Τετάρτη, κυβερνητικά και συναγερμικά στελέχη: Γιατί ο Νίκος Χριστοδουλίδης απέφυγε το gala στους κήπους του Προεδρικού για τη βράβευση ξένων επενδυτών του Invest Cyprus (ενός δημόσιου οργανισμού, που υπάρχει στο υπουργείο του). Και, αντ' αυτού, έθεσε υπό την αιγίδα του το δείπνο για τα 25χρονα του Καράϊσκάκειου Ιδρύματος, στους κήπους της ιστορικής οικίας της κ. Φωτεινής Παπαδοπούλου, μπέκρας του προέδρου του ΔΗΚΟ Νικόλα. (Εμένα από την άλλη με ξένισε το seating arrangement. Η Γιώτα, μ' ένα καλοκαιρινό, φωτεινό κίτρινο φόρεμα κλασική και ο Νικόλας τοποθετήθηκαν σε διαφορετικό τραπέζι από τον Νίκο και τη Φιλίππα, με κλασική κόκκινη γόβα, η οποία κάθισε δίπλα στην οικοδέσποινα). Η επιλογή Χριστοδουλίδη σχολιάστηκε στον αδυσώπητο συναγερμικό μικρόκοσμο καθότι ανοικτοί είναι ακόμη οι λογαριασμοί από την αποκάλυψη του Invest Cyprus από το υπουργείο Εμπορίου και την προσάρτησή του στο υπουργείο Εξωτερικών. Από τον Ιούνιο του '20, όταν το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε ότι οι κύριες αρμοδιότητες του Οργανισμού «συνάδουν με τη δράση και την αποστολή του Υπουργείου Εξωτερικών», καθυστέρει ανεξήγητα ο διορισμός του πρώην εκτελεστικού διευθυντή της Ελληνικής Τράπεζας Γιάννη Μάτση. Προηγήθηκε το επίσης ανεξήγητο πάγωμα του προϋπολογισμού του από το υπουργείο Οικονομικών. Γιατί λοιπόν ο ΥΠΕΞ απέφυγε το Προεδρικό; Μήπως για να γλυτώσει το συνάντημα με τον πρόεδρο Αναστασιάδη μετά τη συνέντευξη του τελευταίου στο Ωμέγα; Ο ΥΠΕΞ είναι χολωμένος, γιατί τον άδειασε ο πρόεδρος λέγοντας ότι η πρόταση για επάνοδο στις συμφωνίες του 1960 δεν ήταν σχήμα λόγου. Και να ήταν μόνο αυτό! Το ζεύγος Χριστοδουλίδη είναι πραγματικά ενοχλημένο με την προειδοποίηση Αναστασιάδη ότι οποισδήποτε συναγερμικός θέλει να είναι υποψήφιος το '23 να διεκδικήσει το χρίσμα μέσα από το κόμμα (και να παρατίσει τους νεωτερισμούς περὶ ανεξάρτητης υποψηφιότητας). Υπάρχει φυσικά και η αθώα εξήγηση: Το υπουργικό ζεύγος προτιμά τον Γιάννη Πλούταρχο που τραγουδά το «Ποιο μονοπάτι» και «Μόνος μου» αντί του string quartet που επένδυσε μουσικά τη βραδιά το Προεδρικό.

Αληθεύει ότι ο Βαρνάβα ετοιμάζεται να μεταφέρει τις καταγγελίες του για την ισχυριζόμενη αλλοίωση του μπτρώου μελών της ΕΔΕΚ «όσο πιο ψηλά γίνεται»; Πηγή μου από το άλλοτε αγωνιστικό κόμμα του Γιατρού μου έλεγε προχθές ότι πολύ σύντομα αναμένονται ανακοινώσεις, αφού το συγκεκριμένο μπτρώο είναι που θα κρίνει ποι-οι θα ψηφίσουν τον επόμενο πρόεδρο του κόμματος. Από την άλλη ο Λόφος αγαπά Σιζό και δεν το κρύβει.

Πολλά είναι τα συμπεράσματα που έχουν εξαχθεί από την πρόσφατη Ιερά Σύνοδο, όπου αναμενόταν να «δικαστεί» και να «καταδικαστεί» ο μητροπολίτης Μόρφου. Το γεγονός ότι την έβγαλε «καθάρη» ερμηνεύεται από κάποιους στην τρομερά αδύναμη θέση στην οποία βρίσκεται ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος, λόγω και των συμμαχιών που έχουν συναφθεί μεταξύ των μητροπολιτών που έχουν το βλέμμα τους στις αρχιεπισκοπικές εκλογές. Πριν από τη Σύνοδο, ο αρχιεπίσκοπος υποστήριζε την επιβολή ποινών κατά του Μόρφου και άλλων για τη στάση τους κατά των εμβολιασμών. Εντός της Συνόδου, όπως έμαθα, αντιλήφθηκε πως δεν εξασφάλιζε πλειοψηφία για επιβολή των ποινών γι' αυτό και τερμάτισε κάθε προσπάθεια. Αιτία; Όλοι οι Συνοδικοί γνωρίζουν πως ακόμα και μία ψήφος, αυτή του Μόρφου, είναι πολύ σημαντική για αυτόν που τη χρειάζεται για να ανέβει στον θρόνο. Game of Thrones.

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει ότι μια δήλωση που έκανε ο Αναστασιάδης στην Ιερά Σύνοδο, αφού επιβεβαιωθεί, αν δεν έχει ήδη γίνει μέχρι να διαβαστεί αυτή τη στήλη, θα προκαλέσει θύελλα αντιδράσεων; Πρόκειται για την αναφορά του με την οποία δικαιώνει (ξανά) τον Τάσσο Παπαδόπουλο και έρχεται σε αντίθεση με όσα ο ίδιος ο Αναστασιάδης υποστήριξε στην περίοδο του δημοψηφίσματος. Αυτή κι αν είναι μετάλλαξη του ιού (της εξουσίας).

Επικίνδυνος Μιτροπολιτούλης

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Τον κατσόδιασε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, του την είπε και ο υπουργός Υγείας, τον κράζανε στα ΜΜΕ και όπου να 'σαι θα λάβει –ελπίζω– και η Ιερά Σύνοδος τα μέτρα της. Ο λόγος για τον μιτροπολίτη Μόρφου που μας αποκάλυψε πως τον «κορωνοϊούλη» του τον έδωσε η Παναγία για να τον ταπεινώσει. Και το συγκεκριμένο θέμα θα μπορούσε να εξαντληθεί με την επανάληψη των επιχειρημάτων τα οποία είδαν πολλάκις το φως της δημοσιότητας. Πως δηλαδή πρόκειται για έναν ιερωμένο, ο οποίος έχει προφανώς παρανοήσει και ως εκ τούτου καθίσταται επικίνδυνος δεδομένου ότι παροτρύνει κόσμο να παραμείνει ανεμβολίαστος και να διακινδυνεύει την ίδια του τη ζωή. Και πως οφείλει τόσο το κράτος όσο και η Εκκλησία να βρουν τρόπους να τον μαζέψουν προτού οδηγήσει στη διασωλήνωση κι άλλους «πιστούς». Αυτά, ωστόσο, τα έχουμε ξαναγράψει δεκάδες φορές. Και μπορούμε να συνεχίσουμε να τα γράφουμε χωρίς να καταφέρνουμε –έστω και με αυτή την επανάληψη– να αγγίζουμε μια πιο βαθιά ουσία. Διότι αυτή η πιο βαθιά ουσία αποκαλύπτεται σχεδόν τρομακτικά μόνο όταν κάνεις μια βόλτα στις βενεζουελάνες του αίτια, τότε η επικινδυνότητά του δεν θα αφορά μόνο στο θέμα του κορωνοϊού. Είναι όντως τρομακτικό να συνειδητοποιείς ότι η Θρησκευτικότητα (με Θ κεφαλαίο) έχει πλέον υποβιβαστεί σε επίπεδο μιας ακατανόητης συνωμοσιολογίας, η οποία εκπροσωπείται από τέτοιου είδους ιερωμένους και περιφέρεται στα σόσιαλ με πρωτογενείς αντιλήψεις και συνειδήσεις, που δεν διατάζουν να στέλνουν στη πυρ το εξώτερον όποιον θεωρούν πως παρεκκλίνει των δικών τους «πειθοίσεων». Και μέσα σ' αυτές τις καμουφλισμένες με «θρησκευτικότητα» αντιλήψεις προωθούνται σκοταδιστικές νοοτροπίες, ρατσιστικές και αναχρονιστικές οι οποίες ουδέμία σχέση έχουν με την βαθύτερη ανάγκη του ανθρώπου για πνευματικότητα. Τι φταίει λοιπόν που φτάσαμε σ' αυτή την κατάντια; Προφανώς δεν φταίει ο εν λόγω μιτροπολίτης, διότι αν είμαστε σε υψηλά επίπεδα μόρφωσης και στοχασμού, κριτικής σκέψης και ηθικών αξιών, γνώσης και επίγνωσης, τότε αυτός ο τύπος θα μιλούσε μόνο στην Παναγία και δεν θα έβρισκε κανένα άλλο να ανταποκριθεί στα παρανοημένα του λογύδρια. Αλλά, δυστυχώς, όχι μόνο βρίσκουμε να διαβρώνει συστηματικά την έννοια της πνευματικότητας, αλλά το κάνει και χωρίς να υπάρχει ένα αντίβαρο το οποίο να λειτουργήσει ανασταλτικά. Και γ' αυτό οφείλουμε να προβληματιστούμε. Διότι είναι μια σοβαρή ένδειξη πως αυτό που αποκαλούμε εδώ και καιρό έκπτωση αρχών και αξιών έχει αυτές τις παρενέργειες, οι οποίες είναι πιο επικίνδυνες από ό, τι μπορούμε να υποψιαστούμε, διότι δεν προάγουν μόνο σκοταδιστικές αντιλήψεις αλλά αφαιρούν την πνευματικότητα από τις αναζητήσεις μας με ύπουλο τρόπο. Και χωρίς πνευματικότητα, ο άνθρωπος κάνει το μεταφυσικό του βάθος και χωρίς αυτό το βάθος γίνεται έρμαιο των δύο του διαστάσεων ανήμπορος να αισθανθεί το μυστήριο της τρίτης. Με άλλα λόγια συρρικνώνεται τόσο ώστε να μην αισθάνεται πλέον το ρίγος του μυστηρίου της ζωής και αλλοιώνεται τόσο ώστε να μην προσδοκά σε ένα θαύμα. Και όπως γράφει ο σπουδαίος στοχαστής Παπανούτσος, «το ρίγος του φέρνουν τα τρία μεγάλα θέματα της ζωής: ο ουρανός ως η απειρότητα του κόσμου, ο πόνος και ο θάνατος ως η απειρότητα του ανθρώπου». Αυτό είναι το μεταφυσικό βίωμα και αν χάσουμε την επαφή μας μ' αυτό, αφάνονται παρανοημένους «ιερωμένους» και «ιερές» συνόδους εξουσίας να υποβιβάζουν την πνευματικότητα στα ποταπά τους μέτρα, η ζημιά θα είναι ακόμα πιο μεγάλη. Και σε ήδους και σε πνεύμα και σε σκέψη και σε στοχασμό και σε συναίσθηση της θέσης μας στην γεωμετρία του σύμπαντος.

elenixenou11@gmail.com

EW FRANCIS R. MALISE

Χωρικός στην πόλη Μuntinlupa των Φιλιππίνων κρατάει ένα μωρό, προσπαθώντας να ισορροπήσει σε καλαμμένα γέφυρα. Ο τυφώνας Conson έχει προκαλέσει τεράστιες έκτασης πλημμύρες σε όλη τη χώρα.

Ο διάδοχος του Νίκου Αναστασιάδη

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν ο Νίκος Αναστασιάδης ξεκαθαρίζει σε συνέντευξή του στο OMEGA πως τον πρώτο ρόλο για το ποιος θα είναι υποψήφιος του ΔΗΣΥ στις προεδρικές εκλογές του 2023 τον έχει ο Αβέρωφ Νεοφύτου, στην Πινδάρου πήραν το θέμα πολύ ζεστά. Ενώ λοιπόν έπεσε σιγή ασυρμάτου για την οδηγία του Προδρόμου να σκίσουν μία σελίδα που αφορούσε τον Ατατούρκ, ενώ σφύριζαν αδιάφορα και για την επίθεση Θεμιστοκλέους στην Έφη Ξάνθου εντός της Βουλής, για τις προεδρικές που θα γίνουν το 2023, μια χαρά άποψη είχαν. Και την εξέφρασαν. Για τη δήλωση του προέδρου τοποθετήθηκε αμέσως ο εκπρόσωπος Τύπου Δημήτρης Δημητρίου, ο οποίος φρόντισε να υπογραμμίσει με νόημα πως οι «πρώτες κινήσεις και ενέργειες» από οποιονδήποτε δεν πρόκειται να προκαταβάλουν ή να επηρεάσουν τις συλλογικές αποφάσεις του κόμματος.

Ποιος όμως προσπαθούσε να προκαταβάλει το κόμμα με τις πρώτες κινήσεις του και ποιος ήθελε να επιτρέψει τις συλλογικές αποφάσεις του κόμματος; Προφανώς ο στόχος δεν ήταν ούτε ο Μάριος Ηλιάδης, ούτε ο Αχιλλέας Δημητριάδης που έχουν ήδη εξαγγείλει. Ήταν μίνιμουμ με κύριο αποδέκτη τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη, του οποίου το όνομα ακούγεται εντόνως για το 2023. Όμως για το '23 ενδιαφέρεται και ο Αβέρωφ Νεοφύτου. Για το ποιος θα επικρατήσει, πέραν των συλλογικών οργάνων, ρόλο θα παίξει η δημοτικότητα του καθενός και φυσικά η σχέση του με τον Νίκο Αναστασιάδη.

Δεν είναι λοιπόν καθόλου τυχαία όσα είχαμε να διαδραματίζονται τελευταίως. Ούτε τελικά τόσο αψυχολόγητα. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος άλλοτε προείδαζε πως είναι «για τις φουρτούνες» και όχι «για να κρύβεται στο αμπάρι», όπως κάποιιο άλλοι, μια χαρά αποσύρθηκε στο αμπάρι των Μαλδιβών στη μεγάλη φουρτούνα. Όταν δηλαδή ο Τούρκος πρόεδρος εξήγγειλε πιλοτικό άνοιγμα στην περικλεισθή πόλη της Αρμωκόστου ο ίδιος εντυπωσιάσε για την ηχηρή απουσία του. Για κάποιους ήταν μία κακή πολιτική απόφαση, αντίστοιχη της Μυκόνου που επέλεξε ο Μάριος Καρογιάν κατά τις μαύρες επετείους του Ιούλη. Για άλλους μια καλά σχεδιασμένη κίνηση, ούτως ώστε να αποφύγει να κάνει οποιαδήποτε δήλωση και να δυσχερестήσει, είτε το φιλελεύθερο ακροατήριο, είτε τον πρόεδρο του οποίου ζητούσε εμμέσως το δακτυλίδι.

economidou@kathimerini.com.cy

Τα ρεζιλίκια του υπουργού Παιδείας

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Σε μια συνέντευξη τον είχα ρωτήσει ποιες απόψεις είχε στο φοιτητικό του δωμάτιο στο Παρίσι. Θυμόταν μια ταινία του Γκοντάρ, μια άλλη του Τζάρμιους, κάποιες χειροποίητες που έφτιαχνε ο ίδιος με στίχους του Σαβδόπουλου και κάποιες του Μάν του '68. Αισθανθήκατε ποτέ ότι απογοητεύσατε τον νεανικό σας εαυτό; τον ρώτησα. «Νομίζω πως όχι. Όταν ήμασταν νέοι ψάχναμε τον καλύτερο τρόπο για να επιβεβαιώσουμε την προσωπικότητα που αναπτύσσαμε, δηλαδή να μεγαλώσουμε – δεν ξέρω αν ακούγεται κακό, αλλά έτσι είναι! Δεν νομίζω να θέλαμε να μείνουμε εκείνο που ήμασταν. Πιστεύαμε ότι κάτι θα αλλάξει. Αλλάζαμε όμως και εμείς μαζί...». Όλοι αλλάξαμε και κανείς δεν θα απαιτούσε ο Πρόδρομος Προδρόμου να αποτελέσει εξαίρεση. Από αυτό όμως μέχρι τη δήλωση «ο διανοούμενος μου εαυτός με εκδικείται», στην «Καθημερινή» τον περασμένο Απρίλιο, μεσολαβεί ένα βαθύ χάσμα αμετροπέπειας. Ατάκα που προκάλεσε φυσικά θυμηδία καθώς, πέρα από τον φανφαρονισμό της, στην πολιτική ζωή ο υπουργός Παιδείας εξυγίσθη, εμετρήθη, και ευρέθη ελλιπής.

Η δίωξη του ζωγράφου Γιώργου Γαβριήλ αποτελεί τον μεγαλύτερο λεκέ στο υπουργικό κοστούμι του Προδρόμου. Σε σημείο που ο «διανοούμενος εαυτός» του δεν θα έπρεπε να τον εκδικηθεί απλώς, αλλά να τον πλακώσει στα καστούκια. Αν κρίνουμε φυσικά από την άνεση με την οποία συνέχισε να ασκεί τα καθήκοντά του, εύλογα υποθέτουμε ότι ο εν λόγω εαυτός διαθέτει ιώβεια υπομονή. Η οποία υπάρχει σοβαρή πιθανότητα να ξεχειλίσει μετά τα τελευταία ρεζιλίκια ενός πολιτικού που αποτελεί την προσωποποίηση του στίχου: «πού 'σαι ντίπτι που 'δεικνες πως θα γινόμουν άλλος».

Αναφέρομαι στην εντολή να σκιστεί η σελίδα από το βιβλίο των Αγγλικών επειδή χαρακτηρίζει τον Κεμάλ Ατατούρκ ως «τον καλύτερο ήρωα της Τουρκίας». Εκτός από τον Ατατούρκ, η μαύρη τρύπα της λογοκρισίας κατάνη την Φρίντα Κάλο και τον Ντιέγκο Ρίβερα, αλλά αυτό για τον υπουργό (ΚΑΙ Πολιτισμού) αποτελεί παράκληση απώλεια ελασθόνος σημασίας. Αν πρέπει δε να δούμε το ποτήρι οπωσδήποτε μισογεμάτο, θα πρέπει μάλλον να παραδεχτούμε ότι τα πράγματα θα μπορούσαν να είναι χειρότερα: η πυρά είναι μια τέτοια περίπτωση, όπου σε σκοτεινές για τη δημοκρατία εποχές καίγονταν τα βιβλία όσων θεωρούνταν εθνικά επιζήμιοι.

Ποιος να το φαντάζοταν όμως αλήθεια πως μετά από τον θόρυβο που προκλήθηκε, ο υπουργός θα αποφασίζε να το τερματίσει ανακοινώνοντας ότι το βιβλίο θα αποσυρθεί. Μια ανακοίνωση - μνημείο αλαζονείας, απόλυτα συνεπής με την ιδιοσυγκρασία του Προδρόμου Προδρόμου. Σκεφτείτε να μην τον κυνηγούσε και ο διανοούμενος εαυτός του τι είχαμε να τραβήξουμε.

Τα επιχειρήματα της ανακοίνωσης για το ποιος ήταν ο Κεμάλ Ατατούρκ (υπεύθυνος για γενοκτονίες και ιστορικά εγκλήματα) δεν τα αναπαράγω από σεβασμό στην αντίληψη των αναγνωστών για τα αυτονόητα. Αναρωτιέμαι όμως πόσο προβληματική και επικίνδυνη είναι μια τέτοια «ανάγνωση» της Ιστορίας, που διαγράφει ηγετικές προσωπικότητες με βεβαρυμένο ιστορικό. Πού το είδε ο Προδρόμου αυτό να συμβαίνει εκτός από ανελεύθερα καθεστώτα; Μου θυμίζει την τακτική επί Στάλιν, όταν «έσβηναν» από τις φωτογραφίες τους αντιφρονούντες και εχθρούς του καθεστώτος. Αυτή τη δουλειά τώρα θα κάνουμε και εμείς; Θα αρχίσουμε να σκίζουμε σελίδες και να λογοκρίνουμε βιβλία επειδή αυτό κάπνισε ενός κομματικού στελέχους που έτυχε να κάθεται σε υπουργική καρέκλα;

Όταν γραφόταν αυτή η στήλη κυκλοφόρησε η είδηση ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας σχολίασε τον χειρισμό του υπουργού του λέγοντας ότι ένα τέτοιο θέμα «τον 21ο αιώνα ενδεχόμενα να θέλει μια άλλη διαχείριση». Δεν ξέρω εάν ο διανοούμενος εαυτός του Προδρόμου αυτή τη φορά θα τον εκδικηθεί, ζητώντας του να παραιτηθεί. Επειδή κλωμό όμως το βλέπω να αποχωρήσει με δική του πρωτοβουλία, να ελπίζουμε τουλάχιστον ότι θα το σκεφτεί σοβαρά ο πολιτικός του προϊστάμενος;

Υ.Γ. Ξαν να μην έφταναν τα πιο πάνω, ο Προδρόμου δεν άντεξε και έβαλε τη δική του «πινελιά» στο εθνικό πένθος για τον Μίκη Θεοδοωράκη. Έστειλε εγκύκλιο με οδηγία να παίξουν δύο συγκεκριμένα τραγούδια του στα σχολεία (το «Χρυσοπράσινο φύλλο» και τη «Ρωμιούσση»). Πάλι καλά να λέμε, που δεν ζήτησε μόνο τον «Ζορμπά».

stavros.christodoulou@gmail.com

Οκτώ αλήθειες για τον διορισμό Στυλιανίδη

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Η διαδικασία και ο διορισμός του Χρήστου Στυλιανίδη στη θέση του υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας της κυβέρνησης Κυριάκου Μητσοτάκη, στην Ελλάδα, παραπέμπουν ευθέως σε κάποιες πραγματικότητες, οι οποίες με τη σειρά τους μπορούν να οδηγήσουν και στην εξαγωγή συμπερασμάτων:

Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας επέλεξε να διορίσει σε μια πολύ σημαντική θέση για τη χώρα του, μια πολιτική προσωπικότητα της Κύπρου, που ως γνωστόν συγκροούστηκε με τον πρόεδρο Αναστασιάδη (χρυσά διαβατήρια-Κυπριακό). Γνωρίζοντας μάλιστα ότι ο κ. Αναστασιάδης είχε αποφασίσει πριν από δύο χρόνια να μη ζητήσει επανادιορισμό του Χρήστου Στυλιανίδη στη θέση του Κυπρίου Επιτρόπου, στην Ε.Ε.

Το τηλεφώνημα Μητσοτάκη προς Αναστασιάδη για να του κοινοποιήσει τις σκέψεις/αποφάσεις του αναφορικά με τον διορισμό Στυλιανίδη, ήταν μια μάλλον τυπική

και όχι ουσιαστική κίνηση, με προφανέστατο στόχο να διασφαλίσει ότι δεν θα εκδηλωνταν ιδιαίτερες αντιδράσεις στη Λευκωσία. Οι διαρροές πάντως που εκδηλώθηκαν, καθιστούν σαφές ότι ο πρόεδρος Αναστασιάδης δεν είναι καθόλου ικανοποιημένος από την κίνηση Μητσοτάκη και ότι αντίθετα παρουσιάζεται ως πολύ ενοχλημένος.

Εκ του αποτελέσματος κρίνεται ότι στη ζυγαριά της απόφασης Μητσοτάκη, βάρισε περισσότερο η υπουργοποίηση Στυλιανίδη από οτιδήποτε άλλο, με ό, τι αυτό συνεπάγεται για τον Νίκο Αναστασιάδη.

Αν και ο κ. Στυλιανίδης διορίστηκε ως υπουργός Πολιτικής Προστασίας και όχι ως ΥΠΠΕΣ της ελληνικής κυβέρνησης και συνεπώς δεν έχει ρόλο στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής της Ελλάδας, θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι θέσεις του στο Κυπριακό θεωρούνται προχωρημένες και έχουν επικριθεί εντονότατα (κυρίως σε σχέση με το Σχέδιο Ανάν που απορρίφθηκε από το 76% των Ε/κ).

Ο Χρήστος Στυλιανίδης γνωρίζει καλά το πολιτικό, ευρωπαϊκό σκέλος της Διαχει-

ρισης Κρίσεων και η θητεία του ως Επιτρόπου στο εν λόγω χαρτοφυλάκιο της Κομισιόν, κρίνεται αναμφισβήτητη ως επιτυχημένη. Παρόλα αυτά, δεν ήταν η πρώτη επιλογή του Έλληνα πρωθυπουργού. Ήταν τουλάχιστον η δεύτερη, αν αναλογιστούμε, ότι είχε δρομολογηθεί και ανακοινωθεί η υπουργοποίηση Αποστολάκη, η οποία κατέληξε στο γνωστό φιάσκο.

Η προσπάθεια της Αθήνας να δημιουργήσει ένα συναινετικό πλαίσιο γύρω από τη θέση του υπουργού Πολιτικής Προστασίας δεν φέρεται να έχει αποδώσει. Η «εισαγωγή» μιας κυπριακής πολιτικής φυσιογνωμίας με ευρωπαϊκό προφίλ, εκλήφθηκε από την ελληνική αντιπολίτευση ως αδυναμία εξεύρεσης ικανών στελεχών από τον χώρο της Νέας Δημοκρατίας, για να αναλάβουν την εν λόγω θέση.

Η υπουργοποίηση Στυλιανίδη στην κυβέρνηση Μητσοτάκη τον διατηρεί στον χώρο της Δεξιάς, τον οποίο είχε υπηρετήσει και στην Κύπρο και από τον οποίο στην πραγματικότητα δεν είχε αποστασιοποιηθεί ούτε στη διάρκεια της θητείας του ως Επι-

τρόπου της Ε.Ε. Συνεπώς, εκτιμάται ότι η υπουργοποίησή του σε μια κυβέρνηση που καθημερινά επικρίνεται από ΚΚΕ και ΣΥΡΙΖΑ, κλείνει την πόρτα σε σενάρια όσων έβλεπαν ενδεχόμενη στήριξη του στις προεδρικές εκλογές, στην Κύπρο, από «προοδευτικές δυνάμεις», φλερτάροντας με το ΑΚΕΛ.

Η «εισαγωγή» στην Ελλάδα και η υπουργοποίηση Στυλιανίδη από τον Κυριάκο Μητσοτάκη παρέχει όμως στον Κύπριο πολιτικό τη δυνατότητα να επανέλθει και να συντηρηθεί στο προσκήνιο, αφήνοντας ανοικτό το ενδεχόμενο «επανεξαγωγής» του στην Κύπρο, ενόψει των προεδρικών εκλογών, στις αρχές 2023. Με βάση ωστόσο τα υφιστάμενα δεδομένα, η υλοποίηση αυτής της προοπτικής, φαίνεται πλέον να περνά μόνο μέσα από τον Δημοκρατικό Συναγερμό και να εξαρτάται από τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Με άλλα λόγια, με βάση την υφιστάμενη κατάσταση πραγμάτων, μόνο ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ θα μπορούσε να αποφασίσει ενδεχόμενη στήριξη του Χρήστου Στυλιανίδη ως υποψηφίου προέδρου της Κυπριακής

Δημοκρατίας, είτε για λόγους ουσίας, είτε για λόγους τακτικής. Με το δεύτερο ενδεχόμενο, αυτό της τακτικής, να συγκεντρώνει πολύ περισσότερες πιθανότητες από το πρώτο. Κυρίως στην περίπτωση που κριθεί ότι άλλες ενδεχόμενες επιλογές και σκέψεις του προέδρου του ΔΗΣΥ, περιλαμβανομένων και της δικής του ίσως υποημιφίτητας, δεν συγκεντρώνουν πιθανότητες επιτυχίας.

Σημείωση: Στενές σχέσεις με τον Χρήστο Στυλιανίδη διατηρεί ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν, Έλληνας Επίτροπος, Μαργαρίτης Σχοινάς. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Σχοινάς είχε παρέμβει προς τη Λευκωσία πριν από 20 περίπου μήνες, ζητώντας όπως διατηρείτο ο Χρήστος Στυλιανίδης στη θέση του Κυπρίου Επιτρόπου, για δεύτερη θητεία, παρέμβαση η οποία πάντως εκ του αποτελέσματος κρίνεται ότι δεν έπιασε τόπο. Οι θέσεις Σχοινά-Στυλιανίδη συμπίπτουν στο Κυπριακό.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Το τέλος των μύθων

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Τέλειωσαν άραγε οι μύθοι; Για πάντα; Το σκεπτόμαστε και το συζητάμε όλοι μετά τον οικουμενικό αποκαιρετισμό στον Μίκη. Η απάντηση είναι «μάλλον να». Μάλλον, γιατί η Ιστορία παίζει παράξενα παιχνίδια και εκεί που είναι γραμμική μπορεί να πάρει έναν απροσδόκητο δρόμο, που θα οδηγήσει σε νέους μύθους.

Στην Ελλάδα ήταν η Αριστερά που ήξερε να φτιάχνει και να συντηρεί μύθους. Είχε μαζί της το πιο ζωντανό κομμάτι της διανοήσης και του καλλιτεχνικού κόσμου, που ανέδειξε και ύμνησε τους μύθους της. Ο Εμφύλιος και κατόπιν η χούντα της χάρισαν την απόλυτη ηγεμονία. Εφτιαχνε είδωλα και συνθήματα με μεγάλη ευκολία. Και βέβαια, ήταν πολύ ικανή στην αποδόμηση των προτύπων και των πρωταγωνιστών της άλλης πλευράς, του Κέντρου και της Δεξιάς. Είχε μαζί της το πάθος, την αίσθηση ενός ανεκπλήρωτου ονείρου, τη δύναμη της πίκρας και της αφάνταστης ταλαιπωρίας των νττημένων. Επαιξε με όλες τις ευαίσθητες χορδές του ελληνικού υποσυνείδητου.

Το Κέντρο και η Δεξιά δεν μπόρεσαν ποτέ να αντιπαρεθεθούν στον στίβο της μυθοπλασίας και των συμβόλων. Ειδικά μετά τη Μεταπολίτευση το Κέντρο πολιτοποιήθηκε από την επέλαση του αριστερόστροφου λαϊκισμού και έμεινε να παίζει τον αποστασιοποιημένο μπαλαντέρ, μια προς τα αριστερά και μια προς τα δεξιά. Οσο για τη Δεξιά, λειτουργούσε, και ήταν λογικό, ενοχικά και χωρίς αυτοπεποίθηση. Ή, όπως έλεγε

συχνά ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης, «σαν να έχει ψυχή καρδρίνας». Ένα κομμάτι της μπερδεύτηκε μάλιστα και με μεγάλη αγωνία δανείστηκε μύθους και ιδεολογήματα της Αριστεράς προκειμένου να επιβιώσει.

Ο Μίκης ήταν ο τελευταίος μύθος γιατί βγήκε μέσα από τις μυλόπετρες και τις αντιφάσεις της σύγχρονης ελληνικής Ιστορίας, από γεγονότα που δεν θα ξαναζήσουμε: έναν πόλεμο, έναν Εμφύλιο, μια δικτατορία. Ήταν οικουμενικός, γιατί ο καθένας διάλεγε με ποιον «Μίκη» συμφωνούσε, αυτόν του Δεκέμβρη ή αυτόν των Πρεσπών. Βέτο στη μυθοποίηση δεν υπήρξε και δεν μπορούσε να υπάρξει. Σε όλους μιλούσαν το πάθος και η αγάπη του για τη Ρωμιοσύνη.

Οι μύθοι όμως τέλειωσαν. Η εποχή μας είναι εποχή απομυθοποίησης σε όλη τη Δύση, εποχή όπου γκρεμίζονται με μανία αγάλματα και πρότυπα. Η Αριστερά ήλθε στην εξουσία, ίσως με σημαντική χρονική καθυστέρηση, που επέτρεψε τη δική της απομυθοποίηση. Συμβιβάστηκε, κρίθηκε, έπεισε κάποιους, απογοήτευσε άλλους. Το τι είναι Αριστερά και τι Δεξιά λίγο απασχολεί στην εποχή μας, ιδίως τις νεότερες γενιές. Οι συνεχείς αναφορές στην αποστασία, στον Δεκέμβρη ή, αντίστοιχα, στον συμμοριτοποίηση... δεν λένε τίποτα σε κανέναν, ιδίως και πάλι στις νέες γενιές.

Αυτό δεν είναι απαραίτως καλό· κάθε άλλο. Γιατί η εργασία οποίηση της Ιστορίας μπορεί να μοιάζει ρετρό, η άγνοια γύρω από αυτήν όμως οδηγεί σε άρρωστους μύθους και, τελικά, στην εποχή των τεράτων.

Μια εικόνα του Βορρά

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Τέτοιες μέρες, κάθε χρόνο, ο ένας μετά τον άλλον οι πολιτικοί ηγέτες μας παίρνουν την ανιούσα για τη Θεσσαλονίκη. Εκεί ο εκάστοτε πρωθυπουργός αναπτύσσει το οικονομικό πρόγραμμα της κυβερνήσεώς του, υποσχόμενος ανάκαμψη ή περαιτέρω πρόοδο, για να ακολουθήσει η αντιπολίτευση αποδομώντας τις πρωθυπουργικές εξαγγελίες.

Το πανελλαδικό μήνυμα που εκπέμπουν οι ηγέτες μας είναι χρήσιμο και από μίαν άποψη τιμητικό για την πόλη και τους κατοίκους της. Κάποτε μάλιστα στη διάρκεια της λειτουργίας της ΔΕΘ στηνόνταν και ένα πανηγύρι – της ματαιότητας, ενίοτε.

Αλλά έπειτα από αυτά ακολου-

Η αναγκαστική ώσμωση στο πλαίσιο της Ε.Ε. σταδιακά όλων των βαλκανικών κρατών μας βρίσκει απροετοίμαστους.

θεί η λήθη, με την επιστροφή των ηγετών μας στην Αθήνα. Τα γνωρίζουν οι Θεσσαλονικείς όλα αυτά και συμμετέχουν και τάχα κολακεύονται που οι επικεphτες τους αναγνωρίζουν κάποια ιδιαιτερότητα. Μόνον που τα πράγματα είναι πιο περίπλοκα από ό,τι μπορεί ή είναι διατεθειμένο να εννοήσει ένα αθηνοκεντρικό σύστημα διοικήσεως.

Η Βόρεια Ελλάς είναι η γεωγραφική ενότητα που ενσωματώθηκε στην ελληνική επικράτεια περίπου πριν από έναν αιώνα, και ήταν μια περιοχή διεκδικούμενη από τους Βαλκάνιους γείτονές μας, κάτι που δεν συνέβη σε κανένα άλλο τμήμα της επικράτειάς μας.

Ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού στη Μακεδονία είναι προσφυγικό – κυρίως από τη Μικρά Ασία, αλλά και σε μικρότερο βαθμό από την Ανατολική Ρωμυλία παλαιότερα και από την πρώην Γι-

ουγκοσλαβία. Η ενσωμάτωση αυτών των ελληνικών πληθυσμών ήταν αξιοθαύμαστη, αλλά λόγω τραυματικών εμπειριών του παρελθόντος η διέγερση των κατοίκων για λόγους μικροκοιμητικούς είναι επεικώς δηλωτική άκρας ανευθυνότητας. Το είδαμε να συμβαίνει με το Μακεδονικό στη νέα του μορφή.

Σε αντίθεση με τον αρχαιοελληνικό κλασικισμό των Αθηνών, που αποτελεί τον σκληρό ιδεολογικό και πολιτιστικό πυρήνα του κράτους μας, το πνεύμα που κυριαρχεί στον ελληνικό Βορρά είναι ελληνιστικό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αλλά κυριότητα βυζαντινό.

Δεν είναι τυχαίο ότι ο Μητροπολίτης της Θεσσαλονίκης όταν ευρίσκεται στην έδρα του φέρει τον πατριαρχικό τίτλο του Παναγιωτάτου. Όπως δεν είναι τυχαίος ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν τα ανατολικорωμαϊκά-βυζαντινά ευρήματα της οδού Βελιζλου, από την κεντρική εξουσία. Ο ζωτικός χώρος αναπτύξεως της Βορείου Ελλάδος είναι ο ορθόδοξος Βορράς των Σλάβων. Χρυσόφορες οι ακτές της Χαλκιδικής. Αλλά μια περιοχή που την περπάτησε ο Απόστολος Παύλος κομίζοντας το μήνυμα της Αναστάσεως προσφέρεται για την ανάπτυξη θρησκευτικού τουρισμού, διοργανώσεως επισημών φεστιβάλ εκκλησιαστικής μουσικής, εάν βεβαίως η ελλαδική εκκλησία δεν είχε αναγνωρίσει τη σχισματική εκκλησία της Ουκρανίας, ακολουθώντας το Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως. Βεβαίως και ανήκουμε στη Δύση, ευτυχώς, και δόκιμες οι ανισυχίες των ισχυρών συμμάχων μας να ανακαιτίσουν την οικονομική διείσδυση της Μόσχας, δίχως οστόσο να επενδύουν στη Βόρεια Ελλάδα, που έχει οδηγηθεί σε μαρasmus.

Εθνοσωτήριο για την ασφάλειά μας το Σιδηρούν Παραπέτασμα, αλλά με την κατάρρευσή του η αναγκαστική ώσμωση στο πλαίσιο της Ε.Ε. σταδιακά όλων των βαλκανικών κρατών μας βρίσκει απροετοίμαστους. Αυτά για φέτος και αν μας έχει ο Θεός καλά τα ίδια θα λέμε και του χρόνου.

Τρεις κηδείες και μια πτώχευση

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο Μίκης Θεοδωράκης είχε ζητήσει να κηδευτεί ως κομμουνιστής. Καταλάβαμε τι σημαίνει. Πρώτον, αφαιρέθηκε από το φέρετρό η ελληνική σημαία που το κάλυπτε όσο ήταν εκτεθειμένο σε δημόσιο προσκύνημα στο παρεκκλήσιο της Μητροπόλεως. Δεύτερον, στον προαύλιο χώρο ήταν συγκεντρωμένοι κάτι τύποι με κόκκινες σημαίες που γιουχάισαν τον πρωθυπουργό. Τρίτον, έβγαλε λόγο ο Δημήτρης Κουτσούμπας, ο οποίος μάλλον μπέρδεψε τις περιστάσεις. Ήταν σαν να μιλούσε σε ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματός του. Πάντα εκτός τόπου και χρόνου αυτοί οι άνθρωποι. Την κατάσταση έσωσαν η συγκίνηση της Προέδρου της Δημοκρατίας και η εξόδιος ακολουθία της επομένως στο χωριό του, στον Γαλατά της Κρήτης. Η κόρη του Μαργαρίτα τον χαιρέτισε με τον καλύτερο τρόπο, τραγουδώντας η ίδια α καπέλα, ένα τραγούδι του. Σκέφτηκα ακούγοντάς την πως αν δεν ήταν κόρη του θα μπορούσε να είχε σταδιοδρομήσει ως τραγουδίστρια του. Οσοι τον ακολουθούσαν ως το κοιμητήριο τραγουδούσαν.

Τρεις στιγμές της Ελλάδας. Οι

κοινωνίες και τα έθνη κρίνονται και από τον τρόπο που αποκαιρετούν τους νεκρούς τους. Η Ελλάδα της Κατοχής. Ο Παλαμάς δεν φεύγει μόνος. Τον συνοδεύουν ο Σικελιανός, ο Κατσιμπαλής, σαν να του λένε πως οι κόποι του δεν πήγαν χαμένους. Υπόσχονται πως θα συνεχίσουν το έργο του, θα το μεταφράσουν με τη δική τους δημιουργικότητα. Η Ελλάδα της δικτατορίας. Ο Σεφέρης αποχωρεί περιστοικισμένος από ανθρώπους που αναγνωρίζουν την αξία του. Υποκλίνονται με τη σιωπή τους. Υποκλίνονται τραγουδώντας την ποίησή του. Η Ελλάδα του 2021. Η ναρκισσευόμενη Ελλάδα, όπου σέβεται τον νεκρό μόνον αν αυτός επιβεβαιώνει τις απόψεις σου. Προσπαθώ να παραβλέψω εκείνο το «πολέμησα στον Δεκέμβρη». Δύσκολο γιατί το είχε ζητήσει ο ίδιος. Όπως, λέει, ο Αισχύλος είχε ζητήσει για επιτύμβιο την αναφορά της συμμετοχής του στον Μαραθώνα. Προς αδασείς: Ο Μαραθώνας ήταν η νίκη της συντηρητικής Αθήνας που έναυσε την πόλη και της έδωσε την ορμή για τη Σαλαμίνα, που ήταν η μάχη της δημοκρατικής Αθήνας. Σιγά μην κάτσουν να σκε-

φτούν τέτοιες λεπτομέρειες οι οπαδοί του «άντε να ξεμπερδεύουμε». Και πώς ξεμπερδεύεις; Τέσσερις λέξεις σου φτάνουν: «Ο τελευταίος των μεγάλων».

Μα γιατί το προσπερνάς με τόση άνεση; Δεν σου περνάει απ' το μυαλό πως με αυτόν τον τρόπο τον αδικείς; Είναι σαν να του λες πως ο κόπος του πέρασε, αλλά ο σπόρος του δεν έπασε. Ποια είναι η Ελλάδα που ακουμπάει στο φέρετρό του Μίκη; Η Ελλάδα του 1943 ήταν καθημαγμένη. Το 1971 την Ελλάδα την ταλαιπωρούσε ένα καθεστώς το οποίο κληροδότησε στους μεταγενέστερους τη γελοιοκρατία. Όμως και οι δύο αυτές Ελλάδες είχαν αποθέματα δημιουργικότητας. Είχαν εμπιστοσύνη στις δυνάμεις τους. Δεν είπαν ποτέ ότι θάβουν τον «τελευταίο των μεγάλων». Περιμέναν τον μεγάλο που θα πάρει τη θέση του.

Είναι η διαφορά της σημερινής Ελλάδας από το παρελθόν της. Έχει χάσει την εμπιστοσύνη στον εαυτό της. Δεν πιστεύει ότι μπορεί να βγάλει πα «μεγάλους». Και γι' αυτό αισθάνεται αμύχνη στις κηδείες. Είναι σαν να κηδεύει τον ίδιο της τον εαυτό. Αυτή είναι η πραγματική μας πτώχευση.

ΣΚΙΤΟ ΤΟΥ ΑΝΟΥΪΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Η ιστορική μας αυτεξαφάνιση

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Πρώτιστο (ίσως και μοναδικό) έργο κάθε υπουργού είναι να εξισορροπεί με συμβιβασμούς τα άνομα ιδιωτικά συμφέροντα που λυμαίνονται το πεδίο αρμοδιοτήτων ου υπουργείου του.

τοτε ο ρόλος των πολιτικών, η πολιτική είναι ταλέντο ηγετικό, όχι επιστήμη. Να ξέρεις να λειτουργείς «επιτελικά» σε οποιονδήποτε τόπο: να ιεραρχείς προτεραιότητες, να συντονίζεις ευθύνης, να αναθέτεις αρμοδιότητες. Κυρίως, να εξασφαλίζεις τον κοινωνικό χαρακτήρα κάθε κρατικής λειτουργίας. Είναι άλλες τάξεις από την επιστημονική εξειδίκευση η λογική της πολιτικής.

Δύσκολο να αναλυθεί σε μια επιφυλλίδα τα πραγματικά αντίκρισμα τέτοιων επιχειρημάτων σήμα. Εξ άλλου, γνωρίζουμε, λίγο-πολύ, όλοι, σε τι δαπανάται κατά κανόνα το πολιτικό «ταλέντο ηγεσίας» στις μέρες μας. Πρώτιστο (ίσως και μοναδικό) έργο κάθε υπουργού είναι να εξισορροπεί με συμβιβασμούς τα άνομα ιδιωτικά συμφέροντα που λυμαίνονται το

πεδίο αρμοδιοτήτων του υπουργείου του. Να εξασφαλίζει, ταυτόχρονα, και κάποια οικονομικά ωφέληματα για το κόμμα. Να ικανοποιεί πελατειακά αιτήματα της εκλογικής του περιφέρειας. Να τρέχει συνεχώς σε ραδιόφωνα και τηλεοράσεις, για να διατηρεί το status του «πρωτοκλασάτου» στο κόμμα. Κι αν απομείνει χρόνος και κουράγιο, να επιδείξει και κάποιες εντυπωσιακές «μεταρρυθμίσεις» ξέροντας ότι ο διάδοχός του υπουργός ασφαλώς θα τις καταργήσει.

Την περασμένη Κυριακή 5 Σεπτεμβρίου του 2021, δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Κ» άρθρο του επίτιμου προέδρου του Συμβουλίου Επικρατείας Σωτήριου Ριζού, με τίτλο: «Το κράτος και το δάσος». Το άρθρο επισημαίνει (ορθότερα: καταγγέλλει) τους αυτουργούς ενός πελώριου και φρικιαστικού κοινωνικού εγκλήματος, που έχει ήδη εξασφαλίσει την ατιμωρησία. Αντιγράφω:

«Στις 23 Ιουλίου 2021, ο πρώτος τίτλος στην ιστοσελίδα Dasarxeio.gr ήταν ο εξής: “Ανοίγει η πλατφόρμα για τις δηλώσεις αυθαίρετων εντός δασών”. Ακολουθούσε το κείμενο μιας αποφάσεως του υπουργείου Περιβάλλοντος, που εξειδικεύει το πλαίσιο υποβολής των αιτήσεων νομιμοποιήσεως αυθαίρετων εντός δασών. Έχει (ήδη) δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μία ημέρα πριν. Σητρίζεται στον νόμο 4685/1920 (ΦΕΚ Α' 92/7.5.2020). Η

ειρωνεία της τύχης (!) ήταν ότι: ΜΕΤΑ ΜΙΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ, περίπου, αρχίζουν οι μεγάλες πυρκαγιές στη χώρα μας.

Συνολική απώλεια: 1.275.660 στρέμματα. Στην Αττική: 186.290 στρέμματα»!!

Ο επίτιμος πρόεδρος του ΣτΕ διερωτάται: «Η εξέλιξη αυτή ήταν αναπάντεχη;». Και απαντάει: «Με βάση τα νομοθετικά δεδομένα και σε συνδυασμό με τον διατεθειμένο διοικητικό μηχανισμό», η φρικτή καταστροφή ήταν νομοτελειακά σίγουρη, απολύτως προβλέψιμη. Απρόβλεπτο μόνο το «πότε» και το μέγεθος της καταστροφής.

Η φράση του Χαρίλαου Τρικούπη «η Ελλάς θέλει να ζήσει (ή: προώρσθαι να ζήσει) και θα ζήσει» λειτουργεί σαν πιθανό υπνωτικό 125 χρόνια τώρα.

Εχουμε πιστέψει (συνειδητά ή υποσυνείδητα) ότι είμαστε «εκλεκτός», «περιούσιος» λαός, «προορισμένος» να ζήσει απεριόριστα. Θα είχε ίσως κάποιον ρεαλισμό αυτή η ελπίδα, αν τουλάχιστον εμπύχωνε μια προσπάθεια να σώσουμε τη γλώσσα και τους θεσμούς που σάρκωσαν την ελληνική ιδιαιτερότητα. Με πλοηγό της Παιδείας των Ελλληνωνύμων την πολιτισμικά αφασική κυρία Κεραμέως ή τον αφελητό του μαρξιστικού παλαμπερολογιτισμού κύριο Φίλη, ο Ελληνισμός συνιστά ντροπή και ο διεθνισμός την εκούσια ιστορική μας αυτεξαφάνιση.

Μετά είκοσι έτη

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Φέτος συμπληρώθηκαν είκοσι χρόνια από τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου που καθόρισαν το διεθνές σύστημα στη χαραυγή του 21ου αιώνα. Δύο δεκαετίες μετά, η εικόνα των αεροσκαφών που έπληξαν το Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου στην καρδιά της Νέας Υόρκης εναλλάχθηκε με την εικόνα της όπως-όπως εκκένωσης του Αφγανιστάν από τις αμερικανικές δυνάμεις, σηματοδοτώντας τη βίαιη επιστροφή – και επικράτηση κατά κράτος – των Ταλιμπάν. Είναι σαν να κλείνει ένας κύκλος δύο δεκαετιών σε ένα παιχνίδι με φιδάκια και σκάλες, όπου, λίγο πριν από την ανάβαση σε εκείνη τη σκάλα που σε προχωράει στο παιχνίδι, 25 τετράγωνα, συναντάς εκείνο το φίδι που στο τέλος της ουράς του βρίσκεται, εκ νέου, στην αφετηρία.

Είναι σαν να κλείνει ένας κύκλος δύο δεκαετιών σε ένα παιχνίδι με φιδάκια και σκάλες, όπου, λίγο πριν από την ανάβαση σε εκείνη τη σκάλα που σε προχωράει στο παιχνίδι, 25 τετράγωνα, συναντάς εκείνο το φίδι που στο τέλος της ουράς του βρίσκεται, εκ νέου, στην αφετηρία.

Η 11η Σεπτεμβρίου αποτέλεσε την κορύφωση της επιχειρησιακής παρουσίας της οργάνωσης της αλ Κάιντα που με εφιαλτήριο (και) το Αφγανιστάν σημείωσε ίσως το εντυπωσιακότερο τρομοκρατικό χτύπημα στην ιστορία της βίαιης τζιχαντιστικής της δράσης, αλλά και εν γένει στη σύγχρονη ιστορία της βίαιης ριζοσπαστικής δράσης της διεθνούς τρομοκρατίας. Ένα χτύπημα στην καρδιά των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, στο καπιταλιστικό κέντρο του δυτικού κόσμου με υψηλή συμβολική αξία για τους ισλαμιστές τρομοκράτες. Η επίδραση μιας επίθεσης, τέτοιας έκτασης, υπήρξε τέτοια που σχεδόν κανείς έκτοτε δεν εξετάζει το διεθνές σύστημα χωρίς τη σχετική περιодολόγηση – πριν και μετά την 11η Σεπτεμβρίου, και χωρίς φυσικά τις αναφορές στις αμερικανικές επεμβάσεις που ακολούθησαν σε Αφγανιστάν και Ιράκ.

Ο κύκλος του πολέμου κατά της τρομοκρατίας, τα γεγονότα της Αραβικής Άνοιξης και οι ανοικτές πληγές του πολέμου στην Συρία, το Ιράκ, τη Λιβύη και την Υεμένη δείχνει να μην έχει ολοκληρωθεί ως προς την εξάλειψη του φαινομένου του θρησκοεκτικού φονταμενταλισμού, της μίλιταντ αποτύπωσης του μέσω του παγκόσμιου σλαφιστικούτζι-

χαντισμού και της ισλαμικής τρομοκρατίας, όπως αυτή περνάει μέσα από διάφορες φάσεις ιδεολογικού και επιχειρησιακού αναθεωρητισμού: από το βαρβαρικό Ισλαμικό Κράτος (Daesh) μέχρι τη διεύθυνση του αφγημάτος του υπερεθνικού τζιχαντισμού στα αφρικανικά και ασιατικά υποσυστήματα. Η αποχώρηση εξάλλου των Αμερικανών από το Αφγανιστάν δημιουργεί μιας πρώτης τάξης ευκαιρία για επανασύσταση της αλ Κάιντα – στις ιστορικές της βάσεις ως προς τη λογιστική και επιχειρησιακή της ύπαρξη. Παράλληλα, η συνεχιζόμενη ρευστή κατάσταση εντός τόσο του πολιτικού Ισλάμ όσο και των μοναρχικών καθεστώτων, η μη επίλυση του Μεσανατολικού και η σεκταριστική αντιπαράθεση σουνιτικού Ισλάμ-Ιράν δημιουργούν τις συνθήκες για περαιτέρω αστάθεια.

Σε όλο αυτό το συγκείμενο δεν μπορεί κανείς να βγάλει εκτός συζητήσης τη Δύση και δη την Ευρώπη ως ένα πεδίο που όχι μόνον βιώνει τη ριζοσπαστικοποίηση των μουσουλμανικών πληθυσμών στο εσωτερικό της, αλλά και που αναζητεί, κάθε φορά που βρίσκεται στο επίκεντρο τρομοκρατικών δράσεων ή των ροών προσφύγων από τη Μέση Ανατολή ή την Αφρική, πολιτιστικές ερμηνείες προκειμένου να αντιμετωπίσει το φαινόμενο. Ένα φαινόμενο που λειτουργεί ως νερό στον μύλο των έτερων ακραίων φωνών της ακροδεξιάς, αντιμεταναστευτικής και λαϊκιστικής ριζοσπαστικοποίησης. Που γεννά μακεδάρηδες όπως τον Μπρέιβικ –που εξυμνούσε στα γραπτά του τη φυλετική καθαρότητα των λευκών χριστιανών εκφράζοντας, ωστόσο, θαυμασμό για το έργο του Οσάμα Μπιν Λάντεν. Στα επόμενα χρόνια, για την Ευρώπη, η βίαιη ακροδεξιά ριζοσπαστικοποίηση θα προτάσσει μια εν γένει απειλή παρόμοια με αυτή της ακροαριστερής τρομοκρατίας των δεκετιών '70 και '80 ή την αλ Κάιντα του '90. Τα πλάνα, προ μνηνών, εξάλλου από το Καπιτώλιο στην Ουάσινγκτον με τους ενόπλιους εισβολείς έδειξαν ξεκάθαρα πως αυτή η τάση υφίσταται.

Στην Κύπρο των ανυπόστατων ισχυρισμών του κ. Νουρή για τζιχαντιστές του ISIS σε δομές φιλοξενίας προσφύγων, αλλά και στην Κύπρο του μη αποτελεσματικού ελέγχου της ΚΔ στο βόρειο μέρος του νησιού λόγω των συνθηκών της τουρκικής κατοχής, ο κίνδυνος της τρομοκρατίας δεν πρέπει να υποτιμάται. Αλλά ούτε και να στέκεται αφορμή για μια άκριτη στροφή προς την ξενοφοβία και τον ρατσισμό –ιδίως στις συνθήκες που βαδίζουν λόγω αδιέξοδου στο Κυπριακό. Οι προκλήσεις ενώπιόν μας είναι πολλές, με πρώτο και καλύτερο τον Λίβανο, τόσο σε κοινωνικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο της πρόληψης και της ασφάλειας. Είκοσι χρόνια μετά, εξάλλου, βρισκόμαστε πίσω στην αρχή.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Στις 10 Σεπτεμβρίου στην Πιονγιάνγκ και σε όλη τη χώρα εορτάστηκε με παλλαϊκή συμμετοχή... η 73η επέτειος από τη δημιουργία της Λαϊκής Δημοκρατίας της Βόρειας Κορέας.

Διπλωματία σε πηλίνα πόδια

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ γύρω μας με αριθμηση:

1. Ο υφυπουργός Εξωτερικών της Αιγύπτου Χ. Λόζα επισκέφθηκε την Άγκυρα (7 και 8/9) για συνομιλίες επ' όλης της ύλης με τον υφυπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας Σ. Ονάλ. Συμφώνησαν να συνεχίσουν τις διαβουλεύσεις και σημείωσαν την «ανάγκη για περισσότερα βήματα που θα διευκολύνουν την ομαλοποίηση των σχέσών τους». Προηγήθηκε συνάντηση των δύο στο Κάιρο στις 5 και 6/5.

2. Ο Τ. Ερντογάν στις 30/8 μίλησε τηλεφωνικά με τον γιγνή των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων Mohammed bin Zayed Al Nahyan, δύο εβδομάδες μετά που συνάντησε τον σύμβουλο Εθνικής Ασφαλείας της χώρας αυτής στην Άγκυρα. Τα ΗΑΕ χαρακτήρισαν την τηλεφωνική επαφή «θετική και φιλική» (31/8)

3. Στις 3/9 ο Ρώσος ΥΠΕΞ Σ. Λαβρόφ δήλωσε πως «το τέλος της διαμάχης στο Ναγκόρνο Καραμπάχ ανοίγει τον δρόμο για τη βελτίωση των σχέσεων Τουρκίας-Αρμενίας. Η Ρωσία είναι έτοιμη για στήριξη ενεργά αυτή τη διαδικασία». Η εκπρόσωπος του ρωσικού ΥΠΕΞ Μ. Ζακάροβα συμπλήρωσε: «Χωρίς προϋποθέσεις».

4. Ο Αμερικανός ΥΠΕΞ Ά. Μπλίνκεν στις 2/9 «δηλώνει ότι εργαζόμαστε στενά με τους εταίρους μας Κατάρ και Τουρκία για να βοηθήσουν στην επανειδίκευση του αεροδρομίου της Καμπούλ το συντομότερο δυνατό».

Η γεωπολιτική στην περιοχή μας αλλάζει. Παίκτες παίρνουν

πρωτοβουλίες, διορθώνουν παλιά λάθη τους, επανασυγκολλούν δεσμούς και διαμορφώνουν νέα συμπεριφορά. Τα πάντα ρει. Σε πλήρη αντίθεση με τα πραγματικά δεδομένα στην περιοχή, ο ΥΠΕΞ Ν. Χριστοδουλίδης σε συζήτηση με θέμα «Μεσόγειος: Μία Γεωστρατηγική Σκακιέρα» (Bled Strategic Forum στη Σλοβενία- 2/9) υποστήριξε ότι «πνέει ένας άνεμος αλλαγής στην περιοχή μας, καθώς χώρες με αποκλειστικά θετική ατζέντα συνεργάζονται για να προωθήσουν τη συνεργασία, την ειρήνη και τη σταθερότητα». Ίσως, μόνο αυτός βλέπει «τον άνεμο αλλαγής». Γιατί όλοι οι άλλοι βλέπουμε ότι το ερευνητικό πρόγραμμα της Κυπριακής Δημοκρατίας έχει και και τα τουρκικά πλοία περιπλέκουν της «ΑΟΖ μας». Ο ΥΠΕΞ κάλεσε την Ε.Ε. «να υποστηρίξει αυτές τις προσπάθειες, να συμμετέχει πιο ενεργά στην περιοχή και όχι απλώς να παρακολουθεί και να αντιδρά στις εξελίξεις». Προφανώς δεν έχει πείσει ούτε τον Ευρωπαϊκό ΥΠΕΞ Ζοζέ Μπορέλ, ούτε βέβαια κάποιον άλλο ομόλογο του και αυτό μάλλον δεν τον έχει προβληματίζει επαρκώς. Στο αποκορύφωμα των διαπιστώσεων του ο Κύπριος ΥΠΕΞ τόνισε πως «από το 2014, η Κύπρος, η Ελλάδα, το Ισραήλ, η Αίγυπτος, η Ιορδανία, ο Λίβανος, η Παλαιστίνη, τα ΗΑΕ και άλλες χώρες δημιούργησαν μηχανισμούς συνεργασίας, ενώ επεκτάθηκαν και σε τομείς όπως υλικά και φάρμακα. Το επόμενο βήμα, έλεγε με πίκρα, θα είναι η κλιμακική αλλαγή, η εκπαίδευση και η καινοτομία». Η Κύπρος, εδώ και τρία χρόνια, ακούει την ίδια, κενή περιεχομένου, φράση αμέσως μετά από κάθε διμερή, τριμερή,

τετραμερή κ.λπ. Θυμίζω πως «στις 9 Φεβρουαρίου 2018 «το SAIPEM 12000 της ιταλικής ENI, το οποίο βρισκόταν καθ' οδόν προς το τεμάχιο 3 και τον στόχο «Σουϊνάν», παρεμποδίσθηκε από πλοία του τουρκικού πολεμικού ναυτικού που έκαναν άσκηση στην περιοχή με αποτέλεσμα να αναγκαστεί να σταματήσει», (ΚΥΠΕ, 10/2/2018).

Η υπουργός Ενέργειας Ν. Πηλείδου δήλωσε στις 29/6 πως «τέλη Νοεμβρίου, αρχές Δεκεμβρίου, επαναρχίζει το γεωτρητικό πρόγραμμα της ExxonMobil και η νέα γεώτρηση της στο οικόπεδο 10 της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πρόκειται για νέα γεώτρηση, αφού η ExxonMobil θα επιχειρήσει να εντοπίσει νέο στόχο στο τεμάχιο 10».

Στις 4/9 ο αντιπρόεδρος της Τουρκίας Φουάτ Οκτάι απάντησε: «Υπάρχει επίσης μια δέσμευση από την ε/κ πλευρά ότι μια γεώτρηση μπορεί ή θα γίνει στο οικόπεδο 10 στην Κύπρο. Το έχουμε ήδη δηλώσει με σαφήνεια. Αυτό σημαίνει ότι θα ξεκινήσουμε και εμείς εργασίες γεώτρησης. Δεν μπορούμε να σκεφτούμε άλλη απάντηση. Είναι αδιανόστο η Τουρκία και οι Τ/κ να μείνουν με δεμένα τα χέρια αν η ε/κ πλευρά ξεκινήσει γεώτρηση στο οικόπεδο 10».

Τι ακριβώς σημαίνει η δήλωση Πηλείδου; Έχει την αυταπάτη ότι με το Κυπριακό διαλυμένο σε χίλια κομμάτια μπορεί να κάνει γεωτρήσεις αβρόχοις ποσι; Μπορεί η επί τετραετία διάλυση του διαπραγματευτικού πλαισίου να δίνει άνεση στη Λευκωσία να προχωρά το γεωτρητικό της πρόγραμμα χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τις κινήσεις της Άγκυρας; Κάθε σφώρημα πολι-

τικός δίνει μια μάχη εκεί που διαθέτει πλεονεκτήματα για να είναι σε θέση κερδίσει πόντους. Οι δηλώσεις της κας Πηλείδου δείχνουν επικίνδυνη αφέλεια. Εκτός και αν στόχος της δέσμευσής της είναι η εφαρμογή στην πράξη του «δόγματος Αναστασιάδης», όπως το δήλωσε στις 31 Ιανουαρίου 2018: «Αν η Τουρκία επιλέγει να προστατεύσει τα δικαιώματα των Τ/κ σε μια ξεχωριστή, ανεξάρτητη οντότητα, τότε θα πρέπει να περιοριστεί εις όσα αναλογούν στην αποκλειστική οικονομική ζώνη της εν λόγω παρανόμου οντότητας. Και συνεπώς δεν έχει λόγο να αμφισβητεί τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας» (!).

Το Αφγανιστάν κυριαρχεί στη διεθνή ατζέντα και τις κατά παραγγελία ειδήσεις, παρουσιάζει την εικονική πραγματικότητα ως διπλωματία. Εμφανίζει την αδυναμία επιρροής στις εξελίξεις ως συμμετοχή σε «σκακιέρα». Τα σενάρια που οικοδόμησε το δίδυμο Αναστασιάδης-Χριστοδουλίδης στο Κυπριακό και στην Ανατολική Μεσόγειο στέκουν σε πηλίνα ποδόβια. Όλα θυσία στον βωμό της επιβίωσης μιας διαλυμένης ομάδας μέχρι το 2023...

www.larkoslarkou.org.cy

Πρόσω ολοταχώς για φακελάκια στο ΓεΣΥ

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Συνταξιούχος, πολύπειρος γιατρός, άνθρωπος ο οποίος μπορούσε με μια ματιά, με ένα άγγιγμα στο σώμα και με ένα ακουστικό να εντοπίζει τις ασθένειες, αλτρουιστής και ανάργυρος για τους φτωχούς, καθόταν στο καφενείο και έλεγε με παράπονο ότι σύντομα θα καταρρεύσει το ΓεΣΥ, γιατί έφερε πολλές αδικίες. Δεν είναι δυνατό, έλεγε, γιατροί «δεύτερης κατηγορίας», γιατροί, οι οποίοι δεν μπόρεσαν να αποκτήσουν ειδικότητα, γιατροί, οι οποίοι μέχρι πρόσφορα παρακαλούσαν για πελάτες, τώρα να βαπίζονται προσωπικοί γιατροί, να κάνουν τους «τροχονόμους», γράφοντας αναλύσεις και παραπεμπτικά σε ειδικούς γιατρούς και να χρυσοπληρώνονται. Δεν είναι δυνατό, μονολογούσε, προσωπικοί γιατροί να κλείνουν τα τηλέφωνα τα απογεύματα, τα βράδια και τα

Σαββατοκύριακα, λες και είναι «πρώτης κατηγορίας» δημόσιοι υπάλληλοι.

Ο άνθρωπος πόνος, η αγωνία και ο φόβος της ασθένειας, μετατρέπονται σε λογιστικά νούμερα, έλεγε ο γιατρός, ο οποίος τηρούσε μια ζωή με θρησκευτική ευλάβεια τον όρκο του Ιπποκράτη. Ο άνθρωπος ο οποίος έσωσε χιλιάδες ανθρώπους, στη διάρκεια της καριέρας του, ο άνθρωπος με τη φήμη «αγίου» γιατρού, δεν μπορούσε να δεχθεί και να κατανοήσει, γιατί προσωπικοί γιατροί στέλνουν συνεχώς ασθενείς σε εξειδικευμένους γιατρούς και υποβάλλουν τους ανθρώπους σε ένα σωρό πανάκριβες εξετάσεις, οι οποίες επιβαρύνουν πολλές φορές την ασθένεια, με τις ακτινοβολίες και τα άλλα χημικά φάρμακα. Έλεγε και το θλιβερό, ότι οι «μέτριοι» γιατροί θέλουν να καλύψουν τα νότα τους, όπως τους κακούς διευθυντές του Δημοσίου, οι οποίοι το μόνο που ξέρουν να

κάνουν είναι να γράφουν επιστολές. Προχώρησε ακόμη ένα βήμα και έλεγε ότι με τους ρυθμούς με τους οποίους τρέχουν κάποιοι προσωπικοί γιατροί, οι άνθρωποι θα αρρωσταούν περισσότερο από τις παρενέργειες των εξετάσεων και των φαρμάκων, παρά από τις ασθένειες.

Στην παρέα του καφενέ και μεσήλικας μεγαλογιατρός, ο οποίος «έφαγε» τα νιάτα του σε διαβάσματα ώστε να αποκτήσει μια δύσκολη χειρουργική ειδικότητα. Ο άνθρωπος οργιζόταν και έριχνε πινελιές στους «αρμόδιους», οι οποίοι χρυσοπληρώνουν συναδέλφους του, οι οποίοι πιθανόν, έλεγε, δεν θα έπρεπε να ονομάζονταν καν γιατροί. Ο φημισμένος γιατρός αγανακτούσε και για το γεγονός ότι τώρα αναγκάζεται να εργάζεται περισσότερες ώρες, αφού όλοι τρέχουν στα χέρια του. Οργιζόταν και για την «τρέλα» να κλείσουν τα χειρουργεία, με το πρόσχημα της πανδημίας του κορωνοϊού, με απο-

τέλεσμα να δημιουργηθούν ουρές για χειρουργίες και να επιβαρύνεται περισσότερο η υγεία ασθενών. Οργιζόταν και για το γεγονός ότι τώρα πολλαπλασιάστηκαν τα τηλέφωνα από λεγόμενους επώνυμους, ώστε να χειριρήσει γρήγορα ασθενείς. Αποκάλυψε και τον μεγάλο του φόβο για υποβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών, όχι μόνο λόγω καθυστερήσεων, αλλά και από δεύτερης ποιότητας αναλύσιμα υλικά και φάρμακα. Το επόμενο βήμα, έλεγε με πίκρα, θα είναι τα φακελάκια, όπως συνέβαινε και ενδεχομένως συμβαίνει στην Ελλάδα.

Πεδίον λαμπρό ανοίγεται για τον νέο υπουργό Υγείας να ασχοληθεί σοβαρά με το ΓεΣΥ, γιατί η εποχή της πανδημίας του κορωνοϊού, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, θα παρέλθει. Να ακούσει τις απόψεις σοβαρών γιατρών, σε κατ' ιδίαν συναντήσεις και όχι σε ομαδικούς «κουνουσμάδες». Να ακούσει τις

απόψεις και τις προτάσεις ασθενών και γιατί όχι να διαβάσει τα άρθρα «κακών και γκρινιάρηδων» δημοσιογράφων. Η στιγμή είναι κρίσιμη για το μέλλον του ΓεΣΥ και αν συνεχίσει να λειτουργεί με την ίδια πρακτική, σύντομα θα επιβεβαιωθούν οι «κακεντρεχείς» οι οποίοι επιμένουν ότι θα «ξεπουληθούν» τα δημόσια νοσοκομεία, όπως ξεπουλήθηκε ο Συνεργατισμός.

Αν συνεχιστεί η σημερινή κατάσταση, υπάρχει το ενδεχόμενο σύντομα να αρχίσουν να «ξεγράφονται» ειδικοί γιατροί από το ΓεΣΥ και να επιστρέψουμε από την πίσω πόρτα στο πολυασφαλιστικό, το οποίο ήταν κάποτε παντιέρα για τους κυβερνώντες. Ήδη οι «εακουστοί» γιατροί έμειναν εκτός ΓεΣΥ και πληρώνονται αδρά για άμεση και καλή περίθαλψη, ό,τι και αν λένε οι άνθρωποι στο μονοασφαλιστικό ΓεΣΥ. Είναι κρίμα και θα είναι τραγικό, το όνειρο του ΓεΣΥ, η μεγαλύτερη κοινωνική κα-

τάκτηση, η δημόσια δωρεάν υγεία, να καταρρεύσει σε μια νύκτα, λόγω της αδυναμίας να προσφέρει ποιοτική και γρήγορη περίθαλψη των ασθενών.

Η υγεία θεωρείται το πολυτιμότερο αγαθό και ευτυχώς δεν κάνει εξαιρέσεις για κανένα άνθρωπο. Ακόμη και αυτοί οι οποίοι, είτε συνειδητά, είτε ασυνειδητά, παίζουν και πλουτίζουν με την υγεία του λαού, μια μέρα, αργά ή γρήγορα, θα χρειαστούν περίθαλψη. Όλα εδώ πληρώνονται και ευτυχώς ή δυστυχώς, τα παραδείγματα είναι πολλά τόχα «μεγάλων» τεθνεώτων. Ο Μεγάλος Αλέξανδρος είναι και σήμερα επικαίρος, όταν ζητούσε να μεταφέρουν το φέρετρό του, οι καλύτεροι γιατροί της εποχής, για να δείξει ότι ούτε αυτοί έχουν τη δύναμη να αντιστρέψουν την πορεία προς τον θάνατο.

kaparispan@yahoo.gr

Κατασκευή και βελτίωση οδικού δικτύου Δερύνειας

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε ως τοπικές αρχές είναι η κακή κατάσταση του οδικού δικτύου εντός των δημοτικών μας ορίων. Ο Δήμος Δερύνειας είναι ένας από τους δήμους, ο οποίος πληρώνει ακόμη τις ζημιές από την καταστροφή του οδικού δικτύου λόγω της κατασκευής του αποχετευτικού δικτύου και των πολυάπλων καθιζήσεων.

Ως τοπική αρχή έχουμε δαπανήσει €1,6 εκατ. για την ανακατασκευή και βελτίωση 20 χιλιομέτρων οδικού δικτύου, ενώ απομένουν ακόμα 10 χιλιόμετρα για βελτίωση ολόκληρου του οδικού δικτύου εντός των δημοτικών μας ορίων.

Τα €2 εκατ. περίπου που θα δαπανηθούν για τη βελτίωση του οδικού δικτύου θα καταβληθούν από το δημοτικό ταμείο. Το κράτος έχει συνεισφέρει το ποσό των €500.000 περίπου για τη βελτίωση των οδών.

Σύντομα αναμένεται η έναρξη του πολεοδομικού έργου της οδού Σταδίου, του δρόμου που ενώνει τον Δήμο μας με τον γειτονικό Δήμο Σωτήρας.

Το έργο αναμένεται να στοιχίσει €13 εκατ. περίπου και ο Δήμος Δερύνειας θα συνεισφέρει το 1/5 του συνολικού κόστους του έργου. Ευελπιστούμε ότι και η οδός Αρχ. Μακαρίου Γ', ο δρόμος που ενώνει τον Δήμο Δερύνειας με τη γειτονική κοινότητα Φρενάρους, θα εκτελεστεί ως πολεοδομικό έργο, όπως τα υπόλοιπα πολεοδομικά έργα των λεωφόρων Αμμοχώστου και Ελευθερίας που ενώνουν τη Δερύνεια με την Αμμόχωστο και τον Δήμο Παραλιμνίου, αντίστοιχα.

Δεν αρκεί όμως, μόνο να έχουμε ένα υποφερτό οδικό δίκτυο αλλά χρειάζομαστε πεζοδρόμια και ποδηλατόδρομους, αφού είναι αποδεδειγμένο ότι οι δημότες θέλουν να περιπατούν και να αθλούνται γενικότερα. Δυστυχώς, εντός του παραδοσιακού πυρήνα του δήμου μας δεν υπάρχουν επαρκή πεζοδρόμια, αφού αρκετά σπίτια χτίστηκαν περί τα μέσα του 20ού αιώνα χωρίς να υποχρεώνονται οι ιδιοκτήτες να κατασκευάσουν πεζοδρόμια, ενώ αρκετά σπίτια χτίζονταν δίπλα στον δρόμο, ο οποίος στην αρχή ήταν χωματόδρομος και με την πάροδο των χρόνων έτυχε μιας πρόχειρης ασφαλτόστρωσης.

Με βάση το άρθρο 17 του Περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, όταν η τοπική αρχή κρίνει ότι οδός έπρεπε να κατασκευαστεί κατάλληλα, επανακατασκευαστεί ή βελτιωθεί, δύναται να λάβει απόφαση, να ετοιμάσει

σχέδια, προδιαγραφές και προμετρήσεις για την εργασία αυτή και να ενημερώσει σχετικά τους ιδιοκτήτες ή επηρεαζόμενους πολίτες. Το κόστος κατασκευής και βελτίωσης των οδών, δηλαδή η κατασκευή δρόμου ή/και πεζοδρομίων, επιβαρύνει τους ιδιοκτήτες.

Υπάρχουν και δύσκολες περιπτώσεις που δεν μπορούν να κατασκευαστούν πεζοδρόμια, αν δεν κατεδαφιστούν περιτειχίσματα, όμως με καλή διάθεση και συνεργασία με τους ιδιοκτήτες μπορεί να εξευρεθεί λύση. Το ίδιο ισχύει και για εμπορικές αναπτύξεις εντός του παραδοσιακού πυρήνα, όπου η εξασφάλιση χώρων στάθμευσης μπορεί να επιλυθεί με την εξαγορά των απαιτούμενων χώρων στάθμευσης.

Το φθαρμένο οδικό δίκτυο, οι κακές σημάδεψεις, η περιορισμένη ορατότητα στις διασταυρώσεις λόγω εμποδίων, όπως δέντρα, πινακίδες, παράνομα σταθμευμένα αυτοκίνητα οδηγούν σε σοβαρά ατυχήματα και η ευθύνη βαρύνει τις τοπικές αρχές. Ο Δήμος Δερύνειας, παρά το περιορισμένο γραμματειακό και εργατικό προσωπικό, καταβάλλει τεράστιες προσπάθειες για τη βελτίωση του οδικού δικτύου και των επικινδυνών κυκλοφοριακών σημείων.

Η πρόσφατη πρόσκληση μόνιμου Δημοτικού Μηχανικού θα μας βοηθήσει να ξεπεράσουμε τα σοβαρά προβλήματα οδικής ασφάλειας και ευελπιστούμε ότι σε συνεργασία με τους δημότες, θα προωθήσουμε την ιδιωτική πρωτοβουλία για περαιτέρω βελτίωση των κεντρικών πλατειών, αναπαλαιώσεις παλιών παραδοσιακών οικιών και ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Οι δημότες χρειάζονται υποδομές, έργα, μικρά και μεγάλα, αλλά και ασφάλεια, τόσο για τους ίδιους όσο και για τα παιδιά τους. Εμείς στη Δερύνεια, παρόλες τις δυσκολίες της «ακριτικότητας», προσπαθούμε να ικανοποιήσουμε τους δημότες, όσο το δυνατό γίνεται περισσότερο, προσελκύοντας μάλιστα αρκετούς μόνιμους κατοίκους από άλλες περιοχές.

Το οδικό δίκτυο είναι η πρώτη εικόνα που αντικρύζει ο επισκέπτης σε μια τοπική αρχή. Αν κερδίσουμε την πρώτη εντύπωση, θα ικανοποιήσουμε τον κόσμο και θα τους κινήσουμε το ενδιαφέρον για πιθανή μόνιμη εγκατάσταση στον ακριτικό μας Δήμο.

Ο κ. Αντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

Αν μιλούσαν όσοι έχουν συμφέρον να σωπάσουν

Του **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Όταν το καλοκαίρι του 2018 οι εκπαιδευτικοί σήκωσαν παντιέρα εναντίον του τότε υπουργού Παιδείας και κατέβηκαν στους δρόμους για τις δύο μη διδακτικές περιόδους, που ο κ. Χαμπαούρης ήθελε τότε να καταργήσει, ζήτησαν την έμπρακτη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών, η οποία εν πολλοίς τους την παρείχε. Θυμάμαι τότε διατύπωση δημοσίως τις επιφυλάξεις μου ως προς τα αιτήματα των δυναμικών αντιδράσεων και είχα έρθει σε αντιπαράθεση με πολλούς φίλους δασκάλους και καθηγητές. Είχα γράψει τότε, πως εάν οι εκπαιδευτικοί ήδελαν τη στήριξη της κοινωνίας θα έπρεπε να ξεσπκωθούν διεκδικώντας παράλληλα με τις δικές τους εργασιακές συνθήκες, ένα πιο κοσμικό, σύγχρονο και αποτελεσματικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το αντεπικείμενό τους ήταν πως «αυτά μπορούν να περιμένουν, προέχει να σώσουμε το δημόσιο σχολείο, από τον αυταρχισμό της κυβέρνησης», μας έλεγαν.

Τρία χρόνια αργότερα, το δημόσιο σχολείο παραπαίει, όσοι έχουν την οικονομική δυνατότητα επιλέγουν την ιδιωτική εκπαίδευση, διογκώνοντας την ανισότητα, ο αυταρχισμός της κυβέρνησης δεν έχει όρια, ενώ μας έχουν κερδίσει κατά κράτος οι Πρόδρομοι, οι Χαμπαούρηδες και οι Πελεκάνοι. Οφείλω όμως να παραδεχτώ, πως αν οι φίλοι εκπαιδευτικοί είχαν κάπου δίκαιο, είναι ότι η κοινωνία ουδέποτε είχε απαιτήσει εκκοσμίκευση και εσकुγχρονισμό των δημό-

σιων σχολείων, ενώ οι εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους ήταν πάντοτε συντηρητικοί. Άρα ποιος θα δώσει τη μάχη και ποια μάχη θα δώσει; Τη μια βγάζει φιρμάνι το Υπουργείο για το ποια τραγούδια του Μίκη επιτρέπεται να παίζουν στα σχολεία και την άλλη διατάζει το σκίσιμο σελίδας από σχολικό βιβλίο και δεν κινείται φύλλο. Κανένας εκπαιδευτικός δεν ξεσπκώθηκε, καμία οργάνωση πλην αυτών που πρόσκεινται στην αντιπολίτευση, δεν διαμαρτυρήθηκε. Όπως ήταν αναμενόμενο, το υπουργείο και η κυβέρνηση βγήκαν στην αντιπώθεση. Δε ένιωσαν καν την ανάγκη να απολογηθούν που εν έτει 2021 σκίζουν βιβλία, αλλά χωρίς αιδώς αποφάσισαν να το αποσύρουν, καταγγέλλοντας την επιλογή του εξ αρχής, γιατί δήθεν δεν μπορεί ένας Τούρκος να θεωρηθεί ήρωας. Ποιος; Ο Κεμάλ Ατατούρκ που ίδρυσε το σύγχρονο τουρκικό κράτος και έβαλε το λιθαράκι του για να αλλάξει η παγκόσμια ιστορία, φυσικά βάφοντας τα χέρια του με αίμα. Μήπως οι δικοί μας ήρωες κέρδισαν μάχες, αναίμακτα; Το ίδιο ποταπά φέρθηκαν και με τον παγκόσμιο Μίκη Θεοδωράκη, που όχι απλά τραγούδησε την ελευθερία και τη δημοκρατία, αλλά ρίσκαρε την ίδια του τη ζωή, αγωνιζόμενος κατά του φασισμού, για την ειρήνη και τη συμφιλίωση των λαών. Κι όταν ήρθε η ώρα του κυπριακού υπουργείου να αντιμετωπίσει την πληθωρική προσωπικότητα του Μίκη και τη βαθιά ιδεολογικοποι-

μένη δράση του, ενώπιον των μαθητών, τον καρατόμψε.

Τι κοινό είχαν όμως οι δύο αυταρχικές και αναχρονιστικές ενέργειες του κυρίου Πρόδρομου; Φυσικά το γεγονός ότι δεν εξυπηρετούσαν το εθνικό αφήγημα. Δεν είναι βεβαίως κεραυνός εν αιθρία η ελληνοφρένεια του Υπουργείου Παιδείας, αλλά είναι μια χρόνια ασθένεια που συντηρούν συνειδητά όλες οι κυβερνήσεις. Απλώς οι τωρινοί, έχουν αποθρασυνθεί, γιατί δεν συναντούν καμία αντίσταση. Έχοντας χάσει κάθε νομιμοποίηση, προσπαθούν να ικανοποιήσουν την ανασφάλειά τους πίσω από τη διαχείριση της κοινής γνώμης. Από την άλλη, οι μεσαιωνικές πρακτικές των απαγορεύσεων δεν συσπειρώναν τον εκπαιδευτικό κόσμο, δεν έγιναν πρώτη είδηση στα συμβατικά ΜΜΕ. Οι άνθρωποι που υπηρετούν τη γνώση, την αντικειμενική πληροψη και τη σύγχρονη παιδεία, στην τραγικά συντηρητική τους πλειοψηφία, αποδέχονται τη λογοκρισία, τη φίμωση, τα παράλογα φιρμάνια και την ποδηγέτηση από τα διαπλεκόμενα συμφέροντα. Καταδέχονται να επιλέγουν άλλοι τις ειδήσεις, τα βιβλία και την ύλη που θα διδάξουν, υιοθετώντας ένα ελληνοχριστιανικό αφήγημα που δεν έχει θέση σε σύγχρονα κράτη. Αντί να δίνουν μάχες για την ανεξαρτησία των σχολικών μονάδων και την εξωστρεφή κοσμικότητα του προγράμματος σπουδών, κατακερυνώνουν για παράδειγμα το ΤΕΠΑΚ, που διαφοροποιήθηκε με επιστη-

μονικά κριτήρια, στέλνοντας το μήνυμα ότι σκοταδισμός και επιστήμη δεν πάνε μαζί.

Από την άλλη, τόσο οι εκπαιδευτικοί, όσο κι οι δημοσιογράφοι αποτελούν υποσύνολα της ίδιας κοινωνίας, που στέλνει νεοναζιστικό κόμμα στη Βουλή, που επιβράευσε τις στρουθοκαμηλισμό του Αναστασιάδη, που αποδέχεται τη διαφθορά και που αγοράζει άκριτα τα εθνικιστικά συνθήματα. Σε όλο αυτό προστίθενται και οι πολιτευτές του ΔΗΣΥ, της πάλοι ποτέ φιλελεύθερης παράταξης, που κοιμήθηκαν Κληριτικοί και ζήτησαν Τασσικοί, των οποίων ο σεβασμός προς τις δημοκρατικές ελευθερίες, την παιδεία και τις τέχνες, έχει καταντήσει το πιο σύντομο ανέκδοτο. Αν έχουμε να κρατήσουμε κάτι από τον Μίκη Θεοδωράκη, είναι πως η ευθύνη της αντίστασης και της αλλαγής, βαρύνει πρώτα τους «από μέσα», όσους δηλαδή έχουν «συμφέρον να κάτσουν στη βολή τους», αλλά επιλέγουν να δώσουν τη μάχη με προσωπικό κόστος. Θα ήταν λοιπόν μεγάλη νίκη για ολόκληρη την κυπριακή κοινωνία, αν όλοι όσοι είχαν συμφέρον να σωπάσουν στις φασίζουσες αυθαιρεσίες μιας κυβέρνησης, καθοδηγούσαν την κοινή γνώμη να αντιδράσει, να απαιτήσει διαφάνεια, δικαιοσύνη, αδηοκρατία και σεβασμό στην νοημοσύνη μας. Αν μιλούσαν... αλλά σώπασαν και κράτησαν τη βολή τους.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Ακυβέρνητες επικράτειες

Το 2007, η αμερικανική δεξαμενή σκέψης RAND συνέταξε μια μελέτη, η οποία είχε παραγγελθεί από την αμερικανική αεροπορία. Μία ομάδα ειδικών της στρατηγικής σκέψης και της πολιτικής φιλοσοφίας με επικεφαλής τον Angel Rabasa ανέπτυξε μια θεωρία για την κατανόηση και την αντιμετώπιση των ρίσκων που προέρχονται από την τρομοκρατία. Η τελική εργασία έφερε τον τίτλο «Ακυβέρνητες επικράτειες» (RAND Corporation for the US Air Force, 2007) και ήταν η τελευταία σημαντική προσπάθεια χάραξης πλανητικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση όχι μόνο της τρομοκρατίας, αλλά και καιρίων ζητημάτων, όπως το οργανωμένο έγκλημα, η μετανάστευση και τα προσφυγικά κύματα ή η καταπολέμηση της μόστιγας των ναρκωτικών. Το γενικό συμπέρασμα της έκθεσης ήταν ότι οι ΗΠΑ δεν θα μπορούσαν να είναι ασφαλείς, εάν δεν υπήρχε γεωπολιτική σταθερότητα και ασφάλεια σε πλανητικό επίπεδο. Αυτό που

απειλεί την πλανητική σταθερότητα και ασφάλεια, σύμφωνα με τον Rabasa και τους συνεργάτες του, είναι ζώνες στις οποίες δεν έχει αρχή καμία εξουσία και δεν εφαρμόζεται κανένας νόμος. Πρόκειται στην ουσία για περιοχές του πλανήτη, οι οποίες είτε δεν έχουν καταφέρει να ενταχθούν στη δικαιοδοσία ενός Λεβιάθαν είτε ο Λεβιάθαν δεν είναι αρκετά ισχυρός ώστε να καταφέρει να επιβάλει τον νόμο και την τάξη. «Ακυβέρνησια σημαίνει ότι, σε αυτές τις περιοχές, το κράτος δεν μπορεί ή δεν θέλει να επιτελέσει τα καθήκοντά του» (σελ. xv). «Ακυβέρνητες επικράτειες μπορεί να είναι αποτυχημένα ή ασθενή κράτη, ανεπαρκώς ελεγχόμενα κερασία ή θαλάσσια σύνορα ή και περιοχές μέσα σε κατά τα άλλα βιώσιμα κράτη, όπου δεν ασκείται ουσιαστικά η εξουσία της κεντρικής κυβέρνησης». Τα ακυβέρνητα εδάφη μπορούν επίσης να επεκταθούν σε διαδρομές που χρησιμοποιούν λαθρέμποροι για τη μεταφορά ναρκωτικών ή δουλέμποροι για τη μεταφορά μεταναστών. Τέτοιες πε-

ριοχές ανομίας προάγουν την παγκόσμια αταξία και απειλούν όχι μόνο τις ΗΠΑ, αλλά και τους συμμάχους και τους εχθρούς των ΗΠΑ. Η ύπαρξη των επικρατειών ακυβερνησίας απειλεί εξίσου σήμερα τις ΗΠΑ και την Ευρώπη όσο και τη Ρωσία, την Κίνα, την Ινδία και το Πακιστάν.

Η μεθοδολογία της εργασίας συμπεριέλαβε τέσσερις μεταβλητές, ώστε να κριθεί αν μια γεωπολιτική ζώνη ή επικράτεια είναι ή όχι ακυβέρνητη: (1) το επίπεδο διείσδυσης του κράτους στην κοινωνία, (2) τον βαθμό στον οποίο το κράτος έχει το μονοπώλιο της χρήσης βίας, (3) τον βαθμό στον οποίο το κράτος ελέγχει τα σύνορα και τις συνοριακές περιοχές, και (4) κατά πόσο ο κράτος παρεμβαίνουν και σε ποιον βαθμό εξωτερικές δυνάμεις και κράτη. Για μεγαλύτερη ακρίβεια, οι πιο σύνθετες μεταβλητές αναλύθηκαν με τη χρήση πιο συγκεκριμένων δεικτών. Η κρατική διείσδυση στην κοινωνία μετρήθηκε σε σχέση με την παρουσία ή την απουσία κρατικών θεσμών, την κατάσταση της φυσικής υποδομής,

τον βαθμό επικράτησης της ανεπίσημης ή γκρίζας οικονομίας καθώς και την κοινωνική και πολιτισμική/ιδεολογική αντίσταση στην κρατική διείσδυση. Το μονοπώλιο της χρήσης βίας από το κράτος συσχετίστηκε με την ύπαρξη και τον βαθμό ανάπτυξης παράνομων ένοπλων ομάδων και εγκληματικών δικτύων αλλά και το ποσοστό του πληθυσμού του κράτους που έχει πρόσβαση σε όπλα. Σύμφωνα με αυτά τα κριτήρια, τους δείκτες και τις μεταβλητές, οι υπό εξέταση επικράτειες κατατάσσονται σε κράτη με αμφισβητούμενη διακυβέρνηση, με ατελή διακυβέρνηση και με διακυβέρνηση σε καθεστώς παραιτησης. Το σημαντικό αυτής της μελέτης είναι ότι για πρώτη φορά μπορεί να σχεδιαστεί μια πλανητική πολιτική στη βάση μεταβαλλόμενων συνθηκών. Έτσι κάθε κράτος πρέπει να εφαρμόσει κατ' αρχάς τα κριτήρια στον εαυτό του και να κρίνει αντικειμενικά σε ποια κατηγορία ανήκει σε σχέση με τις δεδομένες μεταβλητές και τους δεδομένους δείκτες της μεθοδολογίας της έρευνας. Στην συνέχεια να εξε-

τάσει τις γείτονες χώρες και, κυρίως, τον ρόλο που θα κληθεί να αναλάβει στην περίπτωση εφαρμογής πρωτοκόλλων σταθερότητας στην περιοχή του από δυνάμεις όπως οι ΗΠΑ ή η Ε.Ε. Αυτό πρέπει να κάνουν άμεσα Ελλάδα και Κύπρος.

Σε ποια κατηγορία κράτους ανήκουν άραγε η Δημοκρατία της Ελλάδας και η Δημοκρατία της Κύπρου; Ποιος θα είναι ο ρόλος που θα κληθεί να παίξει η Κύπρος και η συμμαχία της με Ελλάδα και Ισραήλ σε περίπτωση κατάρρευσης των δυτικότερων στρατιωτικών δικτατοριών σε Αίγυπτο και Τυννησία; Στην περίπτωση επικράτησης της ιδεολογίας των Αδερφών Μουσουλμάνων, την οποία η Τουρκία και ο πρόεδρος της προωθούν αυτή τη στιγμή πολιτικά και στρατιωτικά, θα σχηματισθεί, μετά και την κατάρρευση του κράτους του Λιβάνου, ένα μουσουλμανικό τόξο στα όρια της πάλαι ποτέ οθωμανικής αυτοκρατορίας, από την Τουρκία έως τη Λιβύη. Σε αυτή την περίπτωση ο γεωστρατηγικός ρόλος της Κύπρου καθίσταται κομβικός για τις εξελίξεις στην ευρύτερη ζώ-

νη της Μέσης Ανατολής και της Ανατολικής Μεσογείου. Αυτό πολ- λώς θα το έβλεπαν ως ευκαιρία προώθησης της εθνικής τους ατζέντας μέσω της παρέμβασης υπέρ τους ισχυρών φίλων δυνάμεων στην περιοχή. Ωστόσο, οι πιο συνετοί θα έβλεπαν τον κίνδυνο που ελλοχεύει σε περιοχές στις οποίες το κράτος δεν είναι ικανό από μόνο του να προστατεύσει στρατιωτικά τα σύνορά του από τις γείτονες χώρες και το οποίο δεν ελέγχει καν το σύνολο της επικράτειάς του. Ο ύστατος κίνδυνος είναι η μετατροπή του σε ακυβέρνητη επικράτεια, ακολουθώντας το πρότυπο των υπόλοιπων κρατών της γειτονιάς του. Αντικειμενικός σκοπός ενός τέτοιου κράτους είναι η ισορροποίηση των μεταβλητών που ελέγχει και η αναζήτηση μέσων για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων από τις μεταβλητές που δεν ελέγχει.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Επανεκκίνηση από τη Θεσσαλονίκη

Στήριξη της νέας γενιάς και της μεσαίας τάξης και έμφαση στις μεταρρυθμίσεις, οι άξονες του κυβερνητικού σχεδίου

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Σε τρεις βασικούς άξονες κινείται πλέον ο Κυριάκος Μητσοτάκης, με στόχο η ΔΕΘ να αποτελέσει το εφαλτήριο μιας νέας αρχής και ταυτόχρονα να ανακτήσει η κυβέρνηση το χαμένο μομέντουμ, ύστερα από έναν κακό μήνα που σημαδεύτηκε από τις καταστροφικές πυρκαγιές και τον αμφιλεγόμενο ανασχηματισμό. Όπως αναμενόταν να διαφανεί και κατά την ομιλία του πρωθυπουργού το Σάββατο στη ΔΕΘ και αναμένεται να επισφραγιστεί με τη σημερινή συνέντευξη Τύπου, ο κ. Μητσοτάκης στοχεύει στη «φυγή προς τα εμπρός», όπως υποδηλώνει και το κεντρικό σύνθημα της φετινής ΔΕΘ, που είναι «Η Ελλάδα αλλάζει».

Η «φυγή προς τα εμπρός», όπως σημειώνουν κυβερνητικές πηγές, θα στηριχθεί πάνω σε τρεις βασικούς πυλώνες. Ο πρώτος είναι η νέα γενιά, που ούτως ή άλλως έχει κεντρική θέση στη φετινή ΔΕΘ. Η κυβέρνηση, παρά τη δημοσκοπική κάμψη του τελευταίου μηνός, στις περισσότερες κοινωνικές ομάδες εξακολουθεί να κρατά ένα ευρύ προβάδισμα σε παρόμοια επίπεδα με εκείνα των εκλογών. Η εξάιρεση είναι οι νέες γενιές. Η Νέα Δημοκρατία ήδη από τις εκλογές αντιμετώπιζε πρόβλημα στις ηλικίες 18-35, που την έβλεπαν διατακτικά, κάτι που δεν εξομαλύνθηκε κατά τους 26 μήνες της διακυβέρνησης, αντίθετα σε κάποιες περιόδους οξύνθηκε περισσότερο λόγω της μεγάλης πίεσης που υπέστησαν οι νέες ηλικίες από την πανδημία και το lockdown. Συνεπώς, η επανεκκίνηση στη σχέση με αυτή τη γενιά θεωρήθηκε κομβικής σημασίας, καθώς εκτός του ότι αποτελεί τη γενιά που μπαίνει τώρα στην αγορά εργασίας και στην οποία θα στηριχθεί η χώρα τα επόμενα χρόνια, αποτελεί και το εκλογικό σώμα του μέλλοντος, με το οποίο η Κεντροδεξιά δεν πρέπει να απομακρυνθεί. Η διεύρυνση των ευκαιριών για απασχόληση, η πρόσβαση στη γνώση και η ευκολότερη ψηφιακή πρόσβαση είναι τομείς που θα δοθεί βάση τους επόμενους μήνες.

Ο δεύτερος άξονας στον οποίο θα στηριχθεί η επανεκκίνηση της νέας πολιτικής σεζόν είναι η στή-

Στόχος του Μαξίμου δεν είναι μόνο η αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος, αλλά και η δημιουργία κινήτρων για ενίσχυση της απασχόλησης, μέσα από την «επιδότηση της εργασίας και όχι της ανεργίας». Φωτ. από τη συνέντευξη Τύπου του Κυριάκου Μητσοτάκη στο πλαίσιο της περυσινής ΔΕΘ.

Η κυβέρνηση επιχειρεί να ανακτήσει το χαμένο μομέντουμ ύστερα από έναν κακό μήνα, που σημαδεύτηκε από τις καταστροφικές πυρκαγιές και τον αμφιλεγόμενο ανασχηματισμό.

ριξη της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας και της μεσαίας τάξης εν γένει. Η συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της κυβερνητικής υπεροχής έναντι του ΣΥΡΙΖΑ και το βασικότερο βαρόμετρο που κρίνει τις εκλογές. Υπενθυμίζεται άλλωστε πως η βαριά φορολογία που επέβαλε η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ έναντι της μεσαίας τάξης ήταν, μεταξύ άλλων, ένα κομβικό σημείο που έκρινε τις εκλογές του 2019.

Η κυβέρνηση, αρχής γενομένης από τις εξαγγελίες της ΔΕΘ, αναμένεται να δώσει το επόμενο διάστημα

μεγάλη βαρύτητα στους μικρομεσαίους επιχειρηματίες που υπέστησαν και τη μεγαλύτερη ζημία κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Το ειδικό «πακέτο» για στήριξη της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, μέτρα για τις ανατιμήσεις με παρεμβάσεις σε ΦΠΑ και λογαριασμούς που επιβαρύνουν τα νοικοκυριά. Τούτο, εκτός από κεντρική στρατηγική στοχεύει και σε κάτι πιο βραχυπρόθεσμο: είναι ένας τρόπος να ξεπεραστεί όσο το δυνατόν πιο ανώδυνα το επόμενο διάστημα, όπου οι τιμές, λόγω της κατάστασης που επικρατεί παγκοσμίως με τις ανατιμήσεις, θα αυξηθούν σε μεγάλο βαθμό.

Στην κυβέρνηση πάντως ευελπιστούν πως το συγκεκριμένο πρόβλημα των ανατιμήσεων – αποτέλεσμα των παρατεταμένων lockdowns παγκοσμίως που ο терματισμός τους αύξησε απότομα τη ζήτηση– θα κρατήσει περίπου δύο μήνες και η κατάσταση μετά θα ομαλοποιηθεί.

Ο τρίτος πυλώνας στον οποίο θα κινηθεί η κυβέρνηση από εδώ και στο εξής είναι ο πιο «σταθερός»

από την πρώτη μέρα που ανέλαβε ο Κυριάκος Μητσοτάκης και αφορά τις μεταρρυθμίσεις. Κυβερνητικές πηγές τονίζουν στην «Κ» πως ανεξάρτητα από τους αστάθμητους παράγοντες, όπως είναι οι πυρκαγιές, η πολιτική και τελικά οι εκλογές κρίνονται στα «μεγάλα ζητήματα», όπως είναι η οικονομία και οι μεταρρυθμίσεις. Ο κ. Μητσοτάκης εξελέγη με σημαία αυτά τα δύο και παρά τις δύο σοβαρές κρίσεις – την πανδημία και τη μόνιμη απειλή από την Αγκυρα– είναι σταθερά προσανατολισμένος σε αυτούς τους δύο άξονες.

Τα αποτελέσματα

Από την κυβέρνηση μεταδίδουν πως ήδη όσα έχουν γίνει έχουν αποδώσει καρπούς, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα πως στη διάρκεια της πανδημίας, όχι μόνο δεν είχαμε λουκέτα και απολύσεις, όπως προμηνυόταν, αλλά τον Ιούνιο του 2019 είχαμε 3.909.738 θέσεις απασχόλησης, ενώ τον Ιούνιο του 2021 είχαμε 3.981.468, δηλαδή επιπλέον 71.730 περισσότερες θέσεις από την εποχή προ πανδημίας. Επίσης

σήμερα έχουμε 46.000 επιχειρήσεις περισσότερες, ενώ οι καταθέσεις είναι αυξημένες κατά 34 δισ. ευρώ, εκ των οποίων τα 19 δισ. προέρχονται από νοικοκυριά.

Το επόμενο διάστημα θα δοθεί ακόμα μεγαλύτερη έμφαση στο μεταρρυθμιστικό κομμάτι και ειδικά στη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία που θα διαπερνά όλους τους κλάδους και αποτελεί βασικό κομμάτι και του Ταμείου Ανάκαμψης. Παράλληλα αναμένεται να ενταθούν οι μεταρρυθμίσεις του συστήματος Υγείας, στη Δικαιοσύνη και την ψηφιοποίηση του κράτους, συνθέτοντας ένα παζλ που ο κ. Μητσοτάκης θεωρεί κομβικό βάσει των όσων είχε δεσμευτεί προεκλογικά, αλλά και όσων θέλει να παρουσιάσει όταν επιλέξει να πάει σε εκλογές. Κυβερνητικές πηγές άλλωστε σημειώνουν στην «Κ» πως από τους 26 μήνες που κυβερνά ο κ. Μητσοτάκης, τους 19 διαχειρίζεται κάποια κρίση και από τη στιγμή που η χώρα θα φύγει από αυτόν τον κλοιό, θα διαφανεί καθαρότερο το κεντρικό πλάνο που έχει ο πρωθυπουργός.

Σιωπηρή «συμμαχία» ΣΥΡΙΖΑ - ΚΙΝΑΛ

Στόχος της Κουμουνδούρου, να μετακινηθούν κεντρώοι ψηφοφόροι της Ν.Δ., ακόμα κι αν δεν καταλήξουν στη δική της δεξαμενή

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Να κάνουν περισσότερο «θόρυβο» και να μην ακούγονται μόνο στον στενό πυρήνα των οπαδών τους επιθυμούν στην Κουμουνδούρου. Οι ανατιμήσεις, η έξαρση της πανδημίας και η δυσарέσκεια των πολιτών που επλήγησαν από τις πρόσφατες πυρκαγιές είναι τρία μέτωπα τα οποία εκτιμούν πως θα συναντηθούν μέσα στο φθινόπωρο. Με δεδομένο, ωστόσο, πως η πορεία φθωράς της Ν.Δ. είναι αργή και «βασανιστική», η λογική του «ώριμου φρούτου» φαίνεται πως είναι η στρατηγική που βολεύει τον ΣΥΡΙΖΑ προς το παρόν. Η γαλάζια παράταξη να αρχίσει να κάνει δυνάμεις και με την πάροδο του χρόνου να κερδίζει πόντους το κόμμα του Αλέξη Τσίπρα. Και μετά η απλή αναλογική να κάνει απλώς τη δουλειά της... Ο άγραφος νόμος πως «η κυβέρνηση που γράφει πολλά χιλιόμετρα στο τέλος κουράζεται», μπορεί να αποδειχτεί η λύση για την Κουμουνδούρου. Αλλωστε ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έχει πείσει έως τώρα πως μπορεί να κάνει το ξέσπασμα και να κερδίσει γρήγορα τον κόσμο που βρίσκεται στην γκρίζα ζώνη.

Δεύτερες σκέψεις στους ψηφοφόρους της Κεντροαριστεράς ενδεχομένως να προκαλεί η στάση του Αλέξη Τσίπρα να μη ζητάει εκλογές. Αντ' αυτών, όπως ξεκαθάρισε στη συνέντευξή του στο Open, θέλει να μείνει πιστός στη γραμμή της υπευθυνότητας απέ-

ναντι στους πολίτες για το θέμα της πανδημίας. Αποδέχεται βέβαια τα θετικά και τα αρνητικά αυτής της στάσης. «Αν δεν υπήρχε ο κορωνοϊός θα ήταν ορθάνοιχτο. Όταν ζητάς πολιτικές εξελίξεις, πολώνεις το κλίμα. Και όταν δεν το κάνεις, ο κόσμος σου “χρεώνει” πως συναινείς», παραδεχόταν κορυφαίο στέλεχος της αξιωματικής αντιπολίτευσης στην «Κ».

Το εκλογικό σύστημα με το οποίο θα στηθούν οι επόμενες κάλπες, όμως, απαιτεί συμμαχι-

Το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης παραμένει σε εκλογικό συναγερμό, με τον πρόεδρό του να βλέπει εξελίξεις την επόμενη άνοιξη.

es. Και ο ΣΥΡΙΖΑ έχει βρει μπροστά του τοίχο σε αυτό το πεδίο εδώ και δύο χρόνια. Κανείς δεν διαφωνεί πως η τωρινή περίοδος είναι ακατάλληλη για ανοίγματα. Ποιος θα περίμενε από τη Φώφη Γεννηματά να «κλείσει το μάτι» στον Αλέξη Τσίπρα λίγο πριν από τις εσωκομματικές της εκλογές; Στη γωνία την περιμένει το αντι-ΣΥΡΙΖΑ ρεύμα του ΚΙΝΑΛ για να τη «σταυρώσει». Τι προσπαθεί όμως να κάνει ο Αλέξης Τσίπρας, θυμίζοντας την προσπάθεια που έκανε το 2015 να βάλει το ΚΙΝΑΛ

Φώφη Γεννηματά και Αλέξης Τσίπρας στην τελετή αποκαίρετισμού του Μίκη Θεοδωράκη. Ενόψει των εσωκομματικών εκλογών στο ΚΙΝΑΛ, ο ΣΥΡΙΖΑ θα επιμείνει διακριτικά στη στρατηγική προσέγγισης.

και το Ποτάμι στη συγκυβέρνηση; Τη στιγμή μάλιστα που από τη Χαριλάου Τρικούπη το αρνούνται; Ξεκάθαρτα είναι κατ' αρχάς η πρόθεσή του να αποκρημί-

συνεργασία με τους ΑΝΕΛ. Για αυτό άλλωστε και ο χαρακτηρισμός «αναγκαίο κακό». Το γεγονός πως στην Κουμουνδούρου πάλευαν να βρουν προοδευτικές πλειοψηφί-

ες φάνηκε από τη Συμφωνία των Πρεσπών, συμπληρώνουν στελέχη του κόμματος.

Μέσα σε αυτό το κλίμα, η μομφή προς τον πρωθυπουργό για την επιλογή του να βάλει τον Θάνο Πλεύρη στη θέση του υπουργού Υγείας «στοικειώνεται» από τη συνεργασία με τον Πάνο Καμμένο. Ο χρωματισμός, όμως, της διαχωριστικής γραμμής που θέλει να βάλει ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ με τη γαλάζια παράταξη θα έχει πολύ πιο έντονες κόκκινες αποχρώσεις το επόμενο διάστημα. Θέλοντας να δείξει πως η ιδεολογική κατεύθυνση της Ν.Δ. είναι προκαθορισμένη και το αρχικό κεντρώο «περιτύλιγμα» έχει φύγει. Και εδώ βρίσκεται η «παγίδα» που θέλουν να στήσουν από τον ΣΥΡΙΖΑ στη Ν.Δ., αλλά και η απάντηση στην αγωνία όσων δεν βλέπουν το κόμμα να αυξάνει τα ποσοστά του.

«Πολιτική εκκένωση»

Το ζητούμενο είναι οι κεντρώοι ψηφοφόροι σε πρώτη φάση να φύγουν από την παράταξη της πλειοψηφίας, ακόμα κι αν δεν βρεθούν κάτω από τη στέγη της Κουμουνδούρου. «As πάνε αρκετοί και στο ΚΙΝΑΛ, δεν μας αρέσει, αλλά δεν θα μας πειράξει κιόλας», τόνιζε πρώην υπουργός της περιόδου 2015-2019 στην «Κ». Το σήμα «πολιτικής εκκένωσης» της κυβέρνησης που έδωσε πρόσφατα ο Αλέξης Τσίπρας έχει πρώτους αποδέκτες τους προερχόμενους από τον μεσαίο χώρο. Συνεπώς, το

Δημοσιονομικός χώρος

Προς επίρρωσιν της καλής διαχείρισης που έχει γίνει μέχρι τώρα, η ανάπτυξη το 2021 θα κινηθεί αρκετά πάνω από το 3,6% που ήταν η αρχική πρόβλεψη, ξεπερνώντας –κατά πληροφορίες– το 4,2%. Αυτό δημιουργεί πρόσθετο δημοσιονομικό χώρο και δίνει τη δυνατότητα στον πρωθυπουργό για πρόσθετα μέτρα στήριξης των μικρομεσαίων και των νέων. Εξ ου και τα μέτρα που λαμβάνει η κυβέρνηση δεν χαρακτηρίζονται «αποσπασματικά», αλλά συγκροτούν μια ολοκληρωμένη παρέμβαση. Στόχος του Μαξίμου δεν είναι μόνο η αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος, αλλά και η δημιουργία κινήτρων για αύξηση της απασχόλησης, μέσα από την «επιδότηση της εργασίας και όχι της ανεργίας». Βασικό μερίδιο στην κυβερνητική πολιτική καταλαμβάνει και η Βόρεια Ελλάδα. Ο πρωθυπουργός γνωρίζει πως το συγκεκριμένο γεωγραφικό διαμέρισμα της χώρας αποτελεί για την κυβέρνησή του δύναμη πυρός, η οποία αυξήθηκε στις τελευταίες εκλογές και λόγω της Συμφωνίας των Πρεσπών. Δεδομένου ότι οι Πρόσπες δεν υπάρχουν πλέον στην ατζέντα και δεν πρόκειται να έλθουν άμεσα, ο κ. Μητσοτάκης θέλει να κρατήσει αυτό το κοινό, δείχνοντας το έμπρακτο ενδιαφέρον του για τη Μακεδονία. Στο πλαίσιο αυτό δρομολογούνται πέντε νέα έργα στη Θεσσαλονίκη στους τομείς της υγείας, των αστικών αναπλάσεων, του αθλητισμού και της επιχειρηματικότητας.

epic

16

SEPTEMBER

19:00 – 00:00

STASIKRATOUS STR.

STREET FEST

• NICOSIA 2021 •

ALL-NIGHT MUSIC WITH

ANTHONY
642

PUEBLO
FRANCO

BLANCO
MARIO

DJ
LEANDRO

DJ
COXY

- THE POTBELLY
- BURGER BY MOONDOGS
- BAR & GRILL
- PAPA FILIPOU ICE CREAM
- SERIAL GRILLER, BAR & GRILL
- MOSHI MOSHI SUSHI & MORE
- THAT'S Y ALL DAY BAR
- THE OLD SOULS
- DREADS & TATTS COCKTAIL BAR
- LEON BEER STATION
- CARLSBERG BEER STATION

ΕΙΣΟΔΟΣ ΜΟΝΟ ΜΕ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ
ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΟΣΗΣΗΣ #COVID19

SUPPORTED BY

HELLENIC BANK

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

#EPICSTREETFEST

Το βλέμμα της Αθήνας στη στροφή της Αγκυρας

Τα ανοίγματα σε Αίγυπτο, Ισραήλ, Εμιράτα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Τις προηγούμενες ημέρες ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας ολοκλήρωσε ένα μπαράζ επαφών που περιλαμβάνει δύο βασικούς άξονες άμεσου ενδιαφέροντος για την ελληνική εξωτερική πολιτική: τα Βαλκάνια και την περιοχή Μέσης Ανατολής - Βόρειας Αφρικής. Σε αυτούς τους άξονες η Αθήνα είναι ιδιαίτερα ενεργή, ωστόσο υπάρχει πρόθεση για επέκταση της διπλωματικής κινητικότητας και παραπέρα, στον Καύκασο και στην Κεντρική Ασία.

Πέρα από τους προφανείς λόγους, δηλαδή την επιμονή της Αγκυρας στην προώθηση του νεοπαγούς και άκρως επεκτατικού ιδεολογήματος της «Γαλάζιας Πατρίδας» στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, η Αθήνα θεωρεί ότι στην ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής Ασίας υπάρχουν και ευκαιρίες για οικονομική συνεργασία. Σε κάθε περίπτωση μετά τις 20 Σεπτεμβρίου διαδοχικά ο κ. Δένδιας και στη συνέχεια ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης θα επιχειρήσουν να συναντήσουν όσο περισσότερους ομολόγους τους γίνεται στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Με βάση τις πληροφορίες που υπάρχουν έως αυτή τη στιγμή η πιθανότητα συνάντησης του κ. Μητσοτάκη με τον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν είναι εξαιρετικά περιορισμένη, καθώς η ημέρα άφιξης του πρώτου (22/9) συ-

μπίπτει με την ημέρα αναχώρησης του δεύτερου (22/9). Κατά τα λοιπά, πάντως, δεν θα πρέπει να αποκλείεται τις επόμενες εβδομάδες να υπάρχουν ελληνοτουρκικές επαφές σε χαμηλότερο, τεχνικό επίπεδο.

Παρά την προσπάθεια προώθησης του συνόλου των τουρκικών διεκδικήσεων στις θαλάσσιες περιοχές (Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο) μέσα από συνέδρια που έχουν ως στόχο να προωθήσουν τον νεοοθωμανισμό, από την Αθήνα δεν διαφεύγει εκείνο που περιγράφεται από τους μηχανισμούς προπαγάνδας της Αγκυρας ως «ομαλοποίηση» σχέσεων με την Αίγυπτο, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ) ή το Ισραήλ.

Ο Ερντογάν και η «Ράμπα»

Στην Αθήνα είναι απολύτως αντιληπτό ότι η μάλλον προφανέστατη αποχή του κ. Ερντογάν από δηλώσεις, χειρονομίες (η περίπτωση «Ράμπα») και υπονοούμενα που μπορεί να θυμίζουν τη στάση του προς τους Αδελφούς Μουσουλμάνους, είναι σημάδι μάλλον υποχώρησης σε όρους που έχουν μπει από το Κάιρο και το Άμπου Ντάμπι, παρά ειλικρινής επιλογή. Όπως η «Κ» είχε σημειώσει ήδη από την περασμένη Κυριακή, σε αυτή την άσκηση «στροφής» που κάνει ο κ. Ερντογάν, τις μεγαλύτερες δυσκολίες τις αντιμετωπίζει έναντι της Μόσχας.

Την ίδια στιγμή, στο υπουργείο Εθνικής Αμυνας δεν σταματούν

Το υπουργείο Εθνικής Αμυνας δεν σταματούν οι προσπάθειες για ενίσχυση του οπλοστασίου. Μεταξύ άλλων προχωράει η προμήθεια 44 торπιλών βαρέος τύπου, που θα χρησιμοποιηθούν για τα υποβρύχια τύπου 214.

Επέκταση της διπλωματικής κινητικότητας προς Καύκασο, Κεντρική Ασία ως απάντηση στο άκρως επεκτατικό ιδεολόγημα της «Γαλάζιας Πατρίδας» στο Αιγαίο και στην Ανατ. Μεσόγειο.

οι προσπάθειες για την επίλυση εκκρεμοτήτων, πολλές φορές πολυετών, σχετικά με την ενίσχυση του οπλοστασίου. Την Τετάρτη ο υπουργός Εθνικής Αμυνας Νίκος Παναγιωτόπουλος αναμένεται να ενημερώσει τη Βουλή για τη συμφωνία ανάμεσα στη Γενική Διεύθυνση Εξοπλισμών και την αρμόδια γερμανική εταιρεία για την προμή-

θεια 44 торπιλών βαρέος τύπου, που θα χρησιμοποιηθούν για τα υποβρύχια τύπου 214 του Πολεμικού Ναυτικού. Μετά την ενημέρωση της Βουλής θα ακολουθήσει νόμος με τον οποίο θα πραγματοποιηθεί ταχέως η προμήθεια των торπιλών. Εν συνεχεία αναμένεται να περάσει από τη Βουλή και το πρόγραμμα της αναβάθμισης 38 F-16 Block 50, διαδικασία που θα προχωράει παράλληλα με εκείνη της αναβάθμισης των νεότερων 84 σε Viper. Η αναβάθμιση των Block 50 θα πραγματοποιηθεί, εκτός απροόπτου, στην Αγκυρά.

Επιπλέον, αναμένεται και νομοθετική πρωτοβουλία για την πρόωση ισραηλινών πυρομαχικών και δη τους αντιαρματικούς πυραύλους Spike/NLOS, τους αέρος-ο κ. Ερντογάν, τις μεγαλύτερες δυσκολίες τις αντιμετωπίζει έναντι της Μόσχας.

Θέλουν να «σβήσουν» τη λέξη Αιγαίο ακόμη και από τα τουρκικά...

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ **ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ**

Η Αγκυρα επιχειρεί να δείξει στην Αθήνα πως δεν υποχωρεί από τις θέσεις και τις διεκδικήσεις της σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο, παρά τις προσπάθειες αποκλιμάκωσης που έγιναν το τελευταίο διάστημα. Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και ο Χουλουσί Ακάρ, με ομιλίες τους στη Σμύρνη, ξεδιπλώσαν όλη την τουρκική ατζέντα, όπως η αμφισβήτηση της κυριαρχίας ελληνικών νησιών, η αποστρατιωτικοποίηση των νησιών, θέματα μειονότητας και διάφορες κατηγορίες για υποστήριξη τρομοκρατικών οργανώσεων.

Εμπειροί αναλυτές της γειτονικής χώρας εκτιμούν ότι στόχος της τουρκικής κυβέρνησης είναι να στείλει το μήνυμα πως η μεγάλη αλλαγή εξωτερικής πολιτικής με χώρες όπως τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Αίγυπτος, το Ισραήλ, δεν πρέπει να θεωρηθεί δείγμα ενδεχόμενου αλλαγής στάσης ή υποχώρησης στα ελληνοτουρκικά ζητήματα. Παρατηρούν επίσης πως μετά την τηλεφωνική επικοινωνία Ταγίπ Ερντογάν - Κυριάκου Μητσοτάκη, συνεχίστηκαν οι αρνητικές και έντονες δηλώσεις Ελλήνων αξιωματούχων εναντίον της τουρκικής ηγεσίας. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση του κ. Ακάρ: «Ορισμένοι Έλληνες πολιτικοί προσπαθούν συνεχώς να δημιουργούν ψευδείς ατζέντες με ισχυρισμούς που απέχουν πολύ από την πραγματικότητα, «μεταμφιεζόμενοι σε πρόβατα» και κάθε μέρα εμφανίζονται σε διαφορετικά μέρη, προάγοντας μια τεχνητή αντίληψη περί απειλής και κάνοντας την Ελλάδα να «αγαπήσει» τους εξοπλισμούς».

Ενδεικτική της σκληρυνσης της στάσης της Τουρκίας είναι η διοργάνωση του συνεδρίου από πανεπιστήμιο της Σμύρνης, με θέμα «Η θάλασσα των Νήσων (ο.σ. Αιγαίο) και τα προβλήματα γειτονίας με την Ελλάδα». Η επίσημη ονομασία του Αιγαίου στην Τουρκία είναι «Ege», αλλά τώρα άρχισε να διαδίδεται η άποψη πως πρέπει να αλλάξει αυτή η ονομασία σε «θάλασσα των Νήσων» έτσι ώστε να μην έχει ελληνική ονομασία! Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου, σημαντική ημέρα για τους Τούρκους, καθώς τέτοια ημέρα το 1922 είχαν κατακτήσει την πόλη οι δυνάμεις του Κεμάλ. Στο συνέδριο ο πρόεδρος της Τουρκίας μίλησε μέσω τηλεδιάσκεψης, ο υπουργός Αμυνας έκανε μια μεγάλη ομιλία, ενώ συμμετείχε όλη η ηγεσία των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων. Ερντογάν και Ακάρ έθεσαν όλα τα ζητήματα που η Αγκυρα επιθυμεί το κύρος της χώρας μας, ιδιαίτερα αν συνοδεύεται από έναν διάλογο επιστήμης και κοινωνίας. Το υπουργείο Παιδείας μπορεί να επενδύσει περισσότερο στην ανάπτυξη των ισλαμικών και αραβικών σπουδών στα ελληνικά πανεπιστήμια. Είναι η μόνη ορθολογική επιλογή για μια χώρα που συνορεύει και γειτνιάζει με μουσουλμανικές χώρες.

Επίσης, η ελληνική διπλωματία δύναται να αναλάβει πρωτοβουλίες για την προστασία των θρησκευτικών μειονοτήτων στη Μέση Ανατολή και τη συνεργασία των θρησκειών στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Με αυτόν τον τρόπο θα ανυψωθεί το κύρος της χώρας μας, ιδιαίτερα αν συνοδεύεται από έναν διάλογο επιστήμης και κοινωνίας. Το υπουργείο Παιδείας μπορεί να επενδύσει περισσότερο στην ανάπτυξη των ισλαμικών και αραβικών σπουδών στα ελληνικά πανεπιστήμια. Είναι η μόνη ορθολογική επιλογή για μια χώρα που συνορεύει και γειτνιάζει με μουσουλμανικές χώρες.

Επίσης, η ελληνική διπλωματία δύναται να αναλάβει πρωτοβουλίες για την προστασία των θρησκευτικών μειονοτήτων στη Μέση Ανατολή και τη συνεργασία των θρησκειών στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Με αυτόν τον τρόπο θα ανυψωθεί το κύρος της χώρας μας, ιδιαίτερα αν συνοδεύεται από έναν διάλογο επιστήμης και κοινωνίας. Το υπουργείο Παιδείας μπορεί να επενδύσει περισσότερο στην ανάπτυξη των ισλαμικών και αραβικών σπουδών στα ελληνικά πανεπιστήμια. Είναι η μόνη ορθολογική επιλογή για μια χώρα που συνορεύει και γειτνιάζει με μουσουλμανικές χώρες.

Στη νέα εποχή ανασφάλειας που ανατέλλει δεν υπάρχει το περιθώριο για μια σύγκρουση πολιτισμών. Ετσι κι αλλιώς κανείς δεν μπορεί να βγει κερδισμένος από μια τέτοια εξέλιξη. Η συμπίερωση με την ενωμένη Ευρώπη θα παραμείνει μια πολύ σημαντική σταθερά. Αυτή η κορυφαία επιλογή, όμως, δεν στερεί από την Αθήνα τη δυνατότητα να αναπτύξει τις σχέσεις της με τον μουσουλμανικό κόσμο. Η Ελλάδα ανήκει εις τη Δύση, αλλά δεν μπορεί να αγνοεί την Ανατολή.

* Ο κ. Μάνος Καραγιάννης είναι αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Ασφάλειας στο King's College του Λονδίνου και στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Η ελληνική μετάφραση του βιβλίου του «The New Political Islam: Human Rights, Democracy, and Justice» θα κυκλοφορήσει σύντομα από τις εκδόσεις Παναζήση.

«Η Ελλάδα θέλει μονομερώς να αυξήσει τα χωρικά της ύδατα σε 12 μίλια. Τα 12 μίλια συνεπάγονται ότι σχεδόν ολόκληρο το Αιγαίο θα βρίσκεται υπό ελληνική κυριαρχία και μετατρέπεται σε ελληνική λίμνη.

Σε μια τέτοια περίπτωση, θα είναι σχεδόν αδύνατο για τις ναυτικές μας δυνάμεις να φυλάξουν στη Μεσόγειο μέσω διεθνών υδάτων. Η Τουρκία θα υποφέρει από πλευράς ναυσιπλοΐας, ασφάλειας και πόρων στο Αιγαίο. Ταυτόχρονα, οι τρίτες χώρες θα πρέπει να λάβουν άδεια από την Ελλάδα όταν διασχίζουν και το Αιγαίο. Η Τουρκία δεν μπορεί ποτέ να το αποδεχτεί αυτό», δήλωσε ο κ. Ακάρ. Εντύπωση προκάλεσαν και οι αναφορές του για τη μειονότητα, καθώς δήλωσε πως «η Ελλάδα αν και είναι μέλος της Ε.Ε. αγνοεί τις αξίες της Ευρώπης, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το διεθνές δίκαιο και συνεχίζει τις καταπιεστικές πολιτικές και πρακτικές εναντίον της "τουρκικής μειονότητας" που ζει στη Δυτική Θράκη, στη Ρόδο και στην Κω».

Πάντως, ο κ. Ακάρ δεν έκανε καθόλου τυχαία αυτές τις δηλώ-

Εντύπωση προκάλεσε η τηλεφωνική επαφή που είχε ο Ταγίπ Ερντογάν με τον πρωθυπουργό της Ιταλίας, Μάριο Ντράγκι.

Ανυποχώρητη στις διεκδικήσεις της η γειτονική χώρα – Ερντογάν και Ακάρ αμφισβητούν πάλι ευθέως την κυριαρχία ελληνικών νησιών.

σεις και τις αναφορές, καθώς ο Ερντογάν θεωρεί πως «η γειτονική Ελλάδα, αντί να συμβάλει στις καλές διαθέσεις μας και να συμβάλει και αυτή στις προσπάθειές μας, αντιθέτως επιτάσσει τις μαζιμαλιστικές της πολιτικές. Στα βήματα της Ελλάδας που αύξησε την πίεση, όπως το ζήτημα των θαλάσσιων περιοχών ευθύνης, την παραβίαση του αποστρατιωτικοποιημένου καθεστώτος των νησιών και με τις κηρύξεις NAVTEX, εμείς συμπεριφερθήκαμε πάντα με ειρηνικό τρόπο» και ζητεί από την Ελλάδα «να συμβαστεί τα δικαιώματα και τα συμφέροντα (ο.σ. της Τουρκίας), να αποφύγει τα τετελεσμένα και τις μονομερείς ενέργειες».

Παρά τη σκληρή στάση απέναντι στην Ελλάδα, ο κ. Ερντογάν στις 19-22 Σεπτεμβρίου θα βρισκείται στις ΗΠΑ στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ και θα επιχειρήσει να έχει συναντήσεις με πολλούς ηγέτες, με στόχο την ανάπτυξη των σχέσεων και την επαναφορά των επαφών. Εντύπωση προκάλεσε και η τηλεφωνική επαφή που είχε ο κ. Ερντογάν με τον πρωθυπουργό της Ιταλίας, Μάριο Ντράγκι. Πριν από λίγους μήνες ο κ. Ντράγκι είχε αποκαλέσει τον Ερντογάν «δικτάτορα», όμως στη συννομιλία συζητήθηκαν οι σχέσεις των δύο χωρών και το αίτημα της Αγκυρας για υποστήριξη της Ιταλίας για την ανάπτυξη των σχέσεων της με την Ε.Ε.!

ΑΠΟΨΗ

Ελλάδα και μουσουλμανικός κόσμος

Του **ΜΑΝΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ***

Τα πρόσφατα γεγονότα στο Αφγανιστάν συνιστούν κάτι παραπάνω από ένα πλήγμα στην αξιοπιστία των ΗΠΑ. Η επικράτηση των Ταλιμπάν επιβεβαιώνει μια γενικότερη τάση που παρατηρείται εδώ και λίγες δεκαετίες. Η θρησκεία επιστρέφει δυναμικά ως παράγοντας καθορισμού των διεθνών σχέσεων στην ευρύτερη Μέση Ανατολή. Είναι μια πραγματικότητα που αντικείται στα αξιώματα της σύγχρονης φιλελεύθερης σκέψης, αλλά δημιουργεί μια νέα τάξη πραγμάτων στην οποία η Ελλάδα μπορεί να πρωταγωνιστήσει.

Η πολιτική, οικονομική και στρατιωτική ένταξη στη Δύση δεν ακυρώνει το τεράστιο πολιτισμικό κεφάλαιο της χώρας στην Ανατολή. Για πολλούς αιώνες, η Βυζαντινή Αυτοκρατορία περιελάμβανε τμήματα της Βόρειας Αφρικής και του Λεβάντε. Κατά την οθωμανική περίοδο, οι ελληνικές κοινότητες άνθισαν οικονομικά σε ολόκληρη τη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου. Η Μεγάλη Ιδέα δεν αφορούσε μόνο την εδαφική επέκταση προς Ανατολάς. Υπήρχε και ένα ανομολόγητο όραμα για ειρηνική συνύπαρξη με τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς της Μικράς Ασίας. Ο ίδιος ο Ελευθέριος Βενιζέλος κάποτε μίλησε καθ' υπερβολή για κοινή καταγωγή Ελλήνων και Τούρκων. Προηγούμενος, ο Ιών Δραγούμης είχε υποστηρίξει την ίδρυση μιας ανατολικής ομοσπονδίας, όπου χριστιανοί και μουσουλμάνοι θα συμβίωναν αρμονικά.

Πέρα από την καθ' ημάς Ανατολή της Ανατολικής Θράκης, Ιωνίας και Πόντου, ο Ελληνισμός άσκησε βαθιά επιρροή στη Συρία, στην Παλαιστίνη και στην Αίγυπτο. Η αριστοτελική φιλοσοφία έγινε κτήμα όλων των Αράβων. Η αλληλεπίδραση με τον ελληνικό κόσμο ενίσχυσε τον εγγενή κοσμοπολιτισμό της μου-

σουλμανικής θρησκείας. Η πνευματική ακτινοβολία των προεβγενών πατριαρχείων Αλεξανδρείας, Αντιοχείας και Ιεροσολύμων κατέστησε την Ορθοδοξία αναπόσπαστο κομμάτι του τοπικού γίνεσθαι. Αυτή η βαθιά ιστορική σχέση μπορεί να γίνει το θεμέλιο για μια νέα προσέγγιση με τον μουσουλμανικό κόσμο.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις του ΟΗΕ, η Ελλάδα θα έχει πληθυσμό εννιά εκατομμύρια το 2050 και η Τουρκία 97 εκατομμύρια. Ταυτόχρονα, ο πληθυσμός στη Βόρεια Αφρική θα έχει φτάσει τα 288 εκατομμύρια, στο Ιράκ τα 70 εκατομμύρια και στη Συρία τα 33 εκατομμύρια. Η ανταγωνιστική μας σχέση με την Τουρκία δεν πρέπει να αποκτήσει θρησκευτικά χαρακτηριστικά. Κάτι τέτοιο θα ήταν ιδιαίτερα επιζήμιο για τα εθνικά συμφέροντα, αφού θα έφερνε την Ελλάδα αντιμέτωπη με εκατομμύρια μουσουλμάνους. Το Ισλάμ δεν βρίσκεται σε φάση παρακμής, αλλά σε φάση αναγέννησης. Οι περισσότερες μουσουλμανικές κοινωνίες σφύζουν από ζωντάνια και δυναμισμό. Αρκεί να κοιτάξει κανείς πόσα εκατομμύρια νέοι άνθρωποι καθημερινά χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να ανταλλάξουν απόψεις στην Αίγυπτο, στην Τυνησία ή στην Αλγερία. Την ώρα που οι δυτικές κοινωνίες αναλάνονται σε μάχες υπέρ ή εναντίον της πολιτικής ορθότητας, η μουσουλμανική Ανατολή ξαναβρίσκει την πολιτισμική της αυτοπεποίθηση.

Η Ελλάδα έχει μια μοναδική ευκαιρία να επανανοηματοδοτήσει τη σχέση της με τον μουσουλμανικό κόσμο. Πέρα από διπλωματικές κινήσεις και εμπορικές συμφωνίες, η Αθήνα δύναται να προωθήσει τη δική της γεωκουλτούρα συνύπαρξης και συνεργασίας στην περιοχή. Η Ελλάδα δεν είναι μόνο nationalstaat (εθνικό κράτος), αλλά και kulturel nation (πολιτισμικό έθνος) που έχει τη δι-

Πέρα από διπλωματικές κινήσεις και εμπορικές συμφωνίες, η Αθήνα δύναται να προωθήσει τη δική της γεωκουλτούρα συνύπαρξης και συνεργασίας στην περιοχή.

κή του ιδιοπροσωπία. Ο εξευρωπαϊσμός των θεσμών και των δημόσιων πολιτικών δεν μείωσε στο ελάχιστο την επιρροή της θρησκείας στην ελληνική κοινωνία. Οι περισσότεροι Έλληνες παραμένουν προσανατολισμένοι στην πιστή διατήρηση των χριστιανικών παραδόσεων. Η έντονη θρησκευτικότητα της ελληνικής κοινωνίας και ο μη χωρισμός Εκκλησίας - Κράτους είναι ένα συγκριτικό πλεονέκτημα που πρέπει να αξιοποιηθεί για τον προσεταιρισμό των μουσουλμανικών λαών και κοινωνιών.

Η χρονική συγκυρία είναι κατάλληλη για να ενδυναμωθεί ο διαθρησκευτικός διάλογος ανάμεσα στην Ορθοδοξία και το Ισλάμ που δεν είναι μια μονολιθική οντότητα. Τελικά υπάρχουν πολλά διαφορετικά Ισλάμ. Ο ισλαμικός μυστικισμός του σουφισμού έχει φανερά επηρεαστεί από τον νεοπλατωνισμό. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Φετουλάχ Γκιουλέν, πρώην μέντορας του Ταγίπ Ερντογάν, χαρακτήρισε πριν από μερικούς μήνες τους Έλληνες «αδελφικό λαό». Ταυτόχρονα, η ορθόδοξη παράδοση έχει επιδράσει καταλυτικά στο ετερόδοξο Ισλάμ των Μπεκτασήδων της Αλβανίας και των Αλεβιτών της Τουρκίας.

Η χώρα μας μπορεί να αναδείξει τη μουσουλμανική της κληρονομιά χωρίς ανασφάλεια και προκατάληψη. Το Ιμάρέτ της Καβάλας, το τέμενος του σουλτάνου Μεχμέτ Α΄ στο Δι-

Τι ζήτησαν οι κάτοικοι της Β. Εύβοιας από τον Μπένο

Εξι ώρες συζήτηση στη Λίμνη

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Το δημοτικό σχολείο της Λίμνης Ευβοίας είναι γεμάτο, καρφίτσα δεν πέφτει στην αίθουσα, στο προαύλιο και στο κλιμακοστάσιο. Μέσα ο Σταύρος Μπένος, ο έχων το «γενικό πρόσταγμα» για την ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών, μιλάει για την πρώτη νύκτα του σεισμού στην Καλαμάτα το 1986. Λέει πως τον προστάτευσαν οι νεολαίοι της ΚΝΕ από ανθρώπους που δεν ήθελαν να εφαρμοστούν τα σχέδια του πολεοδόμου Γρηγόρη Διαμαντόπουλου, «σε μια νίκη του σχεδιασμού επί του λαϊκισμού».

Θυμάται ότι ήταν η πρώτη «ολιστική παρέμβαση σε μια καταστροφή», «μια ευκαιρία να εφαρμοστεί το σχέδιό του για την πόλη». Στους ανθρώπους που τον ακούν ηχούν τουλάχιστον περίεργα όλα αυτά. Ο ουρανός είναι κατάμαυρος, σε λίγες ώρες θα πέσει η πρώτη βροχή του φθινοπώρου. Ναι, πρέπει να γίνουν τα αντιπλημμυρικά και τα αντιδιαβρωτικά έργα, αλλά πρέπει να «ονειρευτούμε το μέλλον», επιμένει ο κ. Μπένος και όταν οι κάτοικοι του λένε ότι «θα γίνει Ιφιγένεια», τους απαντά αποστομωτικά: «Δεν με νοιάζει και αν γίνει Ιφιγένεια».

Κοντά έξι ώρες πάνε κι έρχονται τα επιχειρήματα, που προτάσσουν τις άμεσες ανάγκες (οι κάτοικοι και οι εκλεγμένοι εκπρόσωποί τους) στο σχέδιο του κ. Μπένου να γίνει όλη η βόρεια Εύβοια μια Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) με δέκα πυλώνες, που θα έχει εξασφαλισμένη χρηματοδότηση για διαδοχικές προγραμματικές περιόδους του ΕΣΠΑ. Στο τέλος, ακόμα και εκείνοι που διαφωνούν ριζικά έχουν συμφωνήσει μαζί του σε κά-

ποια (σημαντικά) σημεία. Είναι καλό γι' αυτόν, δεν θέλει να αφήσει κανέναν έξω. «Είδα ένα πάθος ιερό» –λέει ο κ. Μπένος στην «Κ» σε ένα διάλειμμα της διαδικασίας στο δημοτικό σχολείο της Λίμνης για το κλίμα που βρήκε στα χωριά– «των ντόπιων να παλέψουν για τον τόπο τους. Χρήματα υπάρχουν, έργα δεν έχουμε ακόμα ιεραρχημένα και σωστά σχεδιασμένα. Σε τρεις μήνες θα ξανάρθουμε εδώ με τα αποτελέσματα των μελετών».

«Ηθελα να δοκιμάσω»

Ο κ. Μπένος επιμένει, μιλώντας στους ντόπιους, να ξαναγυρίσει στους σεισμούς στην Καλαμάτα το 1986. Ο πολεοδόμος Διαμαντόπουλος ήθελε να δοκιμάσει δίνοντας ζωή στον σχεδιασμό και να πετύχει εκεί που απέτυχαν δύο υπουργοί, ο Στέφανος Μάνος και ο Αντώνης Τρίτσας.

Δεν φοβάται μην παρεξηγηθεί όταν λέει μέσα στη σχολική τάξη της Λίμνης ότι μετά τον σεισμό «ένιωσα ανακούφιση γιατί έβλεπα τη νέα πόλη μπροστά μου» (το 25% της Καλαμάτας κατεδαφίστηκε μετά τον σεισμό). «Ποιοι είναι στην επιτροπή;», ρωτάνε εκπρόσωποι της Αριστεράς. «Δεν υπάρχει επιτροπή, οι επιτροπές διαχειρίζονται υπαρκτά προβλήματα των μελών τους», λέει, αλλά μετά «σπκώνει» έναν έναν τους συνεργάτες του.

Τον υφυπουργό Χρήστο Τριαντόπουλο τον έχουν γνωρίσει οι ντόπιοι τις προηγούμενες μέρες. Ο γενικός γραμματέας Επενδύσεων Δημήτρης Σκάλκος, που όπως και οι περισσότεροι συνεργάτες του κ. Μπένου έχει βιωματική σχέση με την Εύβοια, μιλάει τελευταίος και λέει ότι αυτό που σχεδιάζεται «σχεδιά-

SOC / ΝΙΚΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα έχουν καεί στη Βόρεια Εύβοια (επάνω). Η πρόταση του Σταύρου Μπένου προβλέπει μια Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) με δέκα πυλώνες, που θα έχει εξασφαλισμένη χρηματοδότηση για διαδοχικές προγραμματικές περιόδους του ΕΣΠΑ. Ο ίδιος, 35 χρόνια μετά τον φονικό σεισμό και την επιτυχημένη ανοικοδόμηση της Καλαμάτας (αριστερά), περιοδεύει στη Βόρεια Εύβοια συζητώντας το σχέδιό του με κατοίκους και παράγοντες της περιοχής.

«Είδα ένα πάθος ιερό των ντόπιων να παλέψουν για τον τόπο τους. Χρήματα υπάρχουν, έργα δεν έχουμε ιεραρχημένα. Σε τρεις μήνες θα ξανάρθουμε με τα αποτελέσματα των μελετών».

ζεται από τα κάτω», προσθέτοντας ότι η περιοχή ήταν ούτως ή άλλως σε στασιμότητα και «έπρεπε να γίνουν πράγματα».

Η συζήτηση όσο περνάει η ώρα ξεφεύγει από τους συναισθηματισμούς και τον δικαιολογημένο θυμό και γίνεται περισσότερο «επί της ουσίας». Ο δήμαρχος Ιστιαιάς

Γιάννης Κοντζιάς θυμίζει ότι ο πληθυσμός της περιοχής μειωνόταν ούτως ή άλλως και αν βρει ανταπόκριση το σύνθημα για το ανθρώπινο δυναμικό της βόρειας Εύβοιας «να μη φύγει κανείς», «πρέπει να γυρίσουν και εκείνοι που έχουν φύγει».

Το δίλημμα

Πριν μπούμε στη συνέλευση της Λίμνης, ένας 35χρονος κάτοικος, ο Κώστας Κ., μας ρωτάει αν στη θέση του θα μέναμε ή θα εγκαταλείπαμε την περιοχή. Η απάντηση δεν είναι εύκολη, όταν μάλιστα προσθέτει ότι δεν θέλει να ζήσει τα επόμενα επτά χρόνια σαν επαίτης με κρατικές επιδοτήσεις. Δύο από τους δέκα πυλώνες της ολιστικής προσέγγισης Μπένου αφορούν τα δίκτυα των ανθρώπων, αλλά και το δυναμικό της περιοχής. Την εκπόνησή τους έχει αναλάβει η διαΝεΟσις.

Όπως και οι άλλες δράσεις που αφορούν το συγκοινωνιακό δίκτυο, τις υποδομές φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, τα δίκτυα υγείας - πρόνοιας, το νέο δάσος και τη σύνδεσή του με τους νέους οικισμούς, τα ειδικά πολεοδομικά σχέδια, τον πολιτισμό, τις νέες μορφές ποιοτικών γεωργίας και γαστρονομίας, τον τουρισμό, τη νέα επιχειρηματικότητα και τη διακυβέρνηση της περιοχής χαρακτηρίζονται άμεσες. Αυτές θα εκπονηθούν σε ένα τετράμνηο και θα αφορούν εκείνα που πρέπει να γίνουν «τάχιστα». Στη συνέχεια θα σχεδιαστούν σε ένα οκτάμνηο οι δράσεις που θα αφορούν τη μεταβατική, αλλά και τη μακροπρόθεσμη φάση. Το όχημα της μακροπρόθεσμης φάσης θα είναι η ΟΧΕ με «πλήρη διασφάλιση πόρων» μέσα από τα διαδοχικά πλαίσια του ΕΣΠΑ.

ΑΠΟΨΗ

Κρίση αλληλεγγύης

Των **ΜΥΡΤΩΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ*** και **ΑΣΤΕΡΗ ΧΟΥΛΙΑΡΑ****

Οι επίσημες επιδόσεις της συστημικής αλληλεγγύης στην Ελλάδα είναι απογοητευτικές, με τη χώρα μας να καταλαμβάνει ιδιαίτερα χαμηλή θέση στον εθελοντισμό και στη φιλανθρωπία των πολιτών. Είναι σαφές πως έχουμε δρόμο να διανύσουμε όσον αφορά την αλλαγή σε μια κουλτούρα ενισχυμένης ατομικής ευθύνης και ενεργοποίησης πολιτών στα κοινά.

Όμως κάτι άλλαξε φέτος το καλοκαίρι.

Τουλάχιστον 1.000 εθελοντές βρίσκονταν στους δρόμους κάθε μέρα, με οργανώσεις της πρώτης γραμμής, βοηθώντας ανθρώπους και ζώα μέσα σε καπνούς και ζέστη. Περισσότεροι από 2.600 άνθρωποι δίλωσαν διαθέσιμιο να φιλοξενήσουν ένα πυρόπληκτο ζώο τις πρώτες ημέρες της μεγάλης φωτιάς. Ξυπνούσαμε δεκάδες από αυτούς το ξημέρωμα και άνοιγαν το σπίτι τους σε ένα ζώο που βρισκόταν σε ανάγκη. Συλλέχθηκαν 35.000 υπογραφές σε χρόνο-ρεκόρ για να απαιτήσουν από την πολιτεία να προστατέψει τα δάση μας. Μισό εκατομμύριο ευρώ έχει αποταμιευθεί για τη στήριξη οργανώσεων, ανθρώπων που εγλήγοσαν και έργων αποκατάστασης.

Δεκάδες επιστημονικές μελέτες, και στην Ελλάδα, έχουν αποδείξει ότι οι κρίσεις κινητοποιούν τους ανθρώπους. Αισθήματα αλληλεγγύης αναπτύσσονται, κοινωνικοί δεσμοί

ενισχύονται, άτυπες και τυπικές κοινωφελείς οργανώσεις ενδυναμώνονται, εθελοντές πολλαπλασιάζονται και νέα δίκτυα αλληλοϋποστηρίξης δημιουργούνται. Οι συνέπειες ποικίλλουν, διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα και δεν επηρεάζουν όλες τις μορφές αλληλεγγύης στον ίδιο βαθμό και με τον ίδιο τρόπο, αλλά εξαρτώνται από το είδος της κρίσης και την ταυτότητα των οργανώσεων. Για παράδειγμα, οι οικονομικές

Το μεγάλο στοίχημα είναι να μη χαθεί η ευκαιρία για τη δημιουργία μιας νέας, πιο δομημένα ενεργής κοινωνίας των πολιτών.

κρίσεις συνήθως μειώνουν τα έσοδα των ΜΚΟ, αλλά ταυτόχρονα αυξάνουν τον αριθμό των εθελοντών. Οι φυσικές καταστροφές αυξάνουν και τα δύο, αλλά κυρίως τα έσοδα και τους εθελοντές των οργανώσεων που προσφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια και ψυχολογική υποστήριξη.

Η μεγάλη καταστροφή της φύσης αυτό το καλοκαίρι έδωσε συγκινητικές διαστάσεις στο κύμα αλληλεγγύης που δημιουργήθηκε, ένα ρεύμα κοινωνικής κινητοποίησης που δεν έχουμε ξαναδεί. Ενδεχομένως η κρίση εντός Αττικής και οι εικόνες καταστροφής live στις οθόνες μας να αποτέλεσαν το έναυσμα για να ενεργοποιηθούμε, να νιώσουμε ότι

ΑΓΓΕΛΗ ΟΥΡΕΤΣΗ/ΠΑΝΑΤΟΧΥ

Σκύλοι που χάθηκαν κατά τη διάρκεια των δασικών πυρκαγιών της Βαρυμπόμης δέχονται τις φροντίδες εθελοντών στο καταφύγιο πυρόπληκτων ζώων που έχουν στήσει στο Γαλάτσι.

κάτι πρέπει να κάνουμε οι ίδιοι, όχι κάποιος άλλος για μας.

Σήμερα, αμέσως μετά την κρίση, το μεγάλο στοίχημα είναι να μη χαθεί η ευκαιρία –όπως έχει χαθεί τόσες φορές στο παρελθόν– για τη δημιουργία μιας νέας, πιο δομημένα ενεργής κοινωνίας των πολιτών. Να γίνει η εμπειρία παρακαταθήκη για το μέλλον που θέλουμε να οικοδομήσουμε, στο πλαίσιο μιας κουλτούρας ενεργής κοινωνικής συμμετοχής.

Πρώτον, η πολιτεία οφείλει να αναγνωρίσει τη σημασία της ενεργοποίησης της κοινωνικής αλληλεγγύης, καθώς και του ενεργού ρόλου των οργανώσεων της κοινωνίας των

πολιτών. Αρκετές οργανώσεις στην κρίση αυτή, όπως και σε τόσες άλλες στο παρελθόν, σίκωσαν δυσανάλογο βάρος και έκαναν, συχνά, τη δουλειά του κράτους – δείτε τη διαχείριση των πυρόπληκτων ζώων. Το κράτος οφείλει να αναγνωρίσει και να πλαισιώσει την κοινωνία των πολιτών, και κρίσεις όπως η τωρινή το υπογραμμίζουν έντονα. Οφείλει να συμπεριλάβει την κοινωνία των πολιτών στις διαβουλευσεις και αποφάσεις, αναγνωρίζοντας τη σχέση με την κοινωνία και την τεχνολογία και εμπειρία που συμπεριλαμβάνει στους μηχανισμούς της. Οφείλει να δομήσει το απαραίτητο θεσμικό πλαίσιο προστασίας του εθελοντισμού.

Δεύτερον, οι ίδιες οι οργανώσεις πρέπει να καταλάβουν τη σημασία της ενίσχυσης της κοινωνικής συμμετοχής. Οφείλουν να καλλιεργήσουν μηχανισμούς συστημικής διαβούλευσης με τις οργανωμένες και τις ανοργάνωτες ομάδες πολιτών, καθώς και μια κουλτούρα διαλόγου, διαχείρισης των συγκρούσεων και συνεργασίας με την κοινωνία, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που εκείνη τείνει να διαφωνεί μαζί της – όπως στο προσφυγικό. Διαφάνεια, επαγγελματισμός, συνεννόηση – όλα κρίσιμα δομικά εργαλεία αν θέλει η κοινωνία των πολιτών να απολαμβάνει τη θέση που της αξίζει στην κοινωνία.

Τρίτον, τα ΜΜΕ οφείλουν να ανα-

Αγώνας δρόμου

Οι εκπρόσωποι των κατοίκων προέταξαν το ερώτημα, «πώς θα βγει ο χειμώνας;». Τα έργα στήριξης του υποβάθρου του δάσους, τα αντιδιαβρωτικά και αντιπλημμυρικά προηγούνται. Ο υφυπουργός Γιώργος Αμυράς ανέφερε ότι στο Μαντουδι κήπων 318.000 στρέμματα δάσους και στην Ιστιαία 190.000. Την επόμενη εβδομάδα δεσμεύεται ο ίδιος ο κ. Αμυράς ότι θα αρχίσουν τα αντιπλημμυρικά. Τη δουλειά θα κάνουν οι συνεταιρισμοί που –με εξαίρεση δύο– έχουν δεχθεί να πληρωθούν από χορηγούς μέχρι να βάλει το χέρι στην τσέπη το Δημόσιο. Σε αυτό το σημείο της παρέμβασής του κ. Αμυράς η συζήτηση ζωηρεύει, ο δήμαρχος Μαντουδίου Γιώργος Τσαπουρνιώτης προτείνει να μπουν μελισσοκομικά φυτά ή και δένδρα με καρπούς στην περίμετρο των οικισμών. Ο κ. Αμυράς δεσμεύεται για βοήθεια από τα «κρατικά φυτώρια». Αλλά αυτό δεν φτάνει. Ο τοπικός βουλευτής της Ν.Δ., Σπύρος Πνευματικός, επισημαίνει ότι «η καταστροφή στο έδαφος είναι τρομακτική», ζητώντας να προσληφθούν όσοι ζούσαν από το δάσος σε εργασίες αραίωσης και αλλού. Τι ακριβώς συμβαίνει σήμερα στην Εύβοια το διαπιστώνουμε όταν μετά έξι ώρες αυτή η ιδιόμορφη συνέλευση έχει τελειώσει. Εξώ βρέχει. Σε αποκαΐδια έχουν πεταχτεί «δειλά» μερικά πράσινα κοτσάνια. Και στο άκαιο τοπίο, από το Προκόπι έως τα Ψαχνά, εκατοντάδες κουτιά μελισσοκόμων, που παλαιότερα έβρισκαν φιλόξενο σπίτι στη βόρεια Εύβοια, έχουν τοποθετηθεί άρον άρον στην άκρη του δρόμου. «Αν η φωτιά είχε ξεσπάσει δέκα μέρες αργότερα», λέει ο αντιπεριφερειάρχης Γιώργος Κελαδής, «φέτος ίσως να μην είχαμε καθόλου μέλι στη χώρα. Όλη η νότια Ελλάδα έφερνε τις κυψέλες της στο δάσος της βόρειας Εύβοιας».

δείξουν πως το θέμα δεν τελειώνει με τις φωτιές, αλλά ότι απαιτείται σοβαρή δουλειά αποκατάστασης και πρόληψης. Να ξεφύγουμε από το συγκινησιακό βάρος της κρίσης και να εστιάσουμε, εξίσου, στο πριν και το μετά. Ο προβολέας των ΜΜΕ είναι σημαντικός στην κοινωνική στήριξη του σημαντικού έργου, που τώρα αρχίζει.

Τέλος, όλοι οι παραπάνω, όλοι εμείς οφείλουμε να εστιάσουμε στην πρόληψη, και αυτό δεν ισχύει μόνο στις φωτιές. Πρόληψη της φτώχειας και του αποκλεισμού, πρόληψη της αναπηρίας και των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, πρόληψη της κλιματικής αλλαγής και της οικολογικής καταστροφής. Η πρόληψη δεν συγκινεί, αλλά σώζει ζωές, έχει απτό αποτέλεσμα, κοστίζει εξαιρετικά λιγότερο. Ας φροντίσουμε να μη φτάσει ξανά η κατάσταση εκτός ελέγχου για να κινητοποιηθούμε και να απαιτήσουμε αυτά που αξίζουμε.

Η στιγμή της συλλογικής δράσης και κοινωνικής αϋπνίας έχει ήδη παρέλθει για να προλάβουμε την επόμενη κρίση. «Κάθε μικρό πράγμα μετράει σε μια κρίση», είπε ο Jawaharlal Nehru. Μετράει κάθε μέρα, πάντα, προσθέτουμε εμείς.

* Η κ. Μυρτώ Ξανθοπούλου είναι σύμβουλος για τη Φιλανθρωπία και την Κοινωνία των Πολιτών.

** Ο κ. Αστέρης Χουλιάρας είναι καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

«Η βιντεοκλήση μάς ανοίγει παράθυρο στην ελευθερία»

Κρατούμενοι μιλούν για το e-επισκεπτήριο

Της **ΑΛΕΞΙΑΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗ**

Λίγα κουδουνίσματα μετά, βλέπει το πρόσωπο της μητέρας του στην οθόνη του υπολογιστή να λάμπει. «Υστερα από τόσες ημέρες που σε ακούμε μόνο στο τηλέφωνο, επιτέλους σε βλέπουμε αγόρι μου», είπε ανακουφισμένη η γυναίκα. «Επιτέλους, σας βλέπω κι εγώ», απαντάει ο Κώστας. «Πώς τα περνάτε;». Η συζήτηση κυλάει χαλαρά: τα νέα τους, ο καύσωνας, οι φωτιές σε όλη την Ελλάδα. Ακούγοντάς τους, δύσκολα συνειδητοποιεί κανείς πως ο Κώστας μιλάει στους ηλικιωμένους γονείς του μέσα από τον ειδικά διαμορφωμένο χώρο του ηλεκτρονικού επισκεπτηρίου, στο κατάστημα κράτησης των Γρεβενών.

Ο νεαρός άνδρας πέρασε την πόρτα της φυλακής της Δυτικής Μακεδονίας πριν από περίπου 10 χρόνια. Το διάστημα αυτό τα επισκεπτήρια των γονιών του ήταν από τις πιο παρηγορητικές στιγμές που είχε, εκτιόντας την ποινή του. Αυτό όμως άλλαξε. «Η μητέρα μου είναι χειρουργημένη και ο πατέρας μου στα 83-84 του χρόνια δεν μπορεί να κάνει μεγάλες αποστάσεις με ΚΤΕΛ και έτσι δεν μπορούν πια να έρθουν. Εχω να τους δω τρία χρόνια διά ζωής».

Εκείνη την περίοδο οι φυλακές στα Γρεβενά είχαν ξεκινήσει να εφαρμόζουν πρώτες σε όλη την Ελλάδα το επισκεπτήριο μέσω Skype. «Το Skype έλυσε πολλά προβλήματα. Ηρθε ακριβώς τη στιγμή που οι γονείς μου δεν μπορούσαν να με δουν», λέει ο Κώστας. Πλέον, οι βιντεοκλήσεις αποτελούν τον μοναδικό τρόπο που έχει ο κρατούμενος για να αντικρίσει τα πρόσωπα της οικογένειάς του. «Είναι πολύ βοηθητικό ότι έρχομαι εδώ μέσα. Ανοίγει η ψυχή μου. Είναι ένα παράθυρο προς την ελευθερία. Έχει εικόνα και όπως λέει ο λαός, μια εικόνα χίλιες λέξεις», δηλώνει, μιλώντας στην «Κ». Όπως εξηγεί, όταν βλέπεις τον άλλον δεν χρειάζεται να πεις πολλά, ενώ αστειεύομενος αναφέρει πως η μητέρα του πολλές φορές του ζητάει να σκωθεί στην κάμερα για να δει αν αδυνατίζει ή όχι.

«Το e-επισκεπτήριο γεννήθηκε μέσα από την ανάγκη. Η απομακρυσμένη περιοχή στην οποία

βρίσκεται το κατάστημα, μακριά από αστικό ιστό, αλλά και το γεγονός του ότι έχουμε κρατούμενους από όλη την Ελλάδα, έκανε δύσκολη την πρόσβαση από τους συγγενείς», δηλώνει ο διευθυντής των φυλακών Γρεβενών, Χρήστος Ψύχος, δίνοντας ως παράδειγμα κάποιον που θα πρέπει από ένα νησί να ταξιδέψει μέχρι τα Γρεβενά για να καταφέρει να δει τον συγγενή του για λίγη ώρα.

Η καινοτομία πρωτοβουλία ξεκίνησε να εφαρμόζεται πιλοτικά στη φυλακή ήδη από το 2016. Παρότι μια κλήση μέσω Skype ακού-

«Η πανδημία μάς βρήκε έτοιμους και η τεχνογνωσία που υπήρχε όλα αυτά τα χρόνια μεταδόθηκε γρήγορα και στα υπόλοιπα καταστήματα», λέει ο διευθυντής των φυλακών Γρεβενών.

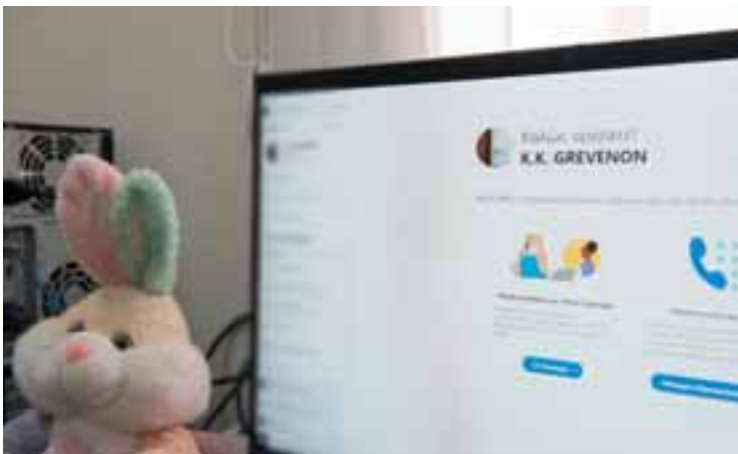
γεται το πιο απλό πράγμα στον κόσμο, σε μια φυλακή δεν είναι και τόσο εύκολο. Η ομάδα των Γρεβενών, έπειτα από μελέτη και εκπαιδευτικά ταξίδια στο εξωτερικό, συντάξε μέσα στο πλαίσιο της πιλοτικής λειτουργίας έναν κανονισμό, που προέβλεπε και έλυνε θέματα τεχνικής φύσεως, ασφαλείας, προστασίας και του κρατούμενου και της οικογένειάς του, αλλά και ζητήματα ψυχολογίας. Ο κανονισμός κράτησε διέπει μέχρι και σήμερα τη λειτουργία του ηλεκτρονικού επισκεπτηρίου.

Σωτήρια λύση

Ο συγκεκριμένος κανονισμός αποτέλεσε σωτήρια λύση όταν χρόνια αργότερα εμφανίστηκε ο κορωνοϊός. «Η πανδημία μάς βρήκε έτοιμους εμάς και η τεχνογνωσία που υπήρχε όλα αυτά τα χρόνια μεταδόθηκε γρήγορα και στα υπόλοιπα καταστήματα κράτησης», σημείωσε ο κ. Ψύχος, διευκρινίζοντας πως η φυλακή των Γρεβενών μοιράστηκε την εμπειρία που είχε αποκτήσει ώστε τα υπόλοιπα καταστήματα κράτησης

Είναι σημαντικό να βλέπεις τον άλλον, λέει ο Κώστας. Η μητέρα του συχνά του ζητάει να σκωθεί στην κάμερα για να δει αν αδυνατίζει ή όχι...

Οι βιντεοκλήσεις γίνονται μέσω Skype. Σύμφωνα με το πρωτόκολλο στα Γρεβενά, ο κρατούμενος οδηγείται στο ειδικό δωμάτιο που έχει δημιουργηθεί για το e-επισκεπτήριο και συνομιλεί για περίπου 20 λεπτά με τον δικό του άνθρωπο, παρουσία ψυχολόγου και φύλακα.

να προσαρμοστούν άμεσα στις νέες συνθήκες.

Πλέον, με την έλευση της COVID-19, το e-επισκεπτήριο έχει επεκταθεί, όπως αναφέρει η αρμόδια γενική γραμματεία, σε όλα τα καταστήματα κράτησης στη χώρα. «Λόγω των έκτακτων μέτρων περιορίστηκαν οι άδειες και τα επισκεπτήρια, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν θέλαμε να αισθάνονται μόνοι τους οι κρατούμενοι. Η εξ αποστάσεως επικοινωνία κράτησε ψυχολογικά όρθιους τόσο τους κρατούμενους όσο και τους συγγενείς τους και είμαι περήφανη που επεκτεινάμε παντού το ηλεκτρονικό επισκεπτήριο», δήλωσε στην «Κ» η γενική γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής Σοφία Νικολάου. Η ίδια μάλιστα υπογράμμισε πως το e-επισκεπτήριο θα συνεχίσει να λειτουργεί με ακόμη πιο ενισχυμένα τεχνικά μέσα και μετά την πανδημία, για τους κρατούμενους που έχουν μακριά τις οικογένειές τους και δεν έχουν τη δυνατότητα να τους δουν διά ζωής.

Για τον Κώστα, το Skype είναι κάτι παραπάνω από την επαφή με

την οικογένειά του. «Μπορώ να δω το δωμάτιό μου, τους χώρους μου, το μπαλκόνι μου, τη γειτονιά μου. Μου θυμίζει πράγματα που τόσα χρόνια τα είχα ξεχασμένα. Επειδή είμαι περίπου 10 χρόνια στη φυλακή, κάποια πράγματα όσο καλή μνήμη και να έχουμε, τα ξεχνάμε», λέει. Η επαφή με τη ζωή που άφησε πίσω τον βοηθάει να βλέπει μπροστά και του δίνει κίνητρο να προσπαθήσει να επιστρέψει.

«Ένα λεπτό παρακαλώ»

Σύμφωνα με το πρωτόκολλο στα Γρεβενά, ο κρατούμενος οδηγείται στο ειδικό δωμάτιο που έχει δημιουργηθεί για το e-επισκεπτήριο και συνομιλεί για περίπου 20 λεπτά με τον δικό του άνθρωπο, παρουσία ψυχολόγου και φύλακα.

Για τη γυναίκα του Στράτου, όμως, η ώρα αυτή με δυσκολία είναι αρκετή. «Μην κλείνεις, ένα λεπτό σε παρακαλώ», του φωνάζει. Δεν περιμένε κάποιος άλλος στη σειρά και έτσι το νεαρό ζευγάρι ξεκλείψε μερικά λεπτά ακόμα. Δίπλα στη σύζυγο κάθονται τα δυο

το μικρά παιδιά. Η πιο δύσκολη στιγμή είναι όταν ο 6χρονος γιος του τον ρωτάει επίμονα πότε θα γυρίσει. «Τα παιδιά ξέρουν ότι δουλεύω εδώ. Δεν γνωρίζουν ότι είμαι φυλακή. Γιατί και στη Γερμανία δούλευα στο εστιατόριο. Τους λέω “είμαι εδώ, δουλεύω και μόλις τελειώσω θα έρθω σπίτι. Λίγη υπομονή, ακόμα λίγο, ακόμα λίγο και έτσι τρώμε τον καιρό».

Ο Στράτος προτιμάει το Skype από το κανονικό επισκεπτήριο εξαιτίας του προστατευτικού τζαμιού που έχει επιβληθεί λόγω των περιοριστικών μέτρων για την COVID-19. Όπως αναφέρει, δεν θέλει η κόρη του και ο γιος του να βιώσουν την εμπειρία να τον βλέπουν, αλλά να μην μπορούν να τον αγκαλιάσουν. Έτσι, προς το παρόν, έχει ως μόνη διέξοδο τα καθημερινά τηλέφωνα και τις βιντεοκλήσεις. «Ψυχολογικά μας βοηθάει πολύ, μας δίνει άλλη δύναμη, άλλη ψυχολογία. Δίνει κουράγιο και σε εμάς και στην οικογένειά μας», επισημαίνει.

Όπως αναφέρει ο διευθυντής των φυλακών, κ. Ψύχος, σχεδόν

όλοι οι κρατούμενοι που δοκίμασαν το ηλεκτρονικό επισκεπτήριο μια φορά, το επανέλαβαν, ενώ μέχρι σήμερα δεν υπήρξε ποτέ περιστατικό κακής χρήσης. Πλέον, στη φυλακή πολλοί προτιμούν έναν συνδυασμό, εφαρμόζοντας και των δύο ειδών τα επισκεπτήρια. Όπως επισημαίνει ο ίδιος, η λύση αυτή έχει πολλαπλά οφέλη, καθώς λειτουργεί ευεργετικά και εκτονωτικά για τους κρατούμενους, συνδέοντάς τους και με τον έξω κόσμο, αλλά και με την οικογένειά τους, που αποτελεί σημαντικό πυλώνα για την επανένταξή τους στην κοινωνία.

Ο Στράτος ελπίζει η στιγμή αυτή να έρθει γρήγορα και η επόμενη φορά που θα δει την οικογένειά του να είναι διά ζωής και μακριά από τη φυλακή. Προς το παρόν πρέπει να κλείσει. Το επισκεπτήριο λήγει. «Να προσέχεις τα παιδιά! Εντάξει αγάπη μου; Θα κλείσει ο μπαμπάκας. Σ' αγαπώ!».

Τα ονόματα των κρατούμενων έχουν αλλαχθεί προκειμένου να προστατευθεί η ταυτότητά τους.

Η παράξενη ιστορία του smartphone για συντηρητικούς

Ο 22χρονος δισεκατομμυριούχος Ερικ Φίνμαν θέλει να μετατρέψει την τηλεφωνική συσκευή του σε πολιτικό όπλο

Του **JACK NICAS**
THE NEW YORK TIMES

Ευκαιρία να αυξήσει ακόμη περισσότερο την ήδη σημαντική παρουσία του, εκμεταλλευόμενος την ιδεολογική πόλωση της σύγχρονης αμερικανικής κοινωνίας, διέγνωσε ο 22χρονος δισεκατομμυριούχος Ερικ Φίνμαν. Σε εντυπωσιακό βίντεο, που δημοσίευσε τον Ιούλιο στο YouTube, ο νεαρός επιχειρηματίας εμφάνισε τα σχέδιά του για νέο είδος κινητού τηλεφώνου, που θα απευθύνεται σε όσους επιθυμούν «να απελευθερωθούν από τα δεσμά των ηγεμόνων της υψηλής τεχνολογίας». Οι εικόνες της διαφήμισης παραπέμπουν αισθητικά σε συγκέντρωση των Ρεπουμπλικανών, με αβθονία σημαίων και αναφορές σε πρώην προέδρους, όπως ο Λίνκολν και ο Τραμπ. Χάρη σε συντηρητικούς τηλεοπτικούς σχολιαστές, που προώθησαν με χαρά το «τηλέφωνο της ελευθερίας» (Freedom Phone) του Φίνμαν στο κοινό τους, η εταιρεία του 22χρονου δισεκατομμυριούχου εξασφάλισε χιλιάδες παραγγελίες για τη συσκευή

αξίας 500 δολαρίων.

Οι πρώτες σημαντικές δυσκολίες εμφανίσθηκαν, όμως, όταν ήλθε η ώρα για την κατασκευή και την αποστολή των συσκευών. Ειδικοί και σχολιαστές της αγοράς έξυπνων κινητών τηλεφώνων επεσήμαναν

Κοστίζει 500 δολάρια και είναι «φορτωμένο» με εφαρμογές συντηρητικών κοινωνικών δικτύων και ειδοσιογραφικών σελίδων.

από την αρχή ότι η χρήση φθηνής κινεζικής συσκευής για το λογισμικό του «τηλεφώνου της ελευθερίας» δεν ήταν καλή ιδέα. Την ίδια στιγμή, ακόμη και ο ίδιος ο εμπνευστής της εταιρείας, ο Φίνμαν, έπαψε γρήγορα να ενδιαφέρεται για την καθημερινή

Ο Ερικ Φίνμαν έγινε γνωστός ως ο νεότερος δισεκατομμυριούχος κρυπτονομίσματος bitcoin.

λειτουργία της, όπως για τη σύσταση ομάδων εμπορικής προώθησης, την εξυπηρέτηση πελατών και την απόδοση ΦΠΑ.

Ο Φίνμαν, που έγινε γνωστός ως ο νεότερος δισεκατομμυριούχος κρυπτονομίσματος bitcoin, είναι

ένας από τους πολλούς νέους συντηρητικούς επιχειρηματίες της υψηλής τεχνολογίας, που είναι πρόθυμοι να συγκρουστούν με τους κολοσσούς του χώρου. Τέτοιοι είναι οι πάροχοι υπηρεσιών αποθήκευσης δεδομένων, που προσφέρουν διαδικτυακό βήμα σε ακροδεξιές ιστοσελίδες και οι επτά υπάρχουσες εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης για συντηρητικούς, που προσπαθούν να ανταγωνισθούν το Facebook. Ο Φίνμαν θεωρεί τον εαυτό του φορέα τεχνολογικής αλλά και πολιτικής αλλαγής, ενώ σε πρόσφατη συνέντευξή του μίλησε για τη βρετανική πολιτική σκηνή, μνημονεύοντας ρητά του Μάρκου Αυρήλιου, αλλά και του μόδιστρου Καρλ Λάγκερφελντ, για να κατακεραυνώσει τη σημερινή «θλιβερή» εικόνα του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος.

Για το smartphone του, όμως, ο Φίνμαν έπρεπε να βασισθεί στην Google. Το λογισμικό Android της εταιρείας υποστηρίζει εκατομμύρια εφαρμογές, ενώ η Google δίνει τη δυνατότητα τροποποίησής του προ-

σφέροντάς το δωρεάν σε προγραμματιστές. Ο Φίνμαν προσέλαβε έτσι ομάδα προγραμματιστών, με αποστολή να «βήσουν» κάθε ίχνος της Google από το λογισμικό του τηλεφώνου του και να το «φορτώσουν» με εφαρμογές συντηρητικών κοινωνικών δικτύων και ειδοσιογραφικών σελίδων. Το τροποποιημένο λογισμικό χρησιμοποιήθηκε στα τηλέφωνα που είχε αγοράσει ο Φίνμαν από την Κίνα. Πολλοί προβεβλημένοι συντηρητικοί τηλεοπτικοί σχολιαστές επέλεξαν να διαφημίσουν τη νέα συσκευή, εξασφαλίζοντας 50 δολάρια για κάθε πελάτη, ο οποίος θα χρησιμοποιούσε εκπαιτωτικό κωδικό. Χιλιάδες Αμερικανοί αγόρασαν τη συσκευή των 500 δολαρίων. Στα τέλη του μήνα, όμως, δημοσιεύματα του τεχνολογικού Τύπου αποκάλυπταν ότι το «τηλέφωνο της ελευθερίας» ήταν βασισμένο σε φθηνή συσκευή της κινεζικής εταιρείας Umidigi. Τα ηλεκτρονικά τσιπ της Umidigi ήταν γνωστά ως ιδιαίτερα ευάλωτα σε χάκερ. Δεχόμενος καταλογισμό επικρίσεων, ο Φίνμαν επέλεξε

να συνεργασθεί με τον μικρό Αμερικανό κατασκευαστή κινητών τηλεφώνων ClearCellular, οι συσκευές του οποίου δεν συνδέονται με λογισμικό Google και Apple. Η εταιρεία διέθετε επίσης πείρα στον τομέα των logistics και της εξυπηρέτησης πελατών. Παρ' όλα αυτά, οι κριτικές για το νέο τηλέφωνο δεν υπήρξαν ενθαρρυντικές. Η δημοφιλής ιστοσελίδα προϊόντων τεχνολογίας αιχμής CNET ανέφερε ότι η συσκευή των 500 δολαρίων «μοιάζει σχεδόν ισαύτως με φθινό τηλεόφωνο android των 200 δολαρίων».

Ο Φίνμαν λέει ότι έχει παραγγείλει για 12.000 «τηλέφωνα της ελευθερίας» και έσοδα 6 εκατ. δολαρίων σε επτά εβδομάδες. Ακόμη, όμως, και αν η συγκεκριμένη επιχειρηματική προσπάθεια του Φίναν αποτύχει, ο 22χρονος μεγατόνας σχεδιάζει να αξιοποιήσει το Freedom Phone ως εργαλείο συσπείρωσης συντηρητικών ψηφοφόρων και κινητοποιήσεων της ιδεολογικής βάσης του κόμματος ενόψει τοπικών και εθνικών εκλογικών αναμετρήσεων.

Στηρίζουμε τον εμβολιασμό ως ηθική μας υποχρέωση

Ο Αρχιεπίσκοπος Ελπιδοφόρος στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΕΛΛΙΣ**

Στη συμπλήρωση είκοσι ετών από την τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου, που συγκλόνισε την ανθρωπότητα και σε σημαντικό βαθμό άλλαξε τη ζωή όλων, ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ελπιδοφόρος μιλάει στην «Κ», με αφορμή την ανοικοδόμηση του νέου ναού του Αγίου Νικολάου, ο οποίος έρχεται σαν μια αναγέννηση ελπίδας, στα ερείπια του μικρού κτίσματος του ναού που βρισκόταν δίπλα στους Δίδυμους Πύργους και καταστράφηκε ολοσχερώς.

Ο Αρχιεπίσκοπος, ο οποίος την Παρασκευή τέλεσε μνημόσυνο για τα θύματα της 11ης Σεπτεμβρίου, υπογραμμίζει την ξεχωριστή σημασία που έχει για όλους τους Αμερικανούς αλλά και για την ανθρωπότητα γενικότερα, το γεγονός ότι ένας εμβληματικός ελληνορθόδοξος ναός θα στέκεται στο Σημείο Μηδέν «ως το μοναδικό σύμβολο θρησκευτικής πίστης σε αυτό το ιερό έδαφος».

Ο νέος ναός, σχεδιασμένος από τον Σαντιάγο Καλατράβα, που επρόκειτο να φωτιστεί μαζί με άλλα κτίρια της περιοχής, στη μνήμη των θυμάτων, άνοιξε τις θύρες του στο πλαίσιο των εκδηλώσεων μνήμης στο «Σημείο Μηδέν», αλλά θα λειτουργήσει κανονικά για τους προσκυνητές και τους απλούς επισκέπτες την άνοιξη του επομένου έτους.

Ο κ. Ελπιδοφόρος, ο οποίος βρίσκεται στην ηγεσία της ελληνορθόδοξης κοινότητας της Αμερικής, τη σημαντικότερη Επαρχία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, στέλνει ένα μήνυμα αλληλοκατανόησης, υπογραμμίζοντας ότι «σε μια εποχή όπου η μισαλλοδοξία, ακόμη και το μίσος έχουν γίνει σχεδόν κανόνας στις θρησκευτικές κοινότητες, έχουμε μια εξαιρετική ευκαιρία να αναδείξουμε το μεγαλείο της θρησκείας. Τη θρησκευτική πίστη που κηρύττει, διδάσκει και εφαρμόζει την αγάπη, τη συμπόνια, την ευσιπλαχνία, τη συγχώρεση και την αποδοχή της διαφορετικότητας των άλλων».

Αναφέρεται στη σχέση προέδρου Μπάιντεν με την ομογένεια, σημειώνει το αυξημένο ενδιαφέρον του για την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, όπως και για το Πατριαρχείο, και υπογραμμίζει ότι στο πρόσωπό του «η Εκκλησία μας και ο Ελληνισμός έχουν έναν φίλο στον Λευκό Οίκο».

Εκφράζοντας την ευαισθησία του ιδίου αλλά και του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου, γνωστού και ως «Πράσινου Πατριάρχη», για το περιβάλλον και την

Ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ελπιδοφόρος.

Μια Ελληνορθόδοξη Εκκλησία του Οικουμενικού Πατριαρχείου θα είναι αυτή που θα στέκεται στο Σημείο Μηδέν ως το μοναδικό σύμβολο θρησκευτικής πίστης σε αυτό το ιερό έδαφος.

Αν θέλουμε να πάρουμε στα σοβαρά την εντολή του Κυρίου, πρέπει να σκεφτόμαστε όλα τα πλάσματα του πλανήτη και τις επόμενες γενιές. Ο καθένας μπορεί να κάνει τη διαφορά μειώνοντας το δικό του κλιματικό αποτύπωμα.

Ο νέος ναός του Αγίου Νικολάου, σχεδιασμένος από τον Σαντιάγο Καλατράβα, άνοιξε τις θύρες του στο πλαίσιο των εκδηλώσεων μνήμης στο Σημείο Μηδέν, αλλά θα λειτουργήσει κανονικά για τους προσκυνητές και τους απλούς επισκέπτες την άνοιξη του επομένου έτους.

κλιματική αλλαγή, ο κ. Ελπιδοφόρος τονίζει ότι ο καθένας μπορεί να κάνει τη διαφορά «μειώνοντας το δικό του κλιματικό αποτύπωμα και ενεργώντας –είτε μέσω της δικαιοδοσίας του είτε μέσω των καταναλωτικών του επιλογών– με σκοπό την ενθάρρυνση της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης».

Τέλος, μιλώντας για την πανδημία, σημειώνει ότι η Εκκλησία στηρίζει τον εμβολιασμό «ως μέσο προστασίας του εαυτού μας και ως ηθική μας υποχρέωση, ως χριστιανοί, να προστατεύουμε τους άλλους».

– **Τι σηματοδοτεί για την ελληνοαμερικανική κοινότητα η επαναλειτουργία του Αγίου Νικολάου;**

– Από τη στιγμή που έφτασα στις Ηνωμένες Πολιτείες ως Αρχιεπίσκοπος Αμερικής, δεσμευτικά να ολοκληρώσω τον Ελληνορθόδοξο Ιερό Ναό και Εθνικό Προσκύνημα του Αγίου Νικολάου το συντομότερο δυνατό. Ήταν καθήκον μας, υποχρέωσή μας απέναντι στον αμερικανικό λαό και ιδιαίτερα στην πόλη της Νέας Υόρκης. Ο Άγιος Νικόλαος ήταν ο μόνος ναός που καταστράφηκε την 11η Σεπτεμβρίου και έπρεπε να αναστηθεί, γιατί οι ζωές που χάθηκαν άξιζαν ένα κενοτάφιο μνήμης.

Με τις εξαιρετες προσπάθειες των «Φίλων του Αγίου Νικολάου», μιας ομάδας κορυφαίων προσωπικοτήτων της ελληνοαμερικανικής κοινότητας, καταφέραμε –ακόμη και εν μέσω πανδημίας– να συγκεντρώσουμε όλα τα απαραίτητα κεφάλαια για την αποπεράτωση του έργου της ανέγερσης του ναού (πάνω από 55 εκατ. δολάρια) και να σπάσουμε τη σιωπή τριών και πλέον ετών στο Σημείο Μηδέν, με τον ήχο της δραστηριότητας και της προόδου.

Ως ομογένεια της Αμερικής, μπορούμε πλέον να είμαστε υπερήφανοι για ένα επίτευγμα που έτυχε σε εμάς, καθώς ήμασταν η μικρή Εκκλησία που μαρτύρησε

μαζί με χιλιάδες συνανθρώπους μας την 11η Σεπτεμβρίου 2001.

Ωστόσο, δεν πιστεύω πως πρόκειται για καθαρή σύμπτωση. Ως Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία της Αμερικής –Επαρχία του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως– έχουμε τώρα μια εξέχουσα θέση στην αμερικανική δημόσια συνείδηση, που είναι πολύ μεγαλύτερη από όσο υποδουλώνουν τα αριθμητικά μεγέθη μας στο έθνος. Μια Ελληνορθόδοξη Εκκλησία του Οικουμενικού Πατριαρχείου θα είναι αυτή που θα στέκεται στο Σημείο Μηδέν ως το μοναδικό σύμβολο θρησκευτικής πίστης σε αυτό το ιερό έδαφος.

Καθώς περνούν οι μήνες και τελικά ανοίγει το εθνικό προσκύνημα για λατρεία, πιστεύω να διαπιστώσετε ότι το βάρος της σημασίας του δεν αφορά μόνο την ομογένεια, αλλά όλους τους Αμερικανούς, και ουσιαστικά όλο τον κόσμο.

– **Πώς αισθάνεστε σε προσωπικό επίπεδο που έπειτα από τόσες καθυστερήσεις και παλινδρομήσεις, ο ναός επιτέλους ολοκληρώθηκε;**

– Καθώς δεν ήμουν εδώ κατά τη διάρκεια των «καθυστερήσεων και παλινδρομήσεων» που αναφέρετε, θα πω μόνο ότι πάντα παρακολουθούσα τα νέα για τον Άγιο Νικόλαο από μακριά. Αλλά όπως είπα και προηγουμένως, η δέσμευσή μου να φέρω εις πέρας αυτή την πνευματική ευθύνη βρισκόταν στο μυαλό και στην καρδιά μου καθώς ταξίδευα πέρα από τον ωκεανό για να ενδυσώ τον μανδύα του Αρχιεπισκόπου Αμερικής. Εάν θα μπορούσε μία λέξη να περιγράψει τα συναισθήματά μου, αυτή θα ήταν η «ευγνωμοσύνη». Αισθάνομαι απέραντη ευγνωμοσύνη απέναντι στους φίλους του Αγίου Νικολάου, στον πατέρα Αλέξανδρο Καρλούτσο που από την πρώτη μέρα υπερασπίστηκε αυτή την Εκκλησία, στους εργάτες και τους εθελοντές της ανέγερσης και φυσικά στον Άγιο Νί-

κόλαο Αρχιεπίσκοπο Μύρων τον Θαυματουργό και τον Κύριο του και Θεό μας. Και οφείλει να είναι απέραντη αυτή η ευγνωμοσύνη, διότι τέτοια είναι και η αποστολή μας – προς όλους τους ανθρώπους του κόσμου.

– **Πόσο σημαντικό είναι το γεγονός πως ένας ελληνορθόδοξος ναός θα βρίσκεται στο επίκεντρο της προβολής, σε παναμερικανικό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, λόγω του συμβολισμού που εκπέμπει το συγκεκριμένο σημείο;**

– Πράγματι, πόσο σημαντικό! Το σημείο του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου όπου έγινε η τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 είναι το επίκεντρο του πρώτου κεφαλαίου της ιστορίας του 21ου αιώνα. Στη Νέα Υόρκη, μια καθαυτό παγκόσμια πρωτεύουσα, η ελληνορθόδοξη πίστη έχει μια θέση, μια αποστολή και μια ευθύνη που δεν έχει κανένας άλλος θρησκευτικός τόπος στη χώρα – ή ακόμη και στον κόσμο.

Σε μια εποχή όπου η μισαλλοδοξία, ακόμη και το μίσος έχουν γίνει σχεδόν κανόνας στις θρησκευτικές κοινότητες, έχουμε μια εξαιρετική ευκαιρία να αναδείξουμε το μεγαλείο της θρησκείας. Τη θρησκευτική πίστη που κηρύττει, διδάσκει και εφαρμόζει την αγάπη, τη συμπόνια, την ευσιπλαχνία, τη συγχώρεση και την αποδοχή της διαφορετικότητας των άλλων. Εμείς οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί έχουμε παράδοση γεμάτη Πνεύμα που δεν περιλαμβάνει κάθε ιδιοτροπία των ανθρώπινων εμπειριών, αλλά δεν εξαρτούμε τη ζωή και τη δικαιοσύνη μας από το μίσος για τον «άλλο» ή την απόρριψη όσων είναι διαφορετικοί από εμάς. Είμαστε άνθρωποι του διαλόγου, και το εθνικό προσκύνημα του Αγίου Νικολάου θα αποτελέσει το σημείο συνάντησης όπου θα ανθίσει ο διάλογος, ο αμοιβαίος σεβασμός και η κατανόηση.

Το περιβάλλον

– **Έχετε δηλώσει ότι «η μόλυνση και η προσβολή του περιβάλλοντος είναι ηθική αμαρτία». Τι πρέπει να κάνει συνολικά η ανθρωπότητα αλλά και ο καθένας από μας για την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής;**

– Κατά τη διάρκεια των καταστροφικών πλημμυρών μετά τον τυφώνα Αϊντα, γίναμε μάρτυρες των όσων ανέφερε το πρόσφατο κοινό ανακοινωθέν που υπέγραψαν ο Οικουμενικός μας Πατριάρχης, ο Πάπας Φραγκίσκος και ο Αρχιεπίσκοπος του Καντέρμπουρι: «Οι άνθρωποι που υποφέρουν περισσότερο από τις καταστροφικές επιπτώσεις αυτών των καταχρήσεων είναι οι φτωχότεροι στον πλανήτη αλλά και οι λιγότερο υπεύθυνοι γι' αυτές». Εδώ και δεκαετίες, ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος καλεί τον κόσμο να επιδείξει περιβαλλοντική υπευθυνότητα και να αναλάβει θετική δράση. Αν θέλουμε να πάρουμε στα σοβαρά την εντολή του Κυρίου να είμαστε διακριστές της δημιουργίας, πρέπει να σκεφτόμαστε όλα τα πλάσματα του πλανήτη και τις επόμενες γενιές. Ο καθένας μπορεί να κάνει τη διαφορά μειώνοντας το δικό του κλιματικό αποτύπωμα και ενεργώντας –είτε μέσω της δικαιοδοσίας του είτε μέσω των καταναλωτικών του επιλογών– με σκοπό την ενθάρρυνση της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης.

Στο πρόσωπο του προέδρου Μπάιντεν, ο ελληνισμός βρίσκει ένα φίλο

– **Πόσο πραγματικά στενή είναι η σχέση του προέδρου Μπάιντεν με την ομογένεια; Μήπως έχουν δημιουργηθεί υπερβολικές προσδοκίες σε ό,τι αφορά την κατανόηση των ελληνικών ανησυχιών από τον Αμερικανό πρόεδρο;**

– Όπως είμαι βέβαιος ότι γνωρίζετε, ο πρόεδρος Μπάιντεν ξεκίνησε την καριέρα του στην πολιτική πριν από πενήντα και πλέον χρόνια, με τη θερμή υποστήριξη της ελληνοαμερικανικής κοινότητας στην πολιτεία του, το Ντέλαγουέρ. Οι Ελληνοαμερικανοί ήταν πάντα από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές του και καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του στη Γερουσία, ο πρόεδρος έδειχνε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις εξελίξεις

Από τις αρχές της πανδημίας, στραφήκαμε στην ηλεκτρονική λατρεία και προσαρμόσαμε την πρακτική μας στην τέλεση των μυστηρίων.

στη νοτιοανατολική Μεσόγειο. Εχω συναντηθεί με τον πρόεδρο Μπάιντεν ήδη από το 2013. Εκείνη την εποχή διατελούσα ηγούμενος της Θεολογικής Σχολής της Χάλκας και μητροπολίτης Προύσσης. Συναντήθηκαν ξανά μαζί του

«Οι Ελληνοαμερικανοί ήταν πάντα από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές του Τζο Μπάιντεν», λέει ο Αρχιεπίσκοπος Ελπιδοφόρος.

μετά την άφιξή μου στη Νέα Υόρκη ως νεοενηθρονισμένος Αρχιεπίσκοπος Αμερικής, το 2019.

Τον Ιούλιο του 2020, μετά τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, έσπευσε να με καλέσει στο τηλέφωνο για να δηλώσει εκ νέου την απεριφράστη στήριξή του στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, ενώ τον περασμένο Μάρτιο μας τίμησε μιλώντας μέσω τηλεδιάσκεψης στον εορτασμό της διακοσιετίας επέτειου της Ελληνικής Ανεξαρτησίας. Γνωρίζω ότι στο πρόσωπο του προέδρου Μπάιντεν η Εκκλησία μας και ο ελληνισμός βρίσκουν ένα φίλο στο Οβάλ Γραφείο.

– **Ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος της Εκκλησίας στην αντιμετώπιση**

στη πανδημία και τι λέτε, ως επικεφαλής της Αρχιεπισκοπής Αμερικής, σε κάποιους –πολλοί εξ αυτών πιστοί– που είτε αρνούνται την ύπαρξη του ιού είτε δεν θέλουν να εμβολιαστούν;

– Από τις αρχές της πανδημίας, δεν διαστάσαμε να λάβουμε υπόψη μας τις συμβουλές των ειδικών επιστημόνων στον τομέα. Μπορεί μια μικρή μειοψηφία να διαφώνησε εντόνως, αλλά στραφήκαμε στην ηλεκτρονική λατρεία και προσαρμόσαμε την πρακτική μας στην τέλεση των μυστηρίων. Υποστηρίζουμε τη σωστή χρήση της μάσκας και στηρίζουμε τον εμβολιασμό ως μέσο προστασίας του εαυτού μας και ως ηθική μας υποχρέωση, ως χριστιανοί, για να προστατεύουμε τους άλλους.

Τι αφήνει πίσω της η Αγκελα Μέρκελ

Πολλές χαμένες ευκαιρίες, έλλειψη μακρόπνοου οράματος, αλλά και ακμάζουσα γερμανική οικονομία με χαμηλή ανεργία

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Ενας Γερμανός δημοσιογράφος, ο Νίκο Φριντ, επικεφαλής του γραφείου Βερολίνου της Sueddeutsche Zeitung, που έχει συνοδεύσει την Αγκελα Μέρκελ στα περισσότερα ταξίδια της στο εξωτερικό, θυμάται την επεισοδική πτήση επιστροφής από τη δυτική ακτή των Ηνωμένων Πολιτειών, την άνοιξη του 2010, που συνέπεσε με την έκρηξη του ισλανδικού ηφαιστείου. Η στάχτη που απλώθηκε σε ένα μεγάλο μέρος της βόρειας Ευρώπης υποχρέωσε την αποστολή να αλλάξει δύο πτήσεις και, τελικά, να γυρίσει στη Γερμανία οδικώς.

Στη διαδρομή, όμως, το πούλμαν των δημοσιογράφων έπαθε λάστιχο κι έτσι η λιμουζίνα της καγκελάρια «περίμενε» υπομονετικά στον αυτοκινητόδρομο να αλλάξει λάστιχο το λεωφορείο, γιατί δεν ήθελε να εγκαταλείψει τους εκπροσώπους του Τύπου στη μέση του πουθενά.

Συχνά αυτή η αβίαστη ενσυναίσθηση και αλληλεγγύη, σε συνδυασμό με την ψυχραιμία στάση της, ήταν οι παράγοντες που την οδήγησαν στην υπέρβαση των τριών δύσκολων κρίσεων στην Ευρώπη στη διάρκεια των 16 ετών της θητείας της: της κρίσης χρέους, της προσφυγικής και της πανδημίας. Η ίδια παραδέχθηκε αυτήν την εβδομάδα ότι η ευρωκρίση, κατά την οποία απαίτησε «υπερβολικά πολλά» από τους Έλληνες, ήταν η δυσκολότερη στιγμή της σταδιοδρομίας της.

Ήταν πράγματι μια κρίση που απαίτησε την ενεργοποίηση πρωτόγνωρων εργαλείων και πιθανότατα θα είχε ξεπεραστεί ταχύτερα και αποτελεσματικότερα εάν δεν είχε επιδείξει η καγκελάρια την παραδοσιακή γερμανική προσήλωση στη λιτότητα και στην επίδειξη τιμωρητικής διάθεσης απέναντι στον υποτιθέμενο τρυφηλό βίο του ευρωπαϊκού Νότου.

Το μεταναστευτικό

Προτού ακόμη η Ευρώπη βγει από την οικονομική κρίση, το 2015 ήρθε το μεγάλο μεταναστευτικό κύμα. Η ενοστικτώδης αντίδραση της Μέρκελ ήταν να

■ **17 Ιουλίου 1954**
Η Αγκελα Ντοροτέα Μέρκελ γεννιέται στο Αμβούργο της τότε δυτικής Γερμανίας. Κόρη Λουθηρανού πάστορα, μεγαλώνει υπό κομμουνιστικό καθεστώς στην πρώην ανατολική Γερμανία.

■ **1973-1986**
Σπουδάζει στη Λειψία στη Γερμανική Ακαδημία Επιστημών του Βερολίνου.

■ **Νοέμβριος 1989**
Η πτώση του Τείχους αναδιαμορφώνει την Ευρώπη.

■ **Φεβρουάριος 1990**
Η Μέρκελ γίνεται εκπρόσωπος του ανατολικογερμανικού Δημοκρ. Κόμματος της Αφύπνισης, που ενώνεται με τη Χριστιανοδημοκρατική Ένωση (CDU).

■ **Οκτώβριος 1990**
Επανάωση των δύο Γερμανιών.

■ **Δεκέμβριος 1990**
Η Μέρκελ εκλέγεται βουλευτής του CDU στην Μπούντεσταγκ.

■ **Δεκέμβριος 1991**
Παραίτεται ο Σοβιετικός πρόεδρος Μιχαήλ Γκορμπατσόφ. Η πρώην υπερδύναμη αντικαθίσταται από 15 ανεξάρτητα κράτη.

■ **1994**
Η Μέρκελ, προστατευόμενη του καγκελάρια Χέλμουτ Κολ, διορίζεται υπουργός Περιβάλλοντος, Προστασίας της Φύσης και Πυρηνικής Ασφάλειας.

ΠΗΓΕΣ: Bloomberg, Brookings, Financial Times, Reuters, GRAPHIC NEWS

Παραδέχθηκε αυτήν την εβδομάδα ότι η ευρωκρίση, κατά την οποία απαίτησε «υπερβολικά πολλά» από τους Έλληνες, ήταν η δυσκολότερη στιγμή της σταδιοδρομίας της.

κρατήσει τα σύνορα της χώρας ανοικτά και να διακρύψει: «Θα τα καταφέρουμε». Συνολικά η Γερμανία υποδέχθηκε ενάμιση εκατομμύριο πρόσφυγες, κυρίως από τη Συρία. Μετά τις εσωκομματικές πιέσεις όμως, ειδικά από τον Χριστιανοκοινωνιστή Bau-

Τέλος εποχής

Η Αγκελα Μέρκελ κυριάρχησε στη γερμανική πολιτική σκηνή από όταν έγινε καγκελάρια το 2005. Οι επικείμενες εκλογές συμπίπτουν με τον 16ο και τελευταίο χρόνο της θητείας της.

■ **1998**
Εκλέγεται γενική γραμματέας του CDU.

■ **2000**
Το εξοπλιστικό σκάνδαλο δωροδοκίας υποχρεώνει σε παύση τον επικεφαλής του CDU, Βόλφγκανγκ Σόιμπλε. Η Μέρκελ γίνεται η πρώτη γυναίκα ηγέτις του κόμματος.

■ **2002**
Το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα, το ευρώ, που είναι αντιδημοφιλές στη Γερμανία εισάγεται σε 12 χώρες της Ευρωζώνης. Η Μέρκελ ηγείται της αντιπολίτευσης.

■ **22 Νοεμβρίου 2005**
Διαδέχεται τον Γκέρχαρντ Σρέντερ στην καγκελαρία. Η Μέρκελ κληρονομεί τις μεταρρυθμίσεις του Σρέντερ. Στην πρώτη θητεία της η ανεργία πέφτει από 11,5% σε 7%.

■ **2008**
Ξεκινάει η κλιμάκωση της κρίσης. Η παγκόσμια οικονομική κρίση, που πυροδοτεί η κατάρρευση της αγοράς στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ, πλήττει τις ευρωπαϊκές οικονομίες. Η Γερμανία δοκιμάζεται από πτώση των εξαγωγών κατά 8%. Μέσα σε ένα χρόνο, η Ελλάδα δέχεται πιέσεις να εγκαταλείψει την Ευρωζώνη, προκαλώντας σφοδρούς εσωτερικούς τριμμούς στην Ε.Ε.

■ **2009**
Η Μέρκελ επανεκλέγεται καγκελάρια.

■ **2011**
Μετά την πυρηνική καταστροφή της Ιαπωνίας στη Φουκουσίμα, η Μέρκελ ανακοινώνει το κλείσιμο των γερμανικών αντιδραστήρων έως το 2022.

■ **2013**
Πτώση της ανεργίας στο 5,2%. Η Μέρκελ επανεκλέγεται για τρίτη φορά.

■ **2014**
Ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντίμιρ Πούτιν εισβάλλει στην Ουκρανία.

■ **2015**
Η δημοτικότητα της Μέρκελ πέφτει. Η χώρα υποδέχεται 1,5 εκατ. αιτούντες άσυλο.

■ **Ιούνιος 2016**
Η Βρετανία ψηφίζει υπέρ της εξόδου από την 28μελή Ε.Ε.

■ **Νοέμβριος 2016**
Ο Ντόναλντ Τραμπ κερδίζει τις αμερικανικές εκλογές. Ο απερχόμενος πρόεδρος των ΗΠΑ Μπαράκ Ομπάμα καλεί τη Μέρκελ να θέσει νέα υποψηφιότητα προκειμένου να ανακαταίσει τον Τραμπ και τους ακροδεξιούς λαϊκιστές στην Ευρώπη.

■ **2017**
Η Μέρκελ επανεκλέγεται για τέταρτη φορά. Πτώση ανεργίας (3,7%) και συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας 70%.

■ **2020**
Η δημοτικότητα της αυξάνεται εν μέσω πανδημίας.

■ **2021**
Η Βουλή αποφασίζει ποσόστωση 25% για τη συμμετοχή γυναικών στον Δ.Σ. των μεγάλων επιχειρήσεων.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

κής αλλαγής, ενεργειακή Ρεαλ-πολιτική έναντι της Μόσχας, που θα μπορούσε όμως να δημιουργήσει εξαρτήσεις από το ρωσικό φυσικό αέριο, κατευνασμό της Κίνας χωρίς να εγείρονται ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διαιώνιση της προβληματικής συμφωνίας με την Τουρκία για τους μετανάστες είναι ορισμένα από αυτά που της καταλογίζουν Γερμανοί και ξένοι συνάδελφοι.

Από την άλλη, πέτυχε να κρατήσει τη γερμανική οικονομία ακμάζουσα, την ανεργία σε χαμηλά επίπεδα, να θεσπίσει τον κατώτατο μισθό (μια πρόταση των Σοσιαλδημοκρατών), να οδηγήσει τη χώρα της σε εγκατάλειψη της πυρηνικής ενέργειας μετά το ατύχημα στη Φουκουσίμα της Ιαπωνίας και να ενισχύσει την παρουσία των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια των μεγάλων επιχειρήσεων. «Ναι, είμαι φεμινίστρια», διακήρυξε ευθαρσώς αυτήν την εβδομάδα, κάτι που δεν είχε κάνει το 2017 στη Σύνοδο Γυναικών του G20 στο Βερολίνο, προκαλώντας απογοήτευση στις απανταχού θαυμάστριές της.

Αναζητώντας διάδοχο

Το παράδοξο είναι πως παρά τη μάλλον αρνητική αποτίμηση των τεσσάρων θητειών της από τον γερμανικό Τύπο, είναι εμφανής η προσπάθεια να εντοπιστεί ο αληθινός εκφραστής του μερκελισμού και να χριστεί επόμενος καγκελάριας.

Ο πρωθυπουργός της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας και συντηρητικός υποψήφιος, Αρμιν Λάσετ, θεωρήθηκε αρχικά ο κατάλληλος άνθρωπος για να τη διαδεχθεί. Στη συνέχεια, η Πράσινη Αναλένα Μπέρμποκ αναδείχθηκε ως μια νεότερη και τολμηρότερη εκδοχή της Μέρκελ. Και τις τελευταίες εβδομάδες, ο Ολαφ Σολτς, ο Σοσιαλδημοκράτης υπουργός Οικονομικών της, προβάλλει ως το κεντροαριστερό ισοδύναμο της Μέρκελ, που θα μπορούσε να τη διαδεχθεί χωρίς να διαταραχθεί η πολιτική σταθερότητα των τελευταίων 16 ετών. Αφού λοιπόν όλοι απορρίπτουν την πολιτική της απερχόμενης καγκελάριας, γιατί αναζητούν διακαώς μια Merkel 2.0;

Η πολυδιάσπαση στον χώρο της Δεξιάς ευνοεί τον Μακρόν

«Συνωστισμός» υποψηφίων προέδρων

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΞΗ**

Στις προεδρικές εκλογές του 2017, η Μαρίν Λεπέν απευθύνθηκε στους Γάλλους ψηφοφόρους με το μικρό της όνομα, χωρίς το επώνυμό της, που παραπέμπει στη σκληρή Ακροδεξιά, και χωρίς να αναφέρει το Εθνικό Μέτωπο, το οποίο εν συνεχεία μετονόμασε σε Εθνικό Συναγερμό. Φέτος παρουσιάζεται στις αφίσες χωρίς καν όνομα, χωρίς τα χρώματα της γαλλικής σημαίας, σαν μια χαμογελαστή ξανθιά γυναίκα σε γαλάνιο, πράσινο φόντο, με σύνθημα «Ελευθερίες».

Παρά τη «λείανση» της εικόνας της, όμως, οι δημοσκοπήσεις προβλέπουν ότι και πάλι θα πτηνθεί από τον Εμανουέλ Μακρόν. Οκτώ μήνες πριν από την αναμέτρηση του Απριλίου, ο Γάλλος πρόεδρος εμφανίζεται να συγκεντρώνει από 24% έως 29% στον πρώτο γύρο, αντί 24% έως 27% της Λεπέν, και να επικρατεί με 57% στον δεύτερο γύρο. Η αξία των μετρήσεων είναι περιορισμένη, καθώς το διάστημα που μεσολαβεί μέχρι τις εκλογές είναι μεγάλο και, όπως δείχναν οι εξελίξεις στη Γερμανία, πολλά μπορούν να αλλάξουν το τελευταίο δίμηνο.

Μέχρι στιγμής, πάντως, μία είναι η «σταθερά» της προεκλογικής εκστρατείας: ο ανταγωνισμός για την προσέλκυση του δεξιού ακροατηρίου. Τα σχόλια του Εμανουέλ Μακρόν για την «παράνομη μετανάστευση» από το Αφγανιστάν, ακριβώς τη στιγμή που δεκάδες χιλιάδες κάτοικοι της χώρας έπαιρναν τον δρόμο της προσφυγιάς, έδωσαν μια ιδέα για τον κυρίαρχο λόγο στη χώρα. Αν αυτός είναι ο Μακρόν, ο οποίος εξακολουθεί να δηλώνει ότι δεν ανήκει «ούτε στη Δεξιά ούτε στην Αριστερά», μπορεί κανείς να φανταστεί τι γίνεται στο παραδοσιακό δεξιό κόμμα της χώρας, που τα τελευταία χρόνια ονομάζεται LR («Οι Ρεπουμπλικανοί»).

Σε εκδήλωση με άλλους διεκδικητές του κρίσματος του κόμματος, ο πρώην επίτροπος Μισέλ Μπαρνιέ είπε τα εξής: «Δεν μπορούμε να κάνουμε όλα αυτά που θέλουμε αν δεν ανακτήσουμε την νομική μας κυριαρχία, η οποία τελεί πάντα υπό την απειλή καταδίκης από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ή από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή από μία ερμηνεία των δικών μας δικαστικών θεσμών». Ο Μπαρνιέ, σημειωτέον, ήταν ο διαπραγματευτής

A.B. PHOTO / FRANCIS MARI

Ο Εμανουέλ Μακρόν εξακολουθεί να δηλώνει ότι δεν ανήκει «ούτε στη Δεξιά ούτε στην Αριστερά».

Θα προβληθεί ως ο ριζοσπάστης πολιτικός, που διεκδικεί μια νέα πενταετία για να φέρει εις πέρας τις μεταρρυθμίσεις που έμειναν στη μέση λόγω κοινωνικών αντιδράσεων και κορωνοϊού.

της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατακρατώνουν τους Βρετανούς όταν χρησιμοποιούσαν τα επικειρήματα αυτά για το Brexit. «Γι' αυτό θα προκηρύξουμε δημοψήφισμα, που θα γίνει του χρόνου τον Σεπτέμ-

βριο, με δύο στόχους: τον κοινοβουλευτικό έλεγχο στις ετήσιες ποσοτώσεις μεταναστών και την ανάκτηση, μέσα από το σύνταγμα, της ελευθερίας χειρισμού και ερμηνείας ζητημάτων που σχετίζονται με τη μετανάστευση».

Ο Μπαρνιέ απέχει αρκετά από το κρίσμα του LR, ενώ το κόμμα δεν έχει καν αποφασίσει ούτε αν θα διενεργήσει προκριματικές εκλογές ούτε πώς θα χειριστεί τον Ζαβιέ Μπερτράν, τον δημοφιλή πρώην υπουργό, ο οποίος έχει δηλώσει εκ των προτέρων ότι θα κατέβει για πρόεδρος, ότι και αν αποφασίσει το κόμμα. Τέλος, υπάρχει και ο «τζόκερ» της αναμέτρησης, ο δημοσιογράφος Ερίκ Ζεμούρ, οι εκπομπές του οποίου προσελκύουν έως και ένα εκατομμύριο τηλεθε-

ατές και ο οποίος, εφόσον επισμπούήσει την υποψηφιότητά του, θα «κόψει» εκλογική πελατεία και από το LR και από τη Λεπέν.

Το πλήθος των υποψηφίων που απευθύνονται στο ίδιο δεξιό κοινό λειτουργεί αντικειμενικά υπέρ του Εμανουέλ Μακρόν, ο οποίος θα προσπαθήσει να ξαναπαίξει το βασικό χαρτί του 2017, την εικόνα ενός ριζοσπάστη πολιτικού που διεκδικεί μια νέα πενταετία για να φέρει σε πέρας τις μεταρρυθμίσεις που έμειναν στη μέση λόγω κοινωνικών αντιδράσεων και κορωνοϊού· όλα αυτά στον μικρόκοσμο της γαλλικής πολιτικής, ο οποίος, όπως δείχνει η ελάχιστη συμμετοχή στις περιφερειακές εκλογές του Ιουνίου, απέχει αρκετά από τον πραγματικό κόσμο.

Το τραύμα

Το Ισλάμ εξακολουθεί να καταλαμβάνει δυσανάλογα μεγάλο χώρο στη γαλλική πολιτική συζήτηση και ένας από τους υπευθύνους γι' αυτό εμφανίστηκε την Τετάρτη στην ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα του δικαστικού μεγάρου του Παρισιού. Είναι ο Σαλάχ Αμπντεσλάμ, ο δέκατος τρομοκράτης του Μπατακλάν, ο οποίος δήλωσε «στρατιώτης του Ισλαμικού Κράτους» κατά την έναρξη της δίκης του. Η «δίκη του αιώνα» ανασύρει στη μνήμη των Γάλλων τη φρίκη της 13ης Νοεμβρίου 2015, όταν 130 άνθρωποι που παρακολουθούσαν συναυλία, διασκεδάζαν σε μπαρ ή βρίσκονταν στο γήπεδο έπεσαν θύματα του ισλαμικού φονταμενταλισμού, στην πιο πολύνεκρη τρομοκρατική επίθεση που έχει γίνει ποτέ επί ευρωπαϊκού εδάφους. Η δίκη του Αμπντεσλάμ και 19 ατόμων που συνέβησαν στις επιθέσεις είναι μια σφοδρή προκειμένου να επιστρέψει η Γαλλία σε αυτό το συλλογικό τραύμα, να φωτίσει τις πτυχές του, να τιμωρήσει με θεσμικό μέσο τους υπευθύνους και στο τέλος, αν μπορέσει, να γυρίσει σελίδα.

Ο θλιβερός απολογισμός ενός πολέμου είκοσι ετών

Οι Ταλιμπάν έγραψαν τον επίλογο

Τον **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Το **αλίευσα** από άρθρο του Βρετανού συγγραφέα και ακτιβιστή Ταρίκ Αλί στο αμερικανικό περιοδικό The Nation με αφορμή την εικοστή επέτειο της 11ης Σεπτεμβρίου 2001. Ένα χρόνο πριν από την ημέρα που συγκλόνισε τον κόσμο, ο ιστορικός και κατά καιρούς σύμβουλος της CIA Τσάλμερς Τζόνσον δημοσίευε το βιβλίο του «Ανάδραση: Το κόστος και οι συνέπειες της αμερικανικής αυτοκρατορίας». Αρχικά, το βιβλίο πέρασε απαρατήρητο, αλλά θα γινόταν ανάπαυτο ένα χρόνο αργότερα για λόγους που γίνονται εύκολα κατανοητοί από το παρακάτω, προφητικό απόσπασμα: «Χρησιμοποιώ τον όρο ανάδραση ως συντομογραφία για να υποστηρίξω ότι κάθε έθνος θερίζει ό, τι σπέρνει, ακόμη κι αν δεν γνωρίζει ή δεν καταλαβαίνει με ακρίβεια τι έχει σπείρει. Δεδομένων των πλούτου και της ισχύος τους, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα γίνουν, στο ορατό μέλλον, ο κύριος αποδέκτης των πιο προβλέψιμων μορφών ανάδρασης, ιδιαίτερα τρομοκρατικών επιθέσεων εναντίον Αμερικανών, στρατιωτών και πολιτών, σε οποιοδήποτε σημείο της Γης, ακόμη και επί αμερικανικού εδάφους».

Οι φονικές επιθέσεις σε δύο από τα κυριότερα σύμβολα της αμερικανικής ισχύος, τους Δίδυμους Πύργους και το Πεντάγωνο, προκάλεσαν παγκόσμιο σοκ, πλαισιώνοντας με δυσοίωνες αποκρύψεις την αυγή του 21ου αιώνα. Ασφαλώς η Δύση δεν ήταν αμέλητη στο φαινόμενο της τρομοκρατίας. Επί έναν και πλέον αιώνα, ένοπλες οργανώσεις αντιδικτατορικών, αναρχικών, ακροαριστερών, ακροδεξιών, παρακρατικών και εθνικιστικών οργανώσεων άφηναν τα δικά τους ματωμένα ίχνη στην Ιστορία του Παλιού και του Νέου Κόσμου. Εδώ όμως μιλάμε για κάτι άλλο, πολύ διαφορετικό.

Η Αλ Κάιντα αντιπροσώπευε ένα νέο είδος τρομοκρατίας που δεν στηρίζεται σε καμία στοιχειωδώς μαζική οργάνωση, δεν διατηρεί δεσμούς με κανένα γεωγραφικά εντοπισμένο λαό/έθνος, δεν εκφέρει κανένα όραμα κατάκτησης της

εξουσίας για τον μετασχηματισμό μιας ορισμένης κοινωνίας. Πρόβαλε ως ένα χαλαρό δίκτυο, που εμφορείται από θρησκευτικό ζήλο, στο όνομα του οποίου όχι μόνον διαφορεί παντελώς για τις απώλειες αθώων ανθρώπων, αλλά ίσα ίσα επιζητά να τις μεγιστοποιήσει. Ένα προμήνυμα είχε έρθει το 1995, με την πολύνεκρη επίθεση της εσχάτολογικής σχέτας Ομ Σινρική στο μετρό του Τόκιο με αέριο σαρίν, αλλά τώρα επρόκειτο για κάτι απείρως απειλητικότερο, μια και η Αλ Κάιντα απευθυνόταν στο 1,5 δισ. των απανταχού Γης μουσουλμάνων.

Σε αυτό το φόντο, η νεορατσιστική θέση του Χάντιγκτον για τον «πόλεμο των πολιτισμών», που θα διαδεχόταν τη σύγκρουση καπιταλισμού - κομμουνισμού, απέκτισε τεράστια εμβέλεια. Μεταμελημένοι αριστεροί, «νέοι φιλόσοφοι» της

Η κληρονομιά του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας» για τις δυτικές δημοκρατίες είναι ότι η κατάσταση εξαιρέσης, στο πεδίο των πολιτικών και ατομικών ελευθεριών, έγινε κανονικότητα.

γενιάς του '60 έγιναν πρόθυμοι απολογητές των νεοσυντηρητικών ιεράκων που έφερε στον Λευκό Οίκο ο Τζορτζ Μπους, ρίχνοντας το σύνθημα για τις «τρείς πανούκλες», τη φαϊά (φασισμό), την κόκκινη (κομμουνισμό) και την πράσινη (το Ισλάμ), τις οποίες όφειλε να πολεμήσει, να κατατροπώσει κατά σειράν η πολιτισμένη Δύση. Ο ίδιος ο Μπους έθεσε όλα τα έθνη της οικουμένης ενώπιον του διλήμματος: «Είτε θα είσαστε μαζί μας είτε εναντίον μας».

Πολύ γρήγορα, ο αμερικανικός «πόλεμος κατά της τρομοκρατίας» πήρε την ακοήθη μορφή που όλοι έζησαμε. Οι Αμερικανοί εγκαταστάθηκαν ως κατοχική δύναμη στο Αφγανιστάν, άνοιξαν στρα-

1 11 Σεπτεμβρίου 2001, ΗΠΑ
Τρομοκράτες της Αλ Κάιντα καταλαμβάνουν τέσσερα αεροπλάνα, δύο από τα οποία συντρίβονται στους Δίδυμους Πύργους και ένα στο Πεντάγωνο. Το τέταρτο αεροπλάνο συντρίβεται στην Πενσυλβάνια. **Σκοτώνονται 2.977 άνθρωποι.**

2 12 Οκτωβρίου 2002, Ινδονησία
Τριπλή βομβιστική επίθεση της Jemaah Islamiyah σκοτώνει 202 ανθρώπους και τραυματίζει 209 στο Μπαλί.

3 22-26 Οκτωβρίου 2002, Ρωσία
Τσετσένοι τρομοκράτες αιχμαλωτίζουν 850 ομήρους στο θέατρο Ντουμπρόβκα της Μόσχας. Τουλάχιστον 107 σκοτώνονται έπειτα από εισβολή ειδικών δυνάμεων.

4 11 Μαρτίου 2004, Ισπανία
Βομβιστική επίθεση με τη σφραγίδα της Αλ Κάιντα στο σιδηροδρομικό δίκτυο της Μαδρίτης σκοτώνει 192 ανθρώπους και τραυματίζει περί τους 2.000.

5 1-3 Σεπτεμβρίου 2004, Ρωσία
Επίθεση τρομοκρατών σε σχολείο του Μπεσλάν οδηγεί στον θάνατο τουλάχιστον 385 ανθρώπων, κυρίως παιδιών.

6 7 Ιουλίου 2005, Βρετανία
Τέσσερις επιθέσεις αυτοκτονίας ισλαμιστών στο κεντρικό Λονδίνο σκοτώνουν 52 πολίτες και τραυματίζουν 700.

7 11 Ιουλίου 2005, Ινδία
Επτά συντονισμένες βομβιστικές επιθέσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της Βομβάνς στοιχίζουν τη ζωή 209 ανθρώπων, ενώ 700 τραυματίζονται.

8 26-29 Νοεμβρίου 2008, Ινδία
Πυροβολισμοί και βομβιστικές επιθέσεις στη Βομβάη αφήνουν πίσω τους 164 νεκρούς και πάνω από 300 τραυματίες.

9 22 Ιουλίου 2011, Νορβηγία
Δύο διαδοχικές επιθέσεις - βομβιστική επίθεση στο Οσλο και πυροβολισμοί στη νήσο Ουτόγια - Νορβηγού ακροδεξιού σκοτώνουν 77 ανθρώπους και τραυματίζουν 319.

10 21 Σεπτεμβρίου 2013, Κένυα
Ενοπλοι της οργάνωσης Al Shabaab, που συνδέεται με την Αλ Κάιντα, επιτίθενται σε εμπορικό κέντρο στο Ναϊρόμπι, σκοτώνοντας 67 ανθρώπους και τραυματίζοντας πάνω από 175.

ΠΗΓΕΣ: Global Terrorism Database, Institute for Economics and Peace, Janes, GRAPHIC NEWS

τόπεδο συγκέντρωσης στο Γκουαντάναμο, εξαπέλυσαν πόλεμο στο Ιράκ, χρεώθηκαν τη φρίκη του Αμπού Γκράμπι, εν ολίγοις εμφανίστηκαν ως ο μοναδικός, αυτοκλήτος αστυνόμος, δικαστής και δήμιος της οικουμένης. Στις 15 Φεβρουαρίου του 2003, η ανθρωπότητα γνώρισε το πρώτο πραγματικά «παγκοσμιοποιημένο» συλλαλητήριο στην Ιστορία της, με περίπου 14 εκατομμύρια ανθρώπους να διαδηλώνουν και στις πέντε ηπείρους κατά του επικείμενου πολέμου στο Ιράκ. Μία δεκαετία αργότερα, η Αλ Κάιντα, παρότι είχε καταφέρει να υποκινήσει πολύνεκρες τρομοκρατικές επιθέσεις από το Λονδίνο και τη Μαδρίτη μέχρι το Μπαλί και τη

Η τρομοκρατία μετά την 11η Σεπτεμβρίου

Μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου, καμία ξένη τρομοκρατική οργάνωση δεν κατάφερε να πραγματοποιήσει τρομοκρατική επίθεση επί αμερικανικού εδάφους. Ωστόσο τζιχαντιστές, ακροδεξιοί και άλλοι τρομοκράτες πραγματοποίησαν αρκετές φονικές επιθέσεις σε διάφορες χώρες.

11 16 Δεκεμβρίου 2014, Πακιστάν
Ταλιμπάν σκοτώνουν 132 παιδιά και εννέα ενήλικους σε σχολείο του στρατού, στην Πεσαβάρ.

12 7 Ιανουαρίου 2015, Γαλλία
Δύο ένοπλοι επιτίθενται στα γραφεία του σαπφικού περιοδικού Charlie Hebdo στο Παρίσι, σκοτώνοντας 12 ανθρώπους. Άλλοι πέντε άνθρωποι σκοτώνονται στα περίχωρα της γαλλικής πρωτεύουσας.

13 13 Νοεμβρίου 2015, Γαλλία
Ενοπλοι και βομβιστές αυτοκτονίας σκοτώνουν 130 ανθρώπους και τραυματίζουν 368 στο Παρίσι.

14 22 Μαρτίου 2016, Βέλγιο
Συντονισμένες επιθέσεις του Ισλαμικού Κράτους στις Βρυξέλλες σκοτώνουν 32 ανθρώπους και τραυματίζουν 300.

15 15 Μαρτίου 2019, Νέα Ζηλανδία
Λευκός ρατσιστής σκοτώνει 51 ανθρώπους και τραυματίζει 49 σε δύο τζαμιά, στο Κράιστσερτς.

16 6 Δεκεμβρίου 2019, ΗΠΑ
Επίθεση τζιχαντιστή στη ναυτική βάση της Πεννασκόλα προκαλεί τον θάνατο τριών ανθρώπων. Την ευθύνη αναλαμβάνει η Αλ Κάιντα της Αραβικής Χερσονήσου.

17 17 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

18 18 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

19 19 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

20 20 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

21 21 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

22 22 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

23 23 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

24 24 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

25 25 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

26 26 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

27 27 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

28 28 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

29 29 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

30 30 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

31 31 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

32 32 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

33 33 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

34 34 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

35 35 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

36 36 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

37 37 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

38 38 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

39 39 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

40 40 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

41 41 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

42 42 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

43 43 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

44 44 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

15 14 Ιουλίου 2016, Γαλλία
Οδηγός φορτηγού ρίχνει το όχημά του σε ανύποπτους διαβάτες στη Νίκαια. Οι νεκροί ανέρχονται σε 86 και οι τραυματίες σε 434.

16 16 Ιουλίου 2016, Γαλλία
Οδηγός φορτηγού ρίχνει το όχημά του σε ανύποπτους διαβάτες στη Νίκαια. Οι νεκροί ανέρχονται σε 86 και οι τραυματίες σε 434.

17 17 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

18 18 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

19 19 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

20 20 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

21 21 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

22 22 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

23 23 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

24 24 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

25 25 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

26 26 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

27 27 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

28 28 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

29 29 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

30 30 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

31 31 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

32 32 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

33 33 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

34 34 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

35 35 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

36 36 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

37 37 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

38 38 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

39 39 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

40 40 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

41 41 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

42 42 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

43 43 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

44 44 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

45 45 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

46 46 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

47 47 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

48 48 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

49 49 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

50 50 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

51 51 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

16 22 Μαΐου 2017, Βρετανία
Βομβιστής αυτοκτονίας στο Μάντσεστερ σκοτώνει 22 ανθρώπους και τραυματίζει 119.

17 17 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

18 18 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

19 19 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

20 20 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρκελώνη και στο Καμπιλις στοιχίζουν τη ζωή 15 ανθρώπων και τραυματίζουν 130.

21 21 Αυγούστου 2017, Ισπανία
Επιθέσεις με μαχαίρι και μηχανοκίνητο στη Βαρ

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-1,36%

Χ.Α.
-1,52%

-1,44%

-0,67%

1,25%

-0,09%

0,07%

ΕΚΤ
Μικρό φρένο
στο ρυθμό
της αγοράς
ομολόγων
Σελ. 11

Πετρέλαιο

1,63%

€/€

-0,08%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τα νησιά της Ελλάδας προτιμούν οι αμερικανοί

Τα **Ελληνικά** νησιά βρέθηκαν μεταξύ των κορυφαίων προτιμήσεων των Αμερικανών, καθώς οι προορισμοί αυτοί γνωρίζουν ολοένα και μεγαλύτερη δυναμική στην αγορά των ΗΠΑ. Αυτό αντανακλάται και στις αφίξεις Αμερικανών στην Ελλάδα φέτος, που υπερέβησαν το 55% εκείνων του 2019. **Σελ. 6**

ΕΛΛΑΔΑ

Αύξησε τις τιμές μία στις τέσσερις επιχειρήσεις

Οι **αυξήσεις** των τιμών σε ενέργεια, πρώτες ύλες και μεταφορικά φτάνουν ήδη στον καταναλωτή. Σύμφωνα με έρευνα της ΓΣΕΒΕΕ, μία στις τέσσερις επιχειρήσεις στην Ελλάδα έχει προχωρήσει σε ανατιμήσεις προϊόντων και υπηρεσιών, ενώ το 22,2% δηλώνει πως θα κάνει το ίδιο σύντομα. **Σελ. 6**

ΜΕΙΩΣΗ 49,5% ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Πτώση αγοραπωλησιών ακινήτων στην Ελλάδα

Αισθητά αυξημένος θα μπορούσε να είναι ο όγκος των αγοραπωλησιών ακινήτων, τους 18 μήνες της πανδημίας στην Ελλάδα, αν οι απαιτήσεις των πωλητών δεν ήταν τόσο υψηλές. Σύμφωνα μελέτη της Cerved Property Services, το 2020 οι συναλλαγές υποχώρησαν κατά 49,5% στην Αθήνα. **Σελ. 12**

Τα κίνητρα για hightech επενδύσεις

Φορολογικές ευκολίες, ταχεία αδειοδότηση και γρήγορη παροχή άδειας εργασίας προνοεί το προσχέδιο

Σειρά κινήτρων για την προσέλκυση εταιρειών υψηλής τεχνολογίας προβλέπει το προσχέδιο το οποίο επεξεργάζεται η Κυβέρνηση. Τα περισσότερα κίνητρα εστιάζουν σε τρεις πυλώνες: τις φορολογικές ελαφρύνσεις, την ταχεία διαδικασία αδειοδότησης

εταιρειών και την παροχή άδειας εργασίας στους εργαζομένους από τρίτες χώρες. Τα φορολογικά, ωστόσο, έχουν τη μερίδα του λέοντος. Στο προσχέδιο τονίζεται πως δεδομένων των ταμειακών ροών και των προκλήσεων και των περιορισμών χρη-

ματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες νεοσύστατες επιχειρήσεις, τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών μπορούν/θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως εναλλακτικός τρόπος αποζημίωσης των εργαζομένων για την προσέλκυση «ταλέντων».

Προτείνεται να μειωθεί το όριο απαλλαγής από φόρους από 100 χιλ. ευρώ, σε 50 χιλιάδες ευρώ ετήσιο εισόδημα. Για την άδεια εργασίας γίνεται λόγος για εισαγωγή ψηφιακής Vomad Visa για να επιτρέπεται η εργασία στην Κύπρο, ελεύθερων επαγγελματιών στον τομέα της τεχνολογίας, από τρίτες χώρες. Προβλέπονται επίσης fast track διαδικασίες για σύσταση επιχειρήσεων, εγκατάσταση και λειτουργία επιχειρήσεων και έκδοση προσωρινών αδειών διαμονής και απασχόλησης στην Κύπρο. **Σελ. 3**

τιών στον τομέα της τεχνολογίας, από τρίτες χώρες. Προβλέπονται επίσης fast track διαδικασίες για σύσταση επιχειρήσεων, εγκατάσταση και λειτουργία επιχειρήσεων και έκδοση προσωρινών αδειών διαμονής και απασχόλησης στην Κύπρο. **Σελ. 3**

Εντείνεται η κρίση στο παγκόσμιο εμπόριο λόγω μεταφορικών

Τα **πάντα** στην Ελλάδα ακριβαίνουν, τα McDonald's στη Βρετανία ξέμειναν από milkshakes και οι Αυστραλοί καταναλωτές καλούνται να κάνουν τα χριστουγεννιάτικα ψώνια τους από τον Σεπτέμβριο, καθώς καταστηματαρχές από όλο τον κόσμο φοβούνται ότι οι γιορτές θα τους βρουν με άδεια ράφια. Το παγκόσμιο εμπόριο βρίσκεται σε κρίση και η κατάσταση επιδεινώνεται αντί να βελτιώνεται. Η αιτία δεν είναι άλλη από το «ταπεινό» κοντέινερ και το κόστος των μεταφορικών. **Σελ.10**

Ελκυστική για επενδυτικά ταμεία η Κύπρος

Συνέντευξη Α. Γιασεμίδη

Η **Κύπρος** εξελίσσεται σε προορισμό επενδυτικών ταμείων για διασποράς επενδύσεις και με τις ρυθμιστικές βελτιώσεις, η ελκυστικότητα της θα αυξηθεί περισσότερο, δηλώνει ο Πρόεδρος του CIFA Ανδρέας Γιασεμίδης. Διατυπώνει επίσης την εκτίμηση ότι μπορεί να επιτευχθεί ο μεσοπρόθεσμος στόχος για βιώσιμη αύξηση του ενεργητικού των Επενδυτικών Ταμείων στα 25 δισ. **Σελ. 4**

Και πράσινη χρηματοδότηση από τράπεζες

Προοπτικές και ευκαιρίες

Το **Ταμείο** Ανάκαμψης έχει ανοίξει προοπτικές και για τον τραπεζικό τομέα. Από το 1,2 δισ. ευρώ που δικαιούται η Κύπρος, τα 491 εκατ. αφορούν την πράσινη μετάβαση και 282 εκατ. την ψηφιακή. Στην ψηφιακή οι τράπεζες έχουν προχωρήσει σε χρηματοδοτήσεις και έχουν στα πλάνα τους να χρηματοδοτήσουν πρωτοβουλίες πράσινης μετάβασης. **Σελ. 5**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Η οικονομική διάσταση των εκλογών στη Γερμανία

Λεδομένης της δεσποζουσας της θέσης αλλά και της αποχώρησης της κας Μέρκελ, μιας πολιτικού με ισχυρή προσωπικότητα, οι επικείμενες κοινοβουλευτικές εκλογές στη Γερμανία είναι μείζονος σημασίας για την ΕΕ.

Στο επίκεντρο των συζητήσεων βρίσκονται οικονομικές φύσεως θέματα και ιδιαίτερα το δημοσιονομικό πλαίσιο. Το Χριστιανικό Δημοκρατικό Κόμμα (ΧΔΚ), που αντιπροσωπεύει τον παραδοσιακό χώρο της δεξιάς, και το Φιλελεύθερο Κόμμα (ΦΚ) υποστηρίζουν επαναφορά των αυστηρών δημοσιονομικών κανόνων που ίσχυαν πριν από την πανδημία. Αντίθετα, το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (ΣΔΚ), το κόμμα των Πρασίνων και το κόμμα της Αριστεράς υποστηρίζουν μερικά χαλάσματα για διευκόλυνση χρηματοδότησης

ενός φιλόδοξου δημόσιου επενδυτικού προγράμματος, που στοχεύει στους τομείς κοινωνικής πολιτικής, κλιματικής αλλαγής και ψηφιακής οικονομίας.

Παρόμοια διάσταση απόψεων σημειώνεται και στο πεδίο της φορολογικής πολιτικής. Το ΧΔΚ και το ΦΚ υποστηρίζουν μείωση της φορολογίας, ευελπιστώντας σε τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων, ενώ το ΣΔΚ, οι Πράσινοι και η Αριστερά προκρίνουν, σε διαφορετική έκταση, αύξηση φορολογίας υψηλών εισοδημάτων, με στόχο τη χρηματοδότηση δημόσιων επενδύσεων.

Επιπλέον, το ΣΔΚ, οι Πράσινοι και η Αριστερά δίνουν έμφαση στα θέματα κοινωνικής πολιτικής, με επικέντρωση στο θέμα του κατώτατου μισθού. Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής συγκεν-

τρώνει αυξημένο ενδιαφέρον του εκλογικού σώματος. Το ΧΔΚ και το ΦΚ προκρίνουν προσαρμογή μέσω τιμολογιακής πολιτικής και προσβλέπουν στη διαμόρφωση ενισχυτικού πλαισίου για ιδιωτικές επενδύσεις. Το ΣΔΚ, οι Πράσινοι και η Αριστερά προτείνουν τη διαμόρφωση ενός παρεμβατικού πλαισίου, που περιλαμβάνει κατακόρυφη αύξηση φορολογίας των συμβατικών μορφών ενέργειας, αυστηρές ρυθμίσεις και σημαντικές δημόσιες επενδύσεις για αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς (market failures).

Όλα τα πολιτικά κόμματα αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα πρόληψης της ψηφιακής οικονομίας, ένα τομέα στον οποίο η Γερμανία υστερεί σημαντικά. Οι προσεγγίσεις διαφέρουν ουσιαστικά, με τα κόμματα της παραδοσιακής

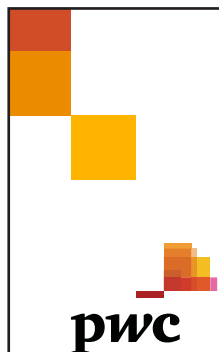
δεξιάς να προωθούν την ιδιωτική πρωτοβουλία, ενώ η ευρύτερη αριστερά θεωρεί απαραίτητη την έντονη παρέμβαση του δημόσιου τομέα. Μεταξύ του ΣΔΚ και των Πρασίνων υπάρχει κοινό έδαφος σε θέματα εξωτερικής πολιτικής αλλά σημαντικό χάσμα έναντι της Αριστεράς, γεγονός που καθιστά τη μεταξύ τους μετεκλογική συνεργασία δύσκολη.

Παρόλο που τα γερμανικά ΜΜΕ θεωρούν ότι ο προεκλογικός αγώνας δεν προκαλεί μεγάλο ενδιαφέρον, υπάρχει σειρά θετικών στοιχείων που αξίζει να υπογραμμιστούν. Οι πολιτικές διαφορές είναι ξεκάθαρες και οι πολίτες μπορούν να επιλέξουν στη βάση εναλλακτικών επιλογών. Ακόμη πιο σημαντική, και βέλτιστη, πρακτική αποτελεί η ανάμειξη ερευνητικών κέντρων που αξιολογούν

σε βάθος τα πολιτικά προγράμματα, υποβοηθώντας τους πολίτες στη διαμόρφωση των τελικών τους επιλογών.

Καταλήγοντας, δεν είναι υπερβολή να επισημανθεί ότι, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η διαμόρφωση δημοσιονομικής και φορολογικής πολιτικής, η κοινωνική συνοχή, η αντιμετώπιση της πρόκλησης της κλιματικής αλλαγής και η πρόοδος στο νευραλγικό τομέα της τεχνολογίας θα εξαρτηθούν, σε καθοριστικό βαθμό, από τα αποτελέσματα των Γερμανικών εκλογών στις 26 Σεπτεμβρίου.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυντής σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

The New Equation.
Οι άνθρωποι μας αναζητούν & σας προσφέρουν καινοτόμες λύσεις.

Μάθετε περισσότερα στο www.pwc.com.cy/en/the-new-equation.html

ΑΝΑΛΥΣΗ Του **TUSHAR GOENKA / REUTERS**

«Βλέπουν» ήπια διόρθωση
στις διεθνείς κεφαλαιαγορές

ΜΙΛΙ ΑΡΙΑ διόρθωση θεωρείται πιθανή στις διεθνείς κεφαλαιαγορές έως τη λήξη των τρέχοντος έτους, σύμφωνα με την εκτίμηση της πλειονότητας των διαχειριστών κεφαλαίου, οι οποίοι συμμετείχαν σε έρευνα που διεξήγαγε το ειδησιογραφικό πρακτορείο Reuters. Επιπλέον συνδέσσονται σε όρους δραστηριοποιούνται στις κεφαλαιαγορές να περιορίσουν την έκθεσή τους στις μετοχές σε διεθνή κλίμακα για τον Αύγουστο και να στραφούν στα ομόλογα. Στις αρχές της εβδομάδας ο MSCI, ο δείκτης που παρακολουθεί την πορεία των διεθνών χρηματιστηρίων, είχε ανέλθει σε πρωτοφανή υψηλά επίπεδα, ενώ στη Γηραιά Ήπειρο ο αντίστοιχος δείκτης των μεγάλων επιχειρήσεων είχε εμφανίσει κέρδη συνολικά τον Αύγουστο άνω του 2%. Και αυτό σημαίνει πως προβλέπεται ο μήνας, που ολοκληρώθηκε χθες, να σηματοδοτήσει την πιο μακρά ανοδική πορεία σε διάστημα μεγαλύτερο της οκταετίας, χάρη, προφανώς, στα οφέλη από τις γενναίες δωρεές νομισματικές δημοσιονομικές πολιτικές από κυβερνήσεις και κεντρικές τράπεζες σε όλο τον κόσμο. Παρά ταύτα οι διαχειριστές κεφαλαίων και οι διευθυντές επενδύσεων στην Ευρώπη, την Ιαπωνία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίοι συμμετείχαν στη δημοσκόπηση του Reuters το διάστημα από 12 έως 30 Αυγούστου, περιόρισαν ελάχιστα τις τοποθετήσεις σε μετοχές στον μέσο όρο του 49,9% του χαρτοφυλακίου - υποδείγματος που χρησιμοποιούν εν συγκρίσει με το 50,1% του Ιουλιού, το οποίο θεωρείται ρεκόρ 3,5 ετών.

Τα ευρήματα από την έρευνα διατυπώνονται πριν έρθει το σημείο καμπής της νομισματικής πολιτικής της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ, ενώ στους κόλπους της εκφράζονται διχογνωμίες για το ακριβές χρονοδιάγραμμα απόσυρσης των μέτρων στήριξης. Η τράπεζα αγοράζει κάθε μήνα τίτλους αξίας 120 δισ. δολ. ώστε να στριζεί την οικονομία εν γένει και τις εταιρείες και τα νοικοκυριά ειδικότερα, προσκειμένω να αντεπεξέλθουν στις επιπτώσεις του κορωνοϊού. Ερω-

τιθέντες για το ενδεχόμενο διόρθωσης στα διεθνή χρηματιστήρια έως τη λήξη του 2021, μια ισχυρή πλειονότητα, δηλαδή οι εννέα στους δεκαεπτά, είπαν ότι είναι πιθανή, ενώ οι λοιποί απάντησαν αρνητικά.

Μια ξεχωριστή έρευνα του ειδικογραφικού πρακτορείου Reuters, στην οποία έλαβαν μέρος περισσότεροι από 250 υπεύθυνοι στρατηγικής μετοχών, έδειξε ότι το ισχυρό αγοραστικό ενδιαφέρον του φετινού χρόνου σχεδόν έχει ολοκληρωθεί και πιθανώς να επέλθει διόρθωση πριν από τις 31 Δεκεμβρίου. Όπως επισημαίνει ο Ρομπ Χόγχορστ, υψηλόβαθμος διευθυντής επενδυτικής στρατηγικής στην αμερικανική Bank Welling Management στο Σιάτλ, «ο φόβος για τον αντίκτυπο στη διεθνή οικονομία λόγω των νέων κρουσμάτων κορωνοϊού σε συνδυασμό με μια επιβράδυνση στην επανεκκίνηση της οικονομικής δραστηριότητας μπορεί να κλονίσει τις αγορές, οδηγώντας σε συγκρατημένη διόρθωση». Και προσθέτει: «Δεν θα χαρακτηρίζαμε την αντίδραση αυτή κίνδυνο για ύφεση ή σχετική επιβράδυνση, αλλά περισσότερο έναν προβληματισμό για την ανάπτυξη, δεδομένης της κλιμακίας των μέτρων στήριξης». Μετά όσων αναφέρθηκαν προηγουμένως πως μια διόρθωση είναι πιθανή, μια μέση πρόβλεψη θέλει τις τιμές των μετοχών να εξασθενούν 8%, ενώ συνολικά η διακύμανση είναι τις τάξεις του 5%-10% για τις ενδεχόμενες απώλειες. Ωστόσο, οι διαχειριστές κεφαλαίων επανέλαβαν ότι ως επί το πλείστον η πρόσφατη πτώση στις τιμές των μετοχών ήταν απλώς καιροσκοπική, ώστε να ενισχυθεί η έκθεση των συναλλασσόμενων σε ριζοκίνδυνα περιουσιακά στοιχεία και να επωφεληθούν από τα χαμηλότερα επιτόκια και την επακόλουθη ρευστότητα. Τέλος, ερωτηθέντες για την πιο πιθανή τροποποίηση στις συστάσεις τους για το χαρτοφυλάκιο - υπόδειγμα σε ορίζοντα τριών μηνών, οι δέκα από τους δεκαεννέα απάντησαν ότι θα ενδυνάμωναν την έκθεσή τους σε μετοχές διεθνών ομιλών.

ΔΗΚΤΗΣ

Φρενάρισμα

H EKT σημειώνει την εκτίμησή της ότι οι ευρωπαϊκές οικονομίες θα έχουν επιστρέψει στα προ πανδημίας επίπεδα μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους και ως εκ τούτου αποφασίζει να μειώσει τον ρυθμό με τον οποίο πραγματοποιεί αγορές στοιχείων του ενεργητικού. Εκφράζοντας την ανησυχία μήπως και η συγκεκριμένη αναφορά εκληφθεί από τις αγορές ως ενδεχόμενο πρόωρης διακοπής του προγράμματος, η Κριστίν Λαγκάρντ δήλωσε ότι σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται να συμβεί κάτι τέτοιο. Και συνέχισε λέγοντας ότι η βελτίωση στην οικονομία της ευρωζώνης είναι τέτοια που πλέον μπορεί η ΕΚΤ, μειώνοντας τον ρυθμό αγοράς, να πετυχαίνει το ίδιο αποτέλεσμα που είναι να διασφαλίζει την ηρεμία στην αγορά χρέους. Υπενθυμίζουμε ότι, κατά τα προηγούμενα δύο τρίμηνα, οι αγορές ανέχονταν μηνιαίως στα €80 δισ. Αναλυτές εκτιμούν ότι πλέον ο ρυθμός αγορών θα επιστρέψει στον μέσο όρο του προγράμματος, δηλαδή στα €60 δισ. Επισημαίνουμε, επίσης, ότι η απόφαση είναι το αποτέλεσμα της πορείας του πληθωρισμού και των ανησυχιών σχετικά με τη διάρκεια του.

Γκρέμισμα

Προβληματισμός επικρατεί στις Βρυξέλλες σε σχέση με τις προσδοκίες που είχαν δημιουργηθεί ότι η πανδημία αποτελούσε αφορμή για να διαφοροποιηθούν οι δείκτες σύγκλισης των εθνικών οικονομιών, έτσι ώστε να μπορεί η κατάσταση να είναι διαχειρίσιμη λόγω του μεγάλου χρέους που έχει συσσωρευθεί. Σύμφωνα με διπλωματικές πηγές, μια ομάδα χωρών του βορρά έχει συμφωνήσει σε κοινό έγγραφο που στην ουσία γκρεμίζει τα όνειρα των νότιων χωρών για περισσότερη ανοχή στους υψηλούς δείκτες χρέους. Στις χώρες αυτές περιλαμβάνονται οι Αυστρία, Δανία, Λιθουανία, Τσεχία, Σλοβακία, Φινλανδία, Σουηδία και Ολλανδία. Υπενθυμίζουμε ότι τα υφιστάμενα κράτηρια στους οικονομικούς δείκτες τέθηκαν σε αναστολή πριν από έναν χρόνο για αντιμετώπιση της έκτακτης υγειονομικής κρίσης, γεγονός που έχει δημιουργήσει την ελπίδα ότι η περίοδος μετά τις γερμανικές εκλογές, και αναλόγως του αποτελέσματος, θα επέτρεπε την έναρξη συζητήσεων για μια νέα συμφωνία.

Νομιμοποίηση

Η Ουκρανία είναι η πέμπτη χώρα το τελευταίο διάστημα που δημιουργεί νομικό υπόβαθρο για τη χρήση και ρύθμιση του bitcoin. Η απόφαση που έλαβε το ουκρανικό κοινοβούλιο είναι πολύ διαφορετική από την απόφαση που

Με την εκταμίευση της πρώτης δόσης, η Κύπρος εισέρχεται και επίσημα στην εποχή του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Έλαβε προ ημερών το Ελ Σαλβαδόρ και αφορούσε στην αντικατάσταση του εθνικού νομίσματος με το bitcoin. Στην περίπτωση της Ουκρανίας, η χρήση του bitcoin ρυθμίζεται ως μέσο συναλλαγών για επιχειρηματικούς και επενδυτικούς σκοπούς αλλά όχι ως μέσο πληρωμών. Την πεντάδα των χωρών που έχουν υιοθετήσει αναφορές σε εθνικές νομοθεσίες σχετικά με το bitcoin συμπληρώνουν η Κούβα, η ΗΠΑ και η Γερμανία. Σύμφωνα με πληροφορίες

ρίες, σειρά για νομιμοποίηση του bitcoin παίρνει ο Παναμάς.

Στόχοι

Τον πολύ φιλόδοξο στόχο παραγωγής ποσοστού της τάξης του 43% των αναγκών της σε ηλεκτρισμό από ΑΠΕ μέχρι το 2050, έθεσαν οι ΗΠΑ. Η δόλωση αυτή από την υπηρεσία ενέργειας θεωρείται φιλόδοξη καθώς το αντίστοιχο νούμερο σήμερα βρίσκεται μόλις στο 3%. Όσον αφορά δε στην επίτευξη του στόχου για την οικονομία μέγιστου άνθρακα μέχρι το 2035, θα απαιτηθεί νέα υποδομή και άρα επενδύσεις ύψους \$562 δισ. Ιδιαίτερα πρόβλημα για υλοποίηση του στόχου αποτελεί η μεγάλη εξάρτηση των φωτοβολταϊκών υποδομών από την Κίνα - μια χώρα η οποία επιβραδύνεται με δασμούς για όλες τις εξαγωγές που πραγματοποιεί προς τις ΗΠΑ.

Εξειδίκευση

Στα νέα εποχή του ταμείου ανάκαμψης, ο διευθυντής σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος «βλέπει» έναν συμβουλευτικό ρόλο για την τράπεζα. Σε σχετικές δηλώσεις του σημείωσε ότι η τράπεζα έχει προβεί έγκαιρα στις απαραίτητες αλλαγές και σήμερα είναι σε θέση να αναλάβει τον ρόλο του συμβούλου επιχειρήσεων για τα ζητήματα που σχετίζονται με το ταμείο ανάκαμψης. Για την υλοποίηση του στόχου η τράπεζα έχει δημιουργήσει ομάδες εξειδικευμένων στελεχών.

Οι πιο θερμές νύχτες των τελευταίων 130 χρόνων

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ**

Το τρίτο πιο θερμό καλοκαίρι στην Αθήνα από το 1890 ήταν αυτό που αποκαίρεψαμε πριν από λίγες ημέρες, ανεβάζοντας τα θερμομόμετρα κατά δύο βαθμούς Κελσίου, κατά μέσον όρο, πάνω από την τιμή της περιόδου 1971-2000. Μάλιστα, όσον αφορά την ελάχιστη θερμοκρασία της ημέρας, αυτή που σημειώνεται το βράδυ και ανακουφίζει τον πληθυσμό από την κάψα της ημέρας, ήταν το δεύτερο πιο ζεστό, με τον φετινό Αύγουστο πιο καύσωνα και της παρατεταμένης ζέστης να καταλαμβάνει την πρώτη θέση, ως ο Αύγουστος με τις πιο θερμές νύχτες των τελευταίων 130 ετών! Το πιο ανησυχητικό όλων είναι πως πρόκειται για tā τάση των τελευταίων ετών και όχι για μία φετινή εξαίρεση.

Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από τον μετεωρολογικό σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στο Θησείο, που έχει το «προνόμιο» να διαθέτει στοιχεία από τον 19ο αιώνα και να βρίσκεται από το 1890 στο ίδιο σημείο, άρα υπάρχουν αξιόπιστες χρονοσειρές δεδομένων.

«Το καλοκαίρι του 2021 ήταν από τα θερμότερα που έχουν καταγραφεί ποτέ στην Αθήνα, τουλάχιστον από τα τέλη του 19ου αιώνα όπου υπάρχουν συνεχείς καταγραφές θερμοκρασίας στον ιστορικό σταθμό του Θησείου στο ΕΑΑ. Κατατάσσεται ως το τρίτο θερμότερο καλοκαίρι συνολικά ως προς τη μέση θερμοκρασία, με πρώτο το 2012 και δεύτερο το 2007, και δεύτερο ως προς την ελάχιστη θερμοκρασία», λέει στην «Κ» η δρ Δήμητρα Φουντά, διευθύντρια ερευνών στο Ινστιτούτο Περιβάλλοντος του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών.

«Συνολικά, το καλοκαίρι του 2021 ήταν τρεις βαθμούς Κελσίου θερμότερο από τη μέση κλιματική τιμή (περιόδους αναφοράς 1971-2000) ως προς την ελάχιστη (νυκτερινή) θερμοκρασία και περίπου δύο βαθμούς θερμότερο ως προς τη μέγιστη. Ο Αύγουστος του 2021 ειδικότερα, με μέση ελάχιστη θερμοκρασία ίση με 26,4 βαθμούς, κατέρριψε κάθε προηγούμενο ρεκόρ, και ήταν ο θερμότερος Αύγουστος που έχει καταγραφεί ποτέ στον ιστορικό σταθμό».

ΕΑΑ στο Θησείο, σχεδόν τέσσερις βαθμούς θερμότερος από τη μέση κλιματική τιμή των ελάχιστων θερμοκρασιών κατά τον μήνα αυτό. Επίσης, η θερμοκρασία των 31,6 βαθμών που σημειώθηκε στις 3 Αυγούστου 2021 ήταν η μεγαλύτερη ελάχιστη θερμοκρασία που έχει καταγραφεί ποτέ στον σταθμό, τουλάχιστον από τα τέλη του 19ου αιώνα», τονίζει στην «Κ» η δρ Φουντά. Σύμφωνα με τη μετρήσεις στον σταθμό του Αστεροσκοπείου στο Θησείο, η μέση θερμοκρασία των 31,6 βαθμών είναι

μοκρασία του φετινού καλοκαιριού διαμορφώθηκε στους 27,7° C, με τον Ιούνιο να φτάνει τους 25,7° C, τον Ιούλιο τους 30,4° C και τον Αύγουστο τους 30,2° C. Η μέση μέγιστη θερμοκρασία φέτος έφτασε τους 34,2° C, με τον Ιούνιο στους 31,1° C και τον Ιούλιο να σκαρφάλωνε μαζί με τον Αύγουστο στους 35,7° C.

Υψηλότετη ήταν η μέση ελάχιστη θερμοκρασία του φετινού καλοκαιριού στην Αθήνα, με 24,8° C, τον Ιούνιο πιο δροσερό με 21,6° C αλλά

τον Ιούλιο και τον Αύγουστο να φτάνουν στο καυτό επίπεδο των 26,4 βαθμών Κελσίου, ως πιο χαμηλή θερμοκρασία της νύχτας. Με βάση τις ελάχιστες θερμοκρασίες, το 2021 είναι το δεύτερο θερμότερο καλοκαίρι μετά το 2012, με τον Αύγουστο όμως να αναδεικνύεται ως ο θερμότερος όλων των εποχών.

Η τάση ανόδου της θερμοκρασίας τους θερινούς μήνες είναι διαρκής τα τελευταία χρόνια, αποτυπώνοντας μια διαδικασία κλιματικής αλλαγής. Οπως τονίζουν μάλιστα οι ερευνητές, οι νύχτες μας θα θερμαίνονται ακόμα πιο γρήγορα από τις ημέρες μας.

«Η αύξηση της θερμοκρασίας το καλοκαίρι είναι ιδιαίτερα σημαντική κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Σύμφωνα με τις μετρήσεις του ΕΑΑ στο Θησείο, η ελάχιστη θερμοκρασία του καλοκαιριού αυξάνει με γρηγορότερο ρυθμό σε σχέση με τη μέγιστη από το 1980 και μετά, φτάνοντας τους 0,8 βαθμούς Κελσίου ανά δεκαετία, με τον Αύγουστο να ανaveβαίνει ένα βαθμό ανά δεκαετία, ενώ ο ρυθμός αύξησης της μέγιστης θερμοκρασίας αγγίζει τους 0,6 βαθμούς/δεκαετία», σημειώνει η δρ Φουντά.

«Εκτός από την επίδραση της παγκόσμιας θέρμανσης, τα αστικά κέντρα είναι επιβαρυνμένα και από το φαινόμενο της αστικής θερμικής νηίδας, που καθιστά τις πόλεις θερμότερες από τις γεωπινικές μη αστικές περιοχές, κυρίως κατά τις νυχτερινές ώρες», συμπληρώνει η διευθύντρια ερευνών του Αστεροσκοπείου.

Τα δεδομένα

Η τάση υπερθέρμανσης στην Αθήνα καταγράφεται και στην πυκνωση των καλοκαιριών με τις υψηλότερες θερμοκρασίες τις τελευταίες δεκαετίες. «Σύμφωνα πάντα με το

ιστορικό κλιματικό αρχείο του ΕΑΑ, τα 10 θερμότερα έτη στην Αθήνα από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα, έχουν καταγραφεί από το 1998 και μετά, ενώ τα 10 θερμότερα καλοκαίρια ως προς την ελάχιστη (νυχτερινή) θερμοκρασία από το 2003 και μετά», τονίζει η δρ Φουντά.

Τα δέκα θερμότερα καλοκαίρια στην Αθήνα, ως προς τη μέση μέγιστη θερμοκρασία, είναι το 2012 με 35,50° C, το 2007 με 34,87° C, το 2003 με 34,42° C, το 2008 με 34,23° C, το 2021 με 34,17° C και ακολουθούν 1999, 2000, 1998, 2016 και 2010.

Αλλά δεν είναι μόνο η Αθήνα, το φετινό καλοκαίρι ήταν καυτό σε όλη τη χώρα. Με δύο ισχυρά και πολυήμερα κύματα καύσωνα, θερμοκρασιακά ρεκόρ και υψηλές θερμοκρασίες, καθώς και πολλές περιοχές όπου οι μέγιστες θερμοκρασίες κινήθηκαν πάνω από τη μέση μηνιαία τιμή της δεκαετίας 2010-2019. Την εικόνα αυτή παρουσιάζει άθροτρο των ερευνητών του Αστροσκοπείου Αθηνών Σταύρου Ντόρη, Γιώργου Κύρου και Κώστα Λαγουβάρδου στην ιστοσελίδα meteo.gr. Αξιοσημείωτο είναι, όπως είπε στην «Κ» ο Κώστας Λαγουβάρδος, διευθυντής ερευνών του Αστροσκοπείου και επιστημονικά υπεύθυνος του meteo.gr, «η σύγκριση γίνεται με τις μέσες τιμές της δεκαετίας 2010-2019, η οποία είναι η θερμότερη περίοδος στη σύγχρονη ιστορία των καταγραφών θερμοκρασίας. Επομένως, οι θετικές αποκλίσεις των τιμών έχουν ακόμα μεγαλύτερη βαρύτητα». Η εικόνα που αποτυπώνεται δείχνει πως το φετινό καλοκαίρι παρουσίασε μεγαλύτερες τάσεις ανόδου της ζέστης σε περιοχές της περιφέρειας σε σχέση με το λεκανοπέδιο της Αθήνας.

Τα κίνητρα για προσέλκυση των hightech

Φορολογικές ευκολίες και εκπτώσεις, ταχεία αδειοδότηση εταιρειών και γρήγορη παροχή άδειας εργασίας

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Νίκος Αναστασιάδης, δήλωσε την προηγούμενη εβδομάδα πως η Κυβέρνηση θα ανακοινώσει στους επόμενους μήνες ένα νέο καθεστώς κινήτρων για την προσέλκυση εταιρειών υψηλής τεχνολογίας, το οποίο θα διευκολύνει την εγκατάσταση και την πρόσληψη εργαζομένων και θα προσφέρει φορολογικά κίνητρα, ταχείες διαδικασίες αδειοδότησης και παροχή εύκολης άδειας εργασίας. Σχεδόν οι μισές εταιρείες υπηρεσιών τεχνολογίας (ICT) στην Κύπρο ασχολούνται είτε με προγραμματισμό υπολογιστών είτε με συμβουλευτικές δραστηριότητες, ενώ άλλες υπηρεσίες ICT και διαχείριση εγκαταστάσεων ICT προ-

Η αγορά πληροφορικής (εξαιρουμένων των τηλεπικοινωνιών) αποτιμήθηκε σε 210,05 εκατ. ευρώ.

στίθενται στον συνολικό αριθμό. Οι τηλεπικοινωνίες είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος τομέας όσον αφορά τον αριθμό των επιχειρήσεων και ο μεγαλύτερος από την άποψη της απασχόλησης. Συγκριτικά, σχετικά λίγες εταιρείες δραστηριοποιούνται σε χονδρικό εμπόριο ICT, επισκευή ICT, επεξεργασία και φιλοξενία δεδομένων ή δημοσίευση λογισμικού. Η κυπριακή αγορά εταιρειών τεχνολογίας (ICT) (συμπεριλαμβανομένων των τηλεπικοινωνιών αλλά μόνο για την τοπική κατανάλωση) ανήλθε σε 659,39 εκατομμύρια ευρώ το 2018, αντιπροσωπεύοντας ετήσια αύξηση 3% (IDC REPORT 2019 - Cyprus ICT 2019-2021 Forecast and 2018 Analysis). Η αγορά πληροφορικής (εξαιρουμένων των τηλεπικοινωνιών) αποτιμήθηκε σε 210,05 εκατ. ευρώ, αντιπροσωπεύοντας ετήσια αύξηση 6,5%. Οι δαπάνες για υπηρεσίες πληροφορικής έφτασαν τα 100,33 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 9% σε ετήσια βάση. (IDCREPORT 2019 - Cyprus ICT 2019-2021 Forecast and 2018 Analysis). Η δημιουργία και η εκτέλεση προγραμμάτων για την προσέλκυση εταιρειών υψηλής τεχνολογίας είναι μια στρατηγική απόφαση για τη διαρθρωτική μεταρρύθμιση του οικονομικού μοντέλου της χώρας και,

Σχεδόν οι μισές εταιρείες υπηρεσιών τεχνολογίας (ICT) στην Κύπρο ασχολούνται είτε με προγραμματισμό υπολογιστών είτε με συμβουλευτικές δραστηριότητες.

ως εκ τούτου, περιλαμβάνει τη συμμετοχή και την εννοχόστρωση πολλών διαφορετικών ενδιαφερομένων μερών.

Εστιάζοντας στην φορολογία

Η «Κ» παρουσιάζει τα περιεχόμενα του προσχεδίου των κινήτρων για την προσέλκυση εταιρειών υψηλής τεχνολογίας το οποίο επεξεργάζεται η Κυβέρνηση. Όπως γίνεται ανατοχικό, τα περισσότερα κίνητρα εστιάζουν σε τρεις πυλώνες, αυτού των φορολογικών κινήτρων, της ταχείας διαδικασίας αδειοδότησης εταιρειών και της παροχής άδειας εργασίας στους εργαζομένους από τρίτες χώρες. Τα φορολογικά, ωστόσο, έχουν τη μερίδα του λέοντος. Σύμφωνα με το προσχέδιο και εστιάζοντας στα των φορολογικών, τονίζεται πως δεδομένων των ταμειακών ροών και των προκλήσεων και των περιορισμών χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες νεοσύστατες επιχειρήσεις, τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών μπορούν/θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως εναλλακτικός τρόπος αποζημίωσης των εργαζομένων για την προσέλκυση «ταλέντων». Πολλές κυβερνήσεις (Εσθονία, Λιθουανία, Ισραήλ, Κα-

ναδάς, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Πορτογαλία, ΗΠΑ) υποστηρίζουν τα νεοσύστατα οικοσυστήματά τους, υιοθετώντας μια ευνοϊκή μεταχείριση των δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών. Καθώς οι εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, επιστημών και πληροφορικής παρέχουν συνθήες επιλογής μετοχών για την προσέλκυση και διατήρηση ταλέντων, η Κύπρος μπορεί να εξετάσει την εισαγωγή ενός τέτοιου προγράμματος ως μέσο για την προσέλκυση και διατήρηση ταλέντων νεοσύστατων επιχειρήσεων. Στόχος είναι η παροχή κινήτρων και η ενθάρρυνση ταλέντων για συμμετοχή στο κεφάλαιο των νεοσύστατων επιχειρήσεων, παρέχοντας φορολογικά οφέλη για το εισόδημα και την άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών.

Την ίδια ώρα, προτείνεται να μειωθεί το όριο απαλλαγής από φόρους από 100 χιλ. ευρώ, σε 50 χιλιάδες ευρώ ετήσιο εισόδημα. Επί του παρόντος, οι μη μόνιμοι κάτοικοι που εργάζονται στην Κύπρο (από το 2012), με ετήσιο εισόδημα απασχόλησης άνω των 100.000 ευρώ, είναι επιλέξιμοι για φορολογική απαλλαγή 50%. Για παράδειγμα,

ένας υπάλληλος που λαμβάνει 110.000 ευρώ φορολογείται ουσιαστικά για εισόδημα 55.000 ευρώ. Εκτός από τις ισχύουσες διατάξεις, η απαλλαγή 50% μπορεί να εφαρμοστεί στον μισθό των ατόμων που απασχολούνται σε συγκεκριμένους τομείς που θα καθοριστούν (π.χ. Πίνακας 1 του μηχανισμού Fast Track Business Activation) χωρίς ελάχιστο επίπεδο μισθού. Αυτή η πρόταση πρέπει να εξεταστεί από κρατική ενίσχυση/ νομική άποψη. Εναλλακτικά, θα μπορούσε να παρέχεται απαλλαγή 20% σε αυτήν την κατηγορία εργαζομένων (χωρίς ανώτατο όριο), ανεξάρτητα από τις ετήσιες απολαβές τους.

Και εκπτώσεις

Παράλληλα, στο προσχέδιο αναφέρεται ότι οι εταιρείες που προσλαμβάνουν προσωπικό στους τομείς της υψηλής τεχνολογίας, των επιστημών και της πληροφορικής μπορούν να λάβουν μια υποτιθέμενη έκπτωση στον υπολογισμό του φόρου τους (πέραν των μισθών που πληρώνονται από αυτούς) ύψους 5.000 ευρώ (ή και περισσότερων) ανά εργαζόμενο, υπό την προϋπόθεση ότι η εταιρεία απασχολεί συγκεκριμένο αριθμό ατόμων στην

Κύπρο για συγκεκριμένο αριθμό ετών. Πρόσθετα, προτείνεται η παροχή φοροαπαλλαγής των εταιρειών για επένδυση (απόκτηση μετοχών) σε καινοτόμες εταιρείες. Επί του παρόντος, η φορολογική απαλλαγή ισχύει μόνο για ιδιώτες επενδυτές.

Υπάρχει δε πρόταση να προσφέρονται φορολογικά κίνητρα σε είδος σε καινοτόμες εταιρείες υψηλής τεχνολογίας και νεοσύστατες επιχειρήσεις, προσφέροντας εκπτώσεις σε μετρητά. Θεωρεί η Κυβέρνηση ότι μπορεί να προσελκύσει έτσι περισσότερες εγχώριες ή ξένες επενδύσεις σε νεοσύστατες εταιρείες και εταιρείες υψηλής τεχνολογίας προσφέροντας εκπτώσεις σε μετρητά, σύμφωνα με αυτές που προσφέρονται στο «Κυπριακό Σχέδιο Κινηματογράφου». Ταυτόχρονα, προτείνεται η δημιουργία πακέτου κινήτρων για εταιρείες που έρχονται στην Κύπρο για να προσλάβουν τοπικά ταλέντα - νέους πτυχιούχους ή νέους επαγγελματίες - και κρατικό μηχανισμό για την κάλυψη μέρους των μισθών τους. Συζητείται επίσης το δικαίωμα σε επαγγελματίες από τρίτες χώρες που εργάζονται στην Κύπρο, κατά την αναχώρησή τους από την Κύπρο, να λάβουν επιστροφή μέρους της κοινωνικής

Διαδικασίες Fast Track για αδειοδότηση

Τέλος, σημαντικό είναι και το κεφάλαιο της αδειοδότησης. Στο προσχέδιο γίνεται λόγος για αξιοποίηση της πρότασης που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών για την τροποποίηση της πολιτικής έκδοσης και ανανέωσης προσωρινών αδειών διαμονής και απασχόλησης προσωπικού από τρίτες χώρες που απασχολούνται σε εταιρείες / εταιρείες ξένων συμφερόντων. Σύμφωνα με την πρόταση, ο μηχανισμός Fast track, ο οποίος λειτουργεί υπό την ευθύνη του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, περιλαμβάνει τις ακόλουθες εγκαταστάσεις: Για σύσταση επιχειρήσεων, για παροχή πληροφοριών για την αδειοδότηση, εγκατάσταση και λειτουργία επιχειρήσεων στην Κύπρο, για διευκόλυνση σχετικά με την έκδοση προσωρινών αδειών διαμονής και απασχόλησης στην Κύπρο.

ασφάλισης που πλήρωσαν κατά τη διάρκεια της εργασίας τους στην Κύπρο ή εάν συμπληρώσουν ορισμένο αριθμό ετών εισφορών στο ταμείο των Κοινωνικών Ασφαλίσεων να έχουν δικαίωμα λήψης σύνταξης ή άλλα κίνητρα τέτοιου τύπου που σχετίζονται με άδειες.

Άδειες εργασίας

Τα κίνητρα εστιάζουν και στην άδεια εργασίας. Συγκεκριμένα, γίνεται λόγος για εισαγωγή ψηφιακής Vomad Visa για να επιτρέπει η εργασία στην Κύπρο, ατόμων που είναι ελεύθεροι επαγγελματίες στον τομέα της τεχνολογίας και να μπορούν οι επαγγελματίες αυτοί από τρίτες χώρες και κάτοχοι Startup Visa, να υποβάλουν αίτηση για άδεια εργασίας για τους συζύγους τους. Συν τοις άλλοις, προτείνεται η επανεξέταση του καθεστώτος μετανάστευσης για ταλέντα με υψηλή εξειδίκευση και ζήτηση και δημιουργία τεχνολογικής βίζας και ένα σχέδιο πολιτογράφησης, βάσει του οποίου εργαζόμενοι υψηλής ειδίκευσης (με επιστημονική VISA ή Tech Visa) μπορούν να γίνουν Κύπριοι πολίτες εάν ζούσαν και δούλευαν στην Κύπρο για τουλάχιστον 5 χρόνια.

ΑΡΘΡΟ / Της **ΝΙΚΟΛ Κ. ΦΙΝΟΠΟΥΛΟΥ***

Η Κυκλική Οικονομία και ο επανακαθορισμός του τρόπου παραγωγής

Είναι πλέον κοινώς αποδεκτό πως το 2021 έχει σηματοδοτήσει επίσημα μία νέα εποχή για την ανθρωπότητα και τις επιχειρήσεις. Μία εποχή αφοσιωμένη στη Βιωσιμότητα (Sustainability) και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Sustainable Development) κατά την οποία επιδιώκεται συμμόρφωση με τη Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών (UN Agenda 2030) και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals - SDGs).

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία στοχεύει επίσης σε ένα πιο βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης μετά την πανδημία, οι Κανονισμοί της Φάσης Α', οι οποίοι θα οδηγήσουν στη Βιώσιμη Ανάπτυξη, είτε έχουν ήδη εφαρμοστεί, είτε θα εφαρμοστούν εντός του 2022. Πρόκειται για ένα μακροπρόθεσμο και πολυεπίπεδο έργο, του οποίου τώρα ξεκινά να διακρίνεται η υλοποίησή του. Στα πλαίσια του έργου, ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη Βιώσιμη Χρηματοδότηση (Sustainable Finance), την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Corporate Social Responsibility) και την εφαρμογή των κριτηρίων ESG (Environment, Social, Governance). Πρόκειται λοιπόν για ένα πολύπλοκο και διεπισπύλο αλλά συνάμα απαραίτητο παζλ. Ένα παζλ, το οποίο ενδεχομένως να μην ήταν τόσο δύσκολο και να μην χρειαζόταν

τόση πολλή προσπάθεια, αν πολιτικοί και επιχειρηματικοί ηγέτες αντιλαμβάνονταν τη σημασία της Βιώσιμης Ανάπτυξης μερικές δεκαετίες προηγούμενες και δεν άφηναν τα πράγματα να φτάσουν στο απροχώρητο. Στο τέλος της μέρας, η επιτυχία του όλου εγχειρήματος δεν βασίζεται απλώς στην ύπαρξη των απαιτούμενων κανονισμών αλλά κυρίως στη καλή θέληση, διάθεση και στην αλλαγή νοοτροπίας όλων μας, πρώτα των ηγετών κάθε επιτελούμενου τομέα (lead by example) και μετά του καθενός από εμάς.

Με αυτά τα δεδομένα, το εργαλείο της Κυκλικής Οικονομίας (Circular Economy) στα πλαίσια του εγχειρήματος Βιώσιμη Ανάπτυξη, είναι κάτι που έρχεται ταχέως στις ζωές μας, αφού η Κλιματική Αλλαγή και η ανάγκη για προστασία του Περιβάλλοντος, δεν μας αφήνουν άλλα περιθώρια για εφησυχασμό. Η ζημιά που έχει γίνει είναι ήδη τεράστια. Παρά την παγκόσμια κινητικότητα που παρατηρείται γύρω από το ζήτημα της Κυκλικής Οικονομίας, θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε πως δεν υπάρχει διεθνώς ξεκάθαρος και κοινός ορισμός ο οποίος να καθορίζει την Κυκλική Οικονομία. Η Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον, το σημαντικότερο γεγονός γύρω από θέματα Βιωσιμότητας, χαρακτήρισε την Κυ-

κλική Οικονομία ως ένα μοντέλο στο οποίο προϊόντα και υλικά «οχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν, να τύχουν εκ νέου επεξεργασίας, να ανακυκλωθούν ή να επανέλθουν στην αρχική τους μορφή κι έτσι να παραμείνουν στην οικονομία για όσο το δυνατό περισσότερο» (13 Ιουνίου 2021). Αντιλαμβάνομαστε λοιπόν ότι δεν πρόκειται απλώς για ανακύκλωση. Εάν θέλουμε πραγματικά να πετύχουμε την εφαρμογή της Κυκλικής Οικονομίας, το υφιστάμενο κυρίαρχο μοντέλο της «προγραμματισμένης παλαιώσης» (planned obsolescence), δηλαδή το μοντέλο που θέλει τα προϊόντα να έχουν συγκεκριμένη διάρκεια ζωής, θα πρέπει να τερ-

Καθοριστικός πυλώνας για υλοποίηση των στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και του Σχέδιου Ενσωμάτωσης της Αειφόρου Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ματιστεί. Τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι καταναλωτές θα πρέπει να μάθουν να εκτιμούν την αξία των πρώτων υλών και να τις προστατεύουν. Όπως πολύ σωστά το έθεσε

ο Οργανισμός Ellen Mac Arthur, «η Κυκλική Οικονομία, επικεντρώνεται σε βελτιώσεις οι οποίες θα επηρεάσουν θετικά το Περιβάλλον και όχι ολόκληρο το φάσμα του όρου Βιωσιμότητα. Η Κυκλική Οικονομία μας δίνει τα εφόδια να ανακόψουμε την κλιματική αλλαγή και τη μείωση της Βιοποικιλότητας, ανταποκρινόμενοι συγχρόνως σε σημαντικές κοινωνικές ανάγκες». Αποτελεί δηλαδή ακόμα ένα ισχυρό εργαλείο για υλοποίηση των στόχων SDGs αφού εισέρχεται από τη θεωρία στην πράξη των απαιτούμενων δράσεων. Η Κυκλική Οικονομία μπορεί να έχει ιδιαίτερο αντίκτυπο σε πολλούς από τους στόχους SDGs. Όπως στον Στόχο 6 για θέματα ενέργειας, τον Στόχο 8 ο οποίος αφορά την οικονομική ανάπτυξη, τον Στόχο 11 για βιώσιμες πόλεις, τον Στόχο 12 για βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή, τον Στόχο 13 για την κλιματική αλλαγή, τον Στόχο 14 για τους ωκεανούς, τον Στόχο 15 για τη ζωή στη στεριά.

Αν και τα αποτελέσματα ακούγονται και θα είναι ιδιαίτερα ευεργετικά, εντούτοις, η μετάβαση από τη γραμμική στην κυκλική οικονομία απαιτεί κοινή προσπάθεια όλων των εμπλεκόμενων από διάφορους τομείς και ειδικότητες (ελεύθεροι επαγγελματίες, υπάλληλοι, διευθυντές, κυβερνήσεις).

Η 76η Ετήσια Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών είναι προγραμματισμένη να διεξαχθεί μεταξύ 14-30 Σεπτεμβρίου. Επιπρόσθετα των εξελίξεων στο Αφγανιστάν, και για εμάς εδώ στην Κύπρο αν θα υπάρξει κινητικότητα γύρω από το Κυπριακό, στην ατζέντα περιλαμβάνεται και συζήτηση για το επίπεδο υλοποίησης των Στόχων SDGs. Το πόσο έχει προχωρήσει η υλοποίησή τους, θα καταδείξει και πόσο σημαντικά βήματα έχει κάνει ο πλανήτης για καταπολέμηση της φτώχειας και της πείνας, για αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, για επίτευξη ισότητας των φύλων και πολλά άλλα.

Η επόμενη δεκαετία θα είναι καθοριστική για το μέλλον της ανθρωπότητας. Ειδικά σε μία περίοδο αβεβαιότητας όπως αυτή που διόγουμε τώρα, οι στόχοι SDGs, περιλαμβανομένης της Κυκλικής Οικονομίας, δείχνουν τον δρόμο για ισχυρή και βιώσιμη ανάκαμψη από την πανδημία του COVID-19 και ένα καλύτερο μέλλον για όλους σε ένα πιο ασφαλές και υγιές πλάνη.

* Η Νικόλ Κ. Φινοπούλου είναι Δικηγόρος, LL.B.LLM. LPC. Alumni Μέλος Institute for Sustainability Leadership, University of Cambridge, ιδρυτική δικηγόρος του CSR Cyprus.

Εφικτός ο στόχος για assets 25 δισ. ευρώ

Α. Γιασεμίδης: Υπάρχουν μεγάλες αγορές με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης για τα Επενδυτικά Ταμεία

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Προς συγκεκριμένες αγορές με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης επικεντρώνει τις δράσεις προβολής του τομέα, ο Κυπριακός Σύνδεσμος Επενδυτικών Ταμείων (CIFA). Αγορές όπως της Ινδίας, του Ισραήλ και της Μέσης Ανατολής βρίσκονται στο επίκεντρο των προπαθειών του Συνδέσμου. Σύμφωνα με τον Ανδρέα Γιασεμίδα, πρόεδρο του CIFA, η Κύπρος εξελίσσεται σε προορισμό επενδυτικών ταμείων για διασυννοριακές επενδύσεις και με τις επερχόμενες ρυθμιστικές βελτιώσεις, η ελκυστικότητα της θα αυξηθεί ακόμα περισσότερο.

Την ίδια ώρα, εκφράζει την άποψη πως δεν είναι εφικτό να υπάρχουν από τη μία μέρα στην άλλη δεκάδες χιλιάδες Επενδυτικά Ταμεία στην Κύπρο τα οποία να διαχειρίζονται τρισεκατομμύρια, άρα χρειάζεται μια ρεαλιστική ματιά επί του θέματος.

- Ποια είναι σήμερα τα δεδομένα στον τομέα των Επενδυτικών Ταμείων;

- Μετά από το σοκ που προκάλεσε η πανδημία του κορωνοϊού και μία αναπόφευκτη περίοδο προσαρμογής, ο τομέας των συλλογικών επενδύσεων διεθνώς καταγράφει σημαντική άνοδο. Το γενικότερο οικονομικό κλίμα (χαμηλά επιτόκια, αβεβαιότητα, συνεχώς αυξανόμενη πολυπλοκότητα διενέργειας πράξεων για λιανικούς επενδυτές) ευνοεί την στροφή προς της συλλογικές επενδύσεις. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, που δημοσιεύτηκαν την περασμένη Πέμπτη, στο τέλος Ιουνίου 2021, τα υπό διαχείριση περιουσιακά στοιχεία των Επενδυτικών Ταμείων ανήλθαν στο επίπεδο ρεκόρ των 10,6 δισ. ευρώ, ενώ οι Οργανισμοί Συλλογικών Επενδύσεων (ΟΣΕ) με δραστηριότητες αυξήθηκαν σε 172. Παράλληλα, εκκρεμεί σημαντικός αριθμός αιτήσεων αδειοδότησης ενώπιον της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, των οποίων η σταδιακή έγκριση θα αυξήσει ακόμα περισσότερο και τον αριθμό των Οργανισμών και το σύνολο των υπό διαχείριση κεφαλαίων εφόσον δραστηριοποιηθούν.

Εδώ θα ήθελα να εκφράσω τόσο τις προσωπικές μου ευχαριστίες όσο και ολόκληρου του Διοικητικού Συμβουλίου του CIFA, στην απερχόμενη πρόεδρο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, κ. Δήμητρα Καλογάρου, για το αξιόπαινο έργο που επιτέλεσε την τελευταία δεκαετία, θέτοντας τις βάσεις για πραγματική ανάπτυξη της Κεφαλαιαγοράς αλλά και των συλλογικών επενδύσεων στην Κύπρο, κάτι που είναι ήδη ορατό από όλους.

- Παρά την αύξηση που καταγράφεται διαρκώς, εντούτοις, τα μεγέθη του τομέα των Κύπρου είναι ακόμα αρκετά μικρά σε

σχέση με αυτά σε χώρες όπως το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία. Μπορούμε να φτάσουμε ποτέ σε εκείνα τα επίπεδα;

Ελκυστικός προορισμός

- Θέτουμε μακροπρόθεσμους στόχους μιν, αλλά παράλληλα επιδιώκουμε να είμαστε σωστοί, άρα παραμένουμε ρεαλιστές όσον αφορά τέτοιους στόχους. Δεν είναι εφικτό να έχουμε από τη μία μέρα στην άλλη δεκάδες χιλιάδες Επενδυτικά Ταμεία στην Κύπρο τα οποία να διαχειρίζονται τρισεκατομμύρια. Οι χώρες που αναφέρατε έχουν αναπτύξει τον τομέα των Επενδυτικών Ταμείων εδώ και δεκαετίες. Εμείς ξεκινήσαμε τη συγκεκριμένη προσπάθεια μόλις το 2013. Αν και ως προορισμός για Επενδυτικά Ταμεία δεν έχουμε τίποτα να ζηλέψουμε από άλλους ευρωπαϊκούς προορισμούς, εντούτοις, το να πείσεις τους διακριστές ενός μεγάλου επενδυτικού ταμείου να μεταφέρουν την έδρα τους σε μία άλλη χώρα από την στιγμή που εδώ και δεκαετίες βρίσκονται κάπου αλλού αποτελεί μια ιδιαίτερη πρόκληση. Εμείς, βασιζόμενοι στα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα, ακολουθούμε το δικό μας πλάνο στρατηγικής ανάπτυξης του τομέα. Η Κύπρος είναι ελκυστικός προορισμός, αφού περναν των άμεσων και έμμεσων επαγγελματικών υπηρεσιών υψηλής

Ο CIFA ετοιμάζει στοχευμένες εκστρατείες προώθησης στο εξωτερικό με αρχή από την Ινδία.

ποιότητας που προσφέρει, παραμένει ιδιαίτερα ανταγωνιστική και από πλευράς κόστους, αφού τόσο το κόστος εγκαθίδρυσης όσο και λειτουργίας, είναι πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο στους προορισμούς που αναφέρατε -Λουξεμβούργο, Ιρλανδία- κι αλλού. Ειδικά για τα Ταμεία μικρού και μεσαίου μεγέθους, τα οποία όμως διαχειρίζονται εκατοντάδες εκατομμύρια, ο παράγοντας κόστος είναι ιδιαίτερα σημαντικός.

Το πλάνο στρατηγικής

- Εξηγήστε μας το πλάνο στρατηγικής ανάπτυξης του τομέα το οποίο αναφέρατε.

- Τα τελευταία χρόνια, δεκάδες διακριστών από διάφορες γεωγραφικές περιοχές έχουν επιλέξει την Κύπρο ως βάση τους. Ενδεικτικά, τους προηγούμενους μήνες υπήρξε σημαντικό ενδιαφέρον από διακριστές από το Ηνωμένο Βασίλειο, λόγω και του Brexit. Το στρατηγικό πλάνο προώθησης που εφαρμόζει ο CIFA, επεκτείνεται και σε πολλές άλλες αγορές

Η περιοχή της Μέσης Ανατολής προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες ανάπτυξης του τομέα.

με σημαντικές προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης στον τομέα. Ενδεικτικό παράδειγμα η τεράστια αγορά της Ινδίας, από την οποία ήδη καταγράφεται αυξημένο ενδιαφέρον μετά το πρόσφατο διάταγμα της ινδικής κυβερνήσης, το οποίο ενεργοποιεί τη δυνατότητα Επενδυτικά Ταμεία να επενδύουν από και προς την ασιατική χώρα μέσω Κύπρου. Μάλιστα, στα πλαίσια προώθησης της Κύπρου ως ιδανικού προορισμού Επενδυτικών Ταμείων, στις 12 Οκτωβρίου, ο CIFA διοργανώνει ειδικό διαδικτυακό συνέδριο, το οποίο αναμένεται να παρακολουθήσουν περί των 200 επαγγελματιών του τομέα από την Ινδία.

Επίσης, σημαντικές προοπτικές υπάρχουν και από το γειτονικό Ισραήλ, αφού οι εκεί διακριστές μπορούν να αξιοποιήσουν το γεγονός ότι μέσω της Κύπρου αποκτούν πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά. Γενικά, η περιοχή της Μέσης Ανατολής προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες ανάπτυξης του τομέα. Η Κύπρος ήδη εξελίσσεται

στον νέο ευρωπαϊκό προορισμό για διεθνή επενδυτικά ταμεία σύμφωνα με στοιχεία του European Fund and Asset Management Association (EFAMA). Ενδεικτικά, στο τέλος του 2020, το 47% των καθαρών περιουσιακών στοιχείων των κυπριακών Επενδυτικών Ταμείων αφορούσαν διασυννοριακές επενδύσεις. Υψηλότερα ποσοστά συγκεντρώνουν μόνο η Ιρλανδία (92%), το Λουξεμβούργο (92%) και η Μάλτα (76%), προορισμοί οι οποίοι παραδοσιακά παρέχουν υπηρεσίες σε επενδυτικά ταμεία εδώ και δεκαετίες. Το ότι η Κύπρος κερδίζει έδαφος και αναγνώριση διεθνώς στον τομέα, διαφαίνεται και από το γεγονός πως οι μεγαλύτερες διασυννοριακές πλατφόρμες για επενδυτικά ταμεία, έχουν προσεγγίσει τον CIFA για υλοποίηση από κοινού ενημερωτικών και εκπαιδευτικών εργασιών. Ενδεικτικά, συνεργαζόμαστε με τους μεγαλύτερους διεθνείς οργανισμούς στον τομέα όπως η Refinitiv του Ομίλου London Stock Exchange, το Bloomberg και η

Clearstream. Παράλληλα, διοργανώνουμε συστηματικά προωθητικά events με διεθνείς ομιλητές και συμμετέχοντες, ώστε να παρουσιάσουμε διαρκώς τα πλεονεκτήματα της Κύπρου και του τομέα στο εξωτερικό.

- Ποιον θεωρείτε τον σημαντικότερο παράγοντα ώστε να συνεχίσει ο τομέας να αναπτύσσεται;

- Η ραγδαία ανάπτυξη των τελευταίων χρόνων διαφαίνεται και από το γεγονός πως τα μέλη του CIFA, ο οποίος ιδρύθηκε μόλις το 2013, πλέον πλησιάζουν τα 400. Ως Σύνδεσμος συνεχίζουμε με σοβαρότητα το έργο μας, που δεν είναι άλλο από την προώθηση της Κύπρου ως διεθνές κέντρο Επενδυτικών Ταμείων. Προς αυτήν την κατεύθυνση, τόσο οι πάροχοι υπηρεσιών, όσο και η Εποπτική Αρχή, επιβάλλεται να συνεχίσουν να εργάζονται μεθοδικά και με ορθολογική προσέγγιση. Με αυτόν τον τρόπο, μπορούμε να επιτύχουμε τον μεσοπρόθεσμο στόχο για βιώσιμη αύξηση του ενεργη-

Αύξηση κρατικών εσόδων και νέες θέσεις εργασίας

- Για την εγχώρια οικονομία, αυτήν που αποκαλούμε παραγωγική, υπάρχουν οφέλη από την αύξηση του αριθμού των επενδυτικών Ταμείων;
- Ήδη, από το σύνολο των 172 Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων με δραστηριότητες, οι 128 επενδύουν στην Κύπρο, μερικώς ή ολικώς. Οι συγκεκριμένες επενδύσεις στο τέλος Ιουνίου 2021 αντιστοιχούσαν σε 2,3 δισ. ευρώ (21,8% του συνολικού Ενεργητικού Υπό Διαχείριση). Αντίστοιχη σημασία, ωστόσο, έχουν και τα παράπλευρα οφέλη από την ανάπτυξη του τομέα. Τέτοια οφέλη περιλαμβάνουν τη συνεισφορά στα κρατικά έσοδα από πηγές που μέχρι το 2016 δεν ήταν καν διαθέσιμες, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας όπως διαχειριστών επενδύσεων, λειτουργιών συμμόρφωσης, ρίσκου κτλ., την αύξηση των εργασιών των παρόχων υποστηρικτικών υπηρεσιών όπως δικηγόρων, λογιστών κι άλλων. Με τον τομέα της παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών να βρίσκεται σε σταυροδρόμι, η ανάπτυξη ενός νέου τομέα που δημιουργεί εξειδικευμένες θέσεις εργασίας και νέες πηγές εσόδων, θα πρέπει να είναι κάτι περισσότερο από καλοδεχούμενο.

τικού των Επενδυτικών Ταμείων στα 25 δισ. ευρώ.

Σε πιο πρακτικό επίπεδο, εξελίξεις όπως η επερχόμενη νομοθετική ρύθμιση για τη εκτέλεση λειτουργιών Διοίκησης Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων, η οποία θα ολοκληρώσει το σχετικό ρυθμιστικό πλαίσιο, θα ενδυναμώσει περαιτέρω το ενδιαφέρον για την Κύπρο. Παράλληλα, ετοιμάζουμε εισηγήσεις για φορολογικά κίνητρα, όπως, για παράδειγμα, ένα επενδυτικό ταμείο να έχει την επιλογή να φορολογηθεί με βάση τα υπό διαχείριση περιουσιακά στοιχεία που διαθέτει. Παράλληλα, την περασμένη βδομάδα είχαμε, ως CIFA, την ευκαιρία να παρουσιάσουμε στις συναντήσεις που διοργάνωσε ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας με παραγωγικές δυνάμεις της οικονομίας και τις τράπεζες. Μία σημαντική πρωτοβουλία, κατά την οποία είχαμε την ευκαιρία να αναδείξουμε διάφορα ζητήματα που απασχολούν τον τομέα μας κατά την διεξαγωγή συναλλαγών με τις τράπεζες.

ΑΡΘΡΟ / Του ROBERT E. MORITZ*

Οι προτεραιότητες μετά την πανδημία

Ενα σημείο καμπής, όσο δύσκολο και αν είναι να προβλεφθεί, μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα για επαναξιολόγηση συστημικών προκλήσεων, όπως είναι η οικονομική ανισότητα, η κοινωνική ανισορροπία, το ψηφιακό χάσμα και οι ασυμμετρίες στην πληροφόρηση.

Απαιτείται η επανεξέταση των θεμελιών που στηρίζουν τις αγορές και η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης προκειμένου να επανασυνδέσουμε την κοινωνική με την οικονομική πρόοδο. Πρέπει όμως επίσης να αντιμετωπίσουμε την ανθρώπινη διάσταση των επιπτώσεων της συστημικής αλλαγής.

Ο ανθρώπινος παράγοντας. Η στροφή προς την εξ αποστάσεως εργασία υπήρξε ιδιαίτερα αποτελεσματική στη διάρκεια της πανδημίας. Ωστόσο, σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, μόλις 40% των

εργασιών στις ΗΠΑ μπορούν να πραγματοποιηθούν από απόσταση, ενώ τα άτομα χαμηλού εισοδήματος έχουν λιγότερες δυνατότητες να εργαστούν από το σπίτι και το ποσοστό των θέσεων τηλεργασίας είναι χαμηλότερο στις φτωχότερες χώρες.

Τέτοιου τύπου ασυμμετρίες φανερώνουν μια σημαντική αναντιστοιχία μεταξύ των απαιτήσεων της ψηφιακής οικονομίας και των δεξιοτήτων του σημερινού εργατικού δυναμικού. Η αναγνώριση και αντιμετώπιση αυτών των αναντιστοιχιών θα αυξήσει την παραγωγικότητα, την απασχόληση και τα εισοδήματα παγκοσμίως, ενώ τα οφέλη θα είναι ιδιαίτερα σημαντικά σε πολυπληθείς χώρες με μεγάλα χάσματα δεξιοτήτων.

Τα κέρδη αυτά θα μπορούσαν να ωφελήσουν άτομα που νιώθουν ότι δεν έχουν πολλές ευκαιρίες, αλλά και τις κυβερνήσεις που απο-

Πρέπει να αντιμετωπίσουμε την ανθρώπινη διάσταση των επιπτώσεων της συστημικής αλλαγής.

καθιστούν τις ζημιωγόνες συνέπειες της πανδημίας και χαράσσουν τη στρατηγική τους για το μέλλον. Επιπλέον, η αναβάθμιση των δεξιοτήτων ή η επανακατάρτιση των εργαζομένων οδηγεί στη δημιουργία πιο βιώσιμων οικονομιών και κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς.

Ηγεσία και καινοτομία. Με τον εμβολιασμό να αποτελεί ένα από τα παράδειγμα πρόόδου που βοηθάει την ανθρωπότητα, ελπίζουμε το πνεύμα της καινοτομίας που αναδύθηκε από την κρίση να επεκτα-

θεί και σε άλλες ευκαιρίες για την κοινωνία.

Οι τρεις προτεραιότητες για την επίδειξη ηγεσίας και καινοτομίας για το μέλλον είναι οι εξής:

Αναβάθμιση των οικοσυστημάτων. Η ψηφιοποίηση των μοντέλων μάθησης προμηνύει σημαντικές αλλαγές τα επόμενα χρόνια. Καθώς οι εκπαιδευτικοί θεσμοί, τα κράτη, η κοινωνία των πολιτών και οι επιχειρήσεις συνεργάζονται με νέους τρόπους, απαιτείται επανασχεδιασμός του οικοσυστήματος που προετοιμάζει τους ανθρώπους για τις μελλοντικές προκλήσεις. Οι επιχειρηματικοί κύκλοι παγκοσμίως θα διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο για την προώθηση της καινοτομίας στην εφαρμογή των μοντέλων μάθησης, με υποχρέωση να βοηθήσουν τους επικεφαλής των κυβερνήσεων και της εκπαίδευσης να επαναπροσδιορίσουν τις μεθόδους εκμάθησης και να

δώσουν ίσες ευκαιρίες στην ανάπτυξη πρωτοποριακών δεξιοτήτων.

Αποδοχή των αλληλεξαρτήσεων. Πέρα από τις πιο εξελιγμένες τεχνικές δυνατότητες, απαιτούνται και βελτιωμένες ηγετικές δεξιότητες. Τα ηγετικά στελέχη πρέπει να νιώθουν άνετα με τα υψηλότερα επίπεδα αβεβαιότητας και τις αλληλεξαρτήσεις.

Το σχετικό πλαίσιο είναι σημαντικό για τους επικεφαλής, επειδή έχουν να διαχειριστούν ζητήματα όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, η τεχνολογία, τα προσωπικά δεδομένα και η υγεία. Καθώς αυτές οι αλληλεξαρτήσεις δοκιμάζουν την ηγεσία, θα πρέπει επίσης να κατανοήσουμε καλύτερα την ανάγκη για ανάπτυξη των δεξιοτήτων που απαιτεί η κοινωνία.

Μέτρηση αποτελεσμάτων. Η συμβολή των ηγετικών στελεχών στην πρόβλεψη της ζήτησης δε-

ξιοτήτων και εάν η ανάπτυξη των δεξιοτήτων αυτών μεταφράζεται σε ισοδύναμο όφελος, είναι καθοριστική. Αυτό συμβαίνει καθώς τα στελέχη των επιχειρήσεων γνωρίζουν σε βάθος ποιες δεξιότητες παράγουν αξία και έχουν εμπειρία στην καταμέτρηση των επιδόσεων που είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν.

Οι επιχειρήσεις επίσης αρχίζουν να αποσαφηνίζουν και να εφαρμόζουν τους μη χρηματοοικονομικούς δείκτες. Καθώς οι επικεφαλής των εταιρειών συνεργάζονται με φορείς καθορισμού προτύπων και χάραξης πολιτικής για την εναρμόνιση με παγκόσμια πρότυπα, οι επιχειρήσεις οφείλουν να διατηρούν τον ανθρώπινο παράγοντα στον επίκεντρο των ενεργειών τους.

* Ο κ. Robert E. Moritz είναι Global Chairman, PwC Network.

Ευκαιρία για τράπεζες η πράσινη ανάπτυξη

Ποσό ύψους 491 εκατ. αφορά σε μέτρα για την πράσινη μετάβαση και 282 εκατ. στην ψηφιακή στο Σχέδιο Ανάκαμψης

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το Ταμείο Ανάκαμψης έχει ανοίξει προοπτικές και για τον τραπεζικό τομέα, αφού για να γίνουν διάφορες προγραμματισμένες επενδύσεις οι τράπεζες θα παίξουν αναπόφευκτα μεγάλο ρόλο. Η «επενδυτική βαρύτητα» έχει δοθεί σε δύο τομείς και από το 1,2 δισεκατομμυρίων ευρώ που δικαιούται η Κύπρος σε χρηματοδοτήσεις και δάνεια, ποσό ύψους 491 εκατ. ευρώ (ποσοστό 41%) αφορά σε μέτρα για την πράσινη μετάβαση και 282 εκατ. ευρώ (ποσοστό 23%) στην ψηφιακή μετάβαση. Όσον αφορά στην ψηφιακή μετάβαση έχουν προχωρήσει οι τράπεζες δειλά – δειλά σε

Πράσινη χρηματοδότηση είναι η μορφή χρηματοδότησης που αφορά για παράδειγμα (ΑΠΕ), πράσινα κτήρια, διαχείριση υδάτων και αποβλήτων.

χρηματοδοτήσεις που αφορούν σε αυτό το σκοπό, αλλά στο μεγάλο κεφάλαιο, αυτό της πράσινης μετάβασης, η Κύπρος γενικότερα είναι πολύ πίσω.

Οι τράπεζες έχουν στα πλάνα τους να χρηματοδοτήσουν πρωτοβουλίες πράσινης μετάβασης, αφού ο όρος «πράσινη οικονομία» κυριαρχεί πλέον στην διεθνή και εγχώρια ατζέντα λόγω κυρίως του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Πράσινη χρηματοδότηση είναι η μορφή χρηματοδότησης που αφορά για παράδειγμα ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), πράσινα κτήρια, διαχείριση υδάτων και αποβλήτων, για μετάβαση στην ηλεκτροκίνηση και την ενεργειακή αυτονομία και άλλα. Οι κυπριακές τράπεζες λοιπόν σχεδιάζουν να επεκτείνουν το δανεισμό τους λαμβάνοντας «πάσα» από το Ταμείο Ανάκαμψης και τις ευκαιρίες που παρουσιάζει. Εξάλλου, η παραδοσιακή χρηματοδότηση σε ένα περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων για δάνεια που αφορούν μόνο στο real estate και στην αγορά κατοικίας είναι παρωχημένο τραπεζικό μοντέλο που δεν έχει καλύψει τα πε-

ρισσότερα περιθώρια ανάπτυξης. Η συνιστώσα του κυπριακού σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, που αφορά την κλιματική ουδετερότητα, την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της πρόκλησης του μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, συμβάλλοντας στη μετάβαση της χώρας στην κλιματική ουδετερότητα.

Οι στόχοι της συνιστώσας είναι η βελτίωση της περιβαλλοντικής πολιτικής μέσω μέτρων, που σχετίζονται με την πράσινη φορολογία, το άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και τη διευκόλυνση της αδειοδότησης των έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και έργων ανακαίνισης. Η συνιστώσα αποσκοπεί στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του κτιριακού δυναμικού και άλλων υποδομών, καθώς και στη στήριξη πράσινων επενδύσεων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), τα νοικοκυριά, τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τις ΜΚΟ. Η συνιστώσα στοχεύει επίσης στην άμβλυνση της ενεργειακής φτώχειας και αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της ενεργειακής απομόνωσης της Κύπρου. Η συνιστώσα υποστηρίζει την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων για τα έτη 2019 και 2020 που συνιστούν την εστίαση των επενδύσεων, καθώς και των πολιτικών σχετικά με τις επενδύσεις, στην ενεργειακή απόδοση και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ειδικά ανά χώρα σύσταση 4 του 2019 και ειδικά ανά χώρα σύσταση 3 του 2020 όπως αναφέρει η Κομισιόν σχετικά).

Ο ανταγωνισμός

Οι κυπριακές τράπεζες θα είναι έτοιμες να χρηματοδοτήσουν νέες επενδύσεις που σχετίζονται με την ψηφιακή οικονομία, αλλά και την πράσινη οικονομία που είναι πίσω η Κύπρος, ωστόσο, ανοίγει ένα άλλο μεγάλο κεφάλαιο, αυτό του ανταγωνισμού. Οι τράπεζες στην Κύπρο παραμένουν αρκετές και ο ανταγωνισμός που θα αναπτυχθεί θα είναι ισχυρός. Το σίγουρο είναι πάντως πως η δυναμική που θα δημιουργηθεί στην οικονομία μέσω και των κεφαλαίων 1,2 δισ. του Ταμείου Ανάπτυξης, θα δημιουργήσει αναπτυξιακές συνθήκες.

Οι κυπριακές τράπεζες θα είναι έτοιμες να χρηματοδοτήσουν νέες επενδύσεις, ωστόσο, ανοίγει ένα άλλο μεγάλο κεφάλαιο, αυτό του ανταγωνισμού.

Οι τράπεζες να χρηματοδοτήσουν το νέο πλαίσιο οικονομικής ανάπτυξης

Κατά την Ετήσια Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Τραπεζών που πραγματοποιήθηκε την περασμένη Τρίτη, ο επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, Wim Mijls τόνισε πως τέσσερις είναι οι βασικές προκλήσεις για τις ευρωπαϊκές τράπεζες, ενώ έκανε ιδιαίτερη αναφορά και στη σημασία της χρηματοδότησης μιας βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

Όπως είπε, πρώτον αφορούν τις κεφαλαιακές ανάγκες και δη πλήρη υιοθέτηση των παραμέτρων της Βασιλείας III. Δεύτερον, την μετάβαση των οικονομιών και των κοινωνιών -σε ευρωπαϊκό επίπεδο- στην εποχή της βιώσιμης ανάπτυξης, του ψηφιακού μετασχηματισμού και εφαρμογής της Πράσινης Ατζέντας. Τρίτον, το εντεινόμενο επο-

πτικό πλαίσιο, το οποίο προϋποθέτει τη στενή συνεργασία τραπεζών και κυβερνήσεων. Τέταρτον, την ενίσχυση των ψηφιακών υπηρεσιών σε συνδυασμό με την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα των συναλλαγών, την ώρα που η Ευρώπη και ο υπόλοιπος κόσμος καλούνται να θέσουν ίδια πρότυπα, απαιτήσεις και εποπτεία για τράπεζες και άλλους παροχείς υπη-

ρεσιών, ηλεκτρονικών συναλλαγών. Ο Διευθύνων Σύμβουλος της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας κατέληξε πως οι τράπεζες πρέπει να χρηματοδοτήσουν, να στηρίξουν και να λειτούργησουν και οι ίδιες μέσα στο νέο πλαίσιο της αειφόρου και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, παρά τις προκλήσεις που υπάρχουν.

Μέσα σε ένα χρόνο τα ΜΕΔ στην Ελλάδα μειώθηκαν κατά 31,6 δισ.

Δεν θα ξεπεράσουν το 20% τα νέα από τα μορατόριουμ

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Στα 29,4 δισ. ευρώ μειώθηκαν στο τέλος του α' εξαμήνου τα κόκκινα δάνεια των τραπεζών, καταγράφοντας σημαντική μείωση κατά 52% ή κατά 31,6 δισ. ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων υποχώρησε στα τέλη Ιουνίου στο 20,3% από 43,6% τον Ιούνιο του 2019, ενώ με βάση τα πλάνα που έχουν ανακοινώσει οι τράπεζες θα μειωθεί σε μονοψήφιο ποσοστό έως τα τέλη του 2021 ή στις αρχές του 2022.

Όπως σημειώνει σε ανακοίνωσή του το υπουργείο Οικονομικών, η μείωση είναι αποτέλεσμα του προγράμματος «Ηρακλής» αλλά και συγκεκριμένων παρεμβάσεων όπως το πρόγραμμα Γέφυρα Ι και ΙΙ, καθώς και των αναστολών και ρυθμίσεων δανείων που εφάρμοσαν οι τράπεζες. Σημειώνεται ότι οι τράπεζες έχουν εντάξει στον «Ηρακλή» ή πρόκειται να εντάξουν στον μηχανισμό κρατικών εγγυήσεων

κόκκινα δάνεια ύψους περίπου 50 δισ. ευρώ.

Στην αποφυγή ενός νέου κύματος κόκκινων δανείων βοηθάει και η συγκράτηση των καθυστερήσεων λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας, καθώς οι εκτιμήσεις των τραπεζών

Ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων υποχώρησε στα τέλη Ιουνίου στο 20,3% από 43,6% τον Ιούνιο του 2019.

πεζών περιορίζουν τις νέες αθετήσεις που θα προκληθούν λόγω της οικονομικής κρίσης της COVID-19 κάτω από το 20% των δανείων που είχαν ενταχθεί σε καθεστώς αναστολής (μορατόριουμ). Με βάση τα στοιχεία του α' εξαμήνου που ανακοίνωσαν οι τρά-

πεζες, στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα δάνεια που είχαν μπει σε μορατόρια έχουν αρχίσει να αποπληρώνονται κανονικά.

Με βάση την καταγραφή της Ευροxx από τα 5,5 δισ. ευρώ των δανείων που είχαν τεθεί σε αναστολή από την Alpha Bank, σε καθυστέρηση βρίσκονται μέχρι σήμερα μόλις 300 εκατ. ευρώ, ενώ η εκτίμηση ήταν ότι οι συνολικές αθετήσεις θα φτάσουν τα 800 εκατ. ευρώ, δηλαδή το 15% (έως και 20%) των συνολικών δανείων που είχαν τεθεί σε αναστολή. Παρόμοια είναι η πρόβλεψη που έχει κάνει η Eurobank, εκτιμώντας το ύψος των αθετήσεων έως το 20% των δανείων που είχαν μπει σε αναστολή, η αξία των οποίων ήταν 4,9 δισ. ευρώ.

Εως και τα τέλη του α' εξαμήνου σε καθυστέρηση βρίσκονταν 300 εκατ. ευρώ, ενώ σε καθεστώς αναστολής παρέμεινε το 10% των δανείων που αφορούν τον τουριστικό κλάδο και σύμφωνα με τις προβλέψεις της τράπεζας, δεν θα εμφα-

Η εξέλιξη των κόκκινων δανείων των τραπεζών

* προ προβλέψεων

ΠΟΣΑ ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ	Μαρτ. 2016	Ιούν. 2020	Ιούν. 2021
Υπόλοιπα δανείων*	219,00	164,11	144,40
Καταναλωτικά	23,84	13,83	9,57
Στεγαστικά	67,82	52,64	36,56
Επιχειρηματικά	127,33	97,63	98,28
Σύνολο μη εξυπηρετ. δανείων*	107,20	61,03	29,37
Καταναλωτικά	15,20	6,68	3,13
Στεγαστικά	28,49	21,07	7,06
Επιχειρηματικά	63,51	33,28	19,17
% Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	48,9%	37,2%	20,3%
Καταναλωτικά	63,8%	48,3%	32,8%
Στεγαστικά	42,0%	40,0%	19,3%
Επιχειρηματικά	49,9%	34,1%	19,5%

ΣΗΜ.: Τα στοιχεία αφορούν τα κόκκινα δάνεια στην Ελλάδα

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

νίσουν πρόβλημα μετά και την ανάκαμψη του τουρισμού φέτος. Στα 600 εκατ. ευρώ ή στο 10% των δανείων που είχαν τεθεί σε αναστολή συνολικού ύψους 6,1 δισ. ευρώ, ανήλθαν μέχρι τα τέλη Ιουνίου οι καθυστερήσεις της Τράπεζας Πειραιώς, οι εκτιμήσεις της οποίας ευθυγραμμίζονται με αυτές των υπόλοιπων τραπεζών, ότι δηλαδή τα νέα κόκκινα δάνεια δεν θα ξεπεράσουν το 20%. Μεταξύ 15% και 20% προσδιορίζει τις κα-

θυστερήσεις και η Εθνική Τράπεζα, η οποία είχε θέσει σε αναστολή δάνεια ύψους 3 δισ. ευρώ και μέχρι σήμερα οι καθυστερήσεις περιορίζονται στο 3% αυτών των οφειλών.

Σημαντική στήριξη για τον μετριασμό των επιπτώσεων της πανδημίας, αλλά και τη συγκράτηση των κόκκινων δανείων για τις τράπεζες, παρείχε η κυβέρνηση μέσω του προγράμματος «Γέφυρα Ι», που επιδοτεί τις δόσεις των στεγαστι-

κών δανείων με υποθήκη την πρώτη κατοικία, καθώς και το πρόγραμμα «Γέφυρα ΙΙ», που επιδοτεί τις δόσεις των επιχειρηματικών δανείων και δσων ελεύθερων επαγγελματικών επλήγησαν από την κρίση λόγω πανδημίας. Συνολικά, στα δύο προγράμματα έχουν ενταχθεί πάνω από 200.000 οφειλέτες, οι οποίοι έχουν επωφεληθεί από την επιδότηση σε ποσοστό από 30% έως και 90% των δόσεων των οφειλών τους.

Μία στις τέσσερις επιχειρήσεις αύξησε τις τιμές το α΄ εξάμηνο

Το 22% δηλώνει σε έρευνα της ΓΣΕΒΕΕ ότι θα προχωρήσει άμεσα σε ανατιμήσεις

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Σε ανατιμήσεις προϊόντων και υπηρεσιών έχει προχωρήσει ήδη κατά το α΄ εξάμηνο του 2021 σχεδόν μία στις τέσσερις επιχειρήσεις (23,6%), ενώ το 22,2% δηλώνει πως θα προχωρήσει σε αύξηση τιμών το προσεχές διάστημα. Το παραπάνω εύρημα στην εξαμηνιαία έρευνα οικονομικού κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας) δείχνει αν μη τι άλλο ότι αναχώματα στο κύμα ακρίβειας είναι δύσκολο να υπάρξουν, ειδικά μάλιστα καθώς σημαντικό ποσοστό επιχειρήσεων, το 42,4% των ΜμΕ, δηλώνει ότι έχει ταμειακά διαθέσιμα το πολύ για ένα μήνα, ενώ το 21,4% αναφέρει ότι δεν διαθέτει καθόλου ρευστότητα.

Τα δύο αυτά φαινόμενα στην ουσία προκαλούν έναν φαύλο κύκλο: η έλλειψη ρευστότητας δεν επιτρέπει απορρόφηση ανατιμήσεων —σε κάποιες περιπτώσεις αυτή η έλλειψη μπορεί να αποτελεί και πρόφαση για ανατιμήσεις— οι οποίες μετακυλύονται στην τιμή καταναλωτή. Τούτο μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της ζήτησης, επιδεινώνοντας τελικά το πρόβλημα ρευστότητας των επιχειρήσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα προαναφερθέντα ποσοστά επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι έχουν προβεί ήδη σε ανατιμήσεις ή θα προβούν στο άμεσο μέλλον είναι τα υψηλότερα που έχουν καταγραφεί σε εξαμηνιαία έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ. «Η αύξηση των τιμών είναι μια πρόδρομη ένδειξη των πληθωριστικών πιέσεων που θα δεχθούν όλες οι οικονομίες. Αυτές οι πληθωριστικές πιέσεις σε συνδυασμό με τις υφιστάμενες τάσεις που μπορεί να προκληθούν από τη συνέχιση της πανδημίας εγκυμονούν τον κίνδυνο του στασιμοληθωρισμού, φαινόμενο που εκδηλώθηκε από το 1973 και

Πώς διαμόρφωσαν τις τιμές τους οι επιχειρήσεις το α' εξάμηνο του 2021

Διατήρησαν τα ίδια επίπεδα 58,3%

ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ

	Εμπόριο	Μεταποίηση - βιοτεχνία	Υπηρεσίες
Αύξησαν	35,1%	29,5%	8,5%
Μείωσαν	15,1%	14,5%	19,6%
Διατήρησαν τα ίδια επίπεδα	48,2%	55,4%	70,3%
Δεν απαντώ	1,6%	0,6%	1,6%

ΠΗΓΗ: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Το 42,4% των ΜμΕ αναφέρει ότι έχει ταμειακά διαθέσιμα το πολύ για ένα μήνα.

ταλάνισε όλες τις οικονομίες για μία δεκαετία. Επομένως κρίσιμος θα είναι ο τρόπος αντιμετώπισης των ανατιμήσεων», επισημαίνει η ΓΣΕΒΕΕ.

Οι ανατιμήσεις, το γεγονός ότι η πανδημία είναι εδώ, με τις μεταλλάξεις και την καθυστέρηση στο πρόγραμμα εμβολιασμού να επιτείνουν την αβεβαιότητα, αλλά και η υστέρηση των μικρών επιχειρήσεων σε ό,τι αφορά την τεχνολογία, με το χάσμα μεταξύ αυτών και των ψηφιακά έτοιμων επιχειρήσεων να διευρύνεται λόγω της πανδημίας, θέτουν εν αμφιβολή τη βιωσιμότητα πολλών

ΜμΕ. Σύμφωνα με την έρευνα, το 36,7% των επιχειρήσεων εκφράζει τον φόβο για ενδεχόμενη διακοπή δραστηριοτήτων το επόμενο διάστημα. Ακόμη πιο δυσίωνα είναι τα στοιχεία σε ό,τι αφορά ειδικά τις επιχειρήσεις των οποίων η λειτουργία ανεστάλη με κρατική εντολή. Το 50,9% αυτών εκφράζει τον φόβο για «λουκέτο» το επόμενο διάστημα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ειδικά στον κλάδο της εστίασης είναι 48,5%.

Λιγότερο απαισιόδοξα, τουλάχιστον για την ώρα, είναι τα στοιχεία για την απασχόληση. Το ισοζύγιο των επιχειρήσεων που αύξησαν/μείωσαν το προσωπό τους επιστρέφει σε επίπεδα προ πανδημίας, δηλαδή σε θετικό πρόσημο. Συγκεκριμένα, το 7,9% των επιχειρήσεων αύξησε το προσωπικό έναντι του 5,6% που το μείωσε και του 86,6% που το διατήρησε στα ίδια επίπεδα. Τα θετι-

κά ευρήματα, ωστόσο, οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην εποχικότητα (π.χ. λόγω του τουρισμού). Και αυτό διότι για το β΄ εξάμηνο προκύπτει από την έρευνα ότι το ισοζύγιο θα είναι αρνητικό, δηλαδή οι επιχειρήσεις που δηλώνουν ότι θα αυξήσουν το προσωπικό τους είναι λιγότερες (5,5%) σε σύγκριση με αυτές που δηλώνουν ότι θα το μειώσουν (6,1%).

Συνολικά, πάντως, ο δείκτης οικονομικού κλίματος ΜμΕ ενισχύθηκε σημαντικά το α΄ εξάμηνο του 2021 (46,3 μονάδες) έναντι του α΄ εξαμήνου και του β΄ εξαμήνου του 2020 (20,1 μονάδες), παραμένει όμως ακόμη πολύ χαμηλά σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα, όταν είχε φτάσει το β΄ εξάμηνο του 2019 στις 66,4 μονάδες, που αποτελούσε και το υψηλότερο σημείο από το 2011, οπότε ξεκίνησε η συγκεκριμένη έρευνα.

Ελεγχοι σε εταιρείες τροφίμων και μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ

Εφοδο σε δεκαεπτά σημεία, μεταξύ αυτών στις έξι μεγαλύτερες αλυσίδες σούπερ μάρκετ της χώρας, έκαναν ελεγκτές της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η κίνηση αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία καθώς γίνεται εν μέσω ανατιμήσεων σε σειρά βασικών ειδών διατροφής και εκτιμήσεων για περαιτέρω αυξήσεις τιμών.

Ο έλεγχος της Ε.Α. εστιάζεται στις αγορές δημητριακών, γάλακτος, καφέ, μαρμελάδων, ροφημάτων και τυριών, όπου διερευνώνται οριζόντιες και κάθετες συμφάσεις προμηθευτών και λιανεμπόρων.

Οι έλεγχοι διενεργήθηκαν στις εγκαταστάσεις των εταιρειών σε Αττική, Κεντρική Μακεδονία και Θεσσαλία. Σύμφωνα με απολύτως ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», ο έλεγχος έγινε σε δεκαεπτά σημεία και σε αυτά συμπεριλαμβάνονται όλες οι μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ, γαλακτοβιομηχανία με ηγετική θέση που εδρεύει στη Θεσσαλία, κορυφαία πολυεθνική στην κατηγορία των δημητριακών, καθώς και μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες καφέ. Στους αιφνιδιαστικούς επιτόπιους ελέγχους έλαβαν μέρος 70 άτομα, συμπεριλαμβανομένων και στελεχών με εξειδίκευση στην πληροφορική από την Οικονομική Αστυνομία και τη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών.

Κύκλοι με γνώση των ελέγχων υποστήριξαν μιλώντας στην «Κ» ότι υπάρχουν ενδείξεις για εναρμονισμένες πρακτικές στις

προαναφερθείσες κατηγορίες, ενδείξεις που προκύπτουν από την έρευνα που έχει ήδη κάνει σε πρώτο στάδιο η Ε.Α. με τη συμβολή και της ειδικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας που έχει αναπτύξει, και ότι οι επιτόπιοι έλεγχοι έγιναν για αναζήτηση και σχετικού αποδεικτικού υλικού. Πάντως, στη σχετική ανακοίνωση της Ε.Α. τονίζεται, κατά την πάγια τακτική της, ότι «η διεξαγωγή τέτοιων ελέγχων δεν προδικάζει ότι οι επιχειρήσεις έχουν εμπλακεί σε αντι-ανταγωνιστική συμπεριφορά, ούτε προδικάζει το αποτέλεσμα της έρευνας».

Η αγορά, κάθε άλλο παρά εϊδε με καλό μάτι την έρευνα της ανεξάρτητης αρχής, με παράγοντες της να υποστηρίζουν αφενός ότι το φαινόμενο των ανατιμήσεων είναι παγκόσμιο και αφετέρου ότι η ενέργεια της Ε.Α. έγινε προκειμένου να αλιευθούν πληροφορίες χωρίς συγκεκριμένη στόχευση. Θεωρούν, δε, ότι συνιστά κυρίως μια προειδοποίηση προκειμένου προμηθευτές και λιανέμποροι να απορροφήσουν την αύξηση του κόστους εισρωών και να μην τη μετακυλίσουν στην τιμή καταναλωτή.

Εκπληξη, αν μη τι άλλο, προκαλεί το ότι την ίδια ημέρα που γινόταν η έφοδος της Ε.Α. στις αλυσίδες σούπερ μάρκετ, ο υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων Αδωνις Γεωργιάδης και ο Προστασίας Καταναλωτή Σ. Αναγνωστόπουλος πραγματοποιήσαν τηλεδιάσκεψη με

Ο έλεγχος έγινε σε δεκαεπτά σημεία και σε αυτά συμπεριλαμβάνονται όλες οι μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ, γαλακτοβιομηχανία με ηγετική θέση που εδρεύει στη Θεσσαλία, κορυφαία πολυεθνική στην κατηγορία των δημητριακών, καθώς και μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες καφέ.

Στο στόχαστρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού οι αγορές δημητριακών, γάλακτος, καφέ, μαρμελάδων, ροφημάτων και τυριών.

εκπροσώπους αλυσίδων σούπερ μάρκετ. Στην τηλεδιάσκεψη συζητήθηκε το θέμα των ανατιμήσεων στο περίφημο «καλάθι της νοικοκυράς» με υπόμνηση, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση του υπουργείου, της νομοθεσίας περί καρτέλ και αθέμιτου κέρ-

δους εν μέσω πανδημίας. Για την ιστορία να πούμε ότι τελευταία φορά που είχε γίνει μεγάλη έρευνα της Ε.Α. στα σούπερ μάρκετ, διερευνώντας τότε εναρμονισμένες πρακτικές τιμών και συμφάσεις και με προμηθευτές, ήταν το 2004.

Η έρευνα αυτή οδήγησε το 2005 σε καταδικαστική απόφαση και επιβολή προστίμων σε επτά αλυσίδες σούπερ μάρκετ (Ατλάντικ, Αφοί Βερόπουλοι, Μασούτης, Μετρό, Σκλαβενίτης, Τροφίνο και Α.Β. Βασιλόπουλος), καθώς και στον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Σούπερ Μάρκετ Ελλάδος (ΣΕΣΜΕ). Η απόφαση αυτή ήταν καθοριστική για τη διάλυση του ΣΕΣΜΕ, χωρίς ποτέ ξανά να υπάρξει διάδοχο σχήμα.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Ψηφιακή κατάρτιση 4.000 ανέργων από την Google

Τη νέα συνεργασία του ΟΑΕΔ με την Google Ελλάδας, με στόχο την κατάρτιση νέων ανέργων στην ψηφιακή επιχειρηματικότητα, παρουσίασε ο υπουργός Εργασίας Κ. Χατζηδάκης, από το βήμα του συνεδρίου SkillUp Forum που διοργανώνει ο ΟΑΕΔ στη Θεσσαλονίκη.

Πρόκειται για δράση που συνδέεται με το πρόγραμμα του ΟΑΕΔ για την προώθηση 4.000 νέων ανέργων ηλικίας έως 45 ετών στην αυτοαπασχόληση μέσω της δημιουργίας νεοφυών επιχειρήσεων (start ups), με την ενίσχυση της κάθε start up με 15.000 ευρώ.

Όπως μάλιστα είπε χαρακτηριστικά ο υπουργός, το πρόγραμμα αυτό έχει μια βασική διαφορά σε σχέση με άλλα προγράμματα που παρελθόντος: Δεν είναι «λεφτά στον αέρα», καθώς γίνεται σε συνεργασία με έναν διεθνή κολοσό όπως η Google, με τεράστια εμπειρία στα θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας. Τη συνέχιση της συνεργασίας χαιρέτισαν επίσης τόσο ο διοικητής του ΟΑΕΔ Σ. Πρωτοψάλτης όσο και η γενική διευθύντρια της Google

Νοτιοανατολικής Ευρώπης, Π. Αντωνάκου.

Στόχος του νέου προγράμματος, που απευθύνεται σε 4.000 ανέργους ηλικίας έως 45 ετών, είναι να εκπαιδευθούν μέσω δωρεάν εξ αποστάσεως κατάρτισης διάρκειας 35 ωρών, ώστε να είναι σε θέση να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση. Καλύπτονται θέματα όπως δημιουργία ταυτότητας της επιχείρησης, διαχείριση της αγοράς, εδραίωση της επιχείρησης στο Διαδίκτυο, προώθηση νέων προϊόντων και υπηρεσιών κ.ά.

Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, οι συμμετέχοντες θα λάβουν πιστοποιητικό παρακολούθησης από την Google κι εφόσον πληρούν τις λοιπές προϋποθέσεις, θα έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στο νέο πρόγραμμα νέας επιχειρηματικότητας, με έμφαση στην ψηφιακή οικονομία, που θα υλοποιήσει ο ΟΑΕΔ. Στόχος της 12μηνιας δράσης θα είναι η προώθηση στην αυτοαπασχόληση 4.000 ανέργων μέσω της δημιουργίας βιώσιμων επιχειρήσεων και το ποσό ενίσχυσης των νέων επιχειρήσεων θα ανέρχεται σε 14.800 ευρώ.

Κορυφαίοι προορισμοί για τους Αμερικανούς τα ελληνικά νησιά

Πλήθος ελληνικών νησιών βρέθηκαν μεταξύ των κορυφαίων προτιμήσεων των Αμερικανών το τελευταίο διάστημα, καθώς οι ελληνικοί προορισμοί γνωρίζουν ολόένα και μεγαλύτερη δυναμική στην αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών. Γεγονός που αντανακλάται άλλωστε και στις αφίξεις Αμερικανών στην Ελλάδα φέτος, οι οποίες υπερέβησαν το 55% εκείνων του 2019 στο πρώτο φετινό οκτάμηνο.

Ως το καλύτερο νησί στον κόσμο και στην Ευρώπη για το 2021 (Top Island in the World / Top Island in Europe), με σχεδόν άριστη βαθμολογία 95,50, αναδείχθηκε η Μήλος από τους αναγνώστες του κορυφαίου αμερικανικού ταξιδιωτικού περιοδικού «Travel + Leisure», που συμμετείχαν στην ψηφοφορία για τα World's Best Awards 2021.

Ταυτόχρονα, στην κατηγορία «Τα καλύτερα 25 νησιά στον κόσμο» (The Top 25 Islands in the World) η Φολέγανδρος κατέλαβε τη 2η θέση, ενώ στην κατηγορία «Τα καλύτερα 20 νησιά στην Ευρώπη» (The Top 20 Islands in Europe) η Ελλάδα κατέκτησε «τη μερίδα του λέοντος», καθώς σε αυτήν περιλαμβάνονται άλλα επτά ελληνικά νησιά και συγκεκριμένα η Φολέγανδρος στη 2η θέση, η Σαντορίνη στην 5η, η Πάρος στη 10η, η Μύκονος στη 13η, η Κρήτη στη 14η, η Κέρκυρα και τα Ιόνια Νησιά στη 15η και η Ρόδος με τα Δωδεκάνησα στη 17η θέση.

Οι νέες αυτές διακρίσεις, που έρχονται μόνο λίγες ημέρες μετά την ανάδειξη της Ελλάδας και της Σαντορίνης ως «Αγαπημένη χώρα» και «Καλύτερο νησί της Ευρώπης», αντίστοιχα, στα αμερικανικά βραβεία κοινού FXXpress 2021 Awards, επιβεβαιώνουν πως η χώρα παραμένει σταθερά ένας από τους δημοφιλέστερους προορισμούς για το αμερικανικό ταξιδιωτικό κοινό.

Με αφορμή την ανακοίνωση

των φετινών βραβείων, οι συντάκτες του περιοδικού υπογραμμίζουν, μεταξύ άλλων, ότι η Μήλος «αναδείχθηκε νικήτρια χάρη στους φιλικούς κατοίκους της, οι οποίοι καλωσορίζουν τους επισκέπτες προτρέποντάς τους να εξερευνήσουν τα γραφικά χωριά, τις εξαιρετικές ταβέρνες και τις δεκάδες ειδυλλιακές παραλίες της, που ποικίλλουν στο χρώμα ανάλογα με το αν σκηματίζονται από κοχύλια, πέτρες ή άμμο», ενώ επισημαίνουν ακόμα: «Μπορεί να είναι γνωστή εξαιτίας του αγάλματος της Αφροδίτης, αλλά προσφέρει πολύ περισσότερα από τα αρχαιολογικά ευρήματα: πολυάριθμες επιλογές για διαμονή, βραβευμένα οινοπεία, ηλιοθερα-

Η Μήλος αναδείχθηκε το καλύτερο νησί στον κόσμο για το 2021 από τους αναγνώστες του αμερικανικού ταξιδιωτικού περιοδικού «Travel + Leisure».

πεία σε νηφιστειακούς βράχους, ψαροντούφεκο και στη συνέχεια δείπνο σε ένα από τα εξαιρετικά εστιατόριά της. Όπως συνόψισε ένας ψηφοφόρος: «Είναι συγκλονιστικά όμορφη!»».

Υπενθυμίζεται πως η ελληνική κυβέρνηση αποφάσισε να παραταθεί η NOTAM και επιτρέπει τη χωρίς καραντίνα είσοδο των εμβολιασμένων ή με πιστοποιητικό νόσησης Αμερικανών στη χώρα, ενώ επιπλέον επιδιώκεται ενεργά η διατήρηση εν ενεργεία όσο περισσότερων απευθείας πτήσεων από τις ΗΠΑ προς την Ελλάδα γίνεται και για όσο μεγαλύτερο διάστημα αυτό είναι εφικτό.

Η χώρα παραμένει σταθερά ένας από τους δημοφιλέστερους προορισμούς για το αμερικανικό ταξιδιωτικό κοινό.

Ο ΜΟΡΙΑΚΟΣ ΣΥΡΡΙΚΝΩΤΗΣ

Κυριακή
19/09

Πρόσθετος χώρος για φοροελαφρύνσεις το 2022

Η μεγάλη άνοδος κατά 16,2% του ΑΕΠ το β΄ τρίμηνο σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι αυξάνει τα έσοδα του κράτους

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Εντυπωσιακή άνοδο κατά 16,2% σημείωσε το ΑΕΠ το δεύτερο τρίμηνο, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους, επιταχύνοντας την ανάκτηση του χαμένου, λόγω κορωνοϊού, εδάφους, αλλά και προσφέροντας πρόσθετο δημοσιονομικό χώρο στην κυβέρνηση για φοροελαφρύνσεις το 2022.

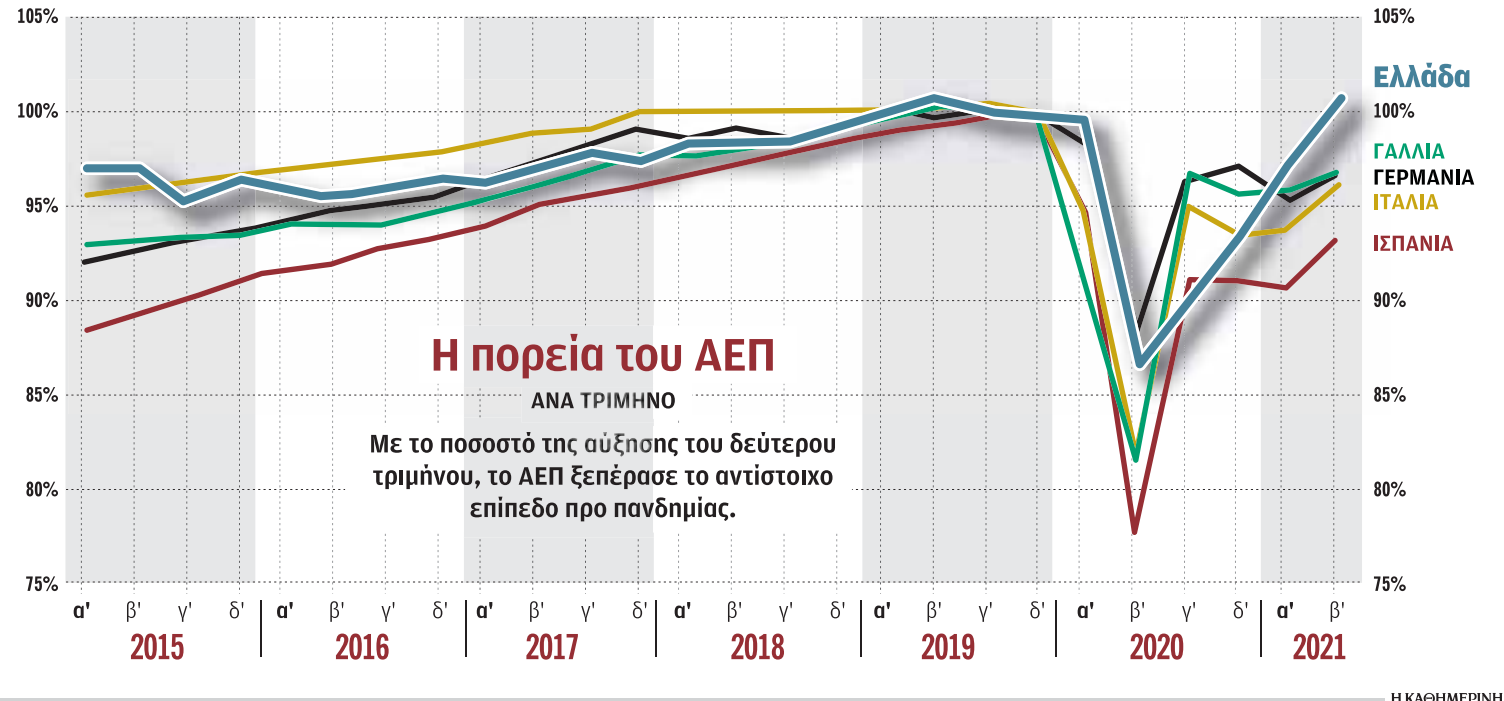
Η κυβέρνηση οδηγείται σε αναθεώρηση της πολύ μετριοπαθούς πρόβλεψής της για ανάπτυξη 3,6% φέτος, αφού –όπως δήλωσε και ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας– για το πρώτο εξάμηνο του 2021 ο ρυθμός μεγέθυνσης διαμορφώνεται πλέον περίπου στο 7%. «Επιβεβαιώνεται συνεπώς η ισχυρή ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Ανάκαμψη η οποία είναι μάλιστα ισχυρότερη έναντι των αρχικών προβλέψεων», δήλωσε ο κ. Σταϊκούρας. Σύμφωνα με πηγές του οικονομικού επιτελείου, για κάθε πρόσθετη μονάδα ΑΕΠ τα έσοδα του κράτους αυξάνονται κατά μισή μονάδα, κάτι που δείχνει το μέγεθος του πρόσθετου δημοσιονομικού χώρου. Έτσι, μια αναθεώρηση π.χ. κατά δύο μονάδες προσθέτει έσοδα της τάξης του 1,5 δισ. ευρώ. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα εξαντληθεί το όποιο περιθώριο στο σύνολό του, δίνει αέρα στον πρωθυπουργό να προχωρήσει στη ΔΕΘ σε ελαφρύνσεις, έστω και προσωρινού χαρακτήρα.

Οι αναλυτές στις τράπεζες αναθεωρούν κι αυτοί προς τα πάνω τις εκτιμήσεις τους και τοποθετούν από χτες τον μέσο ρυθμό ανάπτυξης για φέτος μεταξύ 6% και 7,5%. Αντίστοιχα, συγκρατούνται ελαφρώς οι προβλέψεις

για την επόμενη χρονιά, αφού η ανάκαμψη φαίνεται να έρχεται νωρίτερα.

Με το ποσοστό της αύξησης του δεύτερου τριμήνου, το ΑΕΠ ξεπέρασε το αντίστοιχο επίπεδο προ πανδημίας (βλ. γράφημα). «Η ελληνική οικονομία», δήλωσε σε tweet ο πρωθυπουργός, «παρουσίασε ανάπτυξη κατά 16,2% σε ετήσια βάση το β΄ τρίμηνο, ξεπερνώντας τις προσδοκίες. Ακόμη και σε μια περίοδο με μερικά lockdowns, το τριμηνιαίο ΑΕΠ είναι ήδη πάνω από τα επίπεδα πριν από την πανδημία. Παραμένουμε συγκεντρωμένοι σε μεταρρυθμίσεις που παρέχουν ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και αυξάνουν το βιοτικό επίπεδο για όλους».

Οι αναλυτές των τραπεζών εκτιμούν ότι η επιστροφή στα επίπεδα του 2019, συνολικά, μπορεί πλέον να τοποθετείται κάπου μεταξύ του τέλους της φετινής χρονιάς στην καλύτερη περίπτωση και του β΄ τριμήνου του 2022 στη χειρότερη, πολύ νωρίτερα από τις προηγούμενες εκτιμήσεις που την τοποθετούσαν στο τέλος του 2022 ή και αρχές του 2023. Η άνοδος του δεύτερου τριμήνου ήταν πάνω από το αναμενόμενο και πάνω από τον μέσο όρο της Ε.Ε., αλλά συμβατή με αυτή άλλων ευρωπαϊκών χωρών, που είχαν υποστεί αντίστοιχα βαριά πλήγματα το 2020. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat που δημοσιεύθηκαν χτες, η Ελλάδα είχε το δεύτερο τρίμηνο την 6η υψηλότερη ανάπτυξη στην Ε.Ε. Προηγούνται Ιρλανδία (21,1%), Ισπανία (19,8%), Γαλλία (18,7%), Ιταλία (17,3%), Ουγγαρία (17,7%), ενώ κατά μέσο όρο στην Ευρωζώνη η αύξηση του ΑΕΠ ήταν 14,3% και στην Ε.Ε. 13,8%.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι αναλυτές στις τράπεζες αναθεωρούν προς τα πάνω τις εκτιμήσεις τους για την ανάπτυξη φέτος, μεταξύ 6% και 7,5%.

Τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ δείχνουν ότι όλες οι παράμετροι του ΑΕΠ συμμετείχαν στην αύξηση: η καταναλωτική δαπάνη αυξήθηκε κατά 12,1% (εκ της οποίας των νοικοκυριών κατά 13,2% και της γενικής κυβέρνησης κατά 16,1%), οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου κατά 12,9%, οι εξαγωγές αγαθών και

υπηρεσιών κατά 22,6%, αλλά και οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών κατά 22,5%.

Όπως επισημαίνουν, όμως, κάποιιοι αναλυτές, την αύξηση οδήγησε κυρίως η κατανάλωση που επέστρεψε –και μάλιστα δυναμικότερα από το αναμενόμενο– μετά το lockdown, χάρη και στη συσσώρευση αποταμιεύσεων. Οι επενδύσεις είναι κυρίως αποθέματα.

«Είναι ένα ΑΕΠ που είχαμε και το πήραμε πίσω ταχύτερα απ' ό,τι υπολογίζαμε», σχολιάζει ο Παναγιώτης Καπόπουλος, επικεφαλής οικονομολόγος της Alpha Bank. «Η μεγάλη πρόκληση τώρα είναι οι επενδύσεις με τη βοήθεια του Ταμείου Ανάκαμψης, ώστε να αλλάξει το μείγμα της ανάπτυξης». Ο ίδιος εκτιμά ότι ο μέσος ρυθμός φέτος θα πάει στο 6% με 7%,

ανάλογα με το τέταρτο τρίμηνο όπου υπάρχουν μια σειρά από κίνδυνοι.

Προσοχή σε δύο παράγοντες το προσεχές διάστημα, ειριστά ο Τάσος Αναστασάτος, επικεφαλής οικονομολόγος της Eurobank: την εξέλιξη της πανδημίας, καθώς και τις ανατιμήσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα.

«Το επόμενο διάστημα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί», προειδοποιεί. Η τράπεζα θα αναθεωρήσει πάντως προς τα πάνω την προηγούμενη μετριοπαθή πρόβλεψή της για τον ρυθμό ανάπτυξης λίγο πάνω από 4%.

Το αργότερο το δεύτερο τρίμηνο του 2022 υποστηρίζει ο Ηλίας Λεγκκός, επικεφαλής οικονομολόγος της Τράπεζας Πειραιώς, θα επιστρέψει το ΑΕΠ στα προ κορωνοϊού επίπεδα. «Ταυτόχρονα»,

προσθέτει, «δημιουργείται δημοσιονομικός χώρος, ώστε να δικαιολογούνται οι φοροελαφρύνσεις».

Ο ίδιος σημειώνει ότι οι δημοσιονομικές προκλήσεις είναι αφενός να μονιμοποιηθούν οι προσωρινές ελαφρύνσεις, όπως η αναστολή της εισφοράς αλληλεγγύης και αφετέρου να υπάρξουν κι άλλες, όπως η περαιτέρω μείωση των ασφαλιστικών εισφορών.

Ο Νίκος Μαγγινάς, επικεφαλής οικονομολόγος της Εθνικής Τράπεζας, εκτιμά επίσης ότι δημιουργούνται δημοσιονομικά περιθώρια λόγω ταχύτερης αύξησης του ΑΕΠ, αλλά επισημαίνει πηγές αβεβαιότητας για το τέταρτο τρίμηνο. Η Εθνική προβλέπει πλέον ρυθμό ανάπτυξης 6,5% για φέτος, έναντι προηγούμενης πρόβλεψής της για 5,7%.

Σε ρυθμούς Αυγούστου και το φθινόπωρο ο τουρισμός

Η Ελλάδα, Νο1 ταξιδιωτικός προορισμός σε Σκανδιναβία, Αυστρία και Γαλλία

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Ισχυρή ζήτηση για διακοπές στην Ελλάδα και τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο καταγράφει ο μεγαλύτερος ευρωπαϊκός τουριστικός οργανισμός TUI, με βάση στοιχεία της πρώτης εβδομάδας Σεπτεμβρίου. Σύμφωνα με πηγές του γερμανικού πολυεθνικού tour operator, οι αναζητήσεις αλλά και οι κρατήσεις που δέχεται για τους δύο πρώτους μήνες του φθινοπώρου διατηρούν τη δυναμική των προηγούμενων δύο μηνών Ιουλίου και Αυγούστου, η οποία με τη σειρά της είχε ξεπεράσει τις προσδοκίες ακόμα και των πιο αισιόδοξων παραγόντων.

Εκτιμάται, λοιπόν, πως η επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν θα βοηθήσει ώστε η Ελλάδα να καταφέρει να διευρύνει την ανάπτυξη της δραστηριότητας του 2019 από το τρέχον 40%-45% σε ποσοστά πάνω από 50%.

Όσον αφορά στις αγορές από τις οποίες η Ελλάδα δέχεται τους περισσότερους επισκέπτες, πηγές της TUI αναφέρουν πως Γερμανία και Πολωνία πρωταγωνιστούν, ενώ η Ελλάδα είναι πρώτη σε προτίμηση στις σκανδιναβικές χώρες, στην Αυστρία και, κυρίως, στη Γαλλία. Δηλαδή οι περισσότερες κρατήσεις για διακοπές που δέχεται από τις τρεις αυτές αγορές αφορούν

στην Ελλάδα. Πολύ ισχυρή είναι και η ζήτηση από Πολωνία όπως προαναφέρθηκε αλλά και από τις χώρες της Benelux, δηλαδή το Βέλγιο, την Ολλανδία και το Λουξεμβούργο. Μάλιστα στο Βέλγιο η Ρόδος είναι νούμερο ένα προορισμός, συμπληρώνουν οι ίδιες πηγές.

Με δεδομένο ότι η εικόνα αυτή εκπέμπεται ενόσω η μετάλλαξη «Δ» έχει επικρατήσει τόσο στις αγορές του ελληνικού τουρισμού, δηλαδή στις χώρες προέλευσης των ταξιδιωτών, όσο και στην Ελλάδα, εκτιμάται πως μόνο μια ιδιαίτερα σημαντική επιδείνωση των επιδημιολογικών δεδομένων σε σχέση με την τρέχουσα κατάσταση θα μπορούσε να μεταβάλει την ταξιδιωτική συμπεριφορά των δυνητικών επισκεπτών της χώρας.

Υπενθυμίζεται πως σύμφωνα με στοιχεία του υπουργείου Τουρισμού, τον Ιούλιο για πρώτη φορά η Ελλάδα ξεπέρασε την ίδια τη Γαλλία ως κορυφαίος προορισμός για τους Γάλλους. Δηλαδή οι Γάλλοι ταξίδεψαν περισσότερο προς την Ελλάδα απ' ό,τι στην ίδια τη χώρα τους. Εκτιμάται πως ξεπερνούν τους 500.000 πλέον οι Γάλλοι που έχουν έρθει στην Ελλάδα για τουρισμό φέτος. Μάλιστα, οι πωλήσεις για την Ελλάδα κατά τον Ιούλιο του 2021 σημείωσαν αύξηση 10% σε σχέση με τις πωλήσεις του

Σύμφωνα με πηγές της TUI, οι αναζητήσεις αλλά και οι τουριστικές κρατήσεις που δέχεται για τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο ξεπερνούν και τις πιο αισιόδοξες προβλέψεις.

Προσδοκίες για ανάκτηση της τουριστικής δραστηριότητας του 2019 σε ποσοστά άνω του 50%.

Την ίδια ώρα στοιχεία από τη ForwardKeys, οργανισμό που αναλύει τις καθημερινές συναλλαγές κρατήσεων αεροπορικών εταιρειών, δείχνουν ότι ενώ οι διεθνείς πτήσεις προς ευρωπαϊκούς προορισμούς τον Ιούλιο και

τον Αύγουστο άγγιξαν το 40%, οι διεθνείς πτήσεις προς την Ελλάδα ήταν στο άνω μέρος του δείγματος και συγκεκριμένα στο 86% αυτών του 2019, τελευταίας φυσιολογικής χρονιάς πριν από την πανδημία.

Επιπλέον προκύπτουν ξεκάθαρα πλέον δύο αξιολογικά στοιχεία για τον ελληνικό τουρισμό: πρώτον, σε ποσοστιαίους όρους η δυναμική της ανάκαμψης της Ελλάδας είναι πολύ υψηλότερη από αυτή της Ισπανίας και, δεύτερον, αεροπορικές εταιρείες και ταξιδιωτικοί οργανισμοί αποδίδουν αυτήν τη δυναμική της ελληνικής αγοράς στο γεγονός πως είχε από την αρχή ξεκάθαρους κανόνες και ημερομηνίες για το πότε και πώς μπορούσε να ταξιδέψει κανείς στη χώρα.

Προχωράει ο διαγωνισμός για το 67% του λιμένα της Αλεξανδρούπολης

Στην τελική ευθεία εισέρχεται ο διαγωνισμός για την πώληση του 67% του μετοχικού κεφαλαίου του Οργανισμού Λιμένος Αλεξανδρούπολης (ΟΛΑ Α.Ε.) καθώς ολοκληρώνεται η διαδικασία διαβούλευσης επί της σύμβασης παραχώρησης με τους υποψήφιους επενδυτές.

Το ΤΑΙΠΕΔ αναμένεται, έτσι, να προσδιορίσει εντός του επόμενου διαστήματος καταληκτική προθεσμία για την υποβολή δεσμευτικών οικονομικών προσφορών.

Υπενθυμίζεται ότι στην τρέχουσα διαδικασία της β΄ φάσης του διαγωνισμού έχουν προκριθεί και συμμετέχουν η αμερικανικών συμφερόντων Quintana Infrastructure & Development, η κοινοπραξία της Cameron με την Goldair Cargo και την Bollore Africa Logistics, η κοινοπραξία της International Port Investments Alexandroupolis (η οποία απαρτίζεται από τις εταιρείες ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, Black Summit Financial Group, Euroports και EFA Group) και ο ΟΛΘ.

Σε αυτό το πλαίσιο επίσκεψη στην Αλεξανδρούπολη η νέα διοίκηση του ΤΑΙΠΕΔ, εκπροσωπούμενη από τον πρόεδρο του Ταμείου, Θανάση Ζηλιασκόπουλο και τον διευθύνοντα σύμβουλο Δημήτρη Πολίτη που συναντήθηκαν με το management του ΟΛΑ Α.Ε. Ζηλιασκόπουλος και Πολίτης πραγματοποιήσαν επίσης συναντήσεις με τον δήμαρχο Αλεξανδρούπολης, Γιάννη Ζαμπούκη, και με τον περιφερειάρχη Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Χρήστο Μέτιο.

Η Αλεξανδρούπολη συγκεντρώνει εντονότατο γεωπολιτικό ενδιαφέρον. Οι ένοπλες δυνάμεις των ΗΠΑ χρησιμοποιούν ήδη το λιμάνι στο πλαίσιο της θεσμοθετημένης ελληνοαμερι-

κανικής αμυντικής συνεργασίας (Συμφωνία Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας - MDCA), ενώ τα τελευταία χρόνια ο πρέσβης των ΗΠΑ που έχει πραγματοποιήσει αλληπάλληλες επισκέψεις εκεί, έχει επισφραγίσει τον «στратηγικό ρόλο αυτής της πόλης ως περιφερειακού κόμβου ενέργειας, μεταφορών και εμπορίου, με ζωτική σημασία για την ευρωπαϊκή σταθερότητα και ασφάλεια».

Οι άλλες δραστηριότητες της «ΟΛΑ Α.Ε.» περιλαμβάνουν υπηρεσίες ελλιμενισμού πλοίων,

Το ΤΑΙΠΕΔ θα ορίσει σύντομα καταληκτική ημερομηνία για δεσμευτικές προσφορές από τους τέσσερις ενδιαφερομένους.

φορτοεκφόρτωσης ξηρού κύβην φορτίου και γενικών συμβατικών φορτίων και αποθήκευση αυτών, καθώς και παράκτιες μεταφορές επιβατών.

Ο λιμένας Αλεξανδρούπολης διαθέτει επίσης εκτεταμένες υποδομές για υποστήριξη επιπρόσθετων μεταφορών εμπορευματοκιβωτίων, κύβην φορτίου και επιβατών.

Σύμβουλοι του ΤΑΙΠΕΔ στον σχετικό διαγωνισμό είναι οι Deloitte Business Solutions, Ευρωσύμβουλοι, Your Legal Partners, Δρακόπουλος και Βασιλάκης Δικηγορική Εταιρεία, Αλεξίου - Κοσμόπουλος, Doxiadis Associates και Port Consultants Rotterdam BV.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Στα ύψη η τιμή του ουρανίου και τα δικαιώματα εκπομπών ρύπων

Παγκόσμιος πονοκέφαλος από την άνοδο του κόστους της ενέργειας

Πονοκέφαλο δημιουργούν σε κυβερνήσεις, νοικοκυριά και επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο οι ανοδικές τάσεις των πρώτων υλών, που σχετίζονται με την παραγωγή ενέργειας, και η συνεπαγόμενη αύξηση στις τιμές των καυσίμων. Συγκεκριμένα, η τιμή του ουρανίου, ενός πολύτιμου χημικού στοιχείου το οποίο χρησιμοποιείται από τα πυρηνικά εργοστάσια παραγωγής ενέργειας, έχει ανέλθει στα υψηλότερα επίπεδα της από το 2015 και αυτό εν μέρει οφείλεται σε επενδυτικά κεφάλαια, τα οποία κυκλώνουν με επιθετικές κινήσεις την αγορά. Ειδικότερα, η εταιρεία Sprott έχει δημιουργήσει τα επενδυτικά κεφάλαια Physical Uranium Trust και προσφάτως σε σχόλιό της στο κοινωνικό δίκτυο του Twitter είχε αναφερθεί στην ποσότητα του ουρανίου που αγοράζει, με αποτέλεσμα να δώσει κίνητρα για να εκδλωθεί ζωηρό ενδιαφέρον για αυτό το εμπόρευμα από το επενδυτικό κοινό. Μέχρι στιγμής, η Sprott έχει συγκεντρώσει περισσότερα από 24 εκατ. λίβρες ουρανίου, αποκτώντας ακόμα και περισσότερες από 500.000 λίβρες σε μία μόνο ημέρα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η ίδια στην ιστοσελίδα της. Για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος,

αρκεί να αναφερθεί ότι το 2020 οι ποσότητες συναλλαγής στην αγορά ήταν της τάξεως των 92,2 εκατ. λιβρών. Στην προθεσμιακή αγορά ουρανίου της Νέας Υόρκης παρατηρήθηκε την προηγούμενη εβδομάδα άνοδος 15%, επίδοση η οποία θεωρείται και η καλύτερη σε διάστημα δέκα ετών και πλέον. Το ζωηρό αγοραστικό ενδιαφέρον έχει ωφελήσει και τους ομίλους παραγωγής ουρανίου, όπως είναι αυτός της Cameco, ένας από τους μεγαλύτερους διεθνώς. Η τιμή της μετοχής της έχει αναρριχηθεί σε επίπεδα-ρεκόρ επταετίας. Βέβαια, δεν θα πρέπει να λησμονούμε και τα θεμελιώδη μεγέθη, δεδομένου ότι το κόστος ενέργειας έχει εξακοντιστεί στα ύψη, όπως αποτυπώνεται στις τιμές φυσικού αερίου και πετρελαίου.

Εκτός όμως από την άνοδο του κόστους της ενέργειας, το οποίο ανησυχεί τις κυβερνήσεις, διότι επιβαρύνει δυσανάλογα τα νοικοκυριά αυξάνοντας τα τιμολόγια ηλεκτροδότησης και θέρμανσης, άνοδος τιμών σημειώνεται και στα δικαιώματα εκπομπών ρύπων διοξειδίου του άνθρακα (CO2). Η τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών ρύπων CO2, στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας εκπομπών αερίων ρύπων

Στην προθεσμιακή αγορά ουρανίου της Νέας Υόρκης παρατηρήθηκε την προηγούμενη εβδομάδα άνοδος 15%, επίδοση που θεωρείται η καλύτερη σε διάστημα πλέον των δέκα ετών. Το ζωηρό αγοραστικό ενδιαφέρον έχει ωφελήσει και τους ομίλους παραγωγής ουρανίου, όπως είναι αυτός της Cameco, ένας από τους μεγαλύτερους διεθνώς. Η τιμή της μετοχής της έχει αναρριχηθεί σε επίπεδα ρεκόρ επταετίας.

Η τιμή του πολύτιμου χημικού στοιχείου, το οποίο χρησιμοποιείται από τα πυρηνικά εργοστάσια παραγωγής ενέργειας, έχει ανέλθει στα υψηλότερα επίπεδα της από το 2015.

της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο είναι και το μεγαλύτερο στον κόσμο, εκτινάχθηκε στα επίπεδα των 62 ευρώ ο τόνος, δηλαδή απέχει ελάχιστα από τα ιστορικά υψηλά της επίπεδα. Κατά το πρώτο εξάμηνο τρέχοντος, ο μέσος όρος της τιμής των δικαιωμάτων ρύπων είχε διαμορφωθεί στα 43,9 ευρώ ο τόνος. Και αυτό μεταφράζεται σε άνοδο της τάξεως του σχεδόν 100% από την αντίστοιχη περίοδο του

2020. Το τελευταίο τρίμηνο, σημειωτέον, παρατηρείται σταθερός ρυθμός αύξησης στις τιμές ενέργειας χονδρικής, τάση η οποία δεν αναμένεται να ανασχεθεί εύκολα και γρήγορα εξαιτίας του ότι το κόστος φυσικού αερίου και η τιμή των δικαιωμάτων ρύπων διογκώνονται, ενώ αμφοτέρω σχετίζονται με τη συμβατική παραγωγή ενέργειας.

Καθόλου τυχαία υπό τέτοιες συνθήκες, οι οποίες ευνοούν όσους επιδιώκουν υψηλά και γρήγορα κέρδη, εταιρείες ενέργειας στην Γηραιά Ήπειρο κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου, ώστε να κινητοποιηθούν οι αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές και να ανακόψουν την εισροή κερδοσκοπών επενδυτών στην αγορά. Ειδικότερα, η γερμανική εταιρεία παραγωγής ενέργειας Stromio πήθε σε επαφή τον Αύγουστο με την Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών με θέμα την ανάγκη να τεθούν όρια στην ποσότητα των ομολόγων, που

μπορούν να διακρατούν επενδυτές και που σχετίζονται με το ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας αερίων ρύπων. Τα σχετικά αναφέρονται σε επιστολή, η οποία περιήλθε σε γνώση του ειδησεογραφικού πρακτορείου Bloomberg News. Η τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, όπως προαναφέρθηκε, έχει υπερδιπλασιαστεί σε σχέση με πέρυσι. Αυτό ως ένα βαθμό οφείλεται στο ότι τα επενδυτικά κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνου αυξάνουν την έκθεσή τους στην αγορά, αναμένοντας αυστηρότερες περιβαλλοντικές πολιτικές από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ορισμένοι επενδυτές, μάλιστα, αναμένουν οι τιμές του διοξειδίου του άνθρακα να υπερβούν τα 100 ευρώ ανά τόνο έως τη λήξη της χρονιάς. Και εάν όντως εξελιχθούν έτσι τα πράγματα, τότε θα επιβαρυνθούν σημαντικά οι εταιρείες, οι οποίες έχουν ανάγκη τα δικαιώματα εκπομπών αερίων ρύπων, διότι έτσι

θα μπορέσουν να συμμορφωθούν με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την κλιματική αλλαγή.

«Κατά την άποψή μας, η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών θα πρέπει να εκλάβει τα δικαιώματα εκπομπών ρύπων ως ένα σημαντικό εμπόρευμα, το οποίο λειτουργεί υποστηρικτικά ως προς το συνολικό δίκτυο συστημάτων ενέργειας από τη μια άκρη της Ευρώπης στην άλλη», υπογραμμίζει ο γενικός διευθυντής της Stromio στην επιστολή προς τις ευρωπαϊκές αρχές. Και προσθέτει: «Με το να τεθούν λογισμένα όρια στην προθεσμιακή αγορά και στις οψιόν θα μπει φραγμός σε όσους συναλλάσσόμενους θέλουν να κάνουν ακραία τόνο έως τη λήξη της χρονιάς. Επίσης, τέλος, αναφέρθηκε και στους κινδύνους από τις πρακτικές κατάχρησης της αγοράς και την πιθανή χρήση εσωτερικής πληροφόρησης για τη διεξαγωγή συναλλαγών.

Αδεια ράφια και ελλείψεις προϊόντων στη Βρετανία λόγω πανδημίας και Brexit

Οι ελλείψεις που πλήττουν τις επιχειρήσεις της Βρετανίας λόγω της πανδημίας και του Brexit παρατηρούνται πλέον και στα σουπερ μάρκετ, όπου οι καταναλωτές έρχονται αντιμέτωποι με αραιά, ακόμη και με άδεια ράφια. «Είχαμε ήδη αποφασίσει να μειώσουμε τα αποθέματά μας λόγω της COVID-19, όμως τώρα υπάρχει δυσκολία στην παράδοση κάποιων προϊόντων διότι απλώς δεν είναι διαθέσιμα», καταγγέλλει ο Σάτιαν Πατέλ, υπεύθυνος καταστήματος στο κέντρο του Λονδίνου. Πίσω του τα ράφια είναι μισοάδεια. «Την προηγούμενη εβδομάδα είχε τελειώσει η coca-cola. Δεν έχουμε μεγάλα μπουκάλια εννιά εδώ και τρεις εβδομάδες», εξηγεί. «Χωρίς προϊόντα δεν υπάρχει εμπόριο. Με άδεια ράφια όπως αυτά, κανείς δεν θα μπει στο μαγαζί». Οι βρετανικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν προβλήματα ανεφοδιασμού εδώ και πολλούς μήνες, τα οποία ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στην οικονομική ανάκαμψη της χώρας. Αν και τα προβλήματα αυτά δεν περιορίζονται στη Βρετανία, καθώς η πανδημία προκάλεσε

Μεγάλα προβλήματα ανεφοδιασμού αντιμετωπίζουν οι βρετανικές επιχειρήσεις.

αναταραχή σε όλο τον κόσμο, είναι πιο οξυμένα εκεί λόγω και των επιπτώσεων του Brexit, το οποίο περιπλέκει την είσοδο αλλοδαπών εργαζομένων. Πολλοί από αυτούς επέστρεψαν στις χώρες καταγωγής τους όταν ξέσπασε η COVID-19, ενώ κάποιοι δεν γύρισαν ποτέ στη Βρετανία. Επίσης παρατηρείται έλλειψη 100.000 επαγγελματιών οδηγών φορτηγών, απαραίτητων για τη μεταφορά προϊόντων.

Κοντά στο μαγαζί του Πατέλ, ένα σουπερ μάρκετ μοιάζει να είναι πιο καλά εφοδιασμένο. Αλλά τα φαινόμενα απατούν, διότι όλα τα προϊόντα που διαθέτει το κατάστημα βρίσκονται ήδη στα ράφια, σύμφωνα με την Τόμα, μια 22χρονη πωλήτρια. «Δεν υπάρχει τίποτα στις αποθήκες», δηλώνει, προσθέτοντας πως «έχουμε ελλείψεις»

Τα προβλήματα ανεφοδιασμού ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στην οικονομική ανάκαμψη της χώρας.

σε όλα τα ράφια. «Μερικές φορές λαμβάνουμε περιορισμένες ποσότητες προϊόντων. Δεν έχουμε καν νερό!», τονίζει.

Αν και οι ελλείψεις ξεκίνησαν με το ξέσπασμα της πανδημίας, αυτές φαίνεται να έχουν επιδεινωθεί μετά την 1η Ιανουαρίου, οπότε τέ-

θηκε σε ισχύ το Brexit, σχολιάζει η Τόμα. «Μας κατηγορούν μερικές φορές για τις ελλείψεις κάποιων προϊόντων». Όπως αναφέρει η Συνομοσπονδία Βρετανικών Βιομηχανιών (CBI), «θα χρειαστούν τουλάχιστον 18 μήνες για να εκπαιδευτούν αρκετοί οδηγοί βαρέων οχημάτων»

προκειμένου να τερματιστούν τα προβλήματα ανεφοδιασμού. Μάλιστα, η CBI έχει ζητήσει από την κυβέρνηση να φανεί πιο ευέλικτη στη μεταναστευτική της πολιτική, ώστε να μην επιδεινωθούν τα προβλήματα έλλειψης εργαζομένων στην αγορά εργασίας. Στο μεταξύ, οι εταιρείες μεταφορών ανταγωνίζονται μεταξύ τους προσφέροντας δελταστικά μπόνους ή αυξήσεις μισθών προκειμένου να προσελκύσουν τους οδηγούς φορτηγών. Τα προβλήματα ανεφοδιασμού ανάγκασαν φέτος το καλοκαίρι τις αυτοκινητοβιομηχανίες να αναστείλουν την παραγωγή τους εταιρείες βρέθηκαν χωρίς υλικά. Τις τελευταίες εβδομάδες, εξάλλου, οι ελλείψεις έφτασαν μέχρι και τα εστιατόρια McDonald's, τις παμπ Wetherspoon, ακόμη και στα εργοστάσια της Coca-Cola, αλλά και τα καταστήματα Ikea. Έτσι, η βρετανική κυβέρνηση δέχεται πιέσεις να λάβει μέτρα ώστε να μη μειίνουν άδεια τα ράφια των καταστημάτων τις γιορτές των Χριστουγέννων.

Στο μεταξύ, το πρόβλημα της έλλειψης εργαζομένων έχει αρχίσει να επεκτείνεται σε αρκετούς κλάδους, προκαλώντας «πονοκέφαλο» σε σειρά βιομηχανιών πατού στον κόσμο. Ο κλάδος των αερομεταφορών έχει δεχθεί σφοδρό πλήγμα από την έλλειψη προσωπικού, διακρίτως ειδικότητας, γεγονός που απειλεί την ανάκαμψή του. Μάλιστα, σύμφωνα με ρεπορτάζ διεθνών μέσων ενημέρωσης, οι αμερικανικές αεροπορικές εταιρείες προχωρούν σε μαζικές προσλήψεις, χωρίς όμως να καταφέρνουν να καλύψουν τα κενά. Έτσι, οι πέντε μεγαλύτεροι αερομεταφορείς των ΗΠΑ σχεδιάζουν 23.000 προσλήψεις για το τρέχον και το επόμενο έτος, μετά τους 47.0000 υπαλλήλους που έχασαν συνολικά στη διάρκεια του 2021, όταν αυτοί εγκατέλειψαν τις θέσεις τους για να προστατευτούν από την πανδημία. Ανάμεσά τους εταιρείες όπως η United Airlines, που προσφέρουν μπόνους τόσο στους νεοπροσληφθέντες όσο και στο υφιστάμενο προσωπικό, ώστε να μην υπάρχουν διαρροές.

Ανάπτυξη 6,2% το 2021 για τις οικονομίες του G20

Η ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας ισχυροποιείται, διαπιστώνει σε τελευταία ανάλυσή της η Moody's, την οποία επικαλείται το money review, προβλέποντας ότι οι οικονομίες του G20 θα αναπτυχθούν κατά 6,2% φέτος και κατά 4,5% το 2022, μετά τη συρρίκνωσή τους κατά 3,2% πέρυσι. Καθώς η πανδημία θα γίνεται λιγότερο σημαντική για την οικονομία, άλλοι κίνδυνοι θα εξελιχθούν με τον καιρό, προειδοποιεί ο οίκος αξιολόγησης. Ο πιο προφανής κίνδυνος που θα μπορούσε να ανατρέψει τις προβλέψεις της Moody's βραχυπρόθεσμα είναι, βέβαια, η πορεία της πανδημίας και η αναζωπύρωση των κρουσμάτων σε χώρες με χαμηλά ποσοστά εμβολιασμού, όπου η οικονομική ανάκαμψη μπορεί να απειληθεί. Αλλά και πέραν αυτού, η Moody's επι-

σημαίνει ότι τα προβλήματα στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα απαιτούν περισσότερο χρόνο για να επιλυθούν από ό,τι ανέμενε, προκαλώντας εκτεταμένες στρεβλώσεις στην ισορροπία της προσφοράς και της ζήτησης σε όλο τον κόσμο.

Όσο αργούν να εκτονωθούν οι πιέσεις στην προσφορά, τόσο αυξάνεται ο κίνδυνος να αναθεωρηθούν προς τα πάνω οι προβλέψεις για τον πληθωρισμό και έτσι ο υψηλός πληθωρισμός να επιμείνει για περισσότερο καιρό. Τυχόν επίμονες πληθωριστικές πιέσεις, χωρίς την ανάλογη αύξηση στους ονομαστικούς μισθούς, θα υπονομεύσουν την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών, προειδοποιούν οι αναλυτές. Επιπλέον, ο υψηλός πληθωρισμός θα μπορούσε να πείσει τις κεντρικές τράπεζες

να προχωρήσουν στη σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής τους συντομότερα και γρηγορότερα. Ειδικά μια απότομη στροφή στη νομισματική πολιτική της Fed θα μπορούσε να προκαλέσει παγκόσμιο sell off στις αγορές, με δεδομένο ότι οι αποτιμήσεις είναι «τραβηγμένες» σε όλες τις επενδυτικές κατηγορίες, τονίζει η Moody's.

Η μοναδική φύση του σοκ του κορωνοϊού αλλά και της ανάκαμψης που ακολουθεί, σημαίνει ότι είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς πώς ακριβώς θα διαμορφωθεί η καταναλωτική συμπεριφορά με τον καιρό και σε διαφορετικές χώρες, πόσο γρήγορα θα ανακάμψουν οι αγορές εργασίας ή εάν οι επιχειρήσεις θα έχουν τη διάθεση να αυξήσουν τις επενδύσεις τους στη μεταπανδημική οικονομία. Έτσι, η Moody's αναγνωρίζει ότι μια σειρά

από αποτελέσματα –καλύτερα ή χειρότερα από ό,τι περιμένει– θα εξαρτηθούν από τη δυναμική και τη διάρκεια της ανάκαμψης στην κατανάλωση. Τα νοικοκυριά σε όλο τον κόσμο δεν υπέστησαν κάποιο σοβαρό σοκ στα εισοδήματά τους και άρα έχουν συσσωρεύσει σημαντικές αποταμιεύσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να στηρίξουν τη ζήτηση καθώς οι οικονομίες ανοίγουν και πάλι.

Όμως είναι επίσης πιθανό η συσσωρευμένη ζήτηση να υποχωρήσει γρήγορα και η ώθηση στην κατανάλωση να αποδειχθεί προσωρινή και σύντομη. Την ίδια στιγμή, τα πρωτοφανή επίπεδα του δημόσιου και ιδιωτικού χρέους θα μπορούσαν να αποτελέσουν εστία ανησυχίας, εάν οι προοπτικές της ανάπτυξης και της κερδοφορίας μετριαστούν.

Τα πρωτοφανή επίπεδα του δημόσιου και ιδιωτικού χρέους θα μπορούσαν να αποτελέσουν εστία ανησυχίας, εάν οι προοπτικές της ανάπτυξης και της κερδοφορίας μετριαστούν, αναφέρει ο διεθνής οίκος.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο στόχος των σαρωτικών μεταρρυθμίσεων του Σι Τζινπίνγκ

Της YEW LUN TIAN / REUTERS

Όταν στα τέλη του 2012 ο Σι Τζινπίνγκ ανέλαβε την ηγεσία του Κομμουνιστικού Κόμματος της Κίνας, διακήρυξε πως «μόνον ο σοσιαλισμός μπορεί να σώσει τη χώρα». Τότε αυτό είχε ακουστεί ως μια τυπική και επιδερμική αναφορά σε ένα πεπαιδωμένο σύνθημα. Δεν μπορούσε να ακολουθηθεί εντός του πλαισίου μιας σύγχρονης οικονομίας της αγοράς. Αλλά οι σαρωτικές νέες πολιτικές κινήσεις του Σι –που ποικίλουν, από την εκστρατεία κατά των ιντερνετικών κολοσσών, των κερδοσκοπικών εκπαιδευτικών ομίλων, των ψηφιακών βιντεοπαιχνιδιών και των υπερβολών στην αγορά ακινήτων έως τη στόχευση της «ευημερίας για όλους»– δείχνουν πως όντως οδηγεί την Κίνα πίσω στις σοσιαλιστικές ρίζες. Ο ισχυρότερος ηγέτης της χώρας μετά τον Μάο Τσετούνγκ προωθεί αυτά, τα οποία ορισμένοι παρατηρητές χαρακτηρίζουν μικρή επανάσταση, περικόπτο-

Η διακήρυξη του Κινέζου ηγέτη πως «μόνον ο σοσιαλισμός μπορεί να σώσει τη χώρα» φράίνεται να μην ήταν απλώς ένα σύνθημα.

ντας τις υπερβολές του καπιταλισμού και απομακρύνοντας τις αρνητικές πολιτιστικές επιρροές της Δύσης. Η προσπάθεια αυτή, η οποία δεν αφήνει τίποτε εκτός –από τη διδασκία ύλη στο σχολείο (συμπεριλαμβανομένης και της μελέτης «Σκέψη του Σι Τζινπίνγκ για τον σοσιαλισμό με κινεζικά χαρακτηριστικά») έως τις αυστηρότερες ρυθμίσεις για τον κλάδο των ακινήτων και τη χαλιναγωγήνη αυτού που η κυβέρνηση θεωρεί ως βλαβερή ψυχαγωγία– έχει θορυβήσει το επενδυτικό κοινό. Εξ ου και τα κρατικά ΜΜΕ και οι αξιωματούχοι της κυβέρνησης προσπαθούν να κατευνάσουν τις αγορές. Στα μέσα της εβδομάδας, παραδείγματος χάριν, η επίσημη κρατική εφημερίδα «Λαϊκή Καθημερινή» επιδίωξε να καθησυχάσει τον ιδιωτικό τομέα ότι «η στήριξη της κυβέρνησης προς αυτόν δεν έχει αλλάξει». Και προσθέτει πως η πρόσφατη κινητοποίηση σε επίπεδο κανονιστικών ρυθμίσεων έχει να κάνει με το να αποκαταστήσει την τάξη στην αγο-

ρά, να αναβαθμίσει τον θεμιτό ανταγωνισμό, να προστατεύσει τα δικαιώματα των καταναλωτών και να τελειοποιήσει το σοσιαλιστικό σύστημα της οικονομίας της αγοράς. Βέβαια, οι πολιτικοί αναλυτές επισημαίνουν πως η πρόθεση έχει γίνει σαφής. «Ο Σι επιδιώκει να αντιμετωπίσει ένα πολύ σύγχρονο ζήτημα, δηλαδή το πώς οι νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις έχουν καταστήσει την Κίνα πολύ λιγότερο ισότιμη και να επαναφέρει το θέμα της αποστολής της, επί της οποίας οικοδομήθηκε η μαοϊκή εκδοχή της στα αρχικά στάδια», υπογραμμίζει η Ράνα Μίτερ, καθηγήτρια Κινεζικής Ιστορίας και Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Η ανισότητα αυτή, σε συνδυασμό και με τον τεράστιο πλούτο και τη δύναμη που ορισμένοι κλάδοι συγκεντρώνουν, ουσιαστικά απειλεί την κοινωνική σταθερότητα και τελικά την ίδια τη νομιμότητα του ΚΚΚ, εάν δεν τεθεί υπό έλεγχο. Η χρονική συγκυρία κατά την οποία δρομολογούνται οι προαναφερθείσες μεταρρυθμίσεις φανερώνει την πεποίθηση ότι η Κίνα δύναται να επιλύσει τα προβλήματα της διά μέσου του ίδιου υβριδικού συστήματος, αντί να ακολουθήσει το μοντέλο της Δύσης. Αλλωστε, τα μειονεκτήματα του δυτικού μοντέλου, από τη διαχείριση της πανδημίας του κορωνοϊού έως το χάος των αμερικανικών εκλογών και της αποχώρησης από το Αφγανιστάν, συχνά τα επαναλαμβάνει η Κίνα ως απόδειξη της φθοράς του. «Το μοντέλο κρατικού ελέγχου όντως υπέρβηκε την Κίνα αποτελεσματικά στη μάχη κατά του ιού, αλλά ο κίνδυνος έγκειται όταν η πολιτεία δεν μπορεί να αντισταθεί στον πειρασμό το ορατό της χέρι να πάει πιο μακριά, δημιουργώντας πολιτικό ρίσκο και συνθήκη μη προβλέψιμη για το κεφάλαιο», λέει ο πολιτικός σχολιαστής Τσεν Νταογίν. Το χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ, όπου έχουν εισαχθεί πολλές τεχνολογικές εταιρείες της Κίνας και έχουν στοχοποιηθεί από το Πεκίνο, έχασε σε αξία άνω των 600 δισ. δολαρίων από τον Ιούλιο. Τέλος, ο ακτιβιστικός λαϊκισμός του Σι Τζινπίνγκ επίσης δείχνει ότι έχει τη βεβαιότητα πως μπορεί να αποξενώσει τις ελίτ που βρίσκονται στη λάθος πλευρά, ενόσω εδραιώνει τη θέση του για τρίτη θητεία –βέβαια, δεν υπάρχει και κάποιος ορατός αντίπαλος.

Στα ύψη το μεταφορικό κόστος, σε κρίση το παγκόσμιο εμπόριο

Στο μάτι του κυκλώνα οι ελλείψεις σε κοντέινερ και οι μεγάλες αυξήσεις ναύλων

Τα πάντα στην Ελλάδα ακριβαίνουν, τα McDonald’s στη Βρετανία ξέμειναν από milkshakes και οι Αυστραλοί καταναλωτές καλούνται να κάνουν τα χριστουγεννιάτικα ψώνια τους από τον Σεπτέμβριο, καθώς καταστημάταρχες από όλο τον κόσμο φοβούνται ότι οι γιορτές θα τους βρουν με άδεια ράφια. Το παγκόσμιο εμπόριο βρίσκεται σε κρίση και η κατάσταση επιδεινώνεται αντί να βελτιώνεται. Η αιτία δεν είναι άλλη από το «ταπεινό» κοντέινερ. Πριν από την πανδημία, το κοντέινερ ήταν ένα κομμάτι του παζλ της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας που δεν προβληματίζε ιδιαίτερος κανένας. Με 1.500-2.000 δολάρια, οι επιχειρήσεις μπορούσαν να νοικιάσουν εύκολα ένα κοντέινερ για να μεταφέρουν εμπόρευμα από τα εργοστάσια της Ασίας στη Δύση, σε χαμηλό κόστος. Τα κοντέινερ έχουν μία διάρκεια ζωής περίπου 15 χρόνων και στη συνέχεια ανακυκλώνονται, συνήθως σαν χαμπλού κόστους αποθηκευτικές λύσεις. Όμως, τα στοιχεία της συμβουλευτικής εταιρείας για τις θαλάσσιες μεταφορές Drewry δείχνουν ότι το ίδιο κοντέινερ που πριν από ένα χρόνο κόστιζε 1.920 δολάρια για να έρθει στην Ευρώπη από την Κίνα, σήμερα κοστίζει πάνω από 14.000 δολάρια, έπειτα από αύξηση τουλάχιστον 600%. Και βέβαια, η τιμή στην οποία μπορεί κάποιος να αγοράσει ένα δικό του κοντέινερ έχει διπλασιαστεί. Ο λόγος πίσω από όλα αυτά; Όταν η πανδημία έβαλε «λουκέτο» στην παγκόσμια οικονομία, οι μεγάλες ναυτιλιακές εταιρείες ακύρωσαν δεκάδες δρομολόγια, με αποτέλεσμα τα άδεια κοντέινερ να «εγκλωβιστούν» στα λάθος μέρη. Σήμερα, είναι διάσπαρτα στην Ευρώπη και στη Β. Αμερική, την ώρα που η επανεκκίνηση των οικονομιών γεννά αυξημένες ανάγκες για την αποστολή των παραγγελιών από τα κινεζικά εργοστάσια. Το παγκόσμιο σύστημα μεταφορών δεν έχει προλάβει να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα και να προωθήσει τα άδεια κοντέινερ εκεί όπου πραγματικά χρειάζονται. Μεγάλες εταιρείες, όπως η Ikea, αναγκάστηκαν να αγοράσουν τα δικά τους κοντέινερ για να προσπαθήσουν να αντιμετωπίσουν κάποια από τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα. Όμως, για τις μικρότερες επιχειρήσεις αυτό δεν αποτελεί επιλογή. Οι εταιρείες αυτές δεν

Ένα κοντέινερ που πριν από ένα χρόνο κόστιζε 1.920 δολάρια για να έρθει στην Ευρώπη από την Κίνα, σήμερα κοστίζει πάνω από 14.000 δολάρια.

Στην Αυστραλία μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων σκέφτονται να ακυρώσουν τις προσφορές της Black Friday.

έχουν άλλη λύση παρά να μετακυλίσουν –τελικά– τη μεγάλη αύξηση του κόστους μεταφοράς στον καταναλωτή. Το κόστος αυτό, όμως, έρχεται να προστεθεί στο ήδη αυξημένο κόστος των πρώτων υλών, με αποτέλεσμα ο πληθωρισμός να αποτελεί αυ-

τή τη στιγμή ένα πρόβλημα που απασχολεί τις περισσότερες οικονομίες του κόσμου. Οι ειδικοί δεν μπορούν να γνωρίζουν με βεβαιότητα πότε θα διορθωθούν τα προβλήματα αυτά στην παγκόσμια αλυσίδα. «Όλη αυτή η κυκλική πορεία των κοντέινερ είναι ειδικά μελετημένη. Εάν “σπάσει” μία φορά, είναι πολύ δύσκολο να επιστρέψει στη συνέχεια σε κάποια κανονικότητα», εξηγεί στο CNN ο Osmo Lahtinen, διευθυντής της O. V. Lahtinen, μιας εταιρείας κοντέινερ στη Φινλανδία. Ενδεικτικό της κατάστασης αυτής είναι πως σε χώρες όπως η Αυστραλία, οι πολίτες καλούνται

να κάνουν τώρα τις αγορές των Χριστουγέννων έτσι ώστε να μη βρεθούν αργότερα μέσα στον χρόνο αντιμετώπι με άδεια ράφια. Στην Αυστραλία, η κατάσταση είναι τόσο σοβαρή, ώστε μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων σκέφτονται να ακυρώσουν τις προσφορές της Black Friday, καθώς έχουν εξαιρετικά περιορισμένο απόθεμα. Ο επικεφαλής της ένωσης λιανεμπορίου της Αυστραλίας κάλεσε τόσο τα καταστήματα όσο και τους καταναλωτές να κάνουν τις παραγγελίες τους για τα Χριστούγεννα πολύ νωρίτερα από ό,τι συνήθως, καθώς τα προβλήματα αναμένεται να ενταθούν στις γιορτές.

Το μέλλον της γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας

Εντονός είναι ο προβληματισμός στους κόλπους της γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας για την επόμενη ημέρα των βουλευτικών εκλογών της χώρας και την αποχώρηση της Αγκελα Μέρκελ από το προσκήνιο ύστερα από 16 συναπτά έτη. Πολλοί φοβούνται ότι θα υπάρξει ανοικτή σύγκρουση μεταξύ αυτών και μιας πιο πράσινης κυβέρνησης, κάτι το οποίο πιθανώς να έχει ως αποτέλεσμα αλλαγές στον τομέα, όπως σχετικά αναφέρει σε δημοσίευσμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Αραγε, ο επόμενος καγκελάριος θα ακολουθήσει τα βήματα της Μέρκελ ή όχι; Πάντως, υπάρχει μια λεπτή γραμμή ανάμεσα στην ανάγκη να στηριχθεί η αυτοκινητοβιομηχανία, η οποία απασχολεί πάμπολλους εργαζομένους και συνεισφέρει τα μέγιστα στη γερμανική οικονομία, και στην επιταγή για προστασία του περιβάλλοντος και διαχείριση της κλιματικής κρίσης. Οι καταστρεπτικές και δολοφονικές πλημμύρες στη Γερμανία υπενθυμίζουν τον αντίκτυπο της υπερθέρμανσης του πλανήτη.

Βεβαίως, θα πρέπει να αναφερθεί πως οι κολοσσοί του κλάδου, ήτοι οι Volkswagen, Daimler & BMW, έστω και με καθυστέρηση, συνειδητοποιούν τα πλεονεκτήματα της ηλεκτροκίνησης. Προ ολίγων ημερών, η BMW ανακοίνωσε πως θα διπλασιάσει τις παραγγελίες μπαταριών, ώστε να αντεπεξέλθει στην αυξημένη ζήτηση για ηλεκτρικά αμά-

Προβληματισμός στον κλάδο για την αποχώρηση της Αγκελα Μέρκελ ύστερα από 16 έτη.

ξα. Ο δε διευθύνων σύμβουλος της, Ολιβερ Τσιπζε, τόνισε πως η εταιρεία του αυτή τη στιγμή «μπορεί να διαχειριστεί το πολύπλοκο της εποχής, εξ ου και δεν μας φοβίζει το μέλλον». Από την πλευρά της η Volkswagen, τώρα, προετοιμάζεται για τη δημιουργία ενός μικρού οχήματος, ιδανικού για αστικά περιβάλλοντα.

Υπάρχει μια λεπτή γραμμή ανάμεσα στην ανάγκη να στηριχθεί η αυτοκινητοβιομηχανία, η οποία συνεισφέρει τα μέγιστα στη γερμανική οικονομία, και την επιταγή για προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση της κλιματικής κρίσης.

Η δε Bosch, η μεγαλύτερη εταιρεία κατασκευής και προμήθειας εξαρτημάτων στον κόσμο, θεωρεί ότι η επόμενη κυβέρνηση, η οποία θα προκύψει μετά την αναμέτρηση της 26ης Σεπτεμβρίου, θα πρέπει να εστιάσει στους ήδη διατυπωμένους στόχους και όχι να ορίσει άλλους. Ο Ολα Κελένιους, επικεφαλής της έτερης αυτοκινητοβιομηχανίας Daimler, αναμείνει ότι η επόμενη κυβέρνηση θα επιδιώξει συγκεκριμένο της προστασίας του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης της οικονομίας. Πάντως, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το τελευταίο διάστημα οι σχέσεις μεταξύ Βερολίνου και εταιρειών έχουν οξυνθεί, με αφορμή την απόφασή του να μην διοχετεύσει κονδύλια σε αυτοκίνητα με κινητήρες εσωτερικής καύσεως. Και αυτό συνέβη, παρά το γεγονός ότι το 2020 η γερμανική κυβέρνηση παρουσίασε ένα ιδιαίτερα γενναιοδωρο πακέτο μέτρων της τάξεως των 130 δισ. ευρώ, όπως αναφέρει το Bloomberg. Υπενθυμίζεται πως κατά την περίοδο της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης η αυτοκινητοβιομηχανία

στη χώρα είχε λάβει την έμπρακτη αρωγή της κυβέρνησης. Κατά τις εκτιμήσεις των εργατικών συνδικάτων και των οικονομικών ινστιτούτων, μερίζοντα το 2030 περισσότερες από 100.000 θέσεις εργασίας θα τροποποιηθούν στον κλάδο της γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας. Αυτό είναι το δεκαπλάσιο της κλίμακας των θέσεων εργασίας εν συγχρήσει με όσες αφορούν τη σταδιακή διακοπή παραγωγής γαϊάνθρακα στη Γερμανία έως το 2038. Υπάρχουν, πάντως, φωνές στο πολιτικό φάσμα που τάσσονται υπέρ της σταδιακής μετάβασης στην ηλεκτροκίνηση, χωρίς να υπάρξει αιφνίδια κατάργηση των κινητήρων εσωτερικής καύσεως. Σε διαδικτυακό σεμινάριο του Bloomberg, ο επικεφαλής του Φιλελεύθερου Κόμματος FDP, Κρίστιαν Λίντνερ, είπε ότι ο κινητήρας καύσης εξακολουθεί να έχει μέλλον και δεν πρέπει να απορριφθεί εντελώς. Και κατέληξε: «Μία πολιτική προσέγγιση εστιασμένη μόνο στις απαγορεύσεις, δεν αποτελεί παράδειγμα για τον κόσμο». BLOOMBERG

Η ΕΚΤ μειώνει τον ρυθμό αγοράς ομολόγων μέσω του PEPP

Δεν αποτελεί tapering, αλλά «επαναρρύθμιση», τόνισε η Λαγκάρντ

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Μικρό... φρένο στους αυξημένους ρυθμούς καθαρών αγορών στοιχείων ενεργητικού στο πλαίσιο του έκτακτου προγράμματος πανδημίας PEPP αποφάσισε να βάλει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα το τέταρτο τρίμηνο του έτους, δίνοντας ραντεβού με τις αγορές τον Δεκέμβριο για μια πιο σαφή εικόνα για τη... ζωή μετά από αυτό. Ωστόσο, όπως ξεκαθάρισε η πρόεδρος της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ, σε μια προσπάθεια να καθυστερήσει τις αγορές, αυτό δεν αποτελεί tapering, δηλαδή σταδιακή απόσυρση της στήριξης – «the lady isn't tapering», όπως είπε χαρακτηριστικά –, αλλά «επαναρρύθμιση» (recalibration). Η απόφαση αυτή, η οποία ήταν ομόφωνη, βασίζεται στο ότι η ανάκαμψη της οικονομίας της Ευρώζωνης έχει ενισχυθεί σημαντικά, κάτι που οδήγησε την ΕΚΤ να «ανεβάσει» τις προβλέψεις της τόσο για την ανάπτυξη όσο και για τον πληθωρισμό.

Παράλληλα, ραντεβού έδωσε και με την Ελλάδα στην τελευταία συνεδρίαση του έτους, σχετικά με το εάν και πώς θα συνεχίσει να παρέχει στήριξη στα ελληνικά κρατικά ομόλογα, αλλά και τις ελληνικές τράπεζες, μέσω του waiver που έχει δοθεί λόγω πανδημίας, κάνοντας αποδεκτούς τους ελληνικούς κρατικούς τίτλους ως εγγυήσεις στις πράξεις χρηματοδότησης του ευρωσυστήματος.

Όπως τόνισε η Κριστίν Λαγκάρντ κατά τη συνέντευξη Τύπου μετά την ολοκλήρωση της συνεδρίασης του διοικητικού συμβουλίου, με βά-

ση την κοινή αξιολόγηση των συνθηκών χρηματοδότησης και των προοπτικών για τον πληθωρισμό, το διοικητικό συμβούλιο έκρινε ότι οι ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης μπορούν να διατηρηθούν με έναν μετριώς χαμηλότερο ρυθμό διενέργειας καθαρών αγορών υπό το PEPP, σε σύγκριση με τα δύο προηγούμενα τρίμηνα. Όπως ξεκαθάρισε, δεν έχει ακόμα αποφασιστεί το πώς θα κινηθεί η ΕΚΤ μετά το τέλος του PEPP και αν θα διατηρηθούν κάποιες από τις ευελιξίες του στη συνέχεια, προσθέτοντας πως αυτό είναι κάτι που θα εξεταστεί και θα συζητηθεί κατά τη συνεδρίαση του Δεκεμβρίου. Οι αναλυτές πάντως εκτιμούν ότι θα ανεβάσει σημαντικά τους ρυθμούς αγορών υπό το κλασικό QE.

Όπως σημειώνει στην «Κ» ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας, η απόφαση της ΕΚΤ δεν σηματοδοτεί το tapering του PEPP. «Το θεωρώ οριστική προσαρμογή λόγω της βελτίωσης των συνθηκών». Αυτό είναι το μήνυμα που έλαβαν εξάλλου και οι αγορές, καθώς τόσο τα ομόλογα όσο και οι ευρωπαϊκές αγορές αντέδρασαν θετικά μετά τις ανακοινώσεις της ΕΚΤ.

Κατά τον κ. Στουρνάρα, η απόφαση της ΕΚΤ δεν επιρεάζει καθόλου την Ελλάδα, ενώ εκφράζει την πεποίθηση ότι η Κεντρική Τράπεζα δεν θα αποσύρει τη στήριξή της προς τη χώρα μας μετά το τέλος του PEPP ή τη λήξη του waiver (Ιουνίου 2022). Σημειώνεται πως η Ελλάδα, καθώς δεν έχει ακόμη επενδυτική βαθμίδα, δεν συμμετέχει στα

Η πρόεδρος της ΕΚΤ σημείωσε ότι το ΑΕΠ της Ευρώζωνης εκτιμάται πλέον ότι θα ενισχυθεί κατά 5% το 2021, από 4,6% που προβλεπόταν τον Ιούνιο, κατά 4,6% το 2022 και κατά 2,1% το 2023. Την ίδια στιγμή, προειδοποίησε ότι ενώ η αύξηση της ανοσίας σημαίνει ότι ο αντίκτυπος της πανδημίας είναι τώρα λιγότερο σοβαρός, η εξάπλωση της μετάλλαξης «Δέλτα» μπορεί να καθυστερήσει το πλήρες άνοιγμα της οικονομίας.

Η απόφαση δεν επιρεάζει καθόλου την Ελλάδα. Δεν θεωρώ πιθανό ότι θα μας εγκαταλείψει η ΕΚΤ όσο ακολουθούμε την ορθή οικονομική πολιτική, σημειώνει ο Γ. Στουρνάρας.

κανονικά προγράμματα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ και έτσι μετά το PEPP θα χάσει τη στήριξη. «Δεν θεωρώ πιθανό ότι θα μας εγκαταλείψει η ΕΚΤ όσο ακολουθούμε την ορθή οικονομική πολιτική. Σε κάθε περίπτωση θα συζητηθεί και θα αποφασιστεί αργότερα στο διοικητικό συμβούλιο», επισημαίνει ο κ. Στουρνάρας. Σε σχετική ερώτηση κατά τη συνέντευξη Τύπου η κ. Λαγκάρντ τόνισε πως είναι πρόωρο να συζητηθεί το θέμα της Ελλάδας αυτή τη στιγμή και πως τον Δεκέμβριο θα ληφθεί υπόψη και θα αντιμετωπιστεί.

Σε ό,τι αφορά το επόμενο διάστημα έως τον Δεκέμβριο, η κ. Λα-

γκάρντ πρόσθεσε πως η ΕΚΤ θα συνεχίσει να διενεργεί τις αγορές με ευελιξία, σύμφωνα με τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά και με σκοπό να αποτρέψει την υιοθέτηση αυστηρότερων συνθηκών χρηματοδότησης, που δεν συμβαδίζουν με την αντιστάθμιση της προς τα κάτω επίδρασης που ασκεί η πανδημία στην προβλεπόμενη πορεία του πληθωρισμού.

Αν και η ΕΚΤ δεν έδωσε περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τον όγκο των αγορών ομολόγων που θα διενεργήσει το δ' τρίμηνο, ο «μετριώς χαμηλότερος ρυθμός», σύμφωνα με τους αναλυτές, σημαίνει πως από τα περίπου 80 δισ. ευρώ μηνιαίως που κινήθηκαν οι αγορές της ΕΚΤ από τον Μάιο έως τον Ιούλιο (και λιγότερο κατά τον Αύγουστο), ο ρυθμός θα μειωθεί κοντά στα 70 δισ. ευρώ. Αλλάστε, όπως υπογραμμίζουν, η μείωση του μηνιαίου ρυθμού ήταν λογική έτσι ώστε να μην εξαντληθεί ο φάκελος του PEPP, συνολικού ύψους 1,85 τρις. ευρώ, πριν από τα τέλη Μαρτίου 2022, όταν και αναμένεται να ολοκληρωθεί. Αξίζει να σημειώσουμε πως έως τα τέλη Αυγούστου οι συνολικές αγορές υπό το PEPP είχαν φτάσει το 1,337 δισ. ευρώ, με μόλις 510 δισ. ευρώ περίπου να απομένουν.

Το διοικητικό συμβούλιο επιβεβαίωσε επίσης τα άλλα μέτρα που έχει λάβει, διατηρώντας έτσι αμετάβλητα τα βασικά επιτόκια, την παροχή ενδείξεων για την ενδεχόμενη μελλοντική εξέλιξη αυτών των επιτοκίων, τις αγορές που διενεργεί στο πλαίσιο του προγράμματος αγοράς στοιχείων ενεργητικού (APP, στα 20 δισ. ευρώ μηνιαίως), τις πολιτικές επανεπένδυσης – οι οποίες θα συνεχιστούν τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 2023 – και τις πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (TLTRO).

5% η ανάπτυξη το 2021

Η ανάκαμψη της οικονομίας έχει προχωρήσει σημαντικά και η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να ξεπεράσει τα προ πανδημίας επίπεδα έως το τέλος του έτους, όπως σημείωσε η επικεφαλής της ΕΚΤ. «Με πάνω από το 70% των ενπληκτών να έχουν εμβολιαστεί, η οικονομία έχει σε μεγάλο βαθμό ανοίξει, επιτρέποντας στους καταναλωτές να ξεδέψουν περισσότερα και στις εταιρείες να αυξήσουν την παραγωγή», επεσήμανε η κ. Λαγκάρντ. Όπως σημείωσε, το ΑΕΠ της Ευρώζωνης προβλέπεται πλέον ότι θα ενισχυθεί κατά 5% το 2021, από 4,6% που προβλεπόταν τον Ιούνιο, κατά

4,6% το 2022 και κατά 2,1% το 2023. Την ίδια στιγμή, προειδοποίησε ότι ενώ η αύξηση της ανοσίας σημαίνει ότι ο αντίκτυπος της πανδημίας είναι τώρα λιγότερο σοβαρός, η εξάπλωση της μετάλλαξης «Δέλτα» μπορεί να καθυστερήσει το πλήρες άνοιγμα της οικονομίας.

Η κ. Λαγκάρντ τόνισε επίσης ότι η τρέχουσα άνοδος του πληθωρισμού αναμένεται να είναι προσωρινή, προσθέτοντας πως η ΕΚΤ αναθεώρησε ελαφρώς ανοδικά τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό, αλλά σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο προβλέπεται να παραμείνει αρκετά κάτω από τον στόχο του 2%. Η προσωρινή άνοδος των τιμών οφείλεται κυρίως στις αυξήσεις των τιμών του πετρελαίου, στην αντιστροφή της προσωρινής μείωσης του ΦΠΑ στη Γερμανία, στις καθυστερημένες πωλήσεις από το 2020 και τις πιέσεις στα κόστη στην εφοδιαστική αλυσίδα, εξήγησε. Κατά τη διάρκεια του 2022 αυτοί οι παράγοντες θα υποχωρήσουν ή θα εξέλθουν από τον υπολογισμό του πληθωρισμού από έτος σε έτος. Ετσι, η ΕΚΤ αναμένει τώρα ότι ο πληθωρισμός το 2021 θα διαμορφωθεί στο 2,2% έναντι 1,9% που προβλεπόταν τον Ιούνιο, το 2022 θα υποχωρήσει στο 1,7% και το 2023 στο 1,5%.

Επιβράδυνση της ανάπτυξης τον Αύγουστο στις ΗΠΑ καταγράφει η Fed

Η αμερικανική οικονομία αναπτύχθηκε με βραδύτερο ρυθμό τον Αύγουστο, καθώς επανήλθαν στο προσκήνιο οι ανησυχίες για τον αντίκτυπο που θα έχει στην ανάκαμψη η ραγδαία εξάπλωση της μετάλλαξης «Δέλτα», όπως επισημαίνει η Federal Reserve στο Μπέζ Βιβλίο της που δόθηκε στη δημοσιότητα.

Η ομοσπονδιακή κεντρική τράπεζα των ΗΠΑ επισημαίνει ότι η επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας αποδίδεται στη συρρίκνωση που παρατηρήθηκε στους κλάδους της εστίασης, των ταξιδιών και του τουρισμού. Αυτό, σύμφωνα με τη Fed, επιδείνωσε την πορεία ευρύτερα της οικονομίας. Επίσης, σημειώνει ότι οι ελλείψεις προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμένων αποθεμάτων αυτο-

κινήτων, συνέβαλαν επίσης στην επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας.

Οι αξιωματούχοι της Fed έκαναν επίσης λόγο για βελτίωση της απασχόλησης στο σύνολό της, παρότι ο ρυθμός των προσλήψεων δεν ήταν ο ίδιος σε όλες τις περιοχές. Παράλληλα, αναφέρθηκαν και στο πρόβλημα των ελλείψεων σε εργατικό δυναμικό, που οφείλεται στις αυξημένες απαιτήσεις των επιχειρήσεων, στις πρόωρες συνταξιοδοτήσεις, στις ανάγκες φροντίδας των παιδιών και στα επιδόματα ανεργίας.

Αναφορικά με το tapering, οι αξιωματούχοι της Fed είχαν αρχίσει να καταρτίζουν το χρονοδιάγραμμα που αφορά τη μείωση του ρυθμού αγοράς ομολόγων, που αυ-

Στο προσκήνιο οι ανησυχίες για τον αντίκτυπο που θα έχει στην ανάκαμψη η εξάπλωση των μεταλλάξεων.

τήν τη στιγμή αγγίζει μηνιαίως τα 120 δισ. δολάρια. Ωστόσο, τα απόρροια αποθαρρυντικά στοιχεία για την απασχόληση της προηγούμενης Παρασκευής θέτουν υπό αμφισβήτηση την προοπτική αυτή. «Η μετάλλαξη “Δέλτα” ασκεί πιέσεις στις καταναλωτικές δαπάνες και στην απασχόληση και ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας φαίνε-

ται να επιβραδύνεται. Θέλω να δω μεγαλύτερη βελτίωση στην αγορά εργασίας προτού αποφασίσω ότι η οικονομία είναι έτοιμη για να αρχίσει η Fed το tapering», ανέφερε ο διοικητής της περιφερειακής κεντρικής τράπεζας της Νέας Υόρκης, Τζον Γουίλιαμς.

Όπως αναφέρει το Reuters, νέα στοιχεία τα οποία δημοσιεύθηκαν την περασμένη Τετάρτη επιβεβαιώνουν την ανάκαμψη που παρατηρείται στον κλάδο της απασχόλησης, καθώς μόνο τον Ιούλιο δημιουργήθηκαν 10,9 εκατ. θέσεις εργασίας. Ο αριθμός αυτός έρχεται να επισκιάσει τον αριθμό όσων παραμένουν άνεργοι, με τους αναλυτές να παραμένουν πεπεισμένοι πως ο ρυθμός προσλήψεων παραμένει ισχυρός. Κάτι τέτοιο θα επι-

τρέψει στην ομοσπονδιακή τράπεζα να αρχίσει να μειώνει τον ρυθμό αγοράς περιουσιακών στοιχείων. «Υπάρχει μεγάλη ζήτηση από τους εργαζομένους ενώ παρατηρούμε πως ανοίγουν περισσότερες θέσεις εργασίας σε σύγκριση με τον αριθμό όσων παραμένουν άνεργοι», επισήμανε σε συνέντευξή του στους Financial Times ο πρόεδρος της Fed Σεντ Λούις, Τζέιμς Μπούλαρντ. Σύμφωνα με την ομοσπονδιακή τράπεζα, ο μειωμένος αριθμός νέων θέσεων εργασίας τον Αύγουστο δεν οφείλεται τόσο στο γεγονός ότι υπάρχει περιορισμένη ζήτηση για την πρόσληψη νέων υπαλλήλων όσο στο γεγονός πως οι ίδιες επιχειρήσεις δυσκολεύονται να προσλάβουν εργαζομένους με μισθούς που να τους ικανοποιούν. «Η απασχό-

ληση αυξάνεται ραγδαία, ωστόσο η ζήτηση για νέους εργαζομένους υπερβαίνει σε μεγάλο βαθμό την αντίστοιχη ανταπόκριση», υπογραμμίζει η Fed της Μινεάπολης. Ενδεικτικά, όπως τονίζει σε ρεπορτάζ του το Reuters, επικαλούμενο σχετικές αναφορές της Fed στην περιοχή του Σαν Φρανσίσκο, ακόμη και εάν η κατανάλωση αλλά και οι επιχειρήσεις στον κλάδο των υπηρεσιών έχουν υποστεί πλήγμα, «οι ελλείψεις στην εύρεση εργατικού δυναμικού έχουν συρρικνώσει τη δυναμική ορισμένων ξενοδοχείων, αερομεταφορών και εστιατορίων. Μάλιστα, ένα ξενοδοχείο στις ΗΠΑ έχει αναγκαστεί να κλείσει κάποιους ορόφους λόγω της αδυναμίας να βρει προσωπικό για τον καθαρισμό των χώρων».

Μειώνονται οι γερμανικές εισαγωγές από Βρετανία

Η Βρετανία έχει αρχίσει να υποχωρεί στη λίστα με τους 10 κορυφαίους εμπορικούς εταίρους της Γερμανίας, κάτι που συμβαίνει για πρώτη φορά από το 1950, καθώς οι εμπορικοί φραγμοί λόγω Brexit έχουν αναγκάσει τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις της Ευρώπης να αναζητήσουν άλλου δραστηριότητες.

Το πρώτο τρίμηνο του έτους, οι γερμανικές εισαγωγές από Βρετανία συρρικνώθηκαν 11% σε ετήσια βάση, στα 16,1 δισ. ευρώ, σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Γερμανίας. Ενώ οι γερμανικές εξαγωγές στη Βρετανία αυξήθηκαν 2,6%, στα 32,1 δισ. ευρώ, η εξέλιξη δεν κατάφερε να ανακόψει την καθοδική πορεία των διμερών εμπορικών συναλλαγών. Αυτές μειώθηκαν κατά 2,3% και τελικά διαμορφώθηκαν στα 48,2 δισ. ευρώ. Κατά συνέπεια, η

Βρετανία υποχώρησε στην 11η από την 9η θέση και από την 5η που κατείχε πριν από το δημοψήφισμα του 2016.

Ερευνα που είχε διενεργήσει η γερμανική εμπορική ένωση BGA τον Δεκέμβριο του 2020 έδειξε ότι μία στις πέντε επιχειρήσεις αναπροσαρμόζει την εφοδιαστική αλυσίδα της στρεφόμενη σε άλλους προμηθευτές από την Ε.Ε. Η τάση αυτή έχει επιδεινωθεί ακόμη περισσότερο, αναφέρει ο Μάικλ Σκμιντ, πρόεδρος του Βρετανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου στη Γερμανία, θεωρώντας απίθανη κάποια σημαντική βελτίωση πριν από το τέλος του τρέχοντος έτους. «Ολοένα και περισσότερες μικρές και μεσαίες μεγέθους επιχειρήσεις σταματούν τις εμπορικές τους δραστηριότητες στη Βρετανία λόγω προβλημάτων που σχετίζονται

Συρρικνώθηκαν κατά 11% σε ετήσια βάση, στα 16,1 δισ. ευρώ.

με το Brexit», αναφέρει ο Σκμιντ. Σύμφωνα με το Reuters, το διμερές εμπόριο μεταξύ Γερμανίας και Βρετανίας κινήθηκε κατά τους μήνες Μάιο και Ιούνιο χαμηλότερα σε σύγκριση με τα τέλη του 2019. «Η απουσία ενδιαφέροντος από την πλευρά της Βρετανίας για το εξωτερικό εμπόριο είναι η λογική επιπτώση του Brexit. Πρόκειται για επιπτώσεις που θα έχουν διάρκεια», επισήμανε στο Reuters ο Γκάμπριελ Φέλμπερμάρ, πρόεδρος του ινστιτούτου παγκόσμιας οικονομίας. Σύμφωνα με στοιχεία, οι γερμανικές εισαγωγές αγροτι-

κών προϊόντων από τη Βρετανία συρρικνώθηκαν πάνω από 80% το πρώτο εξάμηνο, ενώ οι εισαγωγές φαρμακευτικών σκευασμάτων περιορίστηκαν στο μισό. Πάντως, οι βρετανικές επιχειρήσεις φαίνεται να έχουν πληγεί ακόμη περισσότερα σε σύγκριση με τις γερμανικές λόγω της νέας πραγματικότητας που διαμορφώνει το εμπόριο. Αυτό συμβαίνει διότι οι βρετανικές επιχειρήσεις ήταν συνθησισμένες στο να έρχονται αντιμέτωπες με διαφορετικά τελωνειακά καθεστώτα ανά τον κόσμο, καθώς αρκετές εξήγαν είδη και προϊόντα σε χώρες εκτός Ε.Ε. εδώ και πολλές δεκαετίες. Αρκετές μικρές επιχειρήσεις στη Βρετανία, ωστόσο, που έκαναν εξαγωγές μόνο σε χώρες της Ε.Ε. θα πρέπει να ξεκινήσουν από την αρχή και να συμμορφωθούν με τους νέους τελωνειακούς ελέγχους.

Το διμερές εμπόριο μεταξύ Γερμανίας και Βρετανίας κινήθηκε κατά τους μήνες Μάιο και Ιούνιο χαμηλότερα σε σύγκριση με τα τέλη του 2019.

Αύξηση ζήτησης για μισθώσεις καταστημάτων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε τροχιά ανάκαμψης έχει εισέλθει η αγορά των εμπορικών καταστημάτων, όπως αποτυπώνεται στις νέες μισθώσεις ακινήτων τόσο στις δημοφιλείς εμπορικές «πιάτσες» όσο και εντός των εμπορικών κέντρων, αλλά και στη σταδιακή αύξηση των τιμών ενοικιάσιων, οι οποίες πλέον, σύμφωνα με σχετική ανάλυση της Proptius, έχουν επιστρέφει στο επίπεδο που βρίσκονταν στο τρίτο τρίμηνο του 2020.

Όπως αναφέρει η εταιρεία παροχής υπηρεσιών ακινήτων και εκπρόσωπος της Cushman & Wakefield στην ελληνική αγορά, κατά το δεύτερο τρίμηνο σημειώθηκε σημαντική ανάκαμψη τόσο του τζίρου στο λιανικό εμπόριο όσο και της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Η εξέλιξη αυτή σε συνδυασμό με τα μέτρα στήριξης της κυβέρνησης αποκατέστησαν και την εμπιστοσύνη των εμπορικών αλυσίδων στις προοπτικές της αγοράς, με αποτέλεσμα να καταγραφούν περισσότερες νέες μισθώσεις. Στόχος των αλυσίδων είναι να τοποθετηθούν εγκαίρως ενόψει της προσδοκίας για επιτάχυνση της ανάκαμψης της ιδιωτικής κατανάλωσης, τόσο κατά τη διάρκεια των επόμενων μηνών όσο και αργότερα, με την οικονομία να αναμένεται να εισέλθει σε τροχιά ανάπτυξης για τα επόμενα χρόνια.

Παράλληλα, σύμφωνα με την Proptius, οι ιδιοκτήτες των ακινήτων συνεχίζουν να προσφέρουν ελκυστικά πακέτα μισθώσεων, με ευέλικτους όρους, προκειμένου να διασφαλίσουν ότι το ακίνητό τους δεν θα μείνει κενό. Στο πλαίσιο αυτό, οι νέες επενδύσεις των ιδιωτών επενδυτών και των εμπορικών αλυσίδων υπολογίζεται ότι διαμορφώθηκαν σε 30 εκατ. ευρώ κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου.

Στο πλαίσιο αυτό, κατά το δεύτερο τρίμηνο, σημειώθηκαν νέες μισθώσεις, όπως το νέο κατάστημα που άνοιξε η Gucci Boutique στη Λ. Πανεπιστημίου, σε ακίνητο επιφάνειας 178 τ.μ. Ένα νέο κατάστημα Versace εγκαινιάστηκε στο εμπορικό πάρκο McArthurGlen Designer Outlet στα Σπάτα, ενώ στην οδό Ερμού 65 λειτούργησε το νέο κατάστημα «ναυαρχίδα» της Cosmos Sport. Η δανέζικη αλυσίδα εσωρούχων Hunkemöller λειτούργησε το νέο της κατάστημα το The Mall Athens, ενώ η αλυσίδα Hard Rock Pop Up άνοιξε νέο κατάστημα στην Ακτή Μιαούλη στον Πειραιά. Επίσης, στο εμπορικό κέντρο Golden Hall λειτούργησαν τρία νέα καταστήματα. Συγκεκριμένα, το πρώτο κατάστημα της αλυσίδας ένδυσης COS, το νέο κατάστημα Public επιφάνειας 3.200 τ.μ. αλλά και η Cultivos Coffee αποτελούν τις νέες παρουσίες στο δημοφιλές εμπορικό κέντρο της Lamda Development στο Μαρούσι. Νέες συμφωνίες έγιναν όμως και εκτός Αθηνών. Για παράδειγμα, στην πόλη της Πάτρας άνοιξαν τρία νέα καταστήματα, από τις αλυσίδες Folli Folli, Mango και Anna Maria Mazarakí.

Όσον αφορά τις τιμές των ενοικίων, αυτές φαίνεται πως έχουν αρχίσει να σταθεροποιούνται με ήπια ανοδικές τάσεις, μετά τη διόρθωση των προηγούμενων τριμήνων. Στο πλαίσιο αυτό, στην οδό Ερμού το κόστος αγίζει πλέον τα 260 ευρώ/τ.μ. σε μηνιαία βάση, ενώ στη Γλυφάδα οι τιμές διαμορφώνονται σε 130 ευρώ/τ.μ., σημειώνοντας σταθερή βελτίωση από τα 110-115 ευρώ/τ.μ. πριν από περίπου ένα χρόνο. Αντίστοιχα, στην Κηφισιά το μέσο ενοίκιο στην οδό Κολοκοτρώνη διαμορφώνεται σε 110 ευρώ/τ.μ., ενώ στο Κολωνάκι αγγίζει τα 95 ευρώ/τ.μ. και στον Πειραιά τα 75 ευρώ/τ.μ.

Πτώση του όγκου αγοραπωλησιών ακινήτων το 2020 στην Ελλάδα

Η άκαμπτη στάση στις απαιτήσεις των πωλητών «πάγωσε» τις συναλλαγές

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Αισθητά υψηλότερος θα μπορούσε να είναι ο όγκος των αγοραπωλησιών στην αγορά κατοικίας, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 18 μηνών της πανδημίας, αν δεν υπήρχε η άκαμπτη στάση της πλειονότητας των πωλητών αναφορικά με τις απαιτήσεις τους. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει ανάλυση της Cerved Property Services, εκ των μεγαλύτερων ομίλων διαχείρισης και παροχής υπηρεσιών ακινήτων στην Ελλάδα.

Όπως αναφέρεται στη σχετική μελέτη, κατά τη διάρκεια του 2020 οι συναλλαγές υποχώρησαν κατά 49,5% στην Αθήνα. Παράλληλα, κατά τη σύγκριση του 12μήνου Μαρτίου 2020 - Μαρτίου 2021 με το αντίστοιχο του Μαρτίου της περιόδου 2019-2020 προκύπτει μείωση συναλλαγών κατά 50% στην Αθήνα, κατά 38% στη Θεσσαλονίκη, κατά 15,75% στον Πειραιά, κατά 42,5% στον Δήμο Ζωγράφου και κατά 28,7% στον Δήμο Χალανδρίου.

Απουσία ξένων επενδυτών

Ασφαλώς, ένα σημαντικό μερίδιο της κάμψης αυτής οφείλεται στην πανδημία και την απουσία ξένων επενδυτών, που είχαν τροφοδοτήσει την αγορά ακινήτων. Υπενθυμίζεται ότι κατά τη διάρκεια του 2020 καταγράφηκε πτώση της τάξεως του 73% σε ό,τι αφορά τα έσοδα του προγράμματος «Χρυσή Βίζα», τα οποία δεν ξεπέρασαν τα 234,5 εκατ. ευρώ, από 876 εκατ. ευρώ το 2019. Αντίστοιχα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το 2020 οι εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό για την αγορά ακινήτων στην Ελλάδα ανήλθαν σε 875 εκατ. ευρώ, υποχωρώντας κατά 40% σε σχέση με το 1,45 δισ. ευρώ που είχαν εισρεύσει στη χώρα το 2019. Όσον αφορά το φετινό πρώτο τρίμηνο, όπως αναφέρει η ΤτΕ οι καθαρές ξένες άμεσες επενδύσεις στην αγορά ακινήτων μειώθηκαν κατά 7,3% καθώς δεν ξεπέρασαν τα 214 εκατ. ευρώ,

Οπου γίνονται πράξεις, αυτές ολοκληρώνονται κατά κανόνα στο επίπεδο του 2019, αναφέρει η ανάλυση της Cerved. Για παράδειγμα, στους Αμπελοκήπους η μέση τιμή διαμορφώνεται πλησίον των 1.750 ευρώ/τ.μ.

έναντι 230 εκατ. ευρώ το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

Οι αριθμοί αυτοί θα μπορούσαν να ήταν καλύτεροι, καθώς ένα ποσοστό του όγκου των συναλλαγών θα μπορούσε να υποκατασταθεί από Έλληνες, με δεδομένο ότι η ζήτηση για απόκτηση κατοικίας για ίδια χρήση παρέμεινε σε υψηλό επίπεδο παρά το υψηλό κόστος. Όπως σημειώνει χαρακτηριστικά η Cerved, «τα διαπραγματευτικά περιθώρια παρέμειναν σταθερά, με τους αγοραστές να πιέζουν, αλλά τους πωλητές να μην ενδίδουν». Το παράδοξο είναι ότι παρατηρείται αυξημένη ζήτηση, ιδίως στις καλές περιοχές του κέντρου της Αθήνας, κυ-

ρίως από Έλληνες ενδιαφερομένους. Στο στόχαστρο βρίσκονται ακίνητα δύο - τριών υπνοδωματίων. Ωστόσο, σε όλες τις περιοχές παρατηρείται μείωση του όγκου των συναλλαγών και ταυτόχρονα αύξηση των τιμών. Οπου γίνονται πράξεις, αυτές ολοκληρώνονται κατά κανόνα στο επίπεδο του 2019. Για παράδειγμα, στους Αμπελοκήπους η μέση τιμή διαμορφώνεται πλησίον των 1.750 ευρώ/τ.μ., με τα διαμερίσματα επί της Πανόρμου να κινούνται περίξ των 1.800 ευρώ/τ.μ. Αντίστοιχα, στο κέντρο του Παγκρατίου οι τιμές προσεγγίζουν τα 1.850 ευρώ/τ.μ., με τις αξίες των ακινήτων περίξ του Άλσους Παγκρατίου να διαμορφώ-

νονται σε 2.100 ευρώ/τ.μ. Ανάλογη εικόνα υψηλής ζήτησης και μείωσης του όγκου των αγοραπωλησιών παρατηρείται και στα βόρεια προάστια.

Οι πλειστηριασμοί

Σύμφωνα με τη Cerved, κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2021 αναμένεται να αυξηθεί η προσφορά κατοικιών μέσω πλειστηριασμών ακινήτων, τα οποία αποτελούν εξασφαλίσεις σε δάνεια που έχουν πωληθεί ή τιτλοποιηθεί. Η εταιρεία αναμένει την ανάκαμψη της αγοράς ακινήτων, η οποία θα ακολουθήσει την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Η φωτογραφία του οκταμήνου

Όπως ξέρετε κάθε μήνα παρακολουθούμε την κίνηση και τις μεταβολές σε δύο παραμέτρους των συναλλαγών της κτηματαγοράς: τον αριθμό συναλλαγών (μεταβιβάσεων ακινήτων), και την αξία των συναλλαγών, δηλαδή το σύνολο της αξίας των ακινήτων που μεταβιβάστηκαν. Σίγουρα δεν είναι η πλήρης εικόνα, αλλά δεν παύει από του να είναι μια σημαντική εικόνα του τι συμβαίνει στο σύνολο.

Σήμερα θα δούμε την εξέλιξη αυτών των δύο παραμέτρων στο σύνολο των οκτώ πρώτων μηνών του έτους (Ιανουάριο μέχρι Αύγουστο) και θα προβούμε σε σύγκρισή τους με τους αντίστοιχους οκτώ μήνες τόσο του 2019, όσο και του 2020.

Ένα σημαντικό στοιχείο που θα διαπιστώσετε πιο κάτω είναι πως η αγορά χαρακτηρίζεται από κινητικότητα. Τι εννοώ με αυτό; Εννοώ ότι παρά τις ιδιόζυγες συνθήκες, ο κόσμος φαίνεται να προβαίνει σε αγορές ακινήτων. Δηλαδή, η αγορά σίγουρα δεν χαρακτηρίζεται από ακινησία, ούτε μπορεί κάποιος αβίαστα να ισχυριστεί ότι η αγορά βρίσκεται σε συνθήκες ύφεσης. Αυτό δίνει ένα σημαντικό σινιάλο για τις οικονομικές προεκτάσεις στο άμεσο μέλλον.

Το άλλο δεδομένο είναι πως κατά μέσο όρο οι αυξημένες συναλλαγές σε αριθμό αντικατοπτρίζονται σε ακίνητα μικρότερου εκτοπίσματος αξίας. Αυτό όμως δεν

Η αγορά σίγουρα δεν χαρακτηρίζεται από ακινησία, ούτε μπορεί κάποιος αβίαστα να ισχυριστεί ότι η αγορά βρίσκεται σε συνθήκες ύφεσης.

σημαίνει κατ' ανάγκη πως οι τιμές των ακινήτων έχουν «πέσει» για να χρησιμοποιήσω ορολογία του παζαριού. Δηλαδή, αν για παράδειγμα, το 2019 πουλήθηκαν 80 ακίνητα συνολικής αξίας €15 εκ., και φέτος πουλήθηκαν 100 ακίνητα συνολικής αξίας €14 εκ. δεν σημαίνει σώνει και καλά πως οι τιμές των ακινήτων φέτος σε σχέση με το 2019 «έπεσαν».

Έχοντας αυτά κατά νουν, πάμε να δούμε τι έγινε. Μέχρι τώρα, το 2021 σημειώθηκαν παγκύπρια 9.972 συναλλαγές ακινήτων, συνολικής αξίας σχεδόν €1,75 δισ. Την αντίστοιχη περίοδο του 2020 είχαν σημειωθεί 7.216 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €1,63 δισ., ενώ την αντίστοιχη περίοδο του 2019 είχαν σημειωθεί 9.714 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €2,27 δισ.

Δηλαδή, σε επίπεδο αριθμού συναλλαγών και σε σχέση με το 2020, το 2021 είναι πέραν του 38% ανεβασμένο σε επίδοση, ενώ σε σχέση με το 2019, είναι κατά σχε-

Το 2021 η αγορά ανακάμπτει βοηθώντας και τους γενικούς οικονομικούς δείκτες της χώρας.

δόν 3% ανεβασμένο. Η εικόνα είναι διαφορετική σε επίπεδο αξίας συναλλαγών. Σε σχέση με το 2020, το 2021 είναι κατά 7,3% ανεβασμένο, αλλά σε σχέση με το 2019 είναι κατά 23% πεσμένο. Αυτό είναι λογικό αν σκεφτούμε πως το 2019 ήταν μια χρονιά που κύλησε χωρίς κορωνοϊό, χωρίς κλειδωμάτα στις οικονομίες και με το ΚΕΠ ακόμη να τρέχει. Οπότε αν κάποιες εκατοντάδες συναλλαγές ήταν των υψηλών δωμάτων αξιών λόγω του ΚΕΠ που προσέθεταν στο συνολικό καλάθι αξιών.

Η πιο πάνω εικόνα ήταν η παγκύπρια εικόνα. Ας δούμε τώρα λίγο πιο αναλυτικά την κάθε επαρχία.

Η Λευκωσία κατέγραψε φέτος 3.423 πωλήσεις ακινήτων συνολικής αξίας περίξ των €542 εκ. Την αντίστοιχη περίοδο του 2020

είχε καταγράψει 2.217 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €502 εκ, ενώ αυτές του 2019 κατέγραψε 2.695 συναλλαγές αξίας σχεδόν €580 εκ. Το λέγαμε όλο αυτό το διάστημα πως η Λευκωσία ήταν ο «best overall performer», αφού ήταν ανεβασμένη κατά 54,4% σε σχέση με το 2020 και κατά 27% σε σχέση με το 2019 σε αριθμό συναλλαγών, ενώ είναι κατά 8% ανεβασμένη σε σχέση με το 2020 και κατά μόλις 6,5% πιο κάτω σε σχέση με το 2019 σε αξία συναλλαγών.

Η Λεμεσός κατέγραψε φέτος 2.747 πωλήσεις ακινήτων συνολικής αξίας περίξ των €602 εκ. Την αντίστοιχη περίοδο του 2020 είχε καταγράψει 1.943 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €544 εκ., ενώ αυτές του 2019 κατέγραψε 2.644 συναλλαγές αξίας σχεδόν

€800 εκ. Η Λεμεσός είναι ανεβασμένη κατά 41,4% σε σχέση με το 2020 και κατά 3,9% σε σχέση με το 2019 σε αριθμό συναλλαγών. Από την άλλη είναι κατά σχεδόν 11% ανεβασμένη σε σχέση με το 2020, αλλά πεσμένη κατά σχεδόν 25% σε σχέση με το 2019 σε αξία συναλλαγών.

Η Λάρνακα κατέγραψε φέτος 1.667 πωλήσεις ακινήτων συνολικής αξίας περίξ των €230 εκ. Την αντίστοιχη περίοδο του 2020 είχε καταγράψει 1.283 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €194 εκ, ενώ αυτές του 2019 κατέγραψε 1.841 συναλλαγές αξίας σχεδόν €288 εκ. Η Λάρνακα είναι ανεβασμένη κατά 30% σε σχέση με το 2020 ενώ είναι πεσμένη κατά 9,5% σε σχέση με το 2019 σε αριθμό συναλλαγών. Από την άλλη είναι κατά σχεδόν 22% ανεβασμένη σε σχέση με το 2020, αλλά πεσμένη κατά σχεδόν 10% σε σχέση με το 2019 σε αξία συναλλαγών.

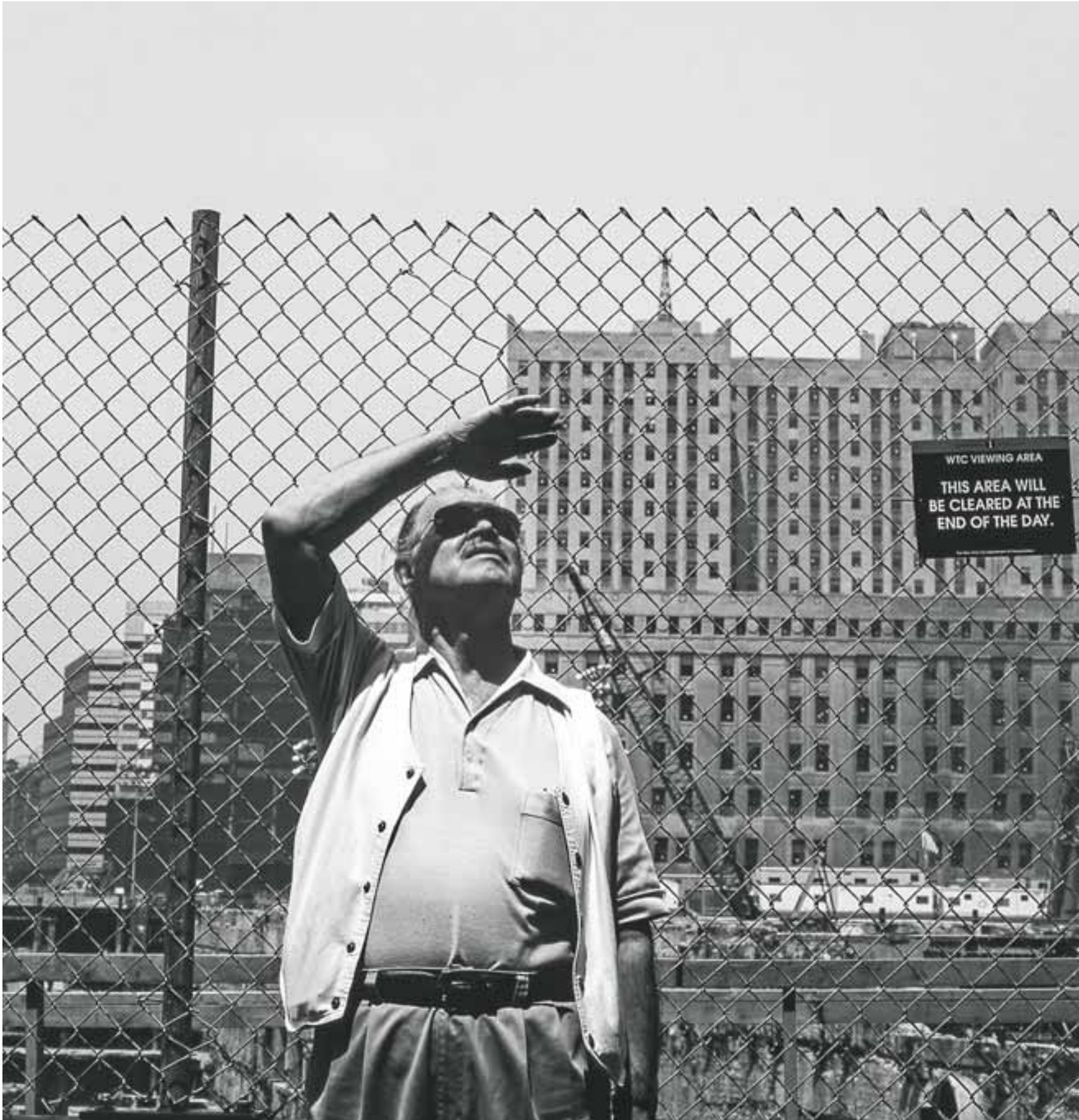
Η Πάφος κατέγραψε φέτος 1.509 πωλήσεις ακινήτων συνολικής αξίας περίξ των €271 εκ. Την αντίστοιχη περίοδο του 2020 είχε καταγράψει 1.311 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €305 εκ., ενώ αυτές του 2019 κατέγραψε 1.978 συναλλαγές αξίας σχεδόν €486 εκ. Η Πάφος είναι ανεβασμένη κατά 15,1% σε σχέση με το 2020 ενώ είναι πεσμένη κατά 23,7% σε σχέση με το 2019 σε αριθμό συναλλαγών. Από την άλλη είναι κατά σχεδόν 11% πεσμένη

σε σχέση με το 2020, και πεσμένη κατά σχεδόν 44% σε σχέση με το 2019 σε αξία συναλλαγών. Είναι η πιο βαριά πληγείσα επαρχία.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε φέτος 626 πωλήσεις ακινήτων συνολικής αξίας περίξ των €103 εκ. Την αντίστοιχη περίοδο του 2020 είχε καταγράψει 462 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €84 εκ., ενώ αυτή του 2019 κατέγραψε 556 συναλλαγές αξίας σχεδόν €114 εκ. Η Αμμόχωστος είναι ανεβασμένη κατά 35,5% σε σχέση με το 2020 και κατά 12,6% σε σχέση με το 2019 σε αριθμό συναλλαγών. Από την άλλη είναι κατά σχεδόν 22% ανεβασμένη σε σχέση με το 2020, αλλά πεσμένη κατά σχεδόν 10% σε σχέση με το 2019 σε αξία συναλλαγών.

Τα πιο πάνω στοιχεία δείχνουν πως το 2020 παρά τους πολλούς περιορισμούς κινήθηκε αξιοπρεπώς. Δείχνουν επίσης πως παρά τον πολύ θόρυβο από δεξιά και αριστερά, το 2021 η αγορά ανακάμπτει βοηθώντας και τους γενικούς οικονομικούς δείκτες της χώρας. Παρόλο ότι οι επόμενοι μήνες μέχρι το τέλος του χρόνου είναι κρίσιμοι, οι πιο πάνω τάσεις αναμένεται να συνεχιστούν. Περισσότερο κουπί καλείται να τραβήξει η Πάφος.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Στο Viewing Area, έβλεπες μόνο αποσβολωμένους ανθρώπους να καζεύουν είτε την τρύπα μπροστά τους είτε τις τρομερές ζημιές στους γύρω ουρανοξύστες (μερικοί από αυτούς κατεδαφίστηκαν λίγο αργότερα).

Εκεί όπου σταμάτησε ο χρόνος

Ο φωτογράφος Χάρης Παπαδημητράκοπουλος μιλάει για όσα κατέγραψε στο Σημείο Μηδέν λίγους μήνες μετά την επίθεση

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

11/9
20 ΧΡΟΝΙΑ
ΜΕΤΑ

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Τον Ιούλιο του 2002, ο φωτογράφος Χάρης Παπαδημητράκοπουλος ταξίδεψε στη Νέα Υόρκη σε ειδική δημοσιογραφική αποστολή στο Σημείο Μηδέν της χτυπημένης από τις 11 Σεπτεμβρίου 2001 μητρόπολης. Μια επιλογή από το φωτογραφικό υλικό δημοσιεύθηκε σε ένθετο τεύχος στην εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» με τίτλο «11/9, ένα χρόνο μετά: Αποστολή στη Νέα Υόρκη», σε κείμενα του Θανάση Τσίτσα, ανταποκριτή της εφημερίδας στην αμερικανική πόλη. Επιπροσθέτως, τον Σεπτέμβριο του 2005, υπό την αιγίδα της αμερικανικής πρεσβείας, πραγματοποιήθηκε φωτογραφική έκθεση στην Ελληνοαμερικανική Ένωση με τίτλο: «Ground Zero: Νέα Υόρκη, ένας χρόνος μετά».

Ζητήσαμε από τον κ. Παπαδημητράκοπουλο να μας μιλήσει για το ταξίδι εκείνο, για τη φωτογράφιση, για όλα όσα είδε κι έζησε στη Νέα Υόρκη, σχεδόν είκοσι χρόνια πριν.

Διατρέξαμε το πλούσιο, ερεθιστικό φωτογραφικό υλικό που προέκυψε από εκείνη τη δουλειά και ξεχωρίσαμε ορισμένες εμβληματικές εικόνες, κάποιες από τις οποίες δεν έχουν προηγουμένως δημοσιευθεί σε άλλο έντυπο. Φωτογραφίες του από αυτή τη δουλειά περιλαμβάνονται και σε άλλες σελίδες του σημερινού ενθέτου. Η μαρτυρία του από εκείνη την εμπειρία ακολουθεί ευθύς αμέσως:

«Μέχρι το 2002 είχα ταξιδέψει αρκετές φορές για δουλειά στη Νέα Υόρκη. Κάθε ταξίδι έως τότε ήταν το όνειρο που δεν ήθελα να τελειώσει ποτέ, ένα ατελείωτο και ακόρταγο κλικ της κάμεράς μου.

Εκείνο το καλοκαίρι, δέκα μήνες μετά την καταστροφή, ήθελα απλώς και μόνον να βρεθώ εκεί. Από την πρώτη κιόλας ημέρα, από τη στιγμή που είδα από μακριά να λείπουν οι Δίδυμοι Πύργοι από το skyline της πόλης, σκεφτόμουν την επιστροφή. Αυτό το ταξίδι του 2002 ήταν ένα διαφορετικό ταξίδι. Το ήξερα πριν καν

ξεκινήσω: δεν θα είχε ούτε λήψεις μόδας στην Πέμπτη Λεωφόρο ούτε συναντήσεις των Stones στο Madison Square Garden. Αυτή τη φορά πήγαινα σε μνημόσυνο.

Δέκα μήνες μετά το τρομοκρατικό χτύπημα η πόλη είχε αλλάξει, το καταλάβαινες κάθε στιγμή. Οι έλεγχοι στο αεροδρόμιο ήταν εξαντλητικοί για όλους. Για πρώτη φορά δεν με υποδέχτηκε ούτε καν το τυπικά ευγενικό αμερικανικό “Welcome sir”. Μέσα στη Νέα Υόρκη δεν άκουγες αυτόν τον μέχρι τότε μοναδικό ήχο της μητρόπολης. Ησυχία τελειωμένης κυριαρχούσε παντού, μια σιωπή ακόμη κι όταν είχε θόρυβος. Η βόλτα στο Central Park ήταν πάντα αυτό που λαχταρούσα πριν ξεκινήσω δουλειά. Ομως τώρα τα παγκάκια γύρω από τη λίμνη του πάρκου ήταν κενά, δεν έβλεπες καν στο νερό τις ωραίες βαρκούλες με τα ζευγαράκια. Απολυτήν ερημιά μέσα μεσημέρι. Ξαφνικά ήσουν αλλού, αλλά ζούσες την ιστορία. Μολονότι όλα όσα αγαπούσα τόσο πολύ βρίσκονταν εκεί, θυ-

μόμουν συνέχεια την παλιά ταινία “Escape from New York”, και δεν τα έβλεπα πλέον.

Με το που φτάσαμε πήγα απευθείας στο Ground Zero. Δεν είχα δει εντέλει ταινία του Χόλιγουντ στις ειδήσεις· ήταν αλήθεια. Υπήρχε μόνο μια θηριώδης τρύπα, τίποτε άλλο. Και λίγοι καπνοί. Απίστευτο, αλλά τόσους μήνες μετά, κάποια ερείπια κάπνιζαν ακόμη. Παντού γύρω μας ήταν συγγενείς νεκρών που αποσβολωμένοι κρεμιόντουσαν από τα συρματοπλέγματα του Observation Area, του οριοθετημένου μικρού χώρου παρατήρησης. Δεν έκλαιγαν εκεί. Οι τουρίστες μόνον έκλαιγαν. Επρεπε να δουλέψω και λίγο αργότερα, όταν κατάφερα και μπήκα παρανόμως μέσα στον χώρο, φωτογράφισα εργάτες που ακόμη μάζευαν ανθρώπινα υπολείμματα.

Για τις επόμενες 18 ημέρες περνούσα καθημερινά από το Ground Zero και τη γύρω περιοχή: ήταν γεμάτη από μικρά εκκλησάκια, και

δεν έβλεπες ελεύθερη επιφάνεια σε τοίχο. Είχαν όλες γεμίσει με τις φωτογραφίες των αγνοουμένων και τα αναμνηστικά τους. Σιγά σιγά εξοικειωνόμουν με το σοκ του χώρου, οπότε φωτογράφιζα με καθαρότερο μυαλό. Αυτή ήταν ίσως η μόνη φορά που δεν χρειάστηκε να πάρω άδεια από τους ανθρώπους που φωτογράφιζα. Γι’ αυτούς, δεν υπήρχα εκεί. Εβλεπαν μόνο την τρύπα –μια τεράστια κοάνη που σου προκαλούσε ίλιγγο– και τους τριγύρω μισογκρεμισμένους ουρανοξύστες.

Σε έναν ουρανοξύστη που είχε μείνει άθικτος, με πανοραμική θέα στο Ground Zero, είχε στηθεί αποκλειστικά για τις οικογένειες των δολοφονημένων το Family Room. Οι τοίχοι ήταν γεμάτοι χαμογελαστά πορτρέτα νεκρών, το πάτωμα γεμάτο με παιδικά παιχνίδια των ορφανών παιδιών τους και μπροστά σε κάθε παράθυρο οι προνοπτικοί Αμερικανοί είχαν αφήσει κουτάκια με χαρτομάντιλα. Γιατί εκεί όλοι έκλαιγαν. Κι εμείς».

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

12.9 - 18.9.2021

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΧΟΡΟΣ

«Disruption»
Dancecyprus

Η νέα παραγωγή του Dancecyprus εμπνέεται από την πανδημία και ό,τι αυτή προκαλεί. Η χορογράφος Φούλη Στυλιανίδου σε μια χορευτική δημιουργία εκτόνωσης και προβολής συναισθημάτων που βιώνουν οι άνθρωποι και ειδικά οι καλλιτέχνες. Μαζί της στη σκηνή οι Ήβη Χατζηβασιλείου και Χριστιάνα Ευτυχίου και ο μουσικός Δημήτρης Σάββα. «Πεταμένα πουκάμισα σαν ιστορίες ανθρώπων που δεν ακούστηκαν και δεν σεβάστηκαν. Εγώ διψώ να ζήσω, κι εκείνοι μου πατάνε συνεχώς το ραυσε. Ονειροπόλοι, γεμάτοι πάθος και ενέργεια για την ζωή. Αγγίζουν και αισθάνονται το κάθε τι. Σωπαίνουν, αποδέχονται, πέφτουν, επιτυγχάνουν, χάνονται, γελάνε, κλαίνε... ΖΟΥΝ! Μέσα από το σώμα τους κι από την κίνηση τους, τον ρυθμό της μουσικής, από εμπειρίες άλλοτε δικές τους κι άλλοτε κάποιων άλλων, υπάρχουν για αυτή την στιγμή, που σωματικά και ψυχικά θα βγουν στην σκηνή, τα φώτα, τη μουσική, τους θεατές, το χειροκρότημα». Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Λεμεσός. Πέμπτη 16 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. E-ticket: www.rialto.com.cy, Rialto App. Πληροφορίες / Ταμείο: 77 77 77 45

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Phantom Yarns»
της Diana Taylor

Η γκαλερί Art Seen παρουσιάζει την πρώτη ατομική έκθεση της Βρετανίδας/ Ελληνοκύπριας καλλιτέχνιδας Diana Taylor, που εγκαινιάζεται στις 15 Σεπτεμβρίου. «Η έκθεση Phantom Yarns αποτελεί εξέλιξη του μακροχρόνιου ενδιαφέροντος της Taylor για το πώς βιώνουμε και πώς αντιλαμβανόμαστε τον χρόνο σε μια εποχή υπερβολικού φόρτου πληροφοριών, όταν η αφθονία και η αδιάλειπτη πρόσβαση λειτουργούν ανταγωνιστικά προς την επιθυμία μας για τάξη και σαφήνεια. Με το σύνολο του υλικού πολιτισμού στα χέρια μας, είμαστε πιο πολύ από ποτέ συνδεδεμένοι σε ένα οπτικό συνεχές που υπερβαίνει τα όρια του χώρου και του χρόνου. Ξενάγηση της έκθεσης με τη καλλιτέχνη την Τετάρτη, 15 και Πέμπτη, 16 Σεπτεμβρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Art Seen, Λεωφόρος Μακαρίου 66Β. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 22 Οκτωβρίου 2021. Πληροφορίες τηλέφωνο 22006624, info@art-seen.org, www.art-seen.org

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Το Θαύμα της Άννι Σάλιβαν»

«Το Θαύμα της Άννι Σάλιβαν» σε σκηνοθεσία Νίκου Νικολαΐδη επιστρέφει από 15 Σεπτεμβρίου και για μόνο 9 παραστάσεις. Πρόκειται για μία θεατρική βιογραφία βασισμένη στη συγκλονιστική πραγματική ιστορία δύο νηριδίων γυναικών στην Αμερική στα τέλη του 19ου αιώνα, της μικρής Έλεν Κέλερ και της δασκάλας της Άννι Σάλιβαν. Μέσα από μια σύγχρονη προσέγγιση της ιστορίας η παράσταση επιδιώκει να αναδείξει το θαύμα της ανθρώπινης προσπάθειας, της προσήλωσης και της επιμονής στο αποτέλεσμα. Η παράσταση του Σατιρικού Θεάτρου βασίζεται σε μια σύγχρονη διασκευή (από τους Νίκο Νικολαΐδη και Φώτη Φωτίου), που προκύπτει από το ομώνυμο έργο του Γκίμπσον, την αυτοβιογραφία της Έλεν Κέλερ με τίτλο «Η ιστορία της ζωής μου», καθώς και μέσα από μια σειρά επιστολών της Σάλιβαν σε καθηγήτριά της, στις οποίες εξιστορούσε «τη μάχη της με το ζωώδες πείσμα της μαθήτριάς της». Μέσα από μια σύγχρονη προσέγγιση της ιστορίας η παράσταση επιδιώκει να αναδείξει το θαύμα της ανθρώπινης προσπάθειας, της προσήλωσης και της επιμονής στο αποτέλεσμα. Η δημιουργική ομάδα των συντελεστών προτείνει ένα σύγχρονο ανέβασμα ενός σημαντικού κλασικού έργου, με καινοτομία και πρωτοποριακή σκέψη. Σατιρικό Θέατρο, Πάνω Σκηνή (Αίθουσα Παντελής Κούρος) 15, 17-19, 22-26 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνα 22312940, 22421609.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Τραγούδια Διαμαρτυρίας

Η συναυλία Τραγούδια Διαμαρτυρίας περιλαμβάνει 17 τραγούδια μεγάλων δημιουργών, οι οποίοι αποτύπωσαν με αυτόν τον τρόπο τη θέση τους ενάντια στο ρατσισμό, τον πόλεμο, τα καταπιεστικά καθεστώτα, τον κορπορατισμό, και υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με τους Στέλιο Ιωακείμ,>Nama Dama, Φρειδερίκη Τομπάζου και Arda, ηλαιοχρωματιστές από το φωνητικό σύνολο Convocanti. Τα τραγούδια διαμαρτυρίας -όπως και οποιαδήποτε άλλη μορφή τέχνης έχει κοινωνική και πολιτική διάσταση- επηρεάζουν τον τρόπο σκέψης και την αντίληψή μας, και καταγράφουν την εποχή που δημιουργήθηκαν. Εμπνευσμένοι συνθέτες άφησαν πίσω τους κρίκους σε μια αλυσίδα τραγουδιών που σηματοδότησαν τις κοινωνικές αλλαγές. Τραγούδια που μεταδίδουν, ακόμα και μετά από δεκαετίες, πανανθρώπινα μηνύματα. Λεμεσός: Δευτέρα 13 Σεπτεμβρίου, Θέατρο Ριάλτο, ώρα 8:30 μ.μ. Λευκωσία: Τρίτη 14 Σεπτεμβρίου, Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, ώρα 8:30 μ.μ. Απαραίτητη η προκράτηση www.tickethour.com / 7777040.

ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

«Το Πάπλωμα» στο ARTos

Το «Πάπλωμα» είναι ένας πρωτότυπος θεατρικός μονόλογος της Βαρβάρας Χριστοφί, εμπνευσμένος από την αληθινή ιστορία της Μαρίας Νεοφύτου από την Ανώγυρα, που διαδραματίστηκε στο νησί μας έναν αιώνα πριν. Η νεαρή κοπέλα, με ταλέντο στο κέντημα, δέχεται παραγγελία για ένα πάπλωμα, με μεγάλη αμοιβή. Η ζωή της δε θα είναι ποτέ ξανά η ίδια. Η παράσταση, σε σκηνοθεσία Μαρίας Κυριάκου, εμπνέεται από την υπαρκτή αγωνία του χαρακτήρα. Ένα νεαρό κορίτσι στις αρχές του 20ού αιώνα, προσπαθεί να απεγκλωβιστεί από την προκαθορισμένη του μοίρα. ARTos Foundation, Αγίων Ομολογητών 64, Λευκωσία. Δευτέρα 13 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ.. Πληροφορίες τηλέφωνο 96250745.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Βάψε με, αγά μου, ν' αγιάσω

Όπως κάθε πόλη έτσι και η Πάφος μπορεί να είναι υπερήφανη, γιατί πριν από πολλές δεκαετίες κάποιοι φρόντισαν να την κοσμήσουν με εξαιρετικής αρχιτεκτονικής κτήρια, τα οποία όπως τότε και σήμερα αποτελούν τοπίο της πόλης. Δυστυχώς, στις μέρες μας όμως φαίνεται ότι αυτά τα πανέμορφα νεοκλασικά γίνονται καμβάς μικροπολιτικής και πεδίο δόξης –λαμπρό ή όχι δεν το ξέρω– και πειραματόζωα. Δεν θα κρίνω εδώ την απόφαση για το βάψιμο του Α΄ Λυκείου της πόλης, αυτό θα πρέπει να το κάνουν ειδικοί επιστήμονες και άνθρωποι που κατέχουν τον τομέα. Αυτό που θέλω να θίξω εδώ και για ακόμη μία φορά είναι η κακοδαιμονία που χαρακτηρίζει τα ζητήματα πολιτισμού και πολιτιστικών κληρονομιών στη δημόσια σφαίρα. Αμέσως όλα ανάγονται σε πολιτικό και κομματικό θέμα, και στο τέλος κανείς δεν ξέρει, κανείς δεν συμφώνησε και όλα έγιναν εν κρυπτώ και παραβύθω, από κάποιο μαγικό χέρι. Τώρα, μετά την κατακραυγή, θα

αλλάξει το χρώμα, αλλά τα έξοδα; Ποιος θα πληρώσει το λάθος... πάλι καλά να λέμε που δεν σκέφτηκαν να γκρεμίσουν κάποιο από αυτά, γιατί μετά θα ψάχναμε αναστηλωτές. Αν και πώς θα συνεχιστεί το βάψιμο των κτηρίων δεν το γνωρίζω, ελπίζω να μην προχωρήσουν με τα ίδια μυαλά. Είναι δε επάναγκες να αποδοθούν ευθύνες για τον ατυχή ελαιοχρωματισμό ενός εμβληματικού κτηρίου, επιτέλους κάποιος πρέπει να πληρώσει. Κανείς δεν ήξερε, όλα έγιναν από κάποιους εξωγήινους... Δήμος Πάφου (Επιτροπής Αισθητικού Ελέγχου του Δήμου), Τμήμα Διαχείρισης Διατηρητέων Οικοδομών του Υπουργείου Εσωτερικών, Σχολική Εφορεία Πάφου ουδείς αρμόδιος.

Δυστυχώς, η Πάφος, όταν πρόκειται να απασχολήσει την επικαιρότητα για πολιτιστικά θέματα, συνήθως είναι για κάτι το παράδοξο, με εξαίρεση την περιοχή που ήταν Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, το 2017, που όμως τίποτε σχεδόν δεν κεφαλαιοποιήθηκε από εκείνη τη

μοναδική χρονιά. Ακόμα και η συμμετοχή της πόλης στο Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Δράματος ακυρώθηκε, και ελπίζω το 2022 να έχουν αλλάξει τα πράγματα. Δεν ξέρω επίσης πού βρίσκονται οι συζητήσεις για τη λειτουργία του νέου πολιτιστικού φορέα της πόλης, που θα αποτελέσει τη συνέχεια του Οργανισμού για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος 2017. Το Ίδρυμα Πολιτισμού Πάφου θα «προικοδοτηθεί» με το ποσό 280.000 ευρώ, από το Πάφος 2017, συν τη δημοτική χορηγία και τον Ιούνιο είχε ειπωθεί στον γράφοντα ότι το ποσό που αναλογεί στον νέο φορέα θα ανέρχεται στις 500.000 ευρώ περίπου. Ένα ποσό δόλο ευκαταφρόνητο και όπως είχε τονιστεί τότε στόχος είναι η παραγωγή πολιτισμού στην πόλη.

Οι πολιτιστικοί πειραματισμοί, σε συνδυασμό με την έλλειψη πολιτιστικών δομών σε κάποιες περιοχές είναι κάτι που θα πρέπει να απασχολήσει νομίζω κεντρικά. Θεατρικά, μουσικά και εικαστικά η Πά-

φος και πολύ περισσότερο η περιοχή της Ελεύθερης Αμμοχώστου είναι ωσάν να μην υπάρχουν. Πρέπει επιτέλους να δούμε τι φταίει, για ποιον λόγο αυτές είναι εποχιακά πολιτιστικά εξαρτώμενες ή συνδεδεμένες με τον τουρισμό. Τίποτε ή σχεδόν τίποτε δεν γίνεται τον χειμώνα, θέατρο και μουσική, παρακολουθούν αν ο ΘΟΚ κάνει περιοδεία ή κάποιο σχήμα αποφασίζει να τους επισκεφθεί. Μουσική, εικαστικά, όλα ιδιωτικές πρωτοβουλίες. Γενικά περιμένουμε τη θερινή πολιτιστική αποκέντρωση, les και ο πολιτισμός είναι ντομάτα να τον τρώς μόνο το καλοκαίρι. Δυστυχώς...

Γενικά, η κακοδαιμονία σε ό,τι αφορά την έννοια πολιτισμός και τη διαφύλαξη ειδικότερα της πολιτιστικής μας κληρονομίας είναι διδασκη, είτε πρόκειται για αρχιτεκτονικό πλούτο, είτε αφορά την αυλή, είτε την ίδια την ιστορία μας. Δυστυχώς, τα παραδείγματα πολλά, τα γκρεμισμένα της οδού Ισοκράτους στη Λευκωσία, που ακόμα αποκαθίστανται, ο «ιδιαιτερός» καθεδρικός ναός της πρωτεύουσας, η κατα-

στροφή της πρόσοψης –παλαιότερα – της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας, η προσπάθεια κατεδάφισης των οικημάτων στην πανεπιστημιούπολη, η εγκατάλειψη της Διανέλλειου Τεχνικής Σχολής στη Λάρνακα, με αποκορύφωμα την πλατεία Ελευθερίας. Όλα τα παραπάνω και πολλά ακόμα είναι τρανταχτά παραδείγματα για το πώς ο κάθε ιδιοκτήτης είτε αξιωματούχος αντιμετωπίζει τα μνημεία που οφείλει να προστατεύει και να αναδεικνύει. Φυσικά και πολλά όμορφα έχουν γίνει και είναι φορές που σκέφτομαι ότι οι όμορφες παρεμβάσεις μάλλον γίνονται για να επιβεβαιώνεται ο κανόνας. Επαρχίες ολόκληρες δεν έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες πολιτισμού, και όσο και αν ακούγεται πολυτέλεια ή αφορά μόνο μια δρόκα κουλτουριάρηδων σας διαβεβαιώνω ότι δεν είναι έτσι. Η αισθητική και η καλλιέργεια της, η ανάγκη διεύρυνσης των οριζώντων μας η ευρύτητα των απόψεων έρχονται όταν έχουμε τη δυνατότητα να δούμε και τις δύο πλευρές του νομίσματος.

ΥΠΟΒΟΛΕΙΟ

Του ΒΑΣΙΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Όσο μας απασχολεί η επιμονή μεγάλου μέρους του πληθυσμού να μην εμβολιάζεται, τόσο γίνεται πιο φανερό ότι ο «σκληρός πυρήνας» των ανεμβολίαστων, • οι οποίοι συμποσούνται στο τρομακτικό ποσοστό του 35%, • είναι στην ουσία ο ίδιος σκληρός πυρήνας της ελληνικής παράνοιας που εκδηλώνεται χρόνια τώρα σε διάφορες κρίσιμες στιγμές του κοινωνικού και πολιτικού μας βίου. • Αυτή η άρνηση της κοινής λογικής ενδημεί ιδίως στην άκρα δεξιά αλλά εξίσου και στην ευρύτερη «παλαβή αριστερά», • κάτω από τις φτερούγες της οποίας έχουν βρει απάγκιο εδώ και κάποια χρόνια • -προφανώς λόγω «Χαρισματικού»- • παντοίες άρες μάρκες κουμμουνάρες, • πολλές από τις οποίες είναι ταυτόχρονα και φαν αγίων νεότερης συγκομιδής ή ιερομονάχων που μονάζουν στα «κοινωνικά δίκτυα». • Παντού υπάρχουν αυτά, αλλά σε τέτοια έκταση μάλλον κατέχουμε τα πρωτεία στην Ευρώπη. • Για κάτι τέτοιους λόγους η Πορτογαλία, λ.χ., αντιμετώπισε αποτελεσματικά την οικονομική κρίση και τώρα την επιδημία, ενώ εμείς τράμα τράμα-λίζομαι / πέφτω και τασκίζομαι. • Πρώτο το Κινάλ, είπε εκπρόσωπός του, είχε βγάλει την ανακοίνωση με την οποία «διαπίστωνε» τη λειψανδρία που αντιμετωπίζει ο Μποσνιάκης στη Ν.Δ., αφού βρήκε υπουργούς εκτός Ελλάδος • - «κρπική» αυτό για την υπογραφή του Κύριου Χρήστου Στυλιανίδη. • Αυτή η ειρήσθω εν παρόδω επισήμανση έγινε διότι το Κινάλ κατηγορήθηκε πως ξεπατκώνει τις αντιδράσεις του Σύριζα • - στην προκειμένη περίπτωση τη διαπίστωση ότι ο Μποσνιάκης προσφεύγει σε «ξένες δυνάμεις» επειδή βλέπει άδαιο τον πάγκο της Ν.Δ. • Σημασία όμως δεν έχει η ώρα έκδοσης ομοιοπαθών ανακοινώσεων, όταν διαπιστώνονται ουσιοδότερα: • Πρώτον, ότι το Κινάλ εξελίσσεται σε αντίγραφο του Σύριζα • - τόσο πιο πιστό μάλιστα όσο προηγείται σε τέτοιου είδους ανακοινώσεις. • Και δεύτερον, ότι η αξιωματική αριστερή αντιπολίτευση και η ελάσσων κεντρο-αριστερή θρηνούν που ο Μποσνιάκης δεν επέλεξε έναν δεξιά να βάλει στη θέση του ναυάρχου - ναυάγιο. • Και κλάμα οι κυρίες - αφού δεν βρήκαν τίποτα ουσιαστικές για την «κρπική» τους. • Τώρα που κύμα ελαφρύ τον σκέπασε, • μαζί με την αγάπη όλων των Ελλήνων, • μπορούμε να πούμε δυο λόγια για τα κούφια, τα άμετρα λιβανολόγια, τις ανακρίβειες αλλά και την υποκρισία που περίσσεψε κατά την επιτάφιο εβδομάδα του Μίκη. • Λες και δεν αρκούσε η ζωή του και ιδίως το έργο του. • Πρέπει να αναμασούν και ανακρίβειες, οι αδαίες, του τύπου «πρώτος ανέδειξε το λαϊκό τραγούδι» ήταν αυτός που το έβγαλε από το περιθώριο, • ή «πρώτος αυτός έβαλε το μπουζούκι στο πέραν του ρεμπέτικου τραγούδι» • «πρώτος έσμιξε την ποίηση με το τραγούδι» κ.ο.κ. • Όμως 15 χρόνια πριν από τον Μίκη είχε αρχίσει να τη κάνει αυτά ο Μάνος Χατζιδάκις, παλεύοντας με την αντίδραση, ή και τη χλεύη ακόμα, δεξιών και αριστερών • - το ΚΚΕ, ως γνωστόν, εχθρευόταν τότε το λαϊκό περισσότερο απ' ό,τι η Δεξιά. • Ο Μίκης ενέτεινε και διεύρυνε αυτό που έκανε ήδη ο Χατζιδάκις, • το πήγε «στις πλατιές μάζες», που λένε οι αριστεροί. • Άλλο όμως αυτό, άλλο η μονομερής μνήμη που πάει να οικοδομηθεί. • Πώς όμως να αντιμετωπίσεις την αμάθεια, την ευκολία και την προχειρότητα. • Αχτύπητες μία μία, φαντάσσοι συνασπισμένες. • Υστερα -το άκρον όλων της υποκρισίας- ακούς: • «Το κράτος φταίει και η παιδεία που δεν ξέρουν οι νέοι σήμα-μεγέθη όπως ο Θεοδωράκης». • Και να τα λένε αυτά στελέχη ραδιοκάναλων που έχουν ξεχάσει δεκαετίες τώρα και τον Θεοδωράκη, και τον Χατζιδάκι, και κάθε ευθύνη τους για τα χαζοτράγουδα που κυρίως μετά- και δια-δίδουν. • «Το κράτος φταίει» και σ' αυτό, • όχι αυτοί που προκρίνουν τη μετάδοση ανονίων: • όχι εμείς όλοι που απαρτίζουμε αυτή την κοινωνία της αφρασίας.

11/9
20 ΧΡΟΝΙΑ
Μ Ε Τ Α

Ο έμπειρος δημοσιογράφος δεν έχει καταφέρει μέχρι σήμερα να επισκεφθεί το Σημείο Μηδέν. «Θα ήταν πολύ επίπονο να πάω και να το δω...».

«Οι επιθέσεις άλλαξαν τα πάντα»

Ο Κερκ Κρόιτλερ, εκ των αρχισυντακτών των New York Times, μιλάει για την πληγή που δεν κλείνει

Συνέντευξη στην **ΗΛΙΑΝΑ ΜΑΓΡΑ**

Όταν το αεροπλάνο χτύπησε τον πρώτο πύργο, ήταν ακόμη σπíti. Άνοιξε την τηλεόραση, είδε τη δεύτερη επίθεση ζωντανά. «Όταν χτυπήθηκε το Πεντάγωνο, ήξερες πως θα γινόταν πόλεμος», δηλώνει στην «Κ» ο Κερκ Κρόιτλερ, ένας από τους αρχισυντάκτες των New York Times στην Ευρώπη.

Τον Σεπτέμβριο του 2001, ο κ. Κρόιτλερ διήνυε τον έβδομο χρόνο εργασίας στους New York Times. Το γραφείο του ήταν επί της 229 W. 43rd Str., ένα λεπτό από την Times Square στο Midtown του Μανχάταν, ενώ εκείνος έμενε περίπου 4 χιλιόμετρα μακριά, στο Upper West Side. Την ημέρα των επιθέσεων, η πόλη μπήκε σε lockdown, το μετρό ήταν κλειστό, οι άνθρωποι κυκλοφορούσαν σαν χαμένοι, αναφέρει ο κ. Κρόιτλερ. «Νομίζω πως περπάτησα έως το γραφείο», λέει. «Τα πάντα είχαν παγώσει, άπειρος κόσμος περπατούσε προς όλες τις κατευθύνσεις, υπήρξαν σίγουρα κάποιες ώρες πραγματικού πανικού», τονίζει.

Είναι λογικό – δύο αεροπλάνα είχαν μόλις χτυπήσει τους Δίδυμους Πύργους, ένα απόλυτο σημείο αναφοράς της Νέας Υόρκης και όχι μόνον. «Ο συμβολισμός των επιθέσεων αφορούσε τις επιχειρήσεις και το εμπόριο και τα χρήματα και τη δύναμη», λέει ο κ. Κρόιτλερ. Παρά το σοκ, τονίζει πως στη Νέα Υόρκη δεν επικράτησε φόβος. «Ήταν σοκαριστικό για όλους και το μήνυμα ήταν “μπορούμε να σας πιάσουμε κι εσάς”, για λίγο υπήρχε αυτή η αισιοσθη, αλλά πέρα από το απόλυτο

«Πέρα από το απόλυτο σοκ, δεν υπήρξε πολύς φόβος στην πόλη, οι Νεοϋορκέζοι γενικά είναι αρκετά ανθεκτικοί».

σοκ, δεν υπήρξε πολύς φόβος στην πόλη, οι Νεοϋορκέζοι γενικά είναι αρκετά ανθεκτικοί», συμπληρώνει.

Η προσοχή όλων στράφηκε στη σκηνή των επιθέσεων – «είχε γίνει ένα απίστευτα τοξικό μέρος καταστροφής, και αυτό κράτησε για πολύ καιρό, αρκετοί άνθρωποι», π.χ. της άμεσης δράσης, «αρρώστησαν», σημειώνει. Αντί όμως να κρυφτούν στα σπίτια τους τρομαγμένοι, πολλοί πολίτες άρχισαν κατευθείαν να οργανώνουν ενέργειες για να τιμήσουν τη μνήμη των χιλιάδων θυμάτων. Ο ίδιος έπρεπε να πάει στη δουλειά, αλλά όλη μέρα, στο πλαίσιο της απόλυτης αποδιοργάνωσης

που επικρατούσε στην πόλη από την οποία κανείς δεν μπορούσε να φύγει εκείνη την ημέρα, ανησυχούσε για έναν άνθρωπο. Για ώρες δεν έβρισκαν τον σύζυγο της αδελφής του, μέχρι που το βράδυ εμφανίστηκε στο σπίτι του κ. Κρόιτλερ. Οι δυο τους ξενύχτησαν συζητώντας – «τι μπορεί να σημαίνει όλο αυτό», αναρωτιόνταν.

Στα 27 χρόνια που δουλεύει στους New York Times, μόνο άλλα δύο συμβάντα τον έχουν επηρεάσει τόσο συναισθηματικά: το τσουνάμι στην Ιαπωνία το 2011 και η φωτιά στην Παναγία των Παρισίων. Μετά την 11η Σεπτεμβρίου, όμως, τίποτα

δεν ήταν το ίδιο, λέει ο κ. Κρόιτλερ. «Οι επιθέσεις άλλαξαν τα πάντα, ό,τι θεωρούμε τώρα δεδομένο», τονίζει, φέρνοντας ως παράδειγμα τους ελέγχους ασφαλείας στα αεροδρόμια. «Ο κόσμος πριν ήταν πιο απλός, πολύ πιο ανοιχτός, γι' αυτό ήθελα πάντα να δουλέψω στα διεθνή νέα», σημειώνει, γιατί είχαν να κάνουν με την ανθρωπολογία του κόσμου. Η ατζέντα όμως άλλαξε εξ ολοκλήρου μετά τον Σεπτέμβριο του 2001.

«Για χρόνια, αφορούσε μόνο τις επιθέσεις και τους πολέμους που ξεκίνησαν ύστερα από αυτή την ημέρα», λέει ο κ. Κρόιτλερ, ο οποίος όταν μετακόμισε στο Πα-

ρίσι στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, δουλεύοντας πάντα για το διεθνές τμήμα των New York Times, πίστευε λανθασμένα πως θα ξέφευγε από σχετικά θέματα, αλλά η τρομοκρατία ήρθε πάλι στο προσκήνιο. Την ημέρα των επιθέσεων, όμως, το θέμα δεν αφορούσε ακόμη τα διεθνή νέα – «ήταν metro και national», τονίζει, αναφερόμενος σε δύο άλλα τμήματα της εφημερίδας, το metropolitan, το οποίο καλύπτει τη Νέα Υόρκη, και το «εθνικό», που ασχολείται με θέματα που αφορούν τις ΗΠΑ. Οι δημοσιογράφοι που δούλευαν στο διεθνές εκείνη την ημέρα ήταν σχεδόν παρατηρητές. «Ήταν μια αξιοσημείωτη ημέρα στο newsroom, μία από αυτές που θέλεις να είσαι στην αίθουσα σύνταξης», υπογραμμίζει, «έβλεπες τα πάντα να εξελίσσονται σε πραγματικό χρόνο». Μέσα σε λίγες εβδομάδες, το θέμα των επιθέσεων αφορούσε τον πόλεμο, και το σοκ των ανθρώπων μετατράπηκε σε θυμό.

Όσον αφορά τον ίδιο, η πληγή της 11ης Σεπτεμβρίου παραμένει ανοικτή – τα τελευταία 20 χρόνια, δεν έχει καταφέρει να πάει στο σημείο όπου πριν στέκονταν οι Δίδυμοι Πύργοι, πελώριοι, αγέρωχοι, ελαφρώς δυστοπικοί. «Αυτό που έγινε ήταν τραγικό», λέει στην «Κ». «Θα ήταν πολύ επίπονο να πάω και να το δω, να δω πώς έγινε – απλώς απέφευγα την περιοχή τελείως», δηλώνει, συμπληρώνοντας πως είναι δύσκολο να συνειδητοποιήσει ότι έχουν περάσει 20 χρόνια από την ημέρα που άλλαξαν όλα. «Είναι κάτι που παραμένει άλυτο»...

ΠΑΣΥΚΑΦ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΡΚΙΝΟΠΑΘΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ

ΤΡΕΧΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021
ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΜΙΑΝΤΟΥ
ώρα 9:30 π.μ.

Ο ΠΑΣΥΚΑΦ σε συνεργασία με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Σωματείο ΕΥ ΖΗΝ διοργανώνουν για τρίτη συνεχή χρονιά την ετήσια Φιλανθρωπική Αθλητική Ημερίδα, αφιερωμένη στη **Θέκλα Αυγουστή**.

‘ΕΥ ΖΗΝ Τρέχουμε για τη ζωή’

Οι συμμετέχοντες και όλοι οι επισκέπτες, θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν την κυπριακή φύση και να γευθούν τοπικά εδέσματα φτιαγμένα με αγάπη και μεράκι.

- Αγώνας Δρόμου 12km**
- Αγώνας Δρόμου 5km**
- Συμβολικός Αγώνας ΑΜΕΑ σε τροχοκαθίσματα**
- Οικογενειακός Αγώνας 3km**
- Παιδικός Αγώνας Δρόμου 1km & 600m**

Βραβεύσεις ανά ηλικιακή κατηγορία.

Συμβολικό δυναμικό βάδισμα ‘Περπατώ για τη ζωή’ στο μονοπάτι της Φύσης ‘Λούμματα των Αετών’.
Θα γίνεται ηλεκτρονική χρονομέτρηση και θα τηρούνται όλα τα μέτρα υγιεινής με βάση τις οδηγίες του Υπουργείου Υγείας.

Οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να συμβάλουν στη συγκέντρωση εισφορών, είτε μέσω της ιστοσελίδας του ΠΑΣΥΚΑΦ <https://pasykaf.org/donation-product/> είτε με τη διάθεση κουπονιών.

Για πληροφορίες καλέστε στο
25 747 750
99 672 904
99 457 600

77 77 19 86
www.pasykaf.org

Δηλώσεις Συμμετοχής (εγγραφές) μέσω της πλατφόρμας: https://register-sportsincyprus.com/.../select_competition

Όλα τα έσοδα θα ενισχύσουν τις Υπηρεσίες και τα Προγράμματα του ΠΑΣΥΚΑΦ.

Η εκδήλωση διεξάγεται βάσει του νόμου για τη διενέργεια εράνων 41/73 κεφ.95 (Αρ. Απόφ. Ν.Π.28/2021) και των σχετικών κανονισμών.

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

NEW SEASON

20 21

DEE JAY 93.5 RADIO
#THEISLANDSDJ

HITLIST

ΜΕ ΤΟΝ ANTHONY 642
17:00 - 19:00
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

11/9
20 ΧΡΟΝΙΑ
Μ Ε Τ Α

Ο λόγος που η επίθεση στους Δίδυμους Πύργους έμοιαζε τόσο «κινηματογραφική» είναι επειδή η καταστροφή εμβληματικών μνημείων υπήρξε βασικό χαρακτηριστικό του εμπορικού σινεμά.

Τρόμος πάνω από το Χόλιγουντ

Ο καθηγητής Τέρενς Μακσούνι αναλύει την κρίση ταυτότητας του σινεμά μετά την 11η Σεπτεμβρίου

Ο Τέρενς Μακσούνι είναι καθηγητής του Πανεπιστημίου Solent του Σαουθάμπτον.

Μόνο δύο φιλμ τόλμησαν να αναπα-
ραστήσουν τα γεγο-
νότα: Το «United 93»
του Πολ Γκρίνγκρας
και το «World Trade
Center» του Ολιβερ
Στόουν.

Στο βιβλίο του «The “War on Terror” and American Film» (Edinburgh University Press, 2014), ο Μακσούνι εξηγεί πώς ακόμη και ο... Σπίντερμαν πιά-
στηκε στον «ιστό» των γεγονότων.

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Η πρώτη ταινία της τριλογίας του Σαμ Ράιμ για τον Σπίντερμαν ήταν προγραμματισμένη να βγει στους κινηματογράφους το καλοκαίρι του 2002. Ολα ήταν έτοιμα για τη μεγάλη επιστροφή του Ανθρώπου-Αράχνης στις κινηματογραφικές αίθουσες, με τον Τόμπι Μαγκουάιρ στον ρόλο του Πίτερ Πάρκερ. Οι πρώτες αφίσες της ταινίας και το πρώτο τρέιλερ μόλις κυκλοφόρησαν όταν συνέβη το αναπάντεχο: η τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001 στους Δίδυμους Πύργους. Ολα είχαν αλλάξει.

Μετά το σοκ του τρομοκρατικού χτυπήματος, ο πανικός χτύπησε τα στελέχη της Sony Pictures που ετοίμαζαν την προώθηση της ταινίας. Το τρέιλερ που είχε μοιραστεί στα σινεμά είχε φτιαχτεί γύρω από μια εντυπωσιακή σκηνή που εκτυλίσσεται στους Δίδυμους Πύργους. Το ελικόπτερο μιας ληστείας πιανόταν στον ιστό που είχε απλώσει ο Σπίντερμαν ανάμεσα στους δύο πελώριους ουρανοξύστες. Μέσα σε 48 ώρες μετά το τρομοκρατικό χτύπημα, η Sony κατέβαζε όλες τις αφίσες της ταινίας και απέσυρε το τρέιλερ από τους κινηματογράφους όλης της χώρας, όπως γράφει στο βιβλίο του «The “War on Terror” and American Film» (Edinburgh University Press, 2014) ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Solent του Σαουθάμπτον Τέρενς Μακσούνι.

Η ταινία του Σπίντερμαν, όμως, δεν ήταν η μόνη που πιάστηκε στον ιστό της 11ης Σεπτεμβρίου. Παρόμοιες κινήσεις έγιναν και σε άλλες ταινίες, όπως μας πληροφορεί ο Μακσούνι, που προοικονομούσαν τις πολιτικές και καλλιτεχνικές ευαισθησίες που σημάδεψαν τα επόμενα χρόνια. Το Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου αφαιρέθηκε ψηφιακά από ταινίες του 2001, όπως «Zoolander», «Serendipity» και «Sidewalks of New York», αλλά και από το «People I Know» του 2002. Κάποιοι άλλαξαν την προγραμματισμένη προβολή τους επειδή θεώρησαν ότι η πλοκή της ταινίας μπορεί να προκαλούσε το κοινό, όπως το κωμικό «Big Trouble» («Κακός μπελάς») του Μπάρι Σόνενφελντ (2002) με τον Τιμ Αλεν και τη Ρενέ Ρούσο, που επρόκειτο να βγει στις αίθουσες μερικές εβδομάδες μετά τις 11 Σεπτεμβρίου. Η πλοκή της ταινίας, που βασιζόταν σε μια βόμβα που έμπαινε σε ένα αεροπλάνο εν ώρα αεροπειρατείας, έκανε τους υπευθύνους του στούντιο να καθυστερήσουν την προβολή της σχεδόν για ένα χρόνο. «Μια πλοκή που από χιουμοριστικό εύρημα έγινε πολιτισμικό ταμπού μέσα σε μια νύχτα», συμπληρώνει ο καθηγητής.

«Ο πόλεμος των κόσμων» του Σπλίμπεργκ (επάνω) και το «American Sniper» του Ισγουντ (κάτω). Κατά τον Μακσούνι, πρόκειται για δύο φιλμ που προσεγγίζουν με ξεχωριστό ενδιαφέρον τα ζητήματα που «γέννησε» η 11η Σεπτεμβρίου.

Η ανησυχία των στούντιο να μην προσβάλουν τα συναισθήματα του κοινού έκανε και άλλες ταινίες να αναβάλουν την κυκλοφορία τους, όπως οι «The Sum of All Fears» (2002), «Bad Company» (2002), «Collateral Damage» (2002), «The Time Machine» (2002), ακόμη και η ρομαντική κωμωδία «View from the Top» (2003) με την Γκουίνεθ Πάλτρου, διότι θεωρήθηκε ότι δεν θα ήταν σωστό να δείχνουν αστειές σκηνές με πληρώματα αεροσκαφών μετά την 11η Σεπτεμβρίου. Ωστόσο, επισημαίνει ο Μακσούνι, υπήρχαν και ορισμένοι κινηματογραφιστές που δεν άλλαξαν ούτε ένα καρέ από τις ταινίες τους. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι Στίβεν Σπλίμπεργκ, Κάμερον Κρόου και Μάρτιν Σκορσέζε, οι οποίοι τότε δημιούργησαν τις ταινίες «A.I.: Artificial Intelligence» (2001), «Vanilla Sky» (2001), and «Gangs of New York» (2002) αντίστοιχα, στις οποίες εμφανίζονταν οι Δίδυμοι Πύργοι.

Ολη αυτή η συμπεριφορά, λέει ο ίδιος, μεταφράζεται ως μια κρίση ταυτότητας της κινηματογραφικής

βιομηχανίας. «Η οποία», συνεχίζει, «σε πολλές περιπτώσεις δομήθηκε για δεκαετίες γύρω από αναπαραστάσεις της βίας και της καταστροφής σε τέτοιο βαθμό που μια γνώριμη επιβόητη παρακολούθηση του χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου, είτε από το ίδιο το σημείο ή μέσα από την τηλεόραση, ήταν ότι “έμοιαζε με ταινία”. Ο λόγος που αυτές οι τραγικές εικόνες έμοιαζαν τόσο κινηματογραφικές είναι επειδή η καταστροφή τέτοιων εμβληματικών μνημείων υπήρξε βασικό χαρακτηριστικό του αμερικανικού εμπορικού σινεμά, σημειώνει ο συγγραφέας. Μεγάλα τοπόσημα των ΗΠΑ είχαν καταστραφεί πολλές φορές στη μεγάλη οθόνη από σεισμούς, πλημμύρες, βόμβες, μετεωρίτες που χτυπούσαν στη Γη, αλλά και επιθέσεις εξωγήινων.

Το αποτύπωμα του Ισγουντ

Πολλοί θα στοιχημάτιζαν ότι το «Hurt Locker» (2008) ή το «Zero Dark Thirty» (2012) είναι οι ταινίες που αποτυπώνουν την εποχή μετά την κήρυξη του πολέμου κατά της τρομοκρατίας από τις ΗΠΑ.

Και όμως, ο Μακσούνι θεωρεί ότι ο «American Sniper» (2014) του Κλιντ Ισγουντ είναι πιο αντιπροσωπευτική ταινία, υπό την έννοια ότι δείχνει τον τρόπο με τον οποίο οι πόλεμοι της Αμερικής στο Ιράκ γίνονται κατανοητοί από το πολιτισμικό φαντασιακό. «Η ταινία αποτυπώνει το πώς θα ήθελαν πολλοί Αμερικανοί να θυμούνται τον πόλεμο παρά το πώς ήταν πραγματικά, ξαναγράφοντας την Ιστορία, αφαιρώντας ηθικούς προβληματισμούς και τη γεωπολιτική πραγματικότητα και δημιουργώντας έναν τερατώδη ισλαμικό Άλλον απέναντι σε μια ενάρετη και καλοκάγαδη Αμερική», σημειώνει και θεωρεί ότι εντάσσεται σε ένα αφήγημα «θυματοποίησης» της Αμερικής που έχουν ακολουθήσει και άλλες ταινίες με θέμα τους πολέμους των ΗΠΑ στο εξωτερικό.

Γενικότερα, τονίζει ο Μακσούνι, οι παραπάνω τρεις ταινίες περιγράφουν τη στιγμή της εποχής τους, αλλά αποφεύγουν να κάνουν τις δύσκολες ερωτήσεις. Πιο σύνθετα φιλμ, επισημαίνει, προέρχονται από ανεξάρτητους κινηματο-

γραφιστές της Μέσης Ανατολής και παραπέμπει στη δουλειά του Ιρακινού Σόουκατ Αμιν Κόρκι του φετινού «The Exam» και του Ιρακινού-Ολλανδού Μοχάμαντ αλ Νταραντζί του «Son of Babylon», που είχε έρθει στην Ελλάδα καλεσμένος του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης το 2010.

Οι αναπαραστάσεις

Μόνο δύο φιλμ τόλμησαν να αναπαραστήσουν τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου: Το «United 93» του Πολ Γκρίνγκρας και το «World Trade Center» του Ολιβερ Στόουν, που αναφέρονταν στη μοιραία πτήση και στην καταστροφή του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου αντίστοιχα. Και τα δύο κυκλοφόρησαν το 2006 με ανάμεικτα συναισθήματα, καθώς υπήρξαν και οι φωνές, σημειώνει ο Μακσούνι, που έλεγαν ότι βγήκαν «πολύ νωρίς». Αποφεύγοντας την ευθεία αντιμετώπιση της 11ης Σεπτεμβρίου, συνεχίζει, το Χόλιγουντ διοχέτευσε το τραύμα της τρομοκρατίας σε ταινίες με σούπερ ήρωες, δράση και επιστημονική φαντασία, όπως συνέβη με τον «Πόλεμο των κόσμων» του Στίβεν Σπλίμπεργκ.

«Είναι το καλύτερο παράδειγμα και μάλιστα βγήκε πριν από τα «United 93» και «WTC». Αυτό που καταλάβαμε τότε, από τη στάχτη και τη σκόνη που κάλυπτε τα θύματα της ταινίας μέχρι την παρατεταμένη απεικόνιση της καταστροφής με μια ματιά που σκόπιμα θυμίζει την εικονογραφία της 9/11, ήταν ότι ο «Πόλεμος των κόσμων» αναπαριστούσε την ημέρα της 11ης Σεπτεμβρίου μέσα από το πρίσμα ενός μπλοκμπάστερ επιστημονικής φαντασίας», μας λέει. Αλλωστε και ο ίδιος ο Σπλίμπεργκ είχε δηλώσει τότε ότι η 11η Σεπτεμβρίου επηρέασε το περιεχόμενο του φιλμ και ότι «τώρα ξέρουμε πώς είναι να νιώθεις τρομοκρατημένος». Για τον Μακσούνι, ο «Πόλεμος των κόσμων» ήταν μια αλληγορία που έδειξε τον τρόπο στο Χόλιγουντ πώς να συνδέει το τρομοκρατικό χτύπημα με τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας χωρίς όμως να ασχολείται ποτέ ευθέως με την πολυπλοκότητα των ιδίων των θεμάτων.

Εικοσι χρόνια μετά την ημέρα που άλλαξε τον κόσμο, ο καθηγητής του Σαουθάμπτον περιμένει να δει εάν το αμερικανικό σινεμά θα αποκτήσει μια περισσότερο κριτική στάση, που έλειπε από τις εμπορικές ταινίες που κυκλοφόρησαν τα προηγούμενα χρόνια. «Μένει να φανεί τι θα κάνει το αμερικανικό σινεμά στο μέλλον, καθώς μπαίνουμε στη δεκαετία του 2020, αλλά η σκιά της 11ης Σεπτεμβρίου θα βρίσκεται πάνω από τις Ηνωμένες Πολιτείες για τα επόμενα πολλά χρόνια».

11/9
20 ΧΡΟΝΙΑ
Μ Ε Τ Α

«Θυμάμαι να έχω
άπειρες απορίες,
αλλά να μη βρίσκω
καν το θάρρος
να ρωτήσω
τη βουρκωμένη
μαμά μου».

Η ψυχή της Νέας Υόρκης άντεξε

Η Κλειώ και ο Τόμας, εννέα και οκτώ ετών τότε αντίστοιχα, μιλούν για την ημέρα που τους στιγματίισε

Του ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ

Η Κλειώ Κοντογιάννη και ο Τόμας Γουόρφ ήταν ακόμη παιδιά –9 και 8 ετών αντίστοιχα– όταν οι τρομοκρατικές επιθέσεις στους Δίδυμους Πύργους συγκλόνισαν την πόλη τους. Στις 8.46 το πρωινό της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001, βρίσκονταν και οι δύο στο σχολείο. Το δημοτικό όπου πήγαινε ο Τόμας, στη γειτονιά του Brooklyn Heights, είχε μεγάλη παράθυρα με θέα την καρδιά του Financial District στο Μανχάταν. Θυμάται ακόμη τον πρώτο συμμαθητή του που κοιτούσε τον καπνό που αιωρούνταν πάνω από την περιοχή, προτού τον ακολουθήσει όλη η τάξη. «Κανείς δεν ήξερε ακριβώς τι είχε συμβεί, παρότι όλοι αντιληφθήκαμε πως ήταν κάτι σοβαρό», εξηγεί. «Θυμάμαι, για μεγάλο διάστημα, να επικρατεί απόλυτη ησυχία, σε μια τάξη όπου συνήθως γινόταν χαμός από φασαριόζικα παιδιά».

Η Κλειώ βρισκόταν στο Upper West Side, 120 δρόμους πάνω από τους Δίδυμους Πύργους, όμως η καταστροφή ήταν αισθητή και εκεί. «Έχω ακόμη μια έντονη μνήμη του αέρα να αλλάζει απότομα, και ενώ μαζευόμασταν στην αυλή, να φαίνονται ο καπνός και αιωρούμενα σωματίδια στον ορίζοντα», λέει. Από τις πιο έντονες αναμνήσεις της ήταν η αμηχανία και η αβεβαιότητα όταν προσέκρουσε πλέον και το δεύτερο αεροπλάνο. «Τα πρώτα παγερά λεπτά κανείς δεν είχε καταλάβει πως ήταν σκόπιμη επίθεση. Ήταν η μέρα που όλα τα αγουρο-

«Η συγκλονιστική αυτή ημέρα θα μπορούσε να είχε βυθίσει την πόλη μας στον τρόμο και στον συντηρητισμό. Είκοσι χρόνια αργότερα, η Νέα Υόρκη παραμένει η εμβληματική πόλη της διαφορετικότητας».

ξυπνημένα παιδιά της Νέας Υόρκης άκουσαν για πρώτη φορά τη λέξη τρομοκρατίας».

Λίγα λεπτά μετά την επίθεση, στα σχολεία των παιδιών άρχισαν να καταφθάνουν οι γονείς. Όταν ο Τόμας συνάντησε τη μητέρα του, στο πρόσωπό της ήταν ζωγραφισμένη η αγωνία. «Επιστρέψαμε γρήγορα στο σπίτι και ανοίξαμε κατευθείαν την τηλεόραση. Θυμάμαι να έχω άπειρες απορίες, αλλά να μη βρίσκω καν το θάρρος να ρωτήσω τη βουρκωμένη μαμά μου». Μόνο αρκετά αργότερα, όταν χτύπησε το τηλεφώνο και η μητέρα του ξέσπασε σε κλάματα αγκαλιάσας, ο Τόμας έμαθε πως η θεία του, που δούλευε τρία τετράγωνα δίπλα από

τους Δίδυμους Πύργους, κατάφερε να επιστρέψει στο σπίτι της με ασφάλεια.

Στη θέση της μητέρας της, που την έπαιρνε κάθε ημέρα από το σχολείο, η Κλειώ συνάντησε τον μπαμπά της. «Η μαμά μου δούλευε στο Νιου Τζέρσεϊ και είχε εγκλωβιστεί εκεί, γιατί είχαν κλείσει όλες τις γέφυρες και τα τούνελ. Όλες οι συγκοινωνίες είχαν “παγώσει”. Θυμάμαι να περπατάμε, χέρι χέρι, με τον πατέρα μου τη West Avenue και να κοιτάμε αμύλητοι τον μαύρο καπνό που αιωρούνταν πάνω από την πόλη».

Και οι δύο είχαν ένα κοντινό πρόσωπο που έζησε από κοντά το εφιαλτικό πρωινό της 11ης Σεπτεμβρίου. Ένας αδελφικός φίλος

της οικογένειας του Τόμας δούλευε στον νότιο πύργο και κατάφερε να εκκενώσει το κτίριο λίγα λεπτά πριν από την πρόσκρουση του δεύτερου αεροσκάφους, ενώ ο θεός της Κλειούς ήταν από τους πρώτους πυροσβέστες που βρέθηκαν στα συντρίμια των Δίδυμων Πύργων. «Κατά τη διάρκεια της επιχείρησης διάσωσης έχασε τον καλύτερο φίλο του», εξηγεί η Κλειώ. «Ακόμη και σήμερα, αποφεύγει να μιλάει για εκείνη την ημέρα». Παρά τις τραυματικές μνήμες της 11ης Σεπτεμβρίου, τα δύο παιδιά συγκρατούν περισσότερο την αντοχή, την αισιοδοξία της επόμενης ημέρας. «Ήταν μία από τις πρώτες στιγμές που ένιωσα την ψυχή της Νέας Υόρκης.

Στον απόηχο της επίθεσης κυκλοφόρησαν όλα αυτά τα μυθιστορήματα ή ταινίες που μιλούν για το πόσο τρομοκρατημένη ήταν η πόλη, και πώς το ηθικό της είχε σπάσει», υπογραμμίζει η Κλειώ. «Δεν θα μπορούσαν να απέχουν περισσότερο από την πραγματικότητα. Η αλληλεγγύη και η καλοσύνη, το αίσθημα της συλλογικότητας τις πρώτες εβδομάδες μετά την επίθεση, μου έχουν μείνει χαραγμένα», συμπληρώνει. «Το υπέροχο είναι πως ο φόβος δεν άλλαξε ποτέ την ψυχή της υπέροχης πόλης μας», αναφέρει περήφανα ο Τόμας. «Η συγκλονιστική αυτή ημέρα θα μπορούσε να είχε βυθίσει την πόλη μας στον τρόμο και στον συντηρητισμό. Είκοσι χρόνια αργότερα, η Νέα Υόρκη παραμένει η εμβληματική πόλη της διαφορετικότητας και της συμπεριληπτικότητας», τονίζει.

Στα εφηβικά τους χρόνια, τα δύο παιδιά αντιμετώπισαν την πολύπλοκη κληρονομιά της 11ης Σεπτεμβρίου. Συμφωνούν και οι δύο πως η γενιά τους απέρριψε τα αυξανόμενα μέτρα ασφαλείας, την αναδυόμενη ισλαμοφοβία και πάνω απ’ όλα την επέμβαση στο Ιράκ που ακολούθησαν. «Είναι ένα ενδιαφέρον παράδοξο της Νέας Υόρκης».

Ενώ έζησε στο πετσί της την καταστροφή της τρομοκρατικής επίθεσης, αντιστάθηκε σθεναρά στη συντηρητική στροφή που ακολούθησαν οι ΗΠΑ τα χρόνια του Μπους Τζούνιορ», επισημαίνει ο Τόμας και η Κλειώ γνέφει καταφατικά.

FlashArt 2@Rialto

Στηρίζουμε τις τέχνες και τους δημιουργούς
We support the arts and artists

8/ Πεθαίνω σαν Χώρα ΜΙΤΟΣ

Τετάρτη 20:30 (45')

Η κινηματογραφημένη εκδοχή του έργου του Δ. Δημητριάδη ως σκάλιο για τον ρόλο του θεάματος σε περίοδο κρίσης.
Σκηνοθεσία / Δραματοουργία: Έλενα Αγαθοκλέους
Περφόρμερ: Μαρίνα Αργυριόδη, Νεκτάριος Θεοδώρου, Ελένα Αλεξάνδρου, Δημήτρης Χειμώνας, Μαρίαννα Μιχαήλ
€ 8

11/ Η τελευταία απολογία ενός πεσμένου που 'σφαξε τρεις και οκτώ λάβωσε ακόμα

Σάββατο 20:30 (60')

Ο Νίκος Κοσιτζής, που το 1973 διαπράττει φονικό για μια «παραγγελιά», παρουσιάζει τη δική του εκδοχή.
Κείμενο: Βαγγέλης Γέττος
Σκηνοθεσία: Λεάνδρος Ταλιώτης
Επί σκηνής: Αλέξανδρος Παρίσης
€ 12 / 10

17/ Περιμένοντας τις Ευτυχισμένες Μέρες

Παρασκευή 20:30 (55')

Βασισμένη στο έργο του Σάμιουελ Μπέκετ, η παράσταση φέρνει τους χαρακτήρες αντιμέτωπους με ένα αβέβαιο παρόν και μια αιωρούμενη αίσθηση αναμνήσεως.
Κείμενο / Σκηνοθεσία: Δάφνη Μιλτιάδου
Επί Σκηνής: Στέλιος Καλλιστράτης, Αυγουστίνα Στυλιανού
Σκηνογραφία: Θεοδώρα Φωύτρου
Μουσική Επιμέλεια: Ανδρέας Μικαλόπουλος
Εκτέλεση παραγωγής: Minimis Παραγωγές
€ 12 / 10

26/ Dystopia: Inferno | Μαρίαννα Παφίτη

Κυριακή 20:30 (50')

Το έργο αποτυπώνει τη σχέση μιας γυναίκας με αναπηρία με τον φροντιστή της.
Ερμηνεία / Περφόρμανς: Μαρίαννα Παφίτη
Σκηνοθεσία / Εικαστική προσέγγιση: Λουκάς Ιωάννου
€ 12 / 10

28&30/ Σάββατο του Λαζάρου | ΜΙΤΟΣ

Τρίτη & Πέμπτη 20:30 (60')

Επί Σκηνής
Η παράσταση βασίζεται στην ιστορία του Λαζάρου των Γραφιών.
Σκηνοθεσία / Δραματοουργία / Performer: Έλενα Αγαθοκλέους
€ 12 / 10

Χαρηνός: Χαρηνός Επικοινωνίας:

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

77 77 77 45
rialto.com.cy

EXCHASE

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 19:00

Μπες στην πιο συναρπαστική καταδίωξη γνώσεων και κέρδισε μέχρι και **€10,000** καθημερινά!

Τηλέφωνο συμμετοχής: 99059905

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΡΕΣΔΗ
Στο Μουσείο Υγιεινής
Οι επισκέπτες περιηγούνται το Μουσείο Υγιεινής στη Δρέσδη, καθώς υπάρχουν πολλές παράλληλες ιστορίες με την πανδημία ή ακόμη και περιπτώσεις που εξάπτουν τη φαντασία. Στη φωτογραφία φαίνεται η «Διαφανής γυναίκα», μοντέλο ανατομίας της δεκαετίας του '30, αλλά ενδιαφέρον προκαλεί και ένα γαλάζιο μπουκαλάκι του 1904, που φορούσαν διακριτικά στη μέση τους οι φυματικοί ώστε να αποβάλλουν εκκρίσεις χωρίς να χρειάζεται να μολύνουν τον δημόσιο χώρο.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Οι γκαλερί
Οι πολλές και καλές γκαλερί της Νέας Υόρκης βρίσκονται στο ζενίθ της δραστηριότητας στην είσοδο του φθινοπώρου. Οι αίθουσες τέχνης David Zwirner έχουν σειρά εκθέσεων, ανάμεσά τους και μία της πολύ ιδιαίτερης παραστατικής 59χρονης Αμερικανίδας εικαστικού Λίσα Γασκάβατζ. Θα εκθέσει νέα δουλειά στην γκαλερί που βρίσκεται στην 533 West 19th Street έως τις 23/10, με έργα που είναι και κατά κάποιον τρόπο η συμπύκνωση της δικής της πορείας στη ζωή των μοντέλων της.

ΣΑΟ ΠΑΟΛΟ
Οσκαρ Τουασόν
Η σήραγγα του νου: έτσι ονομάζει την εγκατάστασή του στην πολιτεία του Ουάσιγκτον ο 46χρονος Αμερικανός εικαστικός Οσκαρ Τουασόν. Με τη φωτογραφία του έργου του, ένα ανάπτγμα που δίνει την αίσθηση της σήραγγας, συμμετέχει στην 34η Μπιενάλε του Σάο Πάολο. Ο Οσκαρ Τουασόν εντυφεί στη φυσική κουλτούρα της Βόρειας Αμερικής, στο περιθώριο της κοινωνικής νόρμας και καλλιεργεί μια τέχνη - διαλογισμό προς ένα διαφορετικό τρόπο ζωής.

ΛΟΝΔΙΝΟ
Μάρτιν Γκρίνλαντ
Από τους εκλεκτούς της σύγχρονης βρετανικής εικαστικής σκηνής του ρεαλισμού, ο Μάρτιν Γκρίνλαντ έχει επινοήσει έναν κόσμο τοπίων. Η νέα του έκθεση (15/9-1/10) στην Portland Gallery του Λονδίνου (<https://portlandgallery.com/>) παρουσιάζει τοπία της φαντασίας του εμπνευσμένα από τη φύση και την κουλτούρα της βόρειας Αγγλίας. Από το 1985 ζει και εργάζεται στην Κούμπρια (κοντά στη Σκωτία). Έχει τιμηθεί με το βραβείο John Moores (2006).

ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ
Τσέσλαβ Σλάνια
Γραμματόσημο-φόρο τιμής στον χαράκτη ορισμένων από τα ωραιότερα γραμματόσημα εξέδωσαν από κοινού Γροιλανδία, Δανία και Νήσοι Φερόες, με αφορμή τα 100 χρόνια από τη γέννησή του. Ο Τσέσλαβ Σλάνια γεννήθηκε στην Πολωνία το 1921 και σπούδασε στη Σχολή Καλών Τεχνών της Κρακοβίας. Αρχισε να σχεδιάζει γραμματόσημα για την πατρίδα του, αλλά από το 1956 εγκαταστάθηκε στη Σουηδία. Οι χαλκογραφίες του αξιοποιήθηκαν από 30 χώρες.

Στο νέο κτίριο που σχεδίασαν Ολλανδοί αρχιτέκτονες σε ιστορική γειτονιά του Αμστερνταμ υπάρχει εκτεταμένη χρήση τούβλου, κατά την παράδοση της σχολής του Αμστερνταμ.

Η σχολή του Αμστερνταμ, έμπνευση για καινούργια κτίρια

Η διαρκής πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι αρχιτέκτονες σε όλον τον κόσμο, όταν καλούνται να προτείνουν νέα κτίρια τοποθετημένα στον ιστό ιστορικών πόλεων ή στον πυρήνα παραδοσιακών γειτονιών, είναι πάντα ένας τρόπος να σκεφτεί κανείς πάνω στην εξέλιξη των αστικών κέντρων. Αλλά και ένας τρόπος να αναλογιστεί κανείς την ευθύνη του όταν παρεμβαίνει σε αστικούς ιστούς γερασμένους και φορτωμένους με στρώσεις ιστορικού υλικού. Υπάρχουν, φυσικά, πολλοί αποδεκτοί δρόμοι και διαφορετικές σχολές σκέψης καθώς ζητούμενο είναι πάντα η ποιότητα και η ευτυχία των ανθρώπων που θα ζήσουν μέσα ή κοντά σε αυτές τις νέες κατασκευές. Στην παλιά γειτονιά Spaarndammerbuurt του Αμστερνταμ, ένα νέο οικοδομικό συγκρότημα επαναφέρει αυτά τα ερωτήματα και προτείνει μια ήπια συμφιλίωση με τον χαρακτήρα της περιοχής. Αυτή η συνοικία του Αμστερνταμ, κοντά στο κέντρο, αλλά κάπως ξεκομμένη λόγω σιδηροδρομικής σήραγγας, ήταν μια παλιά εργατική γειτονιά, που είχε μεγάλη πυκνότητα κτιρίων γύρω στο 1900, όλα κτισμένα στο ύψος της σχολής του Αμστερνταμ με τη χαρακτηριστική χρήση τούβλου κατά ένα νεωτερικό τρόπο. Η φιλοσοφία της σχολής του Αμστερνταμ είναι ολιστική, καθώς συνδυάζει τα κτίρια με εφαρμοσμένες τέχνες, δημόσια γλυπτική και ενεργό διάλογο με τη φύση. Τα κτίρια, σίτια εργατών και δημόσια κτίρια, ήταν αποτέλεσμα

προγραμμάτων κοινωνικής κατοικίας και κοινωνικής συνοχής, σε ένα πνεύμα σοσιαλιστικής πολιτικής των αρχών του εικοστού αιώνα. Ο χαρακτήρας της γειτονιάς διατηρείται λίγο-πολύ ανέπαφος, αλλά υπάρχουν μερικές ουλές, οι οποίες σταδιακά διορθώνονται. Τα πρόσφατα χρόνια, η γειτονιά του Spaarndammerbuurt άλλαξε χαρακτήρα μέσω παρεμβάσεων αστικού εξευγενισμού. Δημιουργήθηκαν εστιατόρια και καταστήματα και γεννήθηκε ζήτηση για καλά σίτια. Αυτό το νέο συγκρότημα είναι μεγάλης κλίμακας αλλά χαμηλό σε ύψος και αξιοποιεί τα διδάγματα της σχολής του Αμστερνταμ ως προς τη μορφολογία, ακολουθώντας τον δρόμο της ήπιας ένταξης σε υπάρχοντα ιστά. Είναι έργο του γραφείου Korthieles σε συνεργασία με τους Marcel Lok Architects και δείχνει να εκφράζει σύμπνοια ως προς τους στόχους αστικής ανθεκτικότητας που προωθεί και εφαρμόζει η πόλη του Αμστερνταμ. Το νέο κτίριο οργανώνεται γύρω από ένα μεγάλο πράσινο προαύλιο από το οποίο εξακτινώνονται δίοδοι επικοινωνίας με την ευρύτερη συνοικία. Παλιά και νέα δέντρα γίνονται μέρος της αρχιτεκτονικής σύνθεσης με σκοπό αυτά να συντηρήσουν και να αυξήσουν την τοπική ή άγρια πανίδα σε πτηνά, έντομα και μικρά ζώα. Το άφθονο πράσινο και οι προσόψεις με φιλικά υλικά προσοούν ώστε σε περίπτωση καύσωνα οι κάτοικοι να μην υποφέρουν πολλά. Αυτά γίνονται στο Αμστερνταμ...

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Το πέρασμα όλων αυτών των ψυχών

Το 2002 ο Τζον Ανταμς περπάτησε πολύ στους δρόμους της Νέας Υόρκης καταγράφοντας ηλεκτρονικά τους ήχους της πόλης. Ακόμα και αυτός ο Αμερικανός ξαφνιάστηκε όταν διαπίστωσε ότι η πόλη δεν ησυχάζει ποτέ, ούτε στις τρεις το πρωί. Την προσοχή του τράβηξαν και τα γραπτά μηνύματα που υπήρχαν διάσπαρτα, κυρίως κοντά στο Σημείο Μηδέν. Αντέγραψε κάμποσα από αυτά: μικρά γράμματα στους απόντες, ονόματα νεκρών, λέξεις και φράσεις πένθους, θραύσματα απουσίας αμετάκλητης. Όταν γύρισε σπίτι του, κάθισε να επεξεργαστεί το ετερόκλητο υλικό. Βασανίζονταν από μια ανάθεση που είχε τον χαρακτήρα του κατ' επείγοντος: μια μουσική σύνθεση που θα ερμάνευε η Φίλαρμονική Ορχήστρα της Νέας Υόρκης υπό τη διεύθυνση του Λόριν Μάαζελ. «Πώς θα μπορούσα να γράψω ένα μουσικό θέμα για ένα τόσο

«On the Transmigration of Souls», φόρος τιμής στους νεκρούς της 11ης Σεπτεμβρίου από τον Τζον Ανταμς.

συντριπτικό γεγονός και να αποφύγω αυτό το εθνικό “όργιο του ναρκισσισμού” που ακολούθησε την 11η Σεπτεμβρίου, όπως έγραψε ο Φίλιπ Ροθ;». Η διερώτηση του Ανταμς ήρθε στην εκπληκτική αυτοβιογραφία του «Hallelujah Junction: Composing an American Life» (εκδ. Farrar, Straus and Giroux, 2008). Ο συνθέτης συγκέντρωσε υλικό και από τις προσωπικές ιστορίες όλων αυτών των ανωνύμων νεκρών που είχαν δημοσιεύσει οι New York Times και το ανέμειξε όλο μαζί:

Ανθρωποι τρέχουν πανικόβλητοι. Ενας από τους Δίδυμους Πύργους μόλις έχει καταρρεύσει. Η Νέα Υόρκη πληγώθηκε βαθιά, όμως δεν έχασε την ψυχή της.

φωνές που απαγγέλλουν απελπισμένα μηνύματα αγάπης προς το Επέκεινα, ονόματα πεθαμένων, ήχοι και θόρυβοι της πόλης, με μια μεγάλη συμφωνική ορχήστρα να «σχοιάζει», ώσπου παίρνει αυτή τον πρώτο λόγο. Ο δημιουργός αριστουργημάτων όπως η όπερα «Δρ Ατόμικ» και το ορχηστρικό «Harmonielehre» είχε αποφύγει τους κινδύνους που τόσο φοβόταν. Σε βουβά, ερασιτεχνικά βίντεο περαστικών από την ημέρα του χτυπήματος, διέκρινε τα σωματίδια που αιωρούνταν στον αέρα από τεράστιο ύψος και με βάση αυτή την εικόνα αποφάσισε η ορχήστρα να αποτυπώσει τον κουρνιαχτό των ψυχών και της ύλης, τη θρυμματισμένη ζωή, τις αιωρούμενες μνήμες της ημέρας που «πλήγωσαν τη Νέα Υόρκη», όπως ωραία του έλεγε σε ένα από τα τελευταία του τραγούδια ο Λέοναρντ Κόεν.

Οδηγός σε αυτό το ημίωρο μουσικό ταξίδι του Ανταμς στάθηκε το «Αναπάντητο ερώτημα» του Τσαρλς Αϊβς, αυτό το μικρό-μεγάλο έργο για το οποίο παραμιλούσε την περασμένη Κυριακή ο Κύριος Γκρι. Το «On the Transmigration of Souls» (Πάνω στο πέρασμα των ψυχών, σε ελεύθερη απόδοση) για χορωδία και ορχήστρα ήταν, εντέλει, ο προσωπικός φόρος τιμής στους ανώνυμους νεκρούς της 11ης Σεπτεμβρίου από τον Τζον Ανταμς. «Εκείνο που αγνοούσαν αυτοί που οργάνωσαν την επίθεση», γράφει, «ήταν ότι αυτοί που σκοτώθηκαν δεν ήταν υψηλόβαθα, καλοπληρωμένα στελέχη. Αλλά εργάζονταν αλλού στο Μανχάταν. Τριαντάρδες, σαφανάρδες ήταν που ουσιαστικά ξεκινούσαν την καριέρα τους. Και απλοί υπάλληλοι, καθαριστές, θυρωροί, Ασιάτες, ισπανόφωνοι. Κυρίως αυτοί κάθκαν».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ*

Ο κομήτης του Χάλεϊ

Στις 4 Σεπτεμβρίου 1682 ένας 26χρονος ερευνητής, ο Εντ-μουντ Χάλεϊ (1656-1742), παρατήρησε στον ουρανό για πρώτη φορά τον κομήτη που πολλά χρόνια αργότερα θα έπαιρνε το όνομά του. Το ενδιαφέρον του Χάλεϊ για τις τροχιές των κομητών τον οδήγησε να συγκεντρώσει τις παρατηρήσεις που είχαν γίνει τα προηγούμενα 200 χρόνια γύρω από την εμφάνιση και την κίνηση των κομητών, για να ανακαλύψει αν η βαρύτητα του Ηλιου είχε κάποια επίδραση στην κίνηση και την τροχιά τους, όπως υποστήριζε ο φίλος του Ισαάκ Νεύτων (1642-1726). Όμως μόνο 24 κομήτες είχαν αρκετές παρατηρήσεις για την έρευνά του, που απασχόλησε τον Χάλεϊ 18 ολόκληρα χρόνια: από το 1687 έως το 1705. Στο τέλος όμως κατόρθωσε να αποδείξει ότι η βαρύτητα του Ηλιου είχε μια αδιάψευστη επίδραση στην τροχιά των κομητών. Εκείνο που έκανε ιδιαίτερη εντύπωση στον Χάλεϊ ήταν το γεγονός ότι τρεις από τους 24 κομήτες που είχαν εμφανιστεί το 1531, το 1607 και το 1682 είχαν παρόμοιες τροχιές καθώς περνούσαν από τον Ηλιο και είχαν εμφανιστεί με διαφορά 76 χρόνων μεταξύ τους. Τον κομήτη του 1682 μάλιστα τον είχε παρατηρήσει, όπως είπαμε, και είχε μελετήσει την τροχιά του και ο ίδιος ο Χάλεϊ. Έτσι το συμπέρασμα ήταν εύκολο να βγει, ότι οι τρεις κομήτες ήταν ένας και μοναδικός, που επέστρεφε κάθε 76 χρόνια. Γι' αυτό ο Χάλεϊ έκανε την πρόβλεψη ότι ο ίδιος αυτός κομήτης θα επέστρεφε και πάλι το 1758. Ο Εντμουντ Χάλεϊ δεν έζησε για να δει αν η πρόβλεψή του βγήκε αληθινή ή όχι. Πέθανε το 1742, δεκάξι χρόνια πριν από την αναμενόμενη επιστροφή του κομήτη.

Στην αρχαιότητα αλλά και πιο πρόσφατα, οι κομήτες θεωρούνταν κακοί οιωνοί. Το 44 π.Χ., για παράδειγμα, η δολοφονία του Ιουλίου Καίσαρα συνδυάστηκε με την εμφάνιση ενός κομήτη πάνω από τη Ρώμη στον αστερισμό της Μεγάλης Αρκτού. Το 451 μ.Χ., και παρά την εμφάνιση ενός νέου κομήτη, ιρωμαϊκές λεγέωνες κατατρόπωσαν τον Αττίλα σταματώντας έτσι την προέλασή του προς τη Δύση. Μετά τη μάχη οι Ρωμαίοι αποφάσισαν ότι ο κομήτης πρέπει να ήταν κακός οιωνός για τον Αττίλα και όχι γι' αυτούς! Στην κακή επίδραση της εμφάνισης ενός κομήτη απέδωσαν

Ο Εντμουντ Χάλεϊ δεν έζησε για να δει αν η πρόβλεψή του βγήκε αληθινή ή όχι. Πέθανε το 1742, δεκαέξι χρόνια πριν από την αναμενόμενη επιστροφή του κομήτη.

Στην αρχαιότητα αλλά και πιο πρόσφατα, οι κομήτες θεωρούνταν κακοί οιωνοί.

γνωστός στην Ιστορία με το όνομα του ανθρώπου που πρόέβλεψε την επιστροφή του.

Στην αρχαιότητα αλλά και πιο πρόσφατα, οι κομήτες θεωρούνταν κακοί οιωνοί. Το 44 π.Χ., για παράδειγμα, η δολοφονία του Ιουλίου Καίσαρα συνδυάστηκε με την εμφάνιση ενός κομήτη πάνω από τη Ρώμη στον αστερισμό της Μεγάλης Αρκτού. Το 451 μ.Χ., και παρά την εμφάνιση ενός νέου κομήτη, ιρωμαϊκές λεγέωνες κατατρόπωσαν τον Αττίλα σταματώντας έτσι την προέλασή του προς τη Δύση. Μετά τη μάχη οι Ρωμαίοι αποφάσισαν ότι ο κομήτης πρέπει να ήταν κακός οιωνός για τον Αττίλα και όχι γι' αυτούς! Στην κακή επίδραση της εμφάνισης ενός κομήτη απέδωσαν

οι άνθρωποι της εποχής εκείνης και την έκρηξη του Βεζούβιου το 1631, αν και στις οκτώ προηγούμενες εκρήξεις του φαιαιτείου δεν είχε εμφανιστεί κανένας κομήτης! Το γεγονός φυσικά είναι ότι ο οποιοσδήποτε μπορεί να συνδυάσει την εμφάνιση ενός κομήτη με κάποια καταστροφή, γιατί καταστροφές συμβαίνουν τόσο συχνά ώστε μία από αυτές είναι βέβαιο ότι μπορεί να συμβεί με την εμφάνιση κάποιου κομήτη από απλή και μόνο σύμπτωση.

Ανάμεσα στις δεισιδαίμονες δοξασίες φόβου και καταστροφών που υποδέχονταν την εμφάνιση των κομητών υπήρχαν και άλλες που υποστήριζαν ότι οι κομήτες δεν ήταν και τόσο επιφοβοί ή προάγγελοι δυσάρεστων γεγονότων. Στον γνωστό πίνακα «Η προσκύνηση των Μάγων» που ζωγράφησε ο Τζιότο στις αρχές του 14ου αιώνα στην Πάντοβα, ο κομήτης του Χάλεϊ, που είχε εμφανιστεί το φθινόπωρο του 1301, απαθανατίστηκε με τη μορφή του Αστρου της

Βηθλεέμ. Ο Αμερικανός συγγραφέας Σάμουελ Κλέμενς, πιο γνωστός με το ψευδώνυμο Μαρκ Τουέιν, γεννήθηκε το 1835, μόνο μερικές μέρες μετά την επίσκεψη του κομήτη του Χάλεϊ. Την άνοιξη του 1910, 75 χρόνια μετά τη γέννησή του, ο Μαρκ Τουέιν περίμενε ότι αυτός με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την επιστροφή του κομήτη. Μερικά χρόνια νωρίτερα είχε γράψει τα εξής: «Ηλθα σ' αυτόν τον κόσμο το 1835 μαζί με τον κομήτη του Χάλεϊ. Η επιστροφή του αναμένεται και πάλι πολύ σύντομα, και περιμένω ότι οπωσδήποτε θα φύγω μαζί του. Θα είναι η μεγαλύτερη απογοήτευση της ζωής μου αν δεν φύγω μαζί με τον κομήτη του Χάλεϊ». Και πραγματικά στις 21 Απριλίου 1910, καθώς ο κομήτης είχε φτάσει στο πλησιέστερο σημείο του προς τον Ηλιο, ο Μαρκ Τουέιν έφυγε μαζί του για πάντα.

* Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενιδείου Πλανηταρίου.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ

Η γενιά που αισθητικοποίησε το Αιγαίο

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΝΤΟΥΝΙΑ
Αργοναύτες και σύντροφοι. Οψεις του λογοτεχνικού πεδίου στη δεκαετία του '30

Εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας
σελ. 406

Τα δεκαπέντε κεφάλαια της μελέτης «Αργοναύτες και σύντροφοι» αποτελούν την ώριμη κατάθεση μιας ερευνητικής που επί δεκαετίες στοχαστικά αναζητήσε ιδέες, ήχους και χρώματα στην ποίηση και στην πεζογραφία του Μεσοπολέμου. Λογοτεχνικά περιοδικά της Αριστεράς, Καζαντζάκης, Καρυωτάκης, Πολυδούρη και Πέτρος Πικρός αποτελούν μερικούς από τους βιβλιογραφικούς σταθμούς της Χριστίνας Ντουνιά στη διάρκεια της αδιάλειπτης παρουσίας της στο φιλολογικό και εκπαιδευτικό στερέωμα. Έχοντας εντυφώσει στον δοκιμιακό μόχθο των Μεσοπολεμικών, έχοντας ενδιατριψεί στα κείμενα της λογοτεχνίας τους, κι έχοντας μελετήσει το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο είδε το φως η καλλιτεχνική και ιδεολογική παραγωγή τους, η συγγραφέας αναδεικνύει στο σημαντικό έργο της μερικούς από τους κρίσιμους κόμβους, τις μεζόνες διασταυρώσεις, τις αθέατες συνάψεις και τις παράδοξες

συμπλεύσεις που συνθέτουν το μεσοπολεμικό λογοτεχνικό καλειδοσκόπιο. Η μελέτη χρησιμοποιεί το εργαλείο του «λογοτεχνικού πεδίου» όπως το όρισε ο Πιερ Μπουρντιέ. Και θεωρεί ότι η αυτονόμηση του πεδίου (η διεκδίκηση δηλαδή της ανεξαρτησίας του από την παντοκρατορία της οικονομίας και της εκπαίδευσης, προκειμένου να δημιουργήσει ίδιες δομές ιεραρχίας που στη Γαλλία τοποθετείται στα μέσα του 19ου αιώνα) στην Ελλάδα επιχειρήθηκε στην πρώτη μεσοπολεμική δεκαετία του 1920 και ενισχύθηκε στη δεύτερη δεκαετία του 1930. Είναι η εποχή που οι δυναμικοί νεαροί πεζογράφοι και ποιητές διεκδικούν την απόκτηση της συμβολικής εξουσίας που μπορούν να τους προσφέρουν οι λογοτεχνικοί θεσμοί και αγωνίζονται να επικρατήσουν μεμονωμένα ή ως ομάδες. (Ο αυτοχαρακτηρισμός τους «γενιά του '30» με τον οποίο εντέλει πολιτογραφήθηκαν, απο-

τέλεσε και αυτός τμήμα της στρατηγικής τους προκειμένου να καθερλώσουν την παρουσία τους ως ευδιάκριτης δυναμικής ομάδας.) Έχοντας μελετήσει εις βάθος, εκτός από τα καταστατικά κείμενα του Μεσοπολέμου, και το πλήθος του περιεκτιμνικού υλικού που τα πλαισίωσε και νοηματοδότησε (κριτικές, δοκίμια, ημερολόγια, αλληλογραφία, συνεντεύξεις), η Χριστίνα Ντουνιά είναι σε θέση να αναδείξει μερικά από τα μεζόνια διακυβέματα των σχέσεων και αντιπαραθέσεων ανάμεσα στους Μεσοπολεμικούς και τους προγενέστερους τους, και ανάμεσα στους λογοτέχνες της δεκαετίας του '20 κι εκείνους της δεκαετίας του '30. Κατορθώνει έτσι να παρακολουθήσει το λογοτεχνικό πεδίο —ανθρώπους, θεσμούς, γραπτά— καθώς παράγεται και αναπαράγεται κάτω από τη βαριά σκιά του Παλαμά, μες στο δίχαστικό περιβάλλον βενιζελικών και αντιβενιζελικών, μες στις ιδεοληψίες καθαρευουσια-

νων και δημοτικιστών, κάτω από την πίεση των αναγκών της εθνικής ανασυγκρότησης την επομένη της Μικρασιατικής Καταστροφής, σε αναζήτηση των οραμάτων κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας, και μες στην αγωνία των διαρκών αισθητικών αναζητήσεων.

Χρειάζεται η πολυετής τριβή με ένα πολυσχιδές υλικό, ένα ισχυρό αίσθημα ιστορίας και μια ικανότητα ευαίσθητης ανάλυσης των λογοτεχνικών κειμένων προκειμένου να κατορθώσεις, όπως η Ντουνιά, να υπερβείς τις συνήθως στεγνές οριζουσες της φιλολογικής μελέτης και, τηρώντας τις δύσκολες προδιαγραφές της επιστήμης, να μετατρέψεις ένα πεδίο έρευνας σε ζωντανή εποχή. Με μια κρίσιμη φράση απ' τις συνεντεύξεις, με την τεχνική της δραματοποίησης που προσφέρουν οι ανταλλαγές απόψεων στις επιστολές, με εικόνες μέσα από τα κείμενα των μυθιστορημάτων, καθώς και με την εύστοχη χρήση στίχων, η συγγραφέας κατορθώνει να ζωντανέψει τη γενιά που αισθητικοποίησε το Αιγαίο, ένιωσε σαν ομάδα Αργοναυτών, δοκίμασε την υπερρεαλιστική μέθο, ανέπτυξε παρακμιακό πεσιμισμό αλλά και αγωνιστικό οίστρο, ή επέλεξε να υμνήσει τον σαρκικό δαίμονα.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΘΟΔΩΡΗ ΠΑΝΑΓΟ

Ο Θοδωρής Πανάγος γεννήθηκε το 1979 και κατοικεί στην Αθήνα. Σπούδασε στο ΑΤΕΙ Πειραιά και είναι τελειόφοιτος Φιλοσοφίας στο ΕΚΠΑ. Στα τέλη του 2019 κυκλοφόρησε μια συλλογή ποιημάτων του από τις εκδόσεις Samizdat. Τον Απρίλιο του 2021 κυκλοφόρησε το μυθιστόρημα «Η Κώμη» από τις εκδόσεις Σοκόλη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Την «Πείνα» του Κνουτ Χάμσουν και το «Συνταγματάρχης Λιάπκιν» του Μ. Καραγάτση.

Ποιος ήρωας/ηρώida λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί; Ο Μάικλ Βαλεντάν Σμιθ, στο «Ξένος σε ξένη χώρα» του Ρόμπερτ Χάινλαϊν. Είχε απίστευτες δυνατότητες, αλλά και τρομερές ευαισθησίες, απλά επειδή μεγάλωσε σε άλλο νοπτικό σύμπαν, επειδή έμαθε να σκέφτεται εντελώς διαφορετικά.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες; Τους τεθνεώτες Φίλιπ Κ. Ντικ, Άρν Αλεξάνδρου. Αν και ήταν άνθρωποι με εντελώς διαφορετικά βιώματα, ο κοινός συνδυασμός προβληματικής ζωής και μεγάλου ταλέντου θεωρώ ότι θα ήταν μια καλή συνθήκη για ένα πολύ ενδιαφέρον δείπνο.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Διαβάζοντας γενικώς, πρόσφατα συνειδητοποίησα ότι μπορείς να νιώθεις ότι έχουν γραφτεί σχεδόν όλα, αλλά ταυτόχρονα να έχεις την αθέραια αίσθηση ότι μένει ένας ωκεανός πραγμάτων να ειπωθούν στο μέλλον, ίσως και από εσένα τον ίδιο.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; Τον «Παίκτη» του Ντοστογιέφσκι, από τις εκδόσεις Γκοβόστη, σε μετάφραση Αθηνάς Σαραντιδη.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές; Το «Κυλήστε δάκρυά μου, είπε ο αστυνόμος» του Φίλιπ Ντικ. Έτυχε να επιστρέψω ξανά σε αυτό το βιβλίο, πάντα με χαρά και ευχαρίστηση, για να βρίσκω ότι άλλαξαν πολλά στο πώς βλέπω τα πράγματα, αλλά και ότι πολλά μένουν ίδια.

Η Κώμη, πέρα από τόπος, είναι και ένα σύμβολο; Η Κώμη, με τους απλούς κανόνες της, τους περιορισμούς της, τα θετικά και τα βάνουσά της, ίσως είναι ένα σύμβολο για το πώς μπορούμε να ζούμε σε οποιαδήποτε κοινωνία, ακόμη και όταν όλα αυτά τα στοιχεία είναι περίπλοκα και χαστικά.

Ο στοχασμός εναλλάσσεται με τη δράση στο βιβλίο σας. Είναι ένας στοχασμός που αποσκοπεί σε ποια ζητήματα και ερωτήματα; Κύριο μέλημα του στοχασμού του ήρωα, που ενίοτε περιγράφεται αναλυτικά, είναι να αντέχει τις μέρες, να αλλάζει, να αποτιμά, να αναθεωρεί, να προχωράει στον χρόνο αντιμετωπίζοντας την εκάστοτε συγκυρία, με τον λιγότερο δυνατό πόνο. Να εξελίσσεται.

Εντονα αλληγορικός ο χαρακτήρας του βιβλίου. Είχατε κάποιες επιρροές και επιδράσεις (βιβλία, ταινίες κ.τ.λ.); Δεν μπορώ να διακρίνω εκ πρώτης επιρροές από βιβλία, αλλά βρίσκω μια αισθητική συγγένεια με τις εικόνες σε διάφορες ταινίες του Αντρέι Ταρκόφσκι. Θα μπορούσαν να λογιστούν όντως ως κάποιου είδους επίδραση.

Πρώτα σε πωλήσεις

Ανθρωπιστικές Επιστήμες	
1 «Noise - A Flaw in Human Judgment» των Daniel Kahneman, Cass Sunstein και Olivier Sibony (William Collins)	
2 «Nudge - The Final Edition» των Richard Thaler και Cass Sunstein (Penguin Books)	
3 «Doom - The Politics of Catastrophe» του Niall Ferguson (Allen Lane)	
4 «Venizelos - The Making of a Greek Statesman 1864-1914» του Michael Llewellyn-Smith (Hurst & Co)	
5 «Prisoners of Time - Prussians, Germans and Other Humans» του Christopher Clark (Allen Lane)	
Θετικές Επιστήμες	
1 «The God Equation - The Quest for a Theory of Everything» του Michio Kaku (Allen Lane)	
2 «Encounters with Euclid - How an Ancient Greek Geometry Text Shaped the World» του Benjamin Wardhaugh (William Collins)	
3 «Vaxxers - The Inside Story of the Oxford AstraZeneca Vaccine and the Race Against the Virus» των Sarah Gilbert και Catherine Green (Hodder & Stoughton)	
4 «Music, Math, and Mind - The Physics and Neuroscience of Music» του David Sulzer (Columbia University Press)	
5 «Books Do Furnish A Life - Reading and Writing Science» του Richard Dawkins (Bantam Press)	

* Από την εβδόμη το στοιχείο παρέχονται από το Εθνικό κέντρο εστιασμένου βιβλιοπωλείου Bookpath (Ελλάδος 69)

Οι ήρωές μου είναι ο καθένας από εμάς

Ο συγγραφέας και δημοσιογράφος Σταύρος Χριστοδούλου μιλάει στην «Κ» για το τρίτο του μυθιστόρημα «Τρεις Σκάλες Ιστορία»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Με αφορμή την παρουσίαση του τρίτου βιβλίου του συγγραφέα και δημοσιογράφου Σταύρου Χριστοδούλου στην Πάφο, στο ξενοδοχείο Almyra, με ομιλήτες τον καθηγητή Γιώργο Γεωργίου και την επιμελήτρια εκδόσεων Πόπη Μουπαγιατζή, μιλήσα με τον συγγραφέα για το μυθιστόρημά του, «Τρεις Σκάλες Ιστορία». Όπως μου λέει ο Σταύρος Χριστοδούλου το βιβλίο του είναι μυθοπλασία και ελπίζει ότι το μυθιστόρημά του θα προσθέσει μία ψηφίδα έστω στη βαθύτερη γνώση και κατανόηση της Ιστορίας. Προσπαθεί να διεισδύσει στην ψυχοσύνθεση των ηρώων του που «Δεν είναι πάντοτε εύκολο» όπως χαρακτηριστικά μου λέει.

—Τα πολλά ανοικτά μέτωπα και επιμελώς κρυμμένα κάποια της πρόσφατης κυπριακής ιστορίας προσφέρονται νομίζω για ερμηνείες και λογοτεχνική θεώρηση, νιώθεις πως κατά κάποιο τρόπο με τις «Τρεις Σκάλες Ιστορία» γράφεις και ιστορία;

—Θα ήταν υπερφίαλο αν έλεγα κάτι τέτοιο. Αν με έμαθε άλλωστε κάτι η δημοσιογραφία, τα τελευταία 30 χρόνια, είναι ν' αποφεύγω τα παχιά λόγια. Το βιβλίο μου είναι ένα μυθιστόρημα χαρακτήρων το οποίο αναπτύσσεται σε ένα ιστορικό καμβά. Μελέτησα πολύ προτού μπω στην επίπονη διαδικασία της συγγραφής, όχι μόνο γιατί έπρεπε να είμαι ακριβής σε σχέση με τα γεγονότα, αλλά κυρίως γιατί επιθυμία μου ήταν να ξύσω την επιφάνεια της ιστορικής καταγραφής. Πρόκειται για μυθοπλασία, λοιπόν, η οποία ελπίζω ότι θα προσθέσει μία ψηφίδα έστω στη βαθύτερη γνώση και κατανόηση της Ιστορίας.

—Με ενδιαφέρει να μου πεις για το κτίσιμο των χαρακτήρων. Υπάρχουν καλοί και κακοί ήρωες, αδικωμένοι, αδικημένοι; Δυσκολεύτηκες να τους καταλάβεις; Παρασύρθηκες κάποια στιγμή να πάρεις το μέρος της μιας ή της άλλης πλευράς της ιστορίας;

—Αν πείσεις στην παγίδα να χωρίσεις τους ήρωες σε καλούς και κακούς θα μοιάζουν με καρικατούρες. Με περιγράφματα ανθρώπων δηλαδή, που απλώς ενδύνονται την αληθινή ζωή. Εγώ ζω με τους ήρωές μου και προσπαθώ να διεισδύσω στην ψυχοσύνθεσή τους. Δεν είναι πάντοτε εύκολο πίσωψέ με. Στην περίπτωση της Χλόης έπρεπε να σκάψω βαθιά για να κατανοήσω τον πόνο που κρύβει μέσα της

“

«Ο ρόλος της λογοτεχνίας κατά την άποψή μου δεν είναι να δικάσει, αλλά να εξερευνήσει τα σκοτάδια της ψυχής ενός τέτοιου κατά τεκμήριο σύνθετου ήρωα [σ.σ. του Τούρκου αξιωματικού Ντογάν]» λέει ο συγγραφέας και δημοσιογράφος Σταύρος Χριστοδούλου.

μια τέτοια γυναίκα πίσω από κέλυφος της «κανονικότητας». Η πιο δύσκολη περίπτωση βεβαίως ήταν ο Τούρκος βιαστής της τον οποίο σε καμία περίπτωση δεν ήθελα να αποτυπώσω μονοσήμαντα. Ο Αχμέτ Ντογάν είναι ένας άντρας με μια ζωή πριν και μια ζωή μετά τον βιασμό. Πήγα στην Κωνσταντινούπολη και αναζητήσα τα πατήματά του σε μια προσπάθεια να καταλάβω πως ένας άνθρωπος διαχειρίζεται ένα τόσο βεβρημένο παρελθόν. Ο ρόλος της λογοτεχνίας κατά την άποψή μου δεν είναι να δικάσει, αλλά να εξερευνήσει τα σκοτάδια της ψυχής ενός τέτοιου κατά τεκμήριο σύνθετου ήρωα.

—Κάθε ήρωας του βιβλίου είναι και ένας τόπος, μία εθνικότητα ή μία ταυτότητα, αν θες... ισχύει;

—Οι συμβολισμοί σε ένα βαθμό είναι θεμιτοί, εξ ου και ένα βιβλίο επιδέχεται πολλών και διαφορετικών αναγνώσεων. Το ζητούμενο για μένα ήταν να μιλήσω για αρχετυπικές έννοιες όπως η μνήμη και η πατρίδα. Ο καμβάς είναι αναγνωρίσιμος: ο τόπος Κύπρος. Οι ήρωες είναι οικείοι: ο καθένας από εμάς εκεί έξω. Η συγγραφική πρόθεση όμως υπερβαίνει και τα σύνορα του τόπου και την οικειότητα των χαρακτήρων.

—Γιατί η οδός Κλήμεντος και η Λάμπθος είναι οι βασικοί κυπριακοί τόποι;

—Η Κλήμεντος είναι ένας από τους δρόμους όπου μπορούμε ακόμα να αισθανθούμε την αύρα της παλιάς Λευκωσίας. Είναι επίσης μέρος των αναμνήσεών μου γιατί εκεί, τη δεκαετία του '70, έμεναν οικογενειακοί μας φίλοι και με θυ-

Ο Σταύρος Χριστοδούλου λέει στην «Κ» ότι το ζητούμενο για εκείνον στις «Τρεις Σκάλες Ιστορία» ήταν να μιλήσει για αρχετυπικές έννοιες όπως η μνήμη και η πατρίδα. «Ο καμβάς είναι αναγνωρίσιμος: ο τόπος Κύπρος».

μάμαι να παίζω στην αυλή τους. Αυτές οι αναφορές με βοηθούν να μπαίνω στο κλίμα της εποχής και να αφογκράζομαι τις ανάσες των ηρώων μου. Το ίδιο και η Λάμπθος, γιατί εκεί πριν από τον πόλεμο κάναμε διακοπές. Όταν πλάθω την ιστορία με βοηθά να πιάνομαι από τα ξέφτια του παρελθόντος.

—Ο,τι έγινε συνέβη σε τρεις σκάλες γης στη Λάμπθο... τι φταιει και δεν μπορούμε να τα βρούμε ούτε με τους Τ/κ ούτε και μεταξύ μας; Ερίζουν όλοι απλώς για τρεις σκάλες γης;

—Θα μπορούσαμε να μιλάμε επί ώρες για το τι φταίει ή για το τι έφταιξε, από το '60 και έπειτα, ώστε να οδηγηθούμε σε αυτό το αδιέξοδο. Το θέμα δεν είναι να μοιράσουμε τη γη αλλά αν αντέχουμε την ιδέα της κοινής πατρίδας. Από εκεί πρέπει να ξεκινήσουμε και μετά να συζητήσουμε τα πρακτικά, περί λειτουργικότητας και βιωσιμότητας της λύσης. Ο μεγάλος εκθρόνος μας είναι ο χρόνος που τα φθείρει όλα.

—Η Χλόη και η Έζρα έχουν μνήμες από τις ίδιες τρεις σκάλες... πώς κατάφερες να τις αποκωδικοποιήσεις και να τις εξορθολογίσεις;

—Αυτό είναι ένα από τα πιο ευαίσθητα θέματα που αγγίζει το βιβλίο. Το κορίτσι που μεγαλώνει στο δωμάτιο της Χλόης γεννήθηκε μετά την εισβολή και ό,τι ξέρει από πατρίδα είναι αυτές οι τρεις σκάλες γης. Η Χλόη, πάλι, εγκατέλειψε σε

εκείνες τις τρεις σκάλες τον έφηβο εαυτό της διαλυμένο σε χίλια κομμάτια. Δεν δίνω μασημένες απαντήσεις και δεν κουνάω διδακτικά το δάχτυλο στον αναγνώστη. Τον αφήνω να σκεφτεί και να προβληματιστεί ισορροπώντας ανάμεσα σε αυτό το δικασμό: από τη μια η λογική και από την άλλη το συναισθημα.

—«Η μνήμη όπου και να την αγγίξεις πονεί»... πονάει ίσως ακόμα γιατί οι πληγές από την ταραχώδη περίοδο 1963-1974 παραμένουν ανοικτές και χωρίς διάθεση να θεραπευτούν;

—Οι πληγές δεν κλείνουν με ευκολία ούτε με πατριωτικούς δεκάριους. Αν θέλουμε να γυρίσουμε σελίδα οφείλουμε να μάθουμε πρώτα από όλα την ιστορία του τόπου μας. Να μην μας φοβίζει η βαρβαρότητα των γεγονότων, ακόμα και αυτών που βαραίνουν τη δική μας πλευρά. Δεν πρόκειται για συμπληρωματικό, αλλά για γνώση της Ιστορίας. Η λογοτεχνία μπορεί να συμβάλει σε αυτό φωτίζοντας τα αθέατα.

—Τι σημαίνει μνήμη, και πώς μπορούμε να πάμε παρακάτω; Η Χλόη πήγε παρακάτω;

—Οι περισσότεροι προχώρησαν, η Χλόη όχι. Κι όταν λέω οι «περισσότεροι» δεν αναφέρομαι μόνο στους ήρωες του βιβλίου αλλά όλους εμάς που επιλέξαμε να βαδίσουμε προς τα κει που μας πνίγει η ζωή. Άλλοτε υποκρινόμενοι

πως δεν θυμόμαστε και άλλοτε μπουκάζοντας τα ίδια και τα ίδια. Η Χλόη, βαθιά τραυματισμένη μέσα της, πορεύτηκε στιγματισμένη από μια συναισθηματική αναπηρία. Δεν έχεσσε, επειδή πολύ απλά δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς. Όπως το παιδί που γέννησε εντέλει, καρπό μιας ανομίας, γιατί όπως εξομολογήθηκε στον πατέρα της, με αφοπλιστική ειλικρίνεια, «και να το ρίξω αυτό θα συνεχίζει να μεγαλώνει στο κεφάλι μου».

—Ποιος είναι ο στόχος του βιβλίου; Να ειπωθούν έστω και λογοτεχνικά τα ανεπίτιστα; Το τραύμα του βιασμού, η απανθρωπιά κτλ. ή απλώς να θίξεις έννοιες όπως μνήμη, ταυτότητα που ίσως τρομάζουν, αν ειπωθούν αλλιώς;

—Εγώ αφηγούμαι την ιστορία μιας γυναίκας που στιγματίστηκε από ένα βαθύ τραύμα. Η Χλόη είναι στο επίκεντρο, οι άγρυπνες νύκτες της, οι φόβοι της, οι εφιάλτες της, η τοξική σχέση με τη μάνα της και η ψευδαισθησι πως αν αντικρύσει τον βιαστή της στα μάτια θα φωτιστούν τα σκοτάδια της ψυχής της. Την ίδια ώρα διαπερνούν το βιβλίο τα υπόγεια ρεύματα της Ιστορίας, τα ανεπίτιστα όπως λες, που σημάδεψαν τον τόπο. Έχεις δίκιο ότι η αλήθειες τρομάζουν αλλά δεν είναι καιρός πια, κοντά μισό αιώνα από εκείνο το τρομακτικό καλοκαίρι, να ενπληκισθούμε επιτέλους;

—Πώς ανεβαίνει κανείς τις σκάλες

της ιστορίας, στην Κύπρο νομίζω είμαστε ακόμη στο ισόγειο;

—Διάβασμα, ψάξιμο, αυτογνωσία και ανοικτά αυτιά για να ακούσουμε τις ιστορίες των άλλων. Ακόμα και των απέναντί... Γιατί τι είναι τελικά το μεγάλο κάδρο της Ιστορίας Απόστολε; Μυριάδες ψηφίδες από μικρές προσωπικές ιστορίες που ζουν και αναπνέουν γύρω μας. Έχουμε υποχρέωση, απέναντι κυρίως στις νέες γενιές, να μην κρυβόμαστε από την αλήθεια. Γιατί όπως λέει σε ένα στίχο του ο Γιώργος Μολέσκας: «ο τόπος μας είναι μικρός και μας μικραίνει επικίνδυνα». Αυτή την παγίδα μας βοηθά να αποφυγούμε η λογοτεχνία.

—Θα ήθελα να μου σχολιάσεις τη σχέση του «Hotel National» και του «Τρεις σκάλες Ιστορία» και την αντίκρισή τους από το κοινό... έτυχαν νομίζω διαφορετικές πρόσληψης...

—Κατ' αρχάς, με το «Hotel National» συστήθηκε στο κοινό ως συγγραφέας. Και εκείνο ήταν μυθοπλασία σε ένα ιστορικό επίσης πλαίσιο. Η ουτοπία του υπαρκτού σοσιαλισμού και οι διαψεύσεις της Αριστεράς αποτελούν την ψίχα του βιβλίου. Η υποδοχή ήταν θερμή, όμως δεν μπορώ να τη συγκρίνω με αυτό που εισέπραξα στο «Τρεις σκάλες Ιστορία». Από τον περασμένο Νοέμβριο που κυκλοφόρησε το βιβλίο η «επιστροφή» που έχω είναι συγκινητική. Πολλά μηνύματα, τα περισσότερα συναισθηματικά φορτισμένα, καθώς στο βιβλίο ο καθένας προβάλλει κομμάτια του εαυτού του. Χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί αυτή η υποδοχή, σε Κύπρο και Ελλάδα, ήταν η αιτία για να εξαντληθεί η πρώτη έκδοση προτού κλείσει ένας χρόνος από την κυκλοφορία του βιβλίου. Αυτές τις ημέρες κυκλοφορεί η δεύτερη έκδοση στην Αθήνα από τις Εκδόσεις Καστανιώτη.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Εργα για ξύλινα και χάλκινα πνευστά από την Κρατική

Από τις 4 Σεπτεμβρίου είναι διαθέσιμη στο Διαδίκτυο μία ακόμη συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών. Με τίτλο «ΑναΠνέοντας μουσική», περιλαμβάνει το Κοντσέρτο για φαγκότο και έντεκα έγχωρα του Γάλλου συνθέτη Ζαν Φρανσέ, τη Συμφωνία αρ. 34 του Μότσαρτ και το Συναυλιακό κομμάτι για τέσσερα κόρνα του Χάινριχ Χίμπερ, με άλλα λόγια ένα έργο του 18ου, ένα του 19ου και ένα του 20ού αιώνα. Την ορχήστρα διευθύνει ο Μιχάλης Οικονόμου.

Ο Φρανσέ, χαρακτηριστικός εκπρόσωπος του γαλλικού νεοκλασικισμού, συνέθεσε μουσική μελωδική, ανάλαφρη, πνευματώδη, συγγενή προς αυτήν του συναδέλφου του Φρανσίσ Πουλένκ. Τα στοιχεία αυτά προσδιορίζουν επίσης την ταυτότητα του Κοντσέρτου που παρουσιάστηκε και το οποίο ολοκληρώθηκε και το 1979. Το ευχάριστο έργο ερμηνεύει με κέφι ο Αλέξανδρος Οι-

κονόμου: χωρίς να αντιμετωπίζει προβλήματα με τις τεχνικές και δεξιοτεχνικές προκλήσεις της γραφής, οι οποίες κάποτε είναι αρκετά σημαντικές, ο σολίστ εστιάζει στην ανάδειξη του ύφους της μουσικής, στον λυρισμό, στη διαφάνεια, στο χιούμορ της. Το παιχνίδι κερδίζεται μέσα από το βά-

Ο Μιχάλης Οικονόμου κράτησε την ορχήστρα συντονισμένη και ανέδειξε το ύφος κάθε έργου.

ρος —ή την ελαφράδα— που δίνει ο Αλέξανδρος Οικονόμου στην κάθε νότα, στην αξία που αποκατά κάθε ποίκιλμα ή διάνθησμα, στον τρόπο με τον οποίο ξεκινά ή σβήνει κάθε φράση.

Από την πλευρά του ο αρχιμουσικός φροντίζει ώστε και οι υπό-

Ο Αλέξανδρος Οικονόμου αποδίδει πάνω απ' όλα το ανάλαφρο και πνευματώδες ύφος της μουσικής του Φρανσέ.

λοιποί μουσικοί να «λίκνίζονται» μαζί με τον σολίστα, με συνέπεια ένα γοητευτικό, κάποτε ονειρικό ακρόαμα.

Ακολούθησε η Συμφωνία αρ. 34 του Μότσαρτ, η τελευταία που συνέθεσε ο Μότσαρτ στο Σάλτσμπουργκ το 1780. Σώζονται μο-

νάχα τρία από τα τέσσερα μέρη της, καθώς το δεύτερο, ένα μενούετο, σκίστηκε από τη χειρόγραφη παρτιτούρα.

Ο Μιχάλης Οικονόμου απέδωσε ζωηρά τον γιορτινό χαρακτήρα του πρώτου μέρους, που ο Μότσαρτ υπογραμμίζει μέσα από φανφάρες. Εξίσου ανέδειξε το τελείως διαφορετικής διάθεσης επόμενο μέρος, ένα λυρικό και ευγενές αντάντε, στο οποίο ο συνθέτης ζητάει από τα έγχωρα να αποδώσουν τη μουσική χαμπλόφωνα.

Μία ακόμη αλλαγή διάθεσης φέρνει το κεφάλτο τελευταίο μέρος, με την ξέφρενη, διονυσιακή ταραντέλα να δίνει τον τόνο, χωρίς όμως να παρασύρει τους μουσικούς της Κρατικής, οι οποίοι παρέμειναν συνολικά συντονισμένοι και απέδωσαν με επιτυχία τη μουσική. Ο Οικονόμου φωτίσε τα επιμέρους δραματικά επεισόδια, ενώ μέσα από τις εναλλαγές δυναμικής, για τις οποίες φροντί-

ζει βέβαια και η ενορχήστρωση, έδωσε πλαστικότητα και κίνηση στη μουσική.

Η συναυλία ολοκληρώθηκε με το Συναυλιακό κομμάτι για τέσσερα κόρνα, στο οποίο χρωστάει την «αθανασία» του ο Χάινριχ Χίμπερ, κορνίστας στην Αυλή της Δρέσδης.

Γνωρίζοντας άριστα το συγκεκριμένο χάλκινο αλλά και τους συμβολισμούς του, καθώς ο ήχος του παραπέμπει άμεσα στο κυνήγι και στα σκοτεινά δάση της χώρας, ενώ οι φανφάρες του αξιοποιήθηκαν με τον πιο ευχλωπτό τρόπο από τον Βάγκνερ σε όπερες όπως ο «Τανχόιζερ» και ο «Λόενγκριν», που πρόσφατα είχαν παρουσιαστεί, ο Χίμπερ έπιασε ένα πεμπτοσάξ γερμανικό έργο. Ο Χρήστος Σαλβάνος, ο Γρηγόρης Ασωνίτης, ο Ιωάννης Γούναρης και ο Σπύρος Κάκος το απέδωσαν με ταιριαστά επικολυρικό ύφος, το οποίο υποστηρίχτηκε με ανάλογη θερμή από την ορχήστρα.

11/9
20 ΧΡΟΝΙΑ
Μ Ε Τ Α

«Το κενό είναι που προκαλεί μεγάλη αγωνία σήμερα στην αμερικανική κοινωνία. Και όχι μόνο σε αυτήν», λέει ο Ρίτσαρντ Κέρνι.

«Επιστρέφουμε στη λογική της αρχαίας τραγωδίας, όπου η διάκριση ανάμεσα στο δίκαιο και το άδικο είναι εξαιρετικά θολή».

Συνέντευξη στον **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Στις 16 Οκτωβρίου του 2001, ο Ρίτσαρντ Κέρνι, καθηγητής Φιλοσοφίας στη Βοστώνη, περιηγήθηκε στο, καυτό ακόμα, Σημείο Μνηδέν συντροφιά με τον Γάλλο στοχαστή Ζακ Ντεριντά. Αργότερα, κάθισαν σε ένα καφέ και κουβέντιασαν πάνω στην ευρύτερη φιλοσοφική προέκταση του τρομακτικού εκείνου γεγονότος. Η συζήτηση καταγράφηκε από τον τότε βοηθό του Κέρνι, Γιάννη Μανουσάκη, και δημοσιεύθηκε με τον τίτλο «Τρόμος, θρησκεία και η Νέα Πολιτική» στο βιβλίο του Κέρνι «Διάλογοι στην Ηπειρωτική Φιλοσοφία» το 2004. Οι δύο στοχαστές ανέλυαν τη σημασία της βίας και της συμβολικής μορφής ενός «τέρατος», είτε για τη μία είτε για την άλλη πλευρά στον πόλεμο που ξεκίνησε τότε.

«Καλό εναντίον Κακού, Θεός εναντίον Διαβόλου, αυτή ήταν τότε η ρητορική», μου λέει σήμερα ο Ιρλανδός καθηγητής από το τηλέφωνο. «Πρόκειται για μια βιβλική, αποκαλυπτική ρητορική. Για τον Μπους, ο Οσάμα μπιν Λάντεν ήταν ένα “τέρας”, για τον Μπιν Λάντεν ο Μπους, και η Αμερική γενικά, ήταν ο ίδιος ο Διάβολος. Για τον πρώτο, ο “κακός” κρυβόταν κάπου στο Αφγανιστάν ή στο Πακιστάν, αργότερα στο Ιράκ. Για τον δεύτερο, ο “κακός” ήταν η ίδια η Αμερική. Είκοσι χρόνια πριν, το “τέρας” είχε πρόσωπο, είχε χώρο. Υπήρχε η έννοια της εδαφικότητας. Κάπου ήταν το “τέρας”, η λογική του εικοστού αιώνα: ο Χίτλερ στη Γερμανία, ο Στάλιν στη Ρωσία, ο Μουσολίνι στην Ιταλία κ.ο.κ. Όλες οι

προβολές πάνω στην έννοια του κακού είχαν πρόσωπο και χώρο. Οχι πα, παρότι προσπαθήσαμε να βρούμε ένα τέτοιο χώρο και στην Κούβα με το Γκουαντάναμο. Στον 21ο αιώνα αυτό έχει αλλάξει και μας το έδειξε η 11η Σεπτεμβρίου. Δείτε σε τι χάλι αφήνει η Αμερική το Αφγανιστάν, είκοσι χρόνια μετά. Υπήρχε μεν ένα πρόσωπο, ο Μπιν Λάντεν, αλλά μολονότι εξοντώθηκε, το πρόβλημα παρέμεινε και επιπλέον, αποδείχθηκε ότι δεν υπήρχε καν χώρος. Με ποιον να κάνεις πόλεμο ακριβώς; Πού να εισβάλεις; Ήταν όλο αυτό βγαλμένο από μίαν άλλη εποχή».

Το «τέρας» σήμερα

Οπότε πού βρισκόμαστε είκοσι χρόνια μετά; «Σήμερα, το “τέρας” δεν έχει πρόσωπο και είναι παντού. Το “τέρας” είναι η πανδημία, η κλιματική αλλαγή, το προσφυγικό – όλα αλληλένδετα μεταξύ τους. Αλλά δεν υπάρχει ένα πρόσωπο να δαιμονοποιήσεις. Δείτε το Αφγανιστάν μετά την αποχώρηση της Δύσης: είναι γενικώς και αορίστως οι Ταλιμπάν. Η ειρωνεία είναι ότι στην Αμερική, προσπάθησαν πολύ να προβάλουν το κακό είτε (η αριστερά) πάνω στα ασήμαντα, γραφικά πρόσωπα που εισέβαλαν στο Καπιτώλιο τον περασμένο Ιανουάριο είτε (η δεξιά) στο κίνημα “Black Lives Matter”. Απέτυχαν. Έγινε μια προσπάθεια να αναδειχθεί ως τέρας ο Τραμπ αλλά πώς να καταστήσεις τέρας τον πρόεδρό σου; Όλες αυτές οι προσπάθειες έπεσαν στο κενό και αυτό το κενό είναι που προκαλεί μεγάλη αγωνία σήμερα στην αμερικανική κοινω-

ΣΧΗΜΑ ΠΑΥΛΑΝΗ ΠΑΡΑΚΟΠΩΣ

Σε διπλανό άθικτο ουρανοξύστη, οι Αρχές είχαν στήσει το Family Room σε έναν όροφο όπου μπορούσες να δεις πανοραμικά όλο τον τόπο της καταστροφής. Εκεί πήγαιναν αυστηρώς και μόνον οι συγγενείς των νεκρών για να τους θρηνήσουν.

νια. Και όχι μόνον σε αυτή. Όταν ξέρεις ότι ο εχθρός είναι αόρατος, ότι είναι παντού, ότι δεν έχει πρόσωπο και δεν γνωρίζει σύνορα, ότι μπορεί να εισβάλει στο σώμα σου, νιώθεις τελείως ανοχύρωτος, ευάλωτος. Από τους φακέλους με άνθρακα που υποτίθεται ότι Αμε-

ρικανοί μπορούσαν να λάβουν με το ταχυδρομείο έως τον κορωνοϊό. Ακόμα και αυτόν, ο Τραμπ προσέθεσε να τον αποδώσει στους Κινέζους. Παλιά λογική, απέτυχε. Αυτό το αίσθημα του πολλαπλώς ευάλωτου το νιώσαμε για πρώτη φορά με την 11η Σεπτεμβρίου. Έδωσε εκκί-

νηση στη νέα χιλιετία, στον μετα-μεταπολεμικό κόσμο. Και είχαμε έκτοτε μια κατάρρευση».

Τι είδους κατάρρευση; «Της λογικής του “καλός - κακός”, “Θεός - Διάβολος”. Επιστρέφουμε στη μυστική λογική της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας στην οποία η απόλυτη διάκριση ανάμεσα στο δίκαιο και το άδικο είναι εξαιρετικά θολή. Σε σημαντικό βαθμό, αυτό ισχύει και στον Σαίξπηρ. Είναι το αντίθετο της κωμωδίας, όπου ο καλός και ο κακός ξεχωρίζουν. Ο Τραμπ προσπάθησε πολύ να μας γυρίσει στην κωμωδία και στα υπεραιλουστευτικά της σχήματα. Γι’ αυτό έχασε τις εκλογές: επέμενε ότι δεν υπάρχει κλιματική αλλαγή, απαξίωνε την πανδημία. Πώς μπορείς να το κάνεις αυτό όταν υπάρχουν νεκροί και από το ένα και από το άλλο; Θα χάσεις. Από την τηλεοπτική κωμωδία προέρχεται εξάλλου ο Τραμπ. Δεν τα κατάφερε λοιπόν, διότι ο κόσμος μας πλέον είναι καθαρά νεο-τραγικός. Είναι ο κόσμος της “Πανούκλας” του Καμύ επίσης. Ο Μπίντεν ταίριαζε περισσότερο στο σημερινό τραγικό κλίμα: είναι ο ίδιος πιο ευάλωτος, δεν είναι ακριβώς καλός ή κακός, έχει φανερά τρωτά σημεία, είναι μεγάλος και δεν μιλάει καλά. Η 11η Σεπτεμβρίου σήμερα είναι η πανδημία και είναι ο τυφώνας “Αϊντα” που σκορπάει νεκρούς στη Νέα Υόρκη. Η σημερινή 11η Σεπτεμβρίου είναι παντού. Και είμαστε όλοι μαζί μέσα σε αυτό».

• Το βιβλίο του Ρ. Κέρνι «Ξένοι, θεοί και τέρατα» έχει κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Ινδικτος.

Για τον άνθρωπο
και τον χοριζισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

PIK 1 | PIK HD

ΟΜΟΡΦΗ ΜΕΡΑ ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ

Το πρωινό του PIK επιστρέφει για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά! Η Ελπίδα Ιακωβίδου υποσχεται να συνεχίσει και τη φετινή τηλεοπτική σεζόν, να σας ρέει την πιο γλυκιά και αληθινή καθημέρα.

Μόδα και ομορφιά, αγαπημένοι καλεσμένοι, σπίτι, γονείς και παιδιά, ψυχολογία, ζωντανές συνδέσεις, τραγούδι, χορός, γυμναστική και, φυσικά, μαγειρική είναι μερικά από τα ένθετα του ψυχαγωγικού πρωινού τηλε-μαγκαζίνου του PIK.

Με κέφι, χαμόγελα και θετική ενέργεια, η Ελπίδα σας υποδέχεται στο αγαπημένο σας πρωινό στούντιο και σας υπενθυμίζει ότι όμορφη μέρα είναι η κάθε μέρα.

Παρουσίαση:
Ελπίδα Ιακωβίδου

Επιμέλεια Παραγωγής - Σκηνοθεσία:
Σόνια Δημητρίου, Μόνικα Φανουρίου

Δευτέρα με Παρασκευή
9.30 π.μ.
PIK 1 & PIK HD

Κόντρα ρόλος για έναν σερ του σινεμά

Ο Μάικλ Κένν επιστρέφει ως στριφνός, αθυρόστομος συγγραφέας

Best Sellers ★★★

ΔΡΑΜΑ (2021)

Σκηνοθεσία: Λίνα Ρέσλερ

Ερμηνείες: Μάικλ Κένν, Ομπρέι Πλάζα, Ελεν Γουόνγκ

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Μια ιστορία βγαλμένη από τον λογοτεχνικό μικρόκοσμο και τη μυθολογία του έρχεται αυτή την εβδομάδα, έχοντας μάλιστα στο επίκεντρο τον μεγάλο Μάικλ Κένν. Ο βετεράνος ηθοποιός υποδύεται εδώ τον Χάρις Σο, έναν μισάνθρωπο, αλκοολικό συγγραφέα, ο οποίος ζει απομονωμένος με μοναδική παρέα την αγαπημένη του γάτα.

Όλα αυτά μέχρι να τον ανακαλύψει η Λούσι, νεαρή κληρονόμος ενός εκδοτικού οίκου που βρίσκεται στα πρόθυρα της χρεοκοπίας και στον οποίο ο Σο τυχαίνει να χρωστάει ένα βιβλίο από παλιότερο συμβόλαιο. Εκείνος έχει μόλις τελειώσει ένα μυθιστόρημα, το οποίο απεχθάνεται, ωστόσο τα σωρευμένα χρέη θα τον κάνουν να δεχτεί την έκδοσή του και να λάβει μέρος στην περιοδεία για την προώθησή της. Όπως είναι αναμενόμενο, η τελευταία θα αποδειχθεί σκέτη κόλαση.

Δεσμός πατέρα-κόρης

Η πρωτάρα στη σκηνοθεσία Λίνα Ρέσλερ γνωρίζει το βασικό ατού της ταινίας, που είναι προφανώς ο πρωταγωνιστής της, και ορθώς τοντρέπει πάνω του.

Ο Μάικλ Κένν διαπρέπει ως στριφνός, βρωμόστομος συγγραφέας, μια συμπεριφορά ωστόσο που έχει τις ρίζες της (και

στα τραύματα του παρελθόντος. Καθώς η περιοδεία προχωράει, αυτά, μαζί και με άλλα ακόμη μυστικά, θα έρθουν στην επιφάνεια, με τον Χάρις και τη Λούσι να αναπτύσσουν έναν ιδιότυπο δεσμό πατέρα - κόρης.

Όλα τα παραπάνω το φίλμ τα φιλτράρει μέσα από ένα κατά κανόνα ισορροπημένο σχήμα χιούμορ και συγκίνησης, με το σπιρτόζικο σενάριο να μην αφήνει χάσματα, ενώ ταυτόχρονα στοχεύει σε μια σειρά σύγχρονων ζητημάτων, τόσο γύρω από την τέχνη όσο και την ίδια τη ζωή.

Η λογοτεχνική παραγωγή, «κατανάλωση» και γενικότερα η έννοια του βιβλίου τον 21ο αιώνα είναι ένα από αυτά, με τη Λούσι να προσπαθεί –μάταια– να εξηγήσει στον ηλικιωμένο συγγραφέα τη σημασία της προώθητικής καμπάνιας για τις πωλήσεις του βιβλίου. Όταν πάντως εκείνος υιοθετεί μια πιο... εναλλακτική προσέγγιση στις παρουσιάσεις –προτιμά τις βρισιές από την ανάγνωση αποσπασμάτων– το κοινό των σόσιαλ μίντια τον αποθεώνει από την άλλη, κανείς από τους μιλένιαλ θαυμαστές του δεν φαίνεται να ενδιαφέρεται για το ίδιο το έργο του.

Η δεύτερη διάσταση της ταινίας είναι η καθαρά ανθρώπινη: και οι δύο ήρωες έχουν βιώσει την απώλεια και αποτελούν με τον τρόπο τους αουτράιντερ, που, ως γνωστόν, πάντα γοητεύουν.

Η μεταξύ τους σχέση και κοινωνία μπορεί να μην είναι ακριβώς ανέφελη, ειδικά στις αρχές, ωστόσο θα εξελιχθεί σε ευεργετική και για τους δύο.

Ο βετεράνος Μάικλ Κένν υποδύεται τον Χάρις Σο, έναν μισάνθρωπο, αλκοολικό συγγραφέα που ζει απομονωμένος, μέχρι να τον ανακαλύψει η Λούσι, νεαρή κληρονόμος εκδοτικού οίκου στα πρόθυρα της χρεοκοπίας, στον οποίο ο Σο τυχαίνει να χρωστάει ένα βιβλίο από παλιότερο συμβόλαιο.

HOME CINEMA

Από τους Δίδυμους Πύργους στο Αφγανιστάν

Επάνω, σκηνή από τη ρωσική παραγωγή του Netflix «Τσερνόμπιλ 1986». Κάτω, η Ινγκριντ Μπέργκμαν στη «Φθινοπωρινή συνάτα» που είναι δι-αθέσιμη στο Ertflix.

Σημείο καμψής: 11η Σεπτεμβρίου και ο πόλεμος ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2021)

Εμφανίζονται: Τζορτζ Μπους, Μπιλ Κλίντον

Πάνω στην ώρα για τη σκοτεινή επέτειο της 11ης Σεπτεμβρίου, αλλά και με δεύτερη επικαιρότητα λόγω των πρόσφατων εξελίξεων στο Αφγανιστάν, το Netflix κυκλοφορεί μια καινούργια σειρά ντοκιμαντέρ, η οποία ξεκινά από τις ίδιες τις επιθέσεις που άλλαξαν για πάντα τον σύγχρονο κόσμο, για να προχωρήσει στη στρατιωτική απάντησή που ακολούθησε από την πλευρά των ΗΠΑ. Τα πέντε επεισόδια της σειράς περιέχουν πραγματικά εξαντλητικές λεπτομέρειες, συνδυάζοντας ρεπορτάζ και έρευνες που έχουν γίνει μέσα στις τελευταίες δεκαετίες, μαζί με καινούργιες συνεντεύξεις.

Οι τελευταίες προέχονται τόσο από απλούς ανθρώπους που έζησαν από κοντά τις επιθέσεις στους Δίδυμους Πύργους, όσο και από πρώην στρατιωτικούς επιτελείς,

επιστημονικούς αναλυτές, ακαδημαϊκούς κ.ο.κ.

Όσο για την αφήγηση, αυτή μοιράζεται ανάμεσα σε όσα συνέβησαν γύρω από την 11η Σεπτεμβρίου και στην ματωμένη ιστορία του Αφγανιστάν, χώρα την οποία χρησιμοποίησαν σαν βάση της η Αλ Κάιντα και στην οποία οι ΗΠΑ αργότερα εισέβαλαν με τη γνωστή κατάληξη. Πέρα πάντως από τις οποίες αποκαλύψεις, που δεν αποτελούν και κάτι το συγκλονιστικό, αυτό που έχει περισσότερο ενδιαφέρον εδώ είναι η συγκέντρωση της πληροφορίας και ο τρόπος με τον οποίο επιτελείς και απλός κόσμος αναφέρονται στα συγκεκριμένα γεγονότα μέσα στο πέρασμα των χρόνων.

Match Point ★★★

ΔΡΑΜΑ (2006)

Σκηνοθεσία: Γούντι Αλεν

Ερμηνείες: Τζόνθαν Ρις Μάγιερς, Σκάρλετ Γιόχανσον, Εμιλ Μόρτιμερ

Από την πλατφόρμα του Ertflix επιλέγουμε την κορυφαία ίσως ταινία από τη μακρά φιλομορφία του μεγάλου Γούντι Αλεν. Ο πρώην επαγ-

γελματίας τενίστας Κρις παραδίδει πλέον μαθήματα σε πλούσιους ερασιτέχνες. Ένας από αυτούς γίνεται τελικά φίλος του, ενώ σύντομα ο Κρις θα γνωρίσει και θα παντρευτεί την αδελφή του. Τα πάντα, ωστόσο, θα ανατραπούν όταν στη ζωή του θα μπει η Νόλα, μια πανέμορφη Αμερικανίδα ηθοποιός, με την οποία εκείνος θα ξεκινήσει παράλληλη σχέση.

Ο,τι και να πει κανείς είναι λίγο γι' αυτό το κινηματογραφικό αριστούργημα, το οποίο μάλιστα έχει αρκετά διαφορετικό ύφος από τα περισσότερα φιλμ του δημιουργού του. Ο Αλεν δημιουργεί εδώ επί της ουσίας ένα ερωτικό θρίλερ, το οποίο όμως βασικά κινείται γύρω από την έννοια της τυχαιότητας και αδιαφορεί για το συμβατικό μοτίβο «έγκλημα και τιμωρία»· γεμάτο ρυθμό, τονισμένο από την εκπληκτική μουσική επένδυση και συγκλονιστικό μέχρι το φινάλε του, το «Match Point» σαγηνεύει τον θεατή, ενώ αποτελεί και την ταινία που καθιέρωσε πραγματικά τη Σκάρλετ Γιόχανσον. Αν δεν το έχετε δει, μην το χάσετε.

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.30 Καμώματα
τζι αρώματα, VI - (Ε)
11.30 Κάποτε το '80 - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.30 Χωρίς
αποσκευές, V - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.00 Η ζωή μας
ένα τραγούδι - (Ε)
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 Αμύνεσθαι
περί πάτρης - (Ε)
14.45 Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
15.15 Επιστήμη
και Κοινωνία - (Ε)
16.15 Σε προσκυνώ
γλώσσα - (Ε)
17.15 Ο δρόμος έχει
τη δική του ιστορία - (Ε)
17.30 Χρονογράφηση - (Ε)
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη
νοηματική)
18.15 Αφανεές ήρωες - (Ε)
18.55 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
Μουσική εκπομπή,
με την Αγγελική
Νικιφόρου.
19.20 Λούνα Παρκ - (Ε)
Κωμική σειρά,
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.05 Παραδοσιακή
βραδιά - (Ε)
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.05 Χρονογράφηση - (Ε)
23.30 Επιστήμη
και Κοινωνία - (Ε)
00.30 Κάποτε το '80 - (Ε)
01.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000

22.00 Κυρία Σλόαν
07.30 Ο θαυμαστός
μάγος του ΟΖ - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
09.15 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδωτός
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Τα τρενάκια ρομπότ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Ιστορίες
του χωρικού - (Ε)
Μανώλης
και Κατίνα - (Ε)
17.00 Μάθε τέχνη
κι άσπινε - (Ε)
17.30 Το μικρό σπίτι
στο Λιβάδι - (Ε)
18.20 Προσωπογραφίες - (Ε)
Πολιτιστική εκπομπή που
παρουσιάζει καλλιτέχνες
μέσα από το έργο τους.
Με τη Μαρία
Αγγελίδου.
19.00 Μαζί / Birlikte, II - (Ε)
Δικονοτική εκπομπή.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην
Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη
νοηματική)
21.05 Travel Diary - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
22.00 Κυρία Σλόαν
(Miss Sloane).
Θρίλερ.
00.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (στην
Αγγλική και Τουρκική)
00.30 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

ALPHA

ΤΗΛ.: 22212400

00.30 Το βουνό των θαυμάτων
06.35 Αστέρια στην άμμο - (Ε)
Δραματική σειρά.
07.20 60' Ελλάδα - (Ε)
08.00 Ταξιδιωτική εκπομπή.
08.45 Η φαμίλια - (Ε)
Κωμική σειρά,
με τους Πένυ Φονίρη,
Χριστόδουλο Μαρτά, κ.ά.
10.00 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικονομικές
ιστορίες - (Ε)
14.45 The Chase - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι γνώσεων,
με τον Τάσο Τρύφωνος.
15.20 Έλα στη θέση μου
(Συνέχεια)
Κωμική σειρά,
με τις
Μίρκα Παπακωνσταντι-
νου, Ρένια Λουιζίδου,
κ.ά.
17.00 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά,
με τους
Γιάννη Τοιμτσέλη,
Αθηνά Οικονομάκου, κ.ά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη
νοηματική)
18.10 Έλα στη θέση μου
(Συνέχεια)
18.25 Μην αρχίζεις τη
μουρμούρα - (Ε)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
Η γη της Ελιάς
Κοινωνική σειρά,
με τους Πασχάλη
Τσαρούχα, Αντιγόνη
Κουλουκάκου, κ.ά.
00.30 Το βουνό
των θαυμάτων
(Yosemite)

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200

00.00 Κριντ 2 - (Creed II)
05.40 Δελφινιάνειο
παρθεναγωγείο - (Ε)
06.30 40 κύματα - (Ε)
08.00 Santa Γιολάντα - (Ε)
09.00 Mamma Mia - (Ε)
09.30 Την πάτσα - (Ε)
10.10 Κάνε γονείς
να δεις καλό - (Ε)
11.00 Φίλα τον
βάτραχο σου - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος ενωπίω - (Ε)
Με τον Νίκο Χατζηνικολάου
14.15 Το καφέ της Χαράς, V-(Ε)
16.00 Ονειροπαγίδα - (Ε)
Αισθηματική σειρά,
με τους Γιώργο Καραμί-
χο, Μαρία Σολωμού, κ.ά.
17.10 Taxi - (Ε) - Ψυχαγωγικό
τηλεπαιχνίδι, με τον
Αλέξανδρο Τσουβέλα.
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10'
18.10 Πέτα τη φριτζά - (Ε)
Κωμική σειρά,
με τους Γιάννη Μπέζο,
Φάνη Μουρατίδη, κ.ά.
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 Ο μονομάχος
(The Gladiator).
Ιστορική ταινία,
με τους Ράσελ Κρόου,
Γιοσάιν Φίνιξ, κ.ά.
00.00 Κριντ 2 - (Creed II)
Κοινωνική
αθλητική ταινία,
με τους Σιλβέστερ Σταλό-
νε,Μάικλ Μπ. Τζόρνταν.
01.40 Η εκδρομή - (Ε)

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777

18.10 Cook beef
07.00 Θεία Λειτουργία
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με την Ελένη Τσολάκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Ψυχαγωγικό τηλεπαιχνίδι
με τον
Πέτρο Πολυχρονίδη.
Στο Αλαούμ - (Ε)
Κυριακή σειρά,
Ευρωπαϊκή επεσοδίων.
16.00 Dr. Ιπποκράτης - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
Εικόνες
Ταξιδιωτική εκπομπή
με τον Τάσο Δούση.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Cook Beef
Ψυχαγωγική εκπομπή
μαγειρικής, με τους
Σταύρο Βαρβαλίτη,
Χρήστο Γλωσσίδη,
Σάββα Αλκανίδη,
Μάνο Σαρρή και
Νίκο Θωμά.
19.00 Τροχός της τύχης
20.10 OMEGA NEWS
GNTM 4 - Πρεμιέρα
Διαγωνισμός μόδας, με
τους Δημήτρη Σκούλο,
Άγγελο Μπράτη, Ζενε-
βιέβ, Μαζαρί, Ισμήνη
Παπαβλασοπούλου στην
κριτική επιτροπή και
μέντορα τον
Γιώργο Καραβά.
00.00 Total Blackout - (Ε)
Adventure Game,
με τον Χάρη Αριστείδου.
01.00 OPEN Weekend - (Ε)

ΣΙΓΜΑ

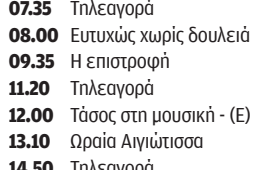
ΤΗΛ.: 22580100

21.10 Top Chef
05.30 Οι Αδιάφοροι - (Ε)
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
Love it - (Ε)
07.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
09.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
10.15 Όρα για φραγκό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αργυρώ
Μπαρμπαρίγου.
11.15 Αλλού ημερωμένοι - (Ε)
12.30 Όταν μεγαλώσω - (Ε)
Κωμική σειρά,
με τους Λώρη Λοϊζίδη,
Μαρίνο Χατζηβασιλείου.
13.00 Happy Traveller - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή,
με τον Ευτύχη Μπλέτσα.
14.00 Όλα Γκουντ
16.30 Συνταγές ψυχής - (Ε)
17.20 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά,
με τους Γιώργο Ζένιο,
Άλκηστι Παυλίδου, κ.ά.
18.00 Τα γεγονότα σε
συντομία
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.40 Το παίζω
και πολύ άντρας
Κωμωδία, με τους
Σωτήρη Μουστάκα,
Θάλεια Παπάζογλου.
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.10 Top Chef
Διαγωνισμός μαγειρικής.
23.00 Ο Αλεπούς
Κωμωδία, με τους
Σωτήρη Μουστάκα,
Βιολέτα Αντωνίου, κ.ά.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Όλα Γκουντ - (Ε)

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577

07.35 Τηλεαγορά
08.00 Ευτυχώς χωρίς δουλειά
09.35 Η επιστροφή
11.20 Τηλεαγορά
12.00 Τάσος στη μουσική - (Ε)
13.10 Ωραία Αγιώτισσα
14.50 Τηλεαγορά
15.20 Οι άνδρες ξέρουν
να αγαπούν
17.00 Τηλεαγορά
19.05 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
PLUS ΤΗΛ.: 22259000
06.30 Παιδικές σειρές
08.05 Παιδικό παραμύθι
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα - (Ε)
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
EXTRA ΤΗΛ.: 25715111
07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.05 Έξιπνες αγορές
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
11.00 Έξιπνες αγορές
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξιπνες αγορές
14.00 Ασμένια φεγγάρια
15.35 Έξιπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές
επιτυχίες
16.10 Έξιπνες αγορές
16.40 Σύντομο Δελτίο
Ειδήσεων
16.45 Έξιπνες αγορές
17.15 Αόρατος φακός

MOVIES BEST

21.00 Fight Club
06.45 Pride
08.45 Seasons Of Love
10.30 Love Type D
12.15 Borealis
14.00 Arkansas
15.45 Pearl Harbor
19.00 The Royal Tenenbaums
21.00 Fight Club
23.30 Project Blue Book, II
00.30 Kickboxer: Vengeance
02.15 A Kid Like Jake
03.45 We Don't Live Here
Anymore
GREEK CINEMA
21.20 Μια τρελή... τρελή οικογένεια
07.10 Κατηγορώ τους ανθρώ-
πους
09.00 Ξεριζωμένη γενιά
11.50 Λατέρνα, φτώχεια και φι-
λότιμο
13.20 Λατέρνα, φτώχεια
και γαριφάλο
14.50 Αστέρω
16.10 Τύφλα να 'χει
ο Μάρλον Μπράντο
17.25 Μια νύκτα στον παράδεισο
18.40 Θύελλα σε παιδική καρδιά
20.00 Μακρυκωστίοι και
Κατογιώργηδες
21.20 Μια τρελή... τρελή
οικογένεια

11/9
20 ΧΡΟΝΙΑ
Μ Ε Τ Α

«Η κόρη μου πήγε
σε δημόσιο σχολείο
και μεγάλωσε
σαν Ελληνόπουλο.
Σε κάθε χώρα
πρέπει να σέβεται
τους νόμους και
τους κανόνες της».

Το βιβλίο του Ρεζά Γκολαμί «Χαμένες Ταυτότητες» κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Τόπος. Ο Αφγανός πρόσφυγας ήρθε στην Ελλάδα το 2006. Σήμερα τη θεωρεί «σπίτι του».

Αφγανοί ξεριζωμένοι στην Ελλάδα

Το χτύπημα στους Δίδυμους Πύργους εκτροχίασε τις ζωές τους – Τρεις πρόσφυγες μιλούν στην «Κ»

Του ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ

«Ο πρόσφυγας κλείνει τη βαλίτσα του και ξεκινάει. Δεν αμφισβητεί, δεν αμφιβάλλει, οφείλει να ξεκινάει. Δεν το κάνει από καθήκον, το κάνει από ανάγκη. Η συνεχής μετακίνηση είναι σαν να προσπαθεί να κολυμπάει κάποιος στη θάλασσα χωρίς να βραχεί» (Ρεζά Γκολαμί, «Χαμένες Ταυτότητες», Αθήνα 2021, εκδόσεις Τόπος). Ρωτάμε τον Γκολαμί αν λέει στον εαυτό του όταν φτάνει στην Αθήνα ότι «φτάνει στο σπίτι του». «Ναι, όταν έρχομαι αεροπορικά και βλέπω από ψηλά τα φώτα της πόλης λέω μέσα μου: Πάω σπίτι».

Το Αφγανιστάν ήταν η πρώτη χώρα της Ασίας που επηρεάστηκε δραματικά από την 11η Σεπτεμβρίου (αργότερα ακολούθησε το Ιράκ). Οι πολύ πρόσφατες εξελίξεις στην πολύπαθη χώρα, με την αποχώρηση των δυτικών δυνάμεων και την παράδοση, ουσιαστικά, στους Ταλιμπάν, επιβεβαίωσαν το τραγικό αδιέξοδο ενός πολέμου που κράτησε είκοσι χρόνια και ξεκίνησε ουσιαστικά με την κατάρρευση των Διδύμων Πύργων. Οι Αφγανοί πρόσφυγες με τους οποίους μίλησα έχουν όλοι τους δεχθεί τα απόνερα εκείνης της μοιραίας ημέρας που άλλαξε τον κόσμο.

Ο Ρεζά Γκολαμί γεννήθηκε το 1988 στην Καμπούλ και έφτασε το 2006 στην Ελλάδα μέσω της Τουρκίας. Πρόσφατα έγραψε την ιστορία του με τίτλο «Χαμένες Ταυτότητες». Ο Τατζίκος (μία από τις φυλές του Αφγανιστάν) έχει ζήσει πολλές ζωές, έχει εγκαταλείψει και έχει αποκτήσει πολλές ταυτότητες, έχει προσαρμόσει άλλες σε νέες πραγματικότητες. Ο Γκολαμί δεν είναι ο μόνος Αφγανός στη χώρα μας που χρειάστηκε να προσαρμόσει το «δέρμα» του, την ταυτότητά του, σε μια εποχή πολύ πριν από τη δημόσια συζήτηση για τις πολιτικές ταυτοτήτων.

Μια ζωή πρόσφυγας

Ο 54χρονος μεταφραστής Αμπουμπακίρ Φαίτζ είναι Έλληνας υπήκοος. «Έχω μεγαλώσει ως εσωτερικός πρόσφυγας στο Αφγανιστάν. Έχω γεννηθεί και έχω μεγαλώσει στην Καμπούλ αλλά είχα καταφύγει στο Μαζάρι Σαρίφ. Είχα σπουδάσει στο Καζακιστάν Φιλοσοφία και έκανα διδακτορικό στη Μόσχα».

– Σκοπός σας ήταν να έρθετε στην Ελλάδα;

– Σκοπός μου ήταν να καταφύγω σε μια χώρα όπου θα ήμουν ασφαλής. Ηρθα από το Τατζικιστάν. Όταν είσαι πρόσφυγας, φυγές δεν έχεις σχέδιο, οι πρόσφυγες δεν προγραμματίζουν... Έφτασα

Τα παπούτσια ενός εργάτη που δούλευε για μήνες μέσα στο Ground Zero. Ο ίδιος είχε πει στον φωτογράφο Χάρη Παπαδημητράκοπουλο: «Φίλε, δεν θέλεις να ξέρεις τι έχω δει εδώ μέσα και τι έχουν πατήσει αυτά τα παπούτσια».

στο αεροδρόμιο. Πήγα σε έναν σύλλογο Ποντίων στην Καλλιθέα επειδή μιλούσα ρωσικά και μπορούσα να συνεννοηθώ μαζί τους και με έστειλαν μέσω του ιδρύματος αποκαταστάσεως ομογενών στο ελληνικό συμβούλιο για τους πρόσφυγες. Πήγα στη ΓΑΔΑ και έκανα αίτηση πολιτικού ασύλου. Ενάμιση χρόνο δεν είχα δικαίωμα να εργασθώ. Το 1998 πήρα κάρτα αιτούντος άσυλο, είχα δικαίωμα να εργασθώ, να

πάρω ΑΦΜ και αριθμό ασφάλισπς.

– Ποια συνθήεια ήταν πιο δύσκολο να αλλάξετε στην καθημερινότητά σας;

– Όλοι ήθελαν να αλλάξω το όνομά μου γιατί στα ελληνικά προφέρεται δύσκολα. Να με φωνάζουν Νίκο ή Γιώργο. Φυσικά δεν δέχθηκα.

Η κόρη του είναι ενήλικη πλέον και εργάζεται. «Πήγε σε δημόσιο

σχολείο και μεγάλωσε σαν Ελληνόπουλο». «Σε κάθε χώρα πρέπει να σέβεται τους νόμους και τους κανόνες της», προσθέτει όταν τον ρωτάω αν σκέφτηκε ποτέ να τη στείλει στους μεντρεσέδες (αυτοσχέδια ισλαμικά σχολεία σε μπακάλικα ή ξυλουργεία όπου πολλοί άνθρωποι από την κεντρική Ασία στέλνουν τα παιδιά τους θεωρώντας ότι αυτό αποτελεί εκπαίδευση). «Δεν είναι εκπαίδευση να μα-

θαίνεις μόνο ένα βιβλίο», λέει, όχι χωρίς ειρωνεία ο Φαίτζ. «Αυτά τα σχολεία μάς έχουν καταστρέψει».

– Νιώθετε Έλληνας;

– Όχι 100%. Δεν είμαι υπέρ του να φύγει κάποιος από τη χώρα του. Εκεί που πας δεν νιώθεις μέσα στα ρούχα σου.

Η συζήτηση γυρίζει στην κατάσταση στο Αφγανιστάν. Ρωτάμε τον συνομιλητή μας αν νοσταλγεί τη χώρα του. «Φυσικά, αλλά δεν μπορώ να γυρίσω πίσω. Για λόγους πραγματικών αλλά και επειδή δεν μπορώ να γυρίσω εκεί απ' όπου έφυγα, τα πάντα έχουν αλλάξει. Μην περιμένουμε από τους "έξω" να φτιάξουν τη χώρα μας, αυτό δεν δουλεύει, πρέπει να κάνουμε τη δουλειά μόνοι μας».

Φύλλα ενός ξερού δέντρου

Ο Χαλίντ Μοχαμαντί είναι συντονιστής μιας ΜΚΟ για ασυνόδευτους ανήλικους στον Ασπρόπυργο. Ηρθε το 2002 στη χώρα μας μέσω Ιράν, Τουρκίας και Χίου. Ήταν 15 ετών ο ίδιος, ανήλικος. Στη ΓΑΔΑ του είχαν πει ότι σε ένα χρόνο πρέπει να φύγει. Δεν έφυγε. Πήγαινε κάθε μέρα στην πιάτσα, στη διασταύρωση των οδών Θηβών με Λακιάτση, ή στον Ασπρόπυργο και περίμενε να τον πάρει κάποιος για δουλειά. «Ξεκίνησα από τα χωράφια, τις ελιές. Έκανα αγροτικές δουλειές στη Θήβα και την Πελοπόννησο. Ήμουν σαν μουγγός, δεν μπορούσα να πω αυτά που είχα μέσα μου».

– Θέλατε να έρθετε στην Ελλάδα;

– Όταν το δέντρο ξεραίνεται, τα φύλλα πάνε όπου τα πάρει ο αέρας, δεν φαίνεται από πριν πού θα προσγειωθούν τελικά. Όταν φεύγεις από τη χώρα σου έχεις μόνο τα ρούχα σου. Αφήνεις γλώσσα, τρόπο ζωής, αξίες».

Ο Χαλίντ λέει ότι οι ανήλικοι που έρχονται τώρα στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν πολύ καλύτερες συνθήκες: «Έχουν τουλάχιστον το ταβάνι πάνω από το κεφάλι τους».

– Νιώθατε εδώ στην Ελλάδα σαν στο σπίτι σας;

– Μέχρι να έρθει η ώρα της αναγέννησης των χαρτίων που χρειάζονται για την άδεια παραμονής. Ο γιος μου είναι 2 ετών και δεν έχει καταφέρει ακόμα να πάρει ΑΜΚΑ. Έκανα πριν από 7 χρόνια αίτηση πολιτογράφησης. Έχω τελειώσει το λύκειο στην Ελλάδα, αλλά δεν φτάνουν όλα αυτά ούτε το να δουλεύεις σταθερά κάπου».

Καμπούλ - Πακιστάν - Καμπούλ - Ιράν - Τουρκία - Αθήνα

«Επαθα σοκ όταν άκουσα στον Δήμο Αθηναίων δύο υπαλλήλους να συζητούν μεταξύ τους για μένα που έχω πολιτογραφηθεί και να λένε "αυτός δεν είναι Έλληνας, έγινε Έλληνας"», λέει ο Ρεζά Γκολαμί. Ο Γκολαμί έφυγε πολύ μικρός από το Αφγανιστάν, γεννήθηκε το 1988, ήταν μόλις 10 ετών όταν έγινε πρόσφυγας στο Πακιστάν. Στις «Χαμένες Ταυτότητες» περιγράφει έναν δάσκαλο από τον οποίο έμαθε την ιστορία της χώρας του, τον Χαφίτζ. «Γίνομαι ο πρώτος μαθητής στην τάξη εκεί που ήμουν ο τελευταίος. Με το που τελειώνουμε το βραδινό, μας σερβίρουν τσάι, ο καθένας παίρνει θέση και αρχίζει ο "ποιμματοπόλεμος". Πάντοτε αρχίζω εγώ με ένα γνωστό ποίημα που μου αρέσει πολύ: "Τα παιδιά του Αδάμ είναι μέλη του ίδιου σώματος / Όλα τους μοιράζονται την ίδια ρίζα. / Αν η μοίρα προκαλέσει πόνο σε ένα μέλος, / εξαιτίας του θα πονάει και το άλλο. / Εσύ που δεν νιώθεις τον πόνο του άλλου, / δεν σου αξίζει να λέγεσαι άνθρωπος". Είναι γραμμένο από τον Πέρση ποιητή Σααντί τον 13ο αιώνα».

Ο Χαφίτζ και η οικογένειά του δολοφονούνται από τους Ταλιμπάν,

Ο Ρεζά Γκολαμί (αριστερά) λέει ότι πλέον βλέπει όνειρα στα ελληνικά. Ο Χαλίντ Μοχαμαντί (κέντρο) ήρθε στην Ελλάδα το 2002, ανήλικος τότε. «Όταν φεύγεις από τη χώρα σου έχεις μόνο τα ρούχα σου. Αφήνεις γλώσσα, τρόπο ζωής. Ο Αμπουμπακίρ Φαίτζ (δεξιά) νοσταλγεί τη χώρα του, αλλά δεν μπορεί πια να γυρίσει πίσω...

απασχολούσε ήταν το δικό τους συμφέρον και ο δικός τους πλούτος».

Ο Γκολαμί ξαναβγαίνει στους δρόμους που οδηγούν στα ξένα. Πάει στο Ιράν. Εμεινε εκεί ως το 2005 και μετά με ένα φουσκωτό πέρασε στη Μυτιλήνη (κέντρο κράτησης Παγανής). Στην Αθήνα κοιμάται τις πρώτες τέσσερις νύχτες στον δρόμο. Στην αρχή δουλεύει σε οικοδομές, μετά σε μια κάβα στην Κόρινθο.

Στα 20 αποφασίζει να τελειώσει το σχολείο (Εσπερινό). «Εκεί που ήξερα τέσσερα φωνήεντα στα περσικά, έγιναν επτά στα ελληνικά μαζί με μια δύσκολη γραμματική», γράφει. Αναγνωρίζεται ως πρόσφυγας. Πάει στο ΕΠΑΛ και στη συνέχεια σπουδάζει στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Εκλέγεται πρόεδρος της αφγανικής κοινότητας το 2012. «Βλέπω όνειρα στα ελληνικά.

Εστω και δύο εβδομάδες να έχω λείψει, με το καλοπέρα στο αεροδρόμιο νιώθω άλλος άνθρωπος. Όταν γυρίζω όμοιος από το εξωτερικό και βλέπω την Αθήνα από ψηλά, λέω εδώ είναι το σπίτι μου. Πήγα πριν από τρία χρόνια στο Αφγανιστάν, οι αλλαγές ήταν τεράστιες. Εκεί που υπήρχαν μονοκατοικίες είχαν "σπκωθεί" τώρα πολυκατοικίες. Μου έλειπαν οι εικόνες που είχα αφήσει πίσω μου φεύγοντας και δεν τις βρήκα».

Στη συνάντησή μας με τον Ρεζά Γκολαμί μίλησαμε για εκείνους που έχουν μείνει πίσω. Για τους Ταλιμπάν που θα δείχνουν το πραγματικό τους πρόσωπο όταν αποτραβηχτούν τα φώτα της δημοσιότητας από τη χώρα του. Για τις γυναίκες και τις μειονότητες που κρύβονται, για τους πρώην συνεργάτες των ξένων στρατιωτικών δυνάμεων που φοβήθηκαν να πάνε μέχρι το αεροδρόμιο. «Συνθήκως στη ζωή», γράφει, «έχουμε επιλογές, αλλά υπάρχουν στιγμές που δεν μπορείς να επιλέξεις τον τρόπο με τον οποίο θέλεις να ζήσεις. Κάπως έτσι ξεκίνησε και η δική μου ζωή, δίχως επιλογή, δίχως όνειρα».

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2021

Γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

ΑΚΟΜΗ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ιδέες και συνταγές για να
αναβαθμίσουμε το κολασιό
των παιδιών μας.

ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Η Κυρά της Κινάρου

Μαγειρεύοντας με την ακρίτισσα
του Αιγαίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κοινωνική Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

**ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**